LŪGŠANA

Sirdsskaidrais Paīsijs Svētkalnietis

LŪGŠANA

EIKON

Latvija
2023

Блаженной Памяти Старец Паисий Святогорец. Слова, Том VI, О молитве. Издательский дом “Святая гора”. Москва, 2013

Grāmata izdota ar Svētmocekļa Rīgas Jāņa Pareizticīgo biedrības, Sieksātes Svētās Trīsvienības sieviešu kopienas un Pēterupes evaņģēliski luteriskās draudzes Vīru kopas atbalstu

Redakcija, makets: Artūrs Letūrs
Brīvs tulkojums no krievu valodas: Bruno Falks
Mākslinieciskais noformējums: Artūra Letūra birojs
Korekcija: Ināra Stašulāne

Grāmatas vākam izmantota ikona
Mūsu Kunga un Dieva Jēzus Kristus lūgšana Ģetzemanes dārzā

ISBN 978-9934-8799-6-8

Saturs

Redakcijas priekšvārds 7
Priekšvārds 11

I. Sazināšanās ar Dievu 19

1. Lūgšana ir saruna ar Dievu 19
2. Vajadzība pēc lūgšanām 26
3. Lai Dievs mūs sadzirdētu 33
4. Sagatavošanās kopābūšanai ar Dievu 42

II. Lūgšanu varoņdarbs 49

1. Grūtības lūgšanās 49
2. Sātans karo ar tiem, kuri lūdzas 64
3. Lai sirds lūgšanās sasiltu 69
4. "Nāciet, paklanīsimies…" 79

III. Aizlūdzēji un mūsu aizstāvji Dieva priekšā: Vissvētā Dievadzemdētāja, Eņģeļi un svētie 87

1. Dieva Māte, mūsu maigā Māte 87
2. Sargeņģelis 98
3. Svētie – Dieva mīļākie bērni 102

IV. "Lūdziet, tad jums taps dots" (Mt 7, 7) 127

1. Lūgšanas par sevi 127
2. Lūgšana par citiem 136

3. Lūgšana par mirušajiem 152
4. Psalmi – sātana bieds 163

V. Lūgšanas un prāta apskaidrība 173

1. Lūgšanas spēks 173
2. Lūgšanu darbs 180
3. Prāta nodarbe 194
4. Prāta un sirds līdzdarbošanās 205

VI. Dievkalpojumu dzīve 213

1. Baznīcas gada periodi 213
2. Kopējā lūgšana 225
3. Dalība Dievišķās Euharistijas noslēpumā 231
4. "Dziediet mūsu Dievam, dziediet" (Ps. 46, 7) 238

VII. Slavināšanas stāvoklis 251

1. Dieva slavināšana 251
2. Slavināšanas sfēra 258
3. Dieva dāvanas 261

Pielikums 271

Svētā Arsēnija Psaltērijs 273
Svētā Arsēnija lūgšana, izmantojot Psalmus 297

Redakcijas priekšvārds

Piedāvājam lasītājam jauno sirdsskaidrā Paīsija Svētkalnieša grāmatu. Šis sējums veltīts lūgšanai. Lūgšana ir cilvēku dvēseles dzīve, tās gaiss un ēdiens. Lūgšana ir Dieva dāvana cilvēkam, mūsu Radītāja mums dotā iespēja vērsties pie Viņa jebkurā laikā un jebkādās vajadzībās, nešaubīgi zinot, ka Viņš mūs sadzirdēs. Tīras lūgšanas nepieciešamie priekšnosacījumi ir mīlestība, sirds, kurā neuzturas ļaunums, koncentrēts prāts, patiesums un konsekvence. Lūgšanā cilvēks pievienojas Dievišķajai Žēlastībai, Gaismā apskaidrojas. Lūgšanas ir māksla, kas prasa darbu, sevis piespiešanu, pacietību, uzstājību. Šo mākslu Geronda Paīsijs bija apguvis pilnībā. Šajā grāmatā piefiksētajos sarunu fragmentos ar mūkiem un lajiem ir savāktas nenovērtējamās Stareca garīgās pieredzes kripatiņas.

Atona Starecs Paīsijs (pasaulīgais vārds Arsēnijs Eznepidis) ir dzimis 1924. gada 25. jūlijā Mazāzijā Kapadokijā Farasas ciemā ģimenē, kurā bija vēl deviņi bērni. Nākamo mūku kristīja, dodot tam savu vārdu, un paredzēja viņa iesvētīšanu mūku kārtā svētais Kapadokijas Arsēnijs († 1924, piem. 10. novembrī).

1924. gadā Eznepidisu ģimene no Kapadokijas pārcēlās uz Grieķiju. 1945. gadā Arsēniju iesauca armijā. Tajā laikā Grieķijā norisa pilsoņu karš (1944–1948). Pašos bīstamākajos uzdevumos Arsēnijs vienmēr devās pirmais, nebaidoties pakļaut sevi nāves briesmām, kad bija jāglābj biedru dzīvības. Atonu pirmo reizi Arsēnijs apmeklēja 1950. gadā, bet jau 1954. gadā Atona Esfigmenu klosterī viņš pieņem mūka kārtu, bet pēc diviem gadiem Filoteja klosterī viņu iesvēta mazajā shimā, dodot Paīsija vārdu.

Divus gadus – no 1962. līdz 1964. gadam, mūks Paīsijs nodod svētcīņai Sinajā un pēc tam atkal atgriežas Atonā. 1979. gadā viņš apmetas Vissvētās Dievadzemdētājas Piedzimšanas cellē "Panaguda" netālu no Atona "galvaspilsētas" Karejas, kur Gerondu apmeklē milzum daudz cilvēku. No saules lēkta līdz vēlam vakaram viņš pieņem atnākušos, mierina, kliedē grūtsirdību, piepildot dvēseles ar mīlestību, ticību un cerību, bet naktīs lasa vēstules un lūdz Dievu par cietējiem.

1988. gadā strauji pasliktinās Gerondas veselības stāvoklis, viņu vairākkārt operē, pēdējoreiz – 1994. gada februārī – operācija ilga piecas stundas. 1994. gada 12. jūlijā pulk-

sten vienpadsmitos Geronda Paīsijs devās pie Kunga. Viņa godājamās mirstīgās atliekas atdusas Suroti (netālu no Salonikiem) Jāņa Teologa klosterī, kas tika dibināts ar Gerondas Paīsija svētību un kurā viņš bija visu tur mītošo māsu garīgais tēvs.

Ar saviem garīgajiem bērniem Viedais sarunājās bieži, atbalstot un pamācot; šīs piefiksētās saunas ir liktas esošā izdevuma pamatā.

Gerondas Paīsija pamācībās bieži vien ir sastopams tāds jēdziens kā *filotimo*. Ne latviešu, ne krievu valodā šim jēdzienam nav ekvivalenta. To varētu tulkot kā godbijība, upurēšanās, materiālā nicināšana tikumīgā un garīgā ideāla dēļ. Svētkalnieša lietotajā nozīmē tā ir gan dedzība, gan garīga augstsirdība, gan uzupurēšanās, gan tiešums un patiesums pret sevi un Dieva priekšā – viss minētais kopā un vienlaicīgi. Sīkāk par to var lasīt iepriekšējos Gerondas Paīsija izdevumos.

Galvenais mērķis, uz ko cilvēks virzās, ir savienošanās ar Dievu – dievišķošanās, kam visādos veidos pretojas cilvēku dzimtas ienaidnieks sātans. Nelabais ir tik zemisks, ka Geronda vairās pat lietot tā vārdu, dēvējot to par "tangalašku" (veidots no turku valodas vārda *dangalak* – aprobežots, neizglītots, ne-

kulturāls, neattīstīts, rupjš, neaudzināts, nevīžīgs, plānprātīgs, pamuļķis).

Lai varētu savienoties ar Dievu, ir jāmaina prāts, jāmaina domāšanas veids. Garīgs cilvēks pieturas pie citas loģikas, kas bieži vien šīs pasaules ļaudīm nav saprotama. Tas arī ir tas svētais neprāts, par ko runā un uz ko aicina Geronda Paīsijs. Savienošanās ar Dievu – tā nav ārišķīga formālā saikne, tā ir beznosacījumu saikne, kad cilvēka dvēsele ir liesmās, tā ir mīlestības saikne, kad cilvēks par sevi aizmirst un viņa dzīvē ir vienīgi mīļotā vēlmes un alkas. Dievišķais eross – tā Viedais Paīsijs dēvē šo stāvokli, atkārtojot to, ko jau daudzus gadsimtus pirms viņa ir teikuši tādi bizantiešu teologi–mistiķi kā svētais Maksims Ticības Apliecinātājs un Simeons Jaunais Teologs.

Priekšvārds

Pirmajos piecos Stareca Paīsija darbu sējumos daudz tika runāts par lūgšanu, jo Viedais, būdams mūks "it visā pilnīgs", lūgšanu uzskatīja par savu svarīgāko uzdevumu. Arī sarunājoties ar cilvēkiem, mūkiem un lajiem, viņš vienmēr norādīja, ka lūgšanā sava dzīve ir jāuztic Dievam. Šajā izdevumā, kas nāk klajā ar mūsu virsgana, augstisvētītā Kasandrijas metropolīta Nikodima svētību, ir apkopots Gerondas Paīsija teiktais par lūgšanām.

Gerondam Paīsijam lūgšana ir milzu iespēja, ko mums ir devis Dievs, lai ar Viņu varētu būt kopā un lūgt Viņa palīdzību. Gerondam bija sāpīgi redzēt cilvēkus, kuri sevi izsmēla, cīnoties vien "ar saviem vājiem cilvēciskiem spēkiem", kaut arī būtu varējuši palūgt palīdzību Dievam, bet "Viņš spēj dot palīgos ne tikai dievišķo spēku, bet gan daudzus dievišķos spēkus; un tad tā nebūs vienkārša Viņa palīdzība, bet gan Dieva brīnums". Tamdēļ viņš uzstāja, ka cilvēkiem ir jāsajūt tas, ka lūgšana ir viņu nepieciešamība, un centās palīdzēt tiem, kuri nebija iemācījušies lūgties, "ielikt pamatus sirds darbam lūgšanā". Savukārt tos, kuri bija apguvuši labu iemaņu lūg-

šanā, stiprināja, lai viņi lūgtos ar vēl lielāku dedzību un siltumu. Īpaši uzsvēra, ka galvenais nosacījums kopībā ar Dievu ir grēknožēla un pazemība. "Brāl," viņš kādā no vēstulēm rakstīja, "lūgšanās neprasi neko citu kā vien grēknožēlu… Grēknožēla dos tev pazemību, pazemība – Dieva Žēlastību, bet Dieva Žēlastībā jau būs viss tas, kas tev ir vajadzīgs pestīšanai, un arī tas, kas ir nepieciešams otram cilvēkam, ja nu pēkšņi kādam vajadzēs palīdzēt." Kādā citā vēstulē viņš raksta: "Cenšos sevi Dieva priekšā satriekt, atklājot savus grēkus un nepateicību; pazemīgi lūdzu Viņa žēlastību un pateicos, Viņu slavinot."

Grāmatā ir septiņas daļas. Pirmā daļa ir veltīta lūgšanai kā tādai, kas Gerondam bija dvēseles nepieciešamība tās tieksmē būt pastāvīgā un nepārtrauktā Dieva klātbūtnē. "Mums," viņš teica, "ar Dievu ir jābūt pastāvīgā kontaktā, lai varētu justies drošībā; lūgšana – tā ir uzticamība un drošība." Ja mēs to apzināsimies, tad jutīsim nepieciešamību būt nepārtrauktā Dieva klātbūtnē un sasniegsim nepārtrauktu lūgšanu stāvokli. Starecs Paīsijs mūs vada uz patiesu un tīru lūgšanu, liekot priekšā visus nepieciešamos priekšnosacījumus un atzīmējot, ka lūgša-

nu praksei ir jābūt saistītai ar attiecīgu garīgo varoņdarbu. Tas ir, lai varētu būt kopā ar Dievu, ir jāstrādā "frekvencē, kurā darbojas Dievs", bet šī frekvence ir pazemība un mīlestība. Kaislības un galvenokārt lepnība un nepietiekama garīgā cēlsirdība, tas ir, uzupurēšanās trūkums, ir traucējumi kontaktā ar Dievu. Tamdēļ, pirms uzsākt lūgšanu, kas ir kopība ar Dievu, ir jāsagatavojas tā, it kā mēs gatavotos saņemt Svēto Vakarēdienu. Ar grēknožēlu un pazemīgu atklāšanos Dieva priekšā "tiek nojaukts šķērslis vai labāk būtu teikt – Dievs atver durvis" un mēs saņemam "Dieva klātbūtnes žēlastību".

Grāmatas otrajā daļā ir aprakstīti šķēršļi, ar ko sastopamies lūgšanu laikā: nolaidība un izklaidīgums. Sātans, "aizsākot ar mums sarunu", cenšas mūs novērst no kopības ar Dievu. Starecs mums sniedz praktiskus padomus, kas ir jāizdara, lai "sirds sasiltu un lūgšanās sāktu strādāt". Pirms lūgšanām sirdi sasilda neilga, bet uzmanīga lasīšana. Cīņā ar kūtrumu palīdz psalmu dziedāšana un rada vislabākos priekšnosacījumus lūgšanai, lai to veiktu ar vēlmi. Lūgšanu krelles ir ierocis cīņā ar sātanu. Mūsu garīgo motoru palīdz iedarbināt klanīšanās.

Trešā daļa ir veltīta mūsu "maigajai Mātei" – Vissvētajai Dievadzemdētājai, Sargeņģelim, kā arī svētajiem – mūsu aizlūdzējiem Dieva priekšā un aizstāvjiem. Ar Savu pilnīgo paklausību Dievam un ar Savu pazemību Dieva Māte veicināja izseno Dieva gribu par cilvēka pestīšanu. Tieši tāpēc Viņa arī dzird mūsu lūgšanas un pienes mūsu lūgumus Savam Dēlam un Dievam. Arī mūsu Sargeņģelis, ja mēs dzīvojam saskaņā ar Dievu, no mums neatkāpjas, mūs sargā un glābj briesmu brīdī. Tāpat mums palīgā steidz arī visi svētie, kad mēs viņus piesaucam ticībā un ar pietāti.

Ceturtā daļa ir veltīta lūgšanās izteiktajiem lūgumiem, ko, kā teica Geronda, labi sadalīt trīs daļās: lūgšanas par sevi, par pasauli un par mirušajiem. Ceturtās daļas ceturtajā nodaļā tiek stāstīts par lūgšanu, izmantojot Psalmus; Geronda katrā vajadzībā lasīja atbilstošu psalmu, pieturoties pie norādēm, ko bija devis svētais Kapadokijas Arsēnijs. Svētā Arsēnija Psalmu lasīšanas kārtība, kuru ievēroja Viedais Paīsijs, ir dota šīs grāmatas pielikumā.

Piektajā daļā ir apkopotas pamācības par lūgšanu un atskurbšanu, tas ir, garīgo modrību, kas ir nepieciešama prāta koncentrēšanai.

Prāts līdzinās "nepaklausīgam bērnam, kas nemitīgi grib slaistīties gan te, gan tur". Starecs saka, ka "tas ir garīgi jāapmāca, jāpieradina būt mājās, paradīzē, blakus tā Tēvam, Dievam". Jautājumā par prāta koncentrēšanos lūgšanās Starecs, neatsakoties no dažādiem praktiskiem paņēmieniem, norāda, ka tie visi ir izmantojami kā palīgrīki. Par nepieciešamajiem priekšnosacījumiem viņš uzskata grēknožēlu un sirds satriektību, kas rodas pati no sevis brīdī, kad cilvēks sāk apzināties savu grēcīgumu un nepateicību Dievam par Viņa milzu labajiem darbiem, pārstāj domāt tikai par sevi vien un nostāda sevi cietēju vietā.

Sestajā daļā tiek stāstīts par dzīvi Baznīcas dievkalpojumos. Te ir apkopotas pamācības, kas attiecas uz piedalīšanos dievkalpojumos un pareizu sagatavošanos Dievišķās Euharistijas Noslēpumam. Šīs daļas pēdējā nodaļa ir veltīta psalmu dziedāšanai, kas ir ne tikai lūgšana, bet arī "sirds ielīksmošanās, iekšējā garīgā stāvokļa izpausme".

Septītā un pēdējā grāmatas daļa ir veltīta Dieva slavināšanai. Geronda ieteica "veikt sirdsslavināšanu ar prieku un pateicību" pēc katra mūsu lūguma izpildīšanās. Viņš norādīja arī uz to, ka ikviens cilvēks slavinās Die-

vu caurām dienām un naktīm, ja pārdomās visus Dieva labos darbus. Bet dedzīgie Dieva bērni Viņu slavē pat ciešanās un pārbaudījumos. Slavināšanā un pateicībā Dievam cilvēks sajūt "visu Dieva bagātību". Un, jo vairāk viņš slavina un pateicas Dievam, jo lielāka pār to nāk Viņa svētība. Pēdējā nodaļa ir veltīta tām dāvanām, kas tiek dotas pazemīgiem un ar labestības esenci *(filotimo)* apveltītajiem cilvēkiem, kuri darbus veic grēknožēlā un kuri visu upurē Dieva mīlestības dēļ. Geronda, pats pieredzējis to lielo saldmi un neizsakāmo prieku, ar kādu Dievišķā Žēlastība ierodoties piepilda dvēseli, teica, ka tad "no Dieva klātbūtnes sastingst prāts un beidz darboties saprāts, un dvēsele jūt vien Dievišķās mīlestības, rūpju un drošības saldumu". Un tanī brīdī lūgšana pārtrūkst, jo "prāts ir saplūdis ar Dievu un neparko negrib no Viņa attālināties".

Visās grāmatas daļās ne vienu reizi vien tiek stāstīts par pazemību un sava grēcīguma apzināšanos, kā arī par iekšējo cēlsirdību un iesaistīšanos otra cilvēka ciešanās. Tas viss veidoja Stareca Paīsija galvenos garīgās dzīves principus un nepieciešamos priekšnosacījumus sirds lūgšanai. "Izkopiet sirds lūgša-

nu, cik nu vien tas ir iespējams, mīlestībā un pazemībā," – viņš raksta kādā no savām vēstulēm. Bieži vien Geronda min dažādus piemērus no savas svētcīnītāja dzīves un stāsta par dievišķajiem stāvokļiem, kādus pats pārdzīvojis. Tā bija arī kā sava veida "garīgās žēlastības dāvana", ko viņš mūsu pašu labuma dēļ pasniedza savā lielajā mīlestībā.

Sirsnīgi pateicamies tiem, kuri šīs grāmatas materiālus lasīja tās tapšanas gaitā un dalījās savās vērtīgajās domās un sniedza padomus.

Lai iemīlam ar Dieva sniegto palīdzību lūgšanu un izkopsim to pazemībā un uzupurēšanās mīlestībā, "lai kļūstam Kristus Valstības dalībnieki, kas Viņu teic kā Dievu mūžīgi mūžos". Āmen.

Gaišās nedēļas piektdiena,
2012
Dieva Mātes ikonas
"Dzīvību nesošais Avots" svētku diena

Svētā apustuļa un evaņģēlista
Jāņa Teologa klostera igumene Filoteja
ar visām māsām Kristū

I

SAZINĀŠANĀS AR DIEVU

"Svētlaimīgi, kas nodibinājuši saikni ar Debesīm un svētbijīgi atrodas Dieva klātbūtnē"

1. Lūgšana ir saruna ar Dievu

Svētlaimīgi, kas nodibinājuši saikni ar Debesīm

– Geronda, ko Jums nozīmē lūgšana?

– Sūtu signālus, lūdzu palīdzību. Pastāvīgi lūdzu Kristum, Dieva Mātei, svētajiem palīdzēt gan man pašam, gan citiem. Ja nelūgšu, tad arī nesaņemšu.

Atminos, pilsoņu kara laikā mūs bija ielenkuši dumpinieki, tūkstots seši simti cilvēku. Mēs bijām vien simts astoņdesmit. Nocietinājāmies aiz kalna. Ja dumpinieki mūs noķertu, visi tiktu nogalināti. Es centos nostiprināt antenu, lai varētu sazināties ar centru. Bet tas nekādi neizdevās; to notrieca šāviņi. Kapteinis kliedz: "Met mieru, nāc šurp, palīdzi nest

granātas." Ik pa laikam viņš pieskrēja pie ložmetējiem pārbaudīt, kā tur sokas. Un, tiklīdz viņš bija prom, es metos pie rācijas. Kamēr viņš deva pavēles, es centos nostiprināt antenu, bet pēc tam, lai komandieris nebārtos, atkal skrēju palīdzēt stiept kastes. Beigu beigās, izmantojot koka nūju un sapiera lāpstiņu, es spēju antenu pacelt un nodibināt sakarus. Pateicu vien pāris vārdus. Un viss, ar to pietika! No rīta atlidoja aviācija un mūs izglāba. Vai tad tas ir kāds joks, tūkstots seši simti cilvēku bija ielenkuši simts astoņdesmit, bet tie spēja izkļūt ārā?

Pēc tā man tapa skaidra mūka diženā misija – palīdzēt ar lūgšanu. Pasaulīgie saka: "Ko dara mūki? Kāpēc viņi nedodas pasaulē palīdzēt cilvēkiem?" Tas ir tas pats, ja radistam teiktu: "Ko tu tur krāmējies ar to rāciju? Met visu pie malas, ņem šauteni un dodies šaut."

Pat ja mēs nodibināsim sakarus ar visām pasaules raidstacijām, mums no tā nebūs nekāda labuma, ja izpaliks debesu kopība ar Dievu, ja nelūgsim un nesaņemsim no Viņa palīdzību. Svētlaimīgi, kas nodibinājuši saikni ar Debesīm un svētbijīgi atrodas Dieva klātbūtnē.

Kristus mums dod iespēju būt ar Viņu kopā

– Geronda, lūgšana ir manas sāpes un skumjas. Es tajā ļoti atpalieku. Ko lai es iesāku?

– Runā ar Kristu, Dieva Māti, Eņģeļiem un svētajiem vienkārši un neaizdomājoties jebkurā vietā un lūdz visu, ko vien vēlies. Saki: "Kungs vai Dieva Māte, Tu zini manu noskaņojumu. Palīdzi man!" Lūk, tik vienkārši un pazemīgi runā ar Viņu par to, kas tevi satrauc, bet pēc tam lūdzies: "Kungs, Jēzu Kristu, apžēlo mani."

– Geronda, es lūdzoties neesmu uzmanīga.

– Kad lūdzies, domā, par ko tu runā. Tu sarunājies ar Dievu! Vai tiešām tas nav svarīgi? Kad kāds runā ar kādu augstāk stāvošo, ar kādu uzmanību izsaka katru vārdu! Seko sev, lai nepateiktu kādu muļķību, gadās, ka samulsis zaudē pat runas spējas. Ja reiz mēs tik uzmanīgi runājam ar cilvēku, tad ar kādu uzmanību būtu jāvēršas pie Dieva? Mazs bērns, kad viņš dodas runāt ar tēvu vai kādu citu pieaugušo, jūt mulsumu. Bet kad vēlas ko teikt skolotājam, no kura viņš vēl piede-

vām nedaudz baidās, samulst vēl vairāk. Bet mēs runājam ar Pašu Dievu, Dieva Māti, svētajiem un to nesaprotam?

– Geronda, pirms ierašanās klosterī es mūku dzīvi saistīju ar lūgšanu. Bet tagad lūgties man ir grūti, un lūgšanas es uzskatu par pašu smagāko un nogurdinošāko darbu.

– Tu tā kā būtu filologs pēc izglītības? Tev patīk runāt, un no sarunām ar cilvēkiem tu nenogursti. Bet ar Kristu, kurš pietuvina tevi uz sarunu, tev runāt ir grūti. Tas jau nu ir tā kā par daudz. Tas būtu gluži kā teikt: "Ak, jāiet parunāt ar ķēniņu. Negribas, bet neko jau nevar darīt. Nāksies vien doties." Kristus dod mums iespēju pastāvīgi būt kopā ar Viņu lūgšanā, bet mēs to nevēlamies? Tas gan ir kaut kas! Un pārsteidzošākais ir tas, ka Viņš Pats mums vēlas palīdzēt, mums atliek vien vērsties pie Viņa, bet mums ir slinkums!

– Geronda, es bieži ļaujos tukšvārdībai, bet pēc tam mani pārņem sarūgtinājums.

– Vai tad nav labāk runāt ar Kristu? Kurš runā ar Kristu, nekad nenožēlo. Protams, tukšvārdība – ir kaislība, bet, ja tā tiek izmantota garīgajiem mērķiem, tā var kļūt par sākumu lūgšanai. Citiem ir slinkums pat runāt.

Bet tevī mājo spēks un tieksme uz sarunām. Ja tu to izmantosi garīgo mērķu sasniegšanai, tad tava dvēsele apgaismosies. Pacenties ar cilvēkiem runāt vienīgi par pašu nepieciešamāko un visu laiku sarunāties ar Kristu. Atliek tev ar Viņu vien uzsākt pazemīgu sarunu, un tu vairs nemanīsi to, kas visapkārt notiek: tik salda un tik interesanta būs šī kopība. Mani nogurdina pat sarunas par garīgajiem tematiem, bet lūgšanās es patiesi atpūšos.

Lūgšana ir saruna ar Dievu. Reizēm es apskaužu tos cilvēkus, kuri dzīvoja Kristus laikos, jo Viņu skatīja paši savām acīm un dzirdēja paši savām ausīm, pat varēja ar Viņu sarunāties. Bet domāju, ka mūsu stāvoklis ir daudz labāks nekā viņiem, jo viņi ar savām vajadzībām Viņu bieži traucēt nevarēja, bet mēs lūgšanās ar Kristu varam būt kopā pastāvīgi.

Alkas lūgties

– Geronda, kā būtu jālūdzas?

– Sajūti sevi kā mazu bērniņu, bet Dievu – kā savu Tēvu un lūdz Viņam visu, kas ir vajadzīgs. Šādi sarunājoties ar Dievu, tu negri-

bēsi no Viņa atiet, jo vienīgi Dievā cilvēks iegūst drošību, mierinājumu, neizsakāmu mīlestību, kas savienota ar dievišķo maigumu.

Lūgšana nozīmē, ka tu savā sirdī iemitini Kristu, iemīli Viņu ar visu savu būtību. *"Tev būs Dievu, savu Kungu, mīlēt no visas savas sirds, ar visu savu dvēseli, ar visu savu spēku un ar visu savu prātu," (Lk 10, 27)* – ir teikts Svētajos Rakstos. Kad cilvēks mīl Dievu un ar Viņu kontaktējas, nekas no pasaulīgā viņu nevilina. Viņš kļūst kā neprātīgs. Atskaņo neprātim pašu labāko mūziku: tā viņu neuzrunā. Parādi pašas skaistākās gleznas: viņš tām nepiegriezīs nekādu vērību. Pacienā ar visgaršīgākajiem ēdieniem, iedod vislabākās drēbes, pašas brīnišķīgākās smaržas: viņam viss ir vienaldzīgs, viņš dzīvo savā pasaulē. Tāpat ir arī ar cilvēku, kurš ir saziņā ar Debesu Valstību: viņš viss ir tur un neparko nevēlas to atstāt. Kā no mātes apskāvieniem nav iespējams izraut bērnu, tāpat nav iespējams atraut no lūgšanas cilvēku, kurš ir sapratis tās jēgu. Ko jūt bērns mātes apskāvienos? To spēj saprast vien tas, kurš ir sajutis Dieva klātbūtni, bet pats jūtas kā mazs bērns.

Es pazīstu cilvēkus, kuri lūdzoties jūtas kā mazi bērni. Un, ja kāds izdzird, ko viņi sa-

ka lūgšanu laikā, tad pateiks, ka tie ir mazi bērni. Un, ja ieraudzīs, kādas tanī brīdī tiek veiktas kustības, tad nodomās, ka šie cilvēki ir sajukuši prātā! Kā bērns skrien pie tēva, pieķeras viņam pie rokas un saka: "Es nezinu kā, bet tev ir jāizdara tas, ko es tev lūgšu." Tieši tādā pašā vienkāršībā un ar tieši tādu uzdrošināšanos šie cilvēki lūdz Dievu.

– Geronda, vai mūsu vēlme lūgties var rasties no kaut kādas emocionālas vajadzības pēc kontakta, tikt mierinātam?

– Pat ja tā rodas no kādas labas emocionālās vajadzības pēc Dieva, vai tad tas ir kas slikts? Tomēr šķiet, ka tu visu laiku atrodies aizmāršībā un pie lūgšanām ķeries vien tad, kad uz to spiež vajadzība. Skaidrs, ka Dievs pieļauj, ka mums rodas visdažādākās vajadzības un grūtības tādēļ, lai mēs vērstos pie Viņa, bet ir labāk, ja bērns pie sava tēva vai mātes steidzas mīlestības pārņemts. Vai ir iespējams iedomāties tādu bērnu, kurš, zinot, cik ļoti vecāki viņu mīl, būtu ar varu jāspiež iet mātes vai tēva rokās?

Dievs ir maigs Tēvs, un Viņš mūs mīl. Tāpēc lūgšanas stunda ir jāgaida nepacietībā, un nekad esot kopā ar Viņu nezināt sātu.

2. Vajadzība pēc lūgšanām

Sajutīsim vajadzību pēc lūgšanām

– Geronda, man nav stipras ticības, un es jūtos vāja.

– Zini, ko izdari? Pieploc Dievam, kā bērns aptver tēva kaklu, apskauj Viņu un vairs neatlaid, lai Viņš nevarētu tevi no Sevis attālināt. Tad tu jutīsi drošību un spēku.

– Geronda, es jūtu, ka man vajadzētu Dieva atbalstu, bet tas ir grūti īstenojams.

– Stiep augšup rokas, tās tev pakāpeniski izaugs, un tad tu pieķersies pie Dieva.

– Geronda, kad nav daudz laika un es lūdzos steigā, varbūt es zogu to laiku, kas bija jāvelta Kristum?

– Zodz cik gribi, Kristum visa kā ir daudz, Viņam nekā netrūkst, bet tu no tā labumu negūsti. Ne jau Kristum ir vajadzīgas mūsu lūgšanas, bet gan mums ir nepieciešama Viņa palīdzība. Mēs lūdzamies, jo tā mēs kontaktējamies ar Dievu, kurš mūs ir radījis. Ja mēs tā nerīkosimies, tad iekritīsim velna nagos, un tad – bēdas mums. Vai zini, ko ir teicis abba Īzaks? "Dievs neliks mums atskaitīties par to, kāpēc nelūdzāmies, bet gan – kāpēc nebijām

ar Viņu un līdz ar to devām sātanam tiesības mūs mocīt."

– Geronda, kā man iemīlēt lūgšanu?

– Sajūti vajadzību pēc lūgšanām. Kā ķermenim, lai tas varētu dzīvot, ir nepieciešams ēdiens, tāpat, lai dzīvotu, ir jābarojas arī dvēselei. Ja viņa neuzņems pārtiku, kļūs nespēcīga, un tad iestāsies garīgā nāve.

– Geronda, kas mums traucē lūgšanā?

– Mums lūgties grūti ir vienīgi tad, kad mēs nejūtam vajadzību pēc lūgšanām. Kurš nesaprot lūgšanu nozīmi, nejūt pēc tām vajadzību, uzskata lūgšanas par klaušām, līdzinās nesaprātīgam bērnam, kurš aizgriežas no mātes krūts, mātes maiguma un tāpēc aug vājš un slimīgs.

Lūgšanas ir aizsardzība

– Geronda, kā sevī sajust vajadzību lūgties?

– Lai mēs viens otru varētu saprast, jums vajadzēja pabūt karā! Kara laikā frontē, ja mēs visu laiku uzturējām sakarus ar centru, tad sajutāmies lielākā drošībā. Kad uz sakariem izgājām ik pēc divām stundām, jutāmies drošībā. Ja sazinājāmies vien divas reizes dienā,

no rīta un vakarā, jutāmies pamesti. Tas pats ir arī ar lūgšanām. Jo vairāk cilvēks lūdzas, jo viņā ir lielāka garīgā pārliecība. Lūgšana – tā ir aizsardzība.

Ja mēs visu laiku esam "sakaros" ar Dievu, tad būsim gatavi ikvienam ļaunumam. Reiz autobusā brauca kāds mūks[1], viņš skaitīja lūgšanas ar aizvērtām acīm, un tāpēc visi domāja, ka viņš guļ. Pēkšņi pa pretējo joslu braucošais kravas auto ietriecās stabā, no dažādām pusēm braucošās mašīnas saskrējās savā starpā, un izveidojās nopietna avārija. Savukārt autobuss kaut kādā veidā izrādījās stāvam dažu metru attālumā no ceļa, it kā to tur būtu pārnesusi kāda neredzama roka, un visi pasažieri bija sveiki un veseli. Viņus izglāba mūka lūgšanas.

– Geronda, laji bieži jautā, kā var apgūt nemitīgas lūgšanas iemaņas.

– Redzi, agrāk daži no tiem, kas sevi veltīja mūku dzīvei un kuru raksturs bija stingrs, gāja prom un svētcīņai nodevās nepieejamās klintīs, alās, pagānu kapenēs vai dēmonu mitekļos. Tur viņiem draudēja dažādas briesmas – no klints varēja norauties akmens, rēca

[1] *Kā izrādījās vēlāk, tas bija pats Geronda.*

dēmoni utt. – un bailes viņus spieda nepārtraukti saukt: "Kristu, Dieva Māte…" Tā viņos izveidojās labās nepārtraukto lūgšanu iemaņas. Šodien, kad visapkārt ir nakts izklaides, narkotikas u.c., daudzi no tiem, kuri sēžas pie stūres, sevi nekontrolē. Cilvēks dodas uz darbu un nezina, vai viņš atgriezīsies mājās dzīvs vai sakropļots nokļūs slimnīcā. Vai tad tas nav iemesls tam, lai bez mitas sauktu: "Kristu, Dieva Māte…"? Ja laicīgie cilvēki labuma gūšanai izmantotu viņiem draudošās briesmas, tad viņi apsteigtu lūgšanās gan mūs – mūkus, gan izvairītos no briesmām.

Reiz pie manis kalibā ieradās kāds cilvēks. Viņš bija ļoti satriekts, jo neuzmanības dēļ uz ceļa notrieca bērnu. "Es esmu noziedznieks," viņš bez mitas atkārtoja. – "Bet vai tu tanī brīdī lūdzies?" es viņam pajautāju. – "Nē," viņš atbildēja. – "Tu esi pie vainas ne tik daudz tāpēc, ka notrieci bērnu, cik tajā, ka nelūdzies." Un es viņam izstāstīju vienu atgadījumu. Es pazinu kādu cilvēku, kalpotāju, kurš bija sasniedzis augstu tikumības līmeni. Viņš lūdzās pastāvīgi: gan darbā, gan ceļā – it visur. Lūgšana viņā darbojās pati un pēc slavināšanas viņam lija prieka asaras. Ofisā, kurā viņš strādāja, visus dokumentus slacīja asarām. Tāpēc

viņu urdīja doma – pamest darbu un doties paātrinātajā pensijā, un tāpēc bija ieradies pie manis pēc padoma. Es viņam teicu: "Neej prom, bet, kad darba biedri tev sāks taujāt, kāpēc tu raudi, atbildi, ka atcerējies savu nomirušo tēvu." Nu, lūk, reiz viņš brauca pie stūres un uz ceļa izskrēja bērns. Belziens bija tik spēcīgs, ka bērns atlēca kā bumba, un tanī pašā laikā viņam nebija ne mazākās skrambiņas. Dievs paglāba, jo cilvēks tajā brīdī lūdzās.

Lūgšanu mobilizācija

– Geronda, vai karš būs?

– Jūs lūdzaties? No pavasara līdz rudenim es mobilizēju lūgšanu, lūdzos bez trokšņa, lai Dievs par mums apžēlojas, lai karš un iesaukums mums ietu secen. Es saņēmu šādu vēsti: "Pastiprināti lūdzieties, lai turki tiktu patraucēti, jo svētdien, 16. oktobrī, viņi grasās mums uzbrukt."[2] Slava Dievam, pagaidām vēl Dievadzemdētāja mūs sargā, cerēsim, ka pasargās arī turpmāk.

– Tagad, kad briesmas ir garām, par to aizvien vēl ir jālūdzas?

[2] *Teikts 1983. gada novembrī.*

– Vai tad citur kara nav? Ko nozīmē "pie mums" un "pie viņiem"? Mūsu brāļi ir arī tur, kur pašlaik karo. Vai tad visi cilvēki nav cēlušies no Ādama un Ievas? Bet mūsu ģimene ir izirusi: vieni ir šeit, citi – tur. Ar citiem pareizticīgajiem mēs esam brāļi miesā un garā, bet ar pārējiem cilvēkiem esam vien brāļi miesā. Tātad vēl viens iemesls, lai par viņiem vairāk lūgtos – jo viņi ir nelaimīgāki par mums.

– Geronda, pašlaik Grieķijai tik grūtos laikos es lūdzos daudz vairāk, tomēr nedomāju, ka no manām lūgšanām ir atkarīga Grieķijas glābšana.

– Būtība nav tajā, ka Grieķija būtu atkarīga no tavām lūgšanām, bet gan tajā, ka, ja tu domā par grūtībām, kas pašlaik ir nākušas pār Grieķiju, tad tu pārdzīvo par dzimteni un lūdz Dievam palīdzību: un palīdzēt spēj vienīgi Viņš.

Lūdzies, lai Dievs sūta garīgus cilvēkus, Makabejus[3], jo viņi ir ļoti nepieciešami. Ir pienācis laiks labā cīņai ar ļauno, jo nelikumības ir padarītas par likumu, bet grēku ir pārvēr-

[3] *Skat. 1., 2., 3. Makabeju grāmatu. Par Makabeju tika nosaukts jūdu sacelšanās vadonis Jūda. Sacelšanās notika 166. gadā pirms Kristus pret Antiohu IV Epifānu un viņa pēcnācējiem. Makabeji bija pašaizliedzīgi karotāji par tēvu ticību un neatkarību.*

tuši par modes lietu. Bet, kad jūs redzēsiet bēdas Grieķijā, valdība sāks izdot neprātīgus likumus un sāksies vispārēja nestabilitāte, nebīstieties – Dievs palīdzēs[4].

– Spriežot pēc Jūsu teiktā, Geronda, mums viss ir jāpamet un visas pūles jāvelta lūgšanām.

– Protams, kā gan savādāk! Visa pasaule vārās kā milzu katls. Baznīca, valsts, tautas – viss ir sagriezies kājām gaisā! Un, pie kā tas viss novedīs, nezina neviens. Cerēsim uz Dieva palīdzību! Mūkiem ir jālūdzas pastiprināti. Viņiem jāliek malā visi savi, pat steidzami darbi un jāpievēršas lūgšanām.

Cik nu ir jūsu spēkos, pazemīgi lūdzieties par pasauli, kas sātanam ir devusi lielas tiesības pār sevi un tagad no tā cieš. Neaizmirstiet, ka par mūkiem mēs esam kļuvuši ne tikai, lai glābtu savu dvēseli, bet arī, lai palīdzētu pasaulei ar lūgšanu. Centīsimies kļūt par labiem mūkiem, lūgsimies, metīsimies uz vaiga Dieva priekšā gan par sevi, gan par pasauli, jo mūks ar to palīdz cilvēkiem.

[4] *Teikts 1981. gadā.*

3. Lai Dievs mūs sadzirdētu

Kaislības – traucēklis saziņā ar Dievu

– Geronda, vai mana sirds var lūgšanās strādāt, ja manī mājo kaislīgums?

– Kā sirds varēs lūgšanās strādāt, ja tevī ir kaislības? Paņem sarūsējušu vadu un pievieno to telefonam. Vai varēs sarunāties? Sakari ik pa brīdim pārtrūks, un klausulē būs dzirdama vienīgi sprakšķēšana. Gluži tāpat ir ar cilvēku, ja viņam iekšā ir rūsa, kaislības, tad viņa paša vainas dēļ garīgajā dzīvē rodas pārrāvumi. Sevi ir jāpasargā no lepnības, egoisma, patvaļas, nekaunības. Jo, kad cilvēku pārņem kaislības, pār to nevar nākt Dievišķā Žēlastība, un viņam nav spēka lūgties. Viņam no saviem "vadiem" ir jānotīra rūsa, lai tie labi vadītu elektrību un viņš varētu uzturēt sakarus ar Dievu. Bet, jo vairāk cilvēks attīrīsies no kaislībām, jo sekmīgāks būs lūgšanā.

Kaislības ir traucēkļi, kas neļauj mums sazināties ar Dievu. Ja šie traucēkļi nepazudīs, kā uztvert Dievu? Kad frontē radists sadzirdēja traucējumus ēterā, tam, kurš viņu bija izsaucis, teica: "Es jūs nedzirdu, dzirdamība

"nulle" vai dzirdamība "viens", pārbaudiet sakarus un mēģiniet vēlreiz." Traucējumu dēļ cilvēku nevarēja sadzirdēt. Dzirdamībai vajadzēja būt augstākai par "trīs". "Piektā" dzirdamība tika uzskatīta par ļoti labu. Pretējā gadījumā radistam nācās kliegt, bet traucējumu dēļ viņu tik un tā nedzirdēja. No sākuma viņam bija jānoskaņo savas rācijas raidītājs un uztvērējs un pēc tam jānoskaņojas uz tiem pašiem viļņiem, kādos raidīja centrs.

Tāpat arī, lai noskaņotos uz viena viļņa ar Dievu, savs raidītājs ir jānoskaņo uz mīlestības frekvences, bet uztvērējs uz pazemības frekvences, lai Dievs dzirdētu mūs un mēs – Viņu, jo Viņa frekvence ir mīlestība–pazemība. Cilvēkam, lai uztvertu šo frekvenci, ir jāstrādā tik, cik ir viņa spēkos. Tad viņš uzsāks sarunas ar Dievu, un viņa prāts nemitīgi atradīsies Dievā. Novēlu jums nonākt līdz šai saziņai. Āmen.

Savtīgums ir šķērslis saziņai ar Dievu

– Geronda, Jūs teicāt, ka man mana baterija ir jāuzlādē ar garīgu saturu. Kā to panākt?

– Centies iegūt garīgo cēlsirdību, *filotimo*, lai izskaustu savtīgumu. Savtīgums rada

šķēršļus lūgšanām, jo atšķir cilvēku no Dieva, uzceļ nepārvaramus mūrus. Vai zini, ko nozīmē nepārvarami mūri? Tas ir gluži tā, ja Dievs tev pateiktu: "Bērns, es tevi nesaprotu!"

– Geronda, vai mūks var kārtīgi pildīt savus mūka noteikumus un tanī pašā laikā ciest no pašuzupurēšanās trūkuma un seklas mīlestības uz brāļiem?

– Protams, ka var. Ja viņš domā tikai par sevi, tad var skaitīt lūgšanas, nodoties svētcīņai utt., bet tanī pašā laikā būt augstās domās par sevi un būt vienaldzīgs pret citiem. Bet tad viņš visu laiku paliks kā ubags. Jo, kamēr cilvēks ir aizņemts ar sevi, ne jau tajā ziņā, ka rūpējas par savu kaislību izravēšanu, bet gan – dara visu, kas tam tīk, kas ir ērti, panākumus viņš negūs.

– Tas nozīmē, Geronda, ka, arī pildot klausību, visā vienmēr un visur ir jābūt labam.

– It visā! Lai varētu būt kopā ar Kristu, it visā Kristum ir jābūt tīkamam. Bet Kristum tīk, lai mēs pakalpotu savam tuvākajam šī vārda labākajā nozīmē. Tamdēļ īpašu vērību es pievēršu garīgajai cēlsirdībai, spējai uzupurēties. Jo, ja mūks pilda noteikumus, bet citam – spējai uzupurēties utt. nepievērš uzmanību, tad arī viņa noteikumi kļūst nekam nederīgi.

Kad es ierados klosterī[5], mani kā jauniesācēju nosūtīja palīgos ēdamzāles pārzinim. Tad kāds astoņdesmit gadus vecs mūks, pavisam sačākstējis, palūdza, lai es viņam uz celli nestu zupu. Es beidzu paklausību un nesu viņam zupu. Reiz to pamanīja kāds no brāļiem un man teica: "Nepieradini viņu pie tā īpaši, citādi sāks lūgt te to, te vēl kaut ko un nemaz tev nedos mieru, nespēsi izpildīt pat savu noteikumu. Zini, kā man gadījās? Reiz, kad viņš slimoja, es viņam palīdzēju, un pēc tā viņš mani pavisam nelika mierā, ik pa brīdim klauvēja pie sienas: "Parādi mīlestību, uzvāri tēju" vai arī "Parādi mīlestību, palīdzi pagriezties". Bet pēc dažām minūtēm atkal – tuk, tuk: "Parādi mīlestību, uzliec man karstu ķieģeli."[6] Ķieģeli – tēju, ķieģeli – tēju, kādi nu tur vairs noteikumi, tā ka uz beigām es jau tik tikko valdījos!" Tu tikai paskaties! Šausmas! Vecs cilvēks cieš, vaid, lūdz palīdzību, bet viņam nav vaļas aiziet, lai nepārtrauktu lūgšanu noteikumu! Kaut kāds murgs. Dievam daudz svarīgāks ir "ķieģelis – tēja" nekā visa viņa mešanās ceļos un lūgšanu krelles, kas tiek veikts… ar visu centību! No vienas

[5] *1953. gadā Esfigmenu klosterī.*

[6] *Agrāk termoforu vietā izmantoja sakarsētus ķieģeļus.*

puses, saka: "Kungs, Jēzu Kristu, apžēlo mani," – bet no otras: "Liec mani mierā!"

– Geronda, kā cilvēks var iegūt Dieva svētību?

– Kad cilvēks ir rados ar Dievu, tad Dievs sniedz Savu svētību. Kamdēļ tā būtu savādāk jādod? Lai Viņa svētība tiktu mīdīta? Es to zinu pēc paša pieredzes. Kad es uzturējos Sinajā[7], iestājās liels sausums. Lietus nebija lijis vairākus gadus, tā ka grūti klājās gan klosterim, gan beduīniem, kuri mitinājās turpat netālu. Mūki lūdzās, lai tiktu dāvāts lietus, bet bez rezultātiem. Kad pienāca olīvkoku apgriešanas laiks[8], palīgā devos arī es. Pēc tam, kad beduīni bija apgriezuši kokus, mūki resnos zarus atstāja klosterim, bet tievos nolika sāņus. Beduīni lūdza, lai šos zarus atdod viņiem, lai tie varētu uz uguns gatavot ēdienu, sasildīties naktīs, kad ir liels aukstums; bet mūki neļāva, un beduīni devās prom apbēdināti. Nākošajā dienā, kad beduīni atkal bija ieradušies lūgt, es visus tievos zariņus sasēju saišķos un atdevu viņiem. Tad kāds vecs beduīns teica: "Tu esi labs cilvēks; būs lietus." Un patiesi, es vēl nebiju paguvis atgriezties klosterī, kā sāka līt,

[7] *1962. gada septembrī.*
[8] *1963. gada februārī.*

un lija ilgi. Beduīna lūgšanas pavēra debesis. Toreiz es nevienam par to nepastāstīju.

Dievs neuzklausa lepnā lūgšanu

– Geronda, pēc kādas no manas puses nesmukas rīcības manī ir ieperinājies nodoms, ka manas lūgšanas Dievam nav tīkamas.

– Ja šis nodoms ir radies no patiesas pazemības un tu saki: "Es ar savu nesmuko rīcību esmu sadusmojusi Dievu", tad tu jūti dievišķo mierinājumu. Savukārt, ja sarūgtinājumu tevī raisa tavs egoisms un tu saki: "Kā es varēju tik zemu krist?" – tad mierinājumu nesaņem, jo *"Dievs stājas pretim lepniem" (Jēk. 4, 6; 1. Pēt. 5, 5)*. Dievs nedzird lepnā lūgšanas, jo viņa lepnība ir šķērslis.

Lai mūsu lūgšanas tiktu sadzirdētas, tām ir jāplūst no *"salauztas un sagrauztas sirds" (Ps. 50, 19)*[9]. Mums atliek vien pazemībā noteikt: "Kungs, kā var klausīties tādā, kāds esmu es?" – un tūdaļ Labais Dievs mūs sadzird.

[9] *Psalmu numerācija grāmatā ir likta pēc Septuagintas. Redakcija subjektīvi ir izvērtējusi gan esošos Bībeles izdevumus latviešu valodā, gan arī Latvijas Pareizticīgās Baznīcas (LPB) Sinodes 2022. gadā izdoto Psaltēriju. Tāpēc, citējot psalmus, tika izvēlēts labskanīgākais un no redakcijas viedokļa pareizākais variants. Red. piez.*

– Geronda, kāpēc reizēm, kad mani piemeklē kāds kārdinājums, es nespēju lūgties?

– Kad uzbrūk kārdinājumi un tu nespēj palūgties, zini, ka tevī mājo egoisms un godkāre. Kārdinājums paliks tik ilgi, līdz cilvēks nesāks sevi nicināt. Tiklīdz viņš būs apzinājies savu nederīgumu, nāk Kunga palīdzība, un kārdinājums aiziet.

– Geronda, es lūdzu Dievu, lai Viņš man palīdz atbrīvoties no nekaunīgas uzdrošināšanās, bet nemanu nekādus rezultātus.

– Kad cilvēks cenšas un lūdzas, bet rezultāta nav, tas nozīmē, ka viņā mājo egoisms un lepnība vai arī ir nosliece uz lepnību, un tas rada šķēršļus Dieva Žēlastībai lūgšanā. Ja mēs lūgšanās kaut ko lūdzam, tad Labais Dievs mums to sniedz, ja mūsos ir pazemība un sava grēcīguma apzināšanās.

– Geronda, kad es karsti lūdzos Dievu, lai Viņš mani atpestī no vienas manas vājības, un pati es ar to cīnos, bet lepnības dēļ nesaņemu, ko lai es iesāku?

– Visupirms palūdz Dievam piedošanu: "Mans Dievs, manī ir lepnība, dēļ kuras es nesaņemu Tavu palīdzību, bet lūdzu Tevi, apskaidro mani, lai es varētu saprast, ko man darīt, lai šo vājību uzveiktu." Tiklīdz būsi at-

zinusi, ka tevī ir lepnība, un tāpēc attiecīgā vājība tevi neatstāj, Dievs dos ziņu, kas tam ir par iemeslu un kā ar to tikt galā.

– Geronda, kā man būtu jājūtas lūgšanu laikā?

– Lai Dievs tev palīdzētu, esi pazemīga jūtās. Pazemīgam cilvēkam paša gribas nav; viņš paklausa Dieva gribai un pilda Viņa baušļus, un tādēļ Dievs arī dzird viņa lūgšanas un sniedz debesu svētību. Cik lielā mērā cilvēks klausa Dievam, tik lielā mērā viņu klausa Labais Dievs.

Lūgšanās ir vajadzīga uzstājība un pacietība

– Geronda, reizēm, kad es kaut ko Dievam lūdzu un nesaņemu, tad sev jautāju: "Vai Dievs dzird manu lūgšanu?"

– Šis "vai" nozīmē, ka tu šaubies par Dieva mīlestību un šādā veidā pati anulē savu lūgumu pašā iesniegšanas brīdī, un tas nozīmē, ka zaudē arī tiesības saņemt ārpuskārtas apkalpošanu.

– Kad es, Geronda, Dievam kaut ko lūdzu un uzreiz to nesaņemu, vai jābūt uzstājīgam?

– Jā, jābūt. Palūk, kad mēs dodamies uz kaut kādu iestādi un ar lūgumu vēršamies pie atbildīgās personas, tad reizēm, lai varētu panākt vēlamo, ir jābūt uzstājīgiem. "Lūdzu, palīdziet, jo citādi es no šejienes prom neiešu." Un arī lūgšanās ir vajadzīga šāda uzstājība; uzstājīgi Kristu lūdza kanaāniete *(Mt 15, 21–28)* un arī atraitne netaisno tiesnesi *(Lk 18, 2–8)*.

– Jo ilgāks laiks paiet, Geronda, un jo ilgāk mans lūgums turpina būt bez atbildes, jo vairāk es satraucos.

– Kad mēs lūgšanās kaut ko lūdzam, tad pacietīgi jāgaida. Reiz man uzpampa acs un stipri sāpēja. Es trīs reizes gāju pie Dievmātes ikonas un lūdzu, lai tieku dziedināts, lai naktīs varētu lasīt Psalmus. Paņēmu arī eļļu no ikonas priekšā esošās lampādes, ar to iesmērēju aci, bet sāpes nemitējās. Pēc dažām dienām kļuva vēl ļaunāk, acs sāpēja vēl vairāk un piepampa vēl pamatīgāk. Pagāja piecpadsmit dienas. Tad es atkal pazemībā devos pie Dievadzemdētājas ikonas un teicu: "Dieva Māte, piedod man; es Tevi patraucēšu vēlreiz." Atkal paņēmu no lampādes eļļu, un, tikko biju iesmērējis aci, tā uzreiz tapa vesela.

Vai tiešām Dievadzemdētāja nevarēja izdziedēt aci jau pirmajā reizē? Tomēr manis paša dēļ Viņa atstāja mani paciesties. Arī tu lūdz pazemībā un pacietīgi gaidi. Lūgšana, kas tiek veikta ticībā, sāpēs, uzstājībā un pacietībā, tiek sadzirdēta, ja lūgtais mums nāks par labu.

4. Sagatavošanās kopābūšanai ar Dievu

Pazemīga grēksūdze Kristum

– Geronda, kā ir jāgatavojas lūgšanai?

– Tieši tāpat, kā gatavojamies Svētajam Vakarēdienam. Tur ir līdzdalība Dievišķajā, šeit ir Dievišķā saskarsme. Kad saņemam Svēto Vakarēdienu, uzņemam sevī Kristu, atnāk Dievišķā Žēlastība. Lūgšanās mēs nemitīgi sazināmies ar Kristu un savādākā veidā saņemam Dievišķo Žēlastību. Vai tiešām ar to nepietiek! Euharistijā saņemam Kristus Miesu un Asinis, lūgšanās esam kopā ar Dievu. Kā pirms Svētā Vakarēdiena jāizsūdz biktstēvam grēki, tāpat arī pirms lūgšanas pazemīgi ir jāizsūdz grēki Kristum. "Kungs, es esmu necienīgs cilvēks… Es neesmu cienīgs, ka Tu ar

mani noņemies, bet lūdzu Tevi, palīdzi man." Tā atnāk Dievišķā Žēlastība, un paveras ceļš saziņai ar Dievu.

Ja cilvēks pazemībā nenožēlos grēkus un neizsūdzēs tos Dievam, tad paliks nesagatavojies. Uzrodas šķērslis, kas viņam neļauj uzturēties kopībā ar Dievu. Durvis paliek aizvērtas, un dvēsele nerod mieru. Bet, ja viņš pateiks: "Esmu sagrēkojis, mans Dievs," – tad šķērslis krīt vai, labāk būtu teikt, Dievs paver durvis un cilvēks pieņem Dieva klātbūtnes žēlastību.

– Geronda, es "Pakāpienos" izlasīju, ka, lai lūgtos, cilvēkam ir jāietērpjas tādās drēbēs, kādās viņš gatavojas nostāties ķēniņa priekšā. Kas tās par drēbēm?

– Pazemot sevi Dieva priekšā un pazemīgi lūgt piedošanu par saviem grēkiem. Saki: "Mans Dievs, esmu vainīga, es – nepateicīgā, esmu Tevi sarūgtinājusi. Piedod man." Bet visu to saki ar iekšēju, nevis ārišķīgu satriektību. Tās ir tās drēbes, kurās jāietērpjas, kad gremdējies sarunās ar Dievu. Ja visa tā nav, tad sanāk, ka tu Dievam it kā saki: "Kā sviežas? Kas jauns?" Ja mums ir jālūdz piedošana cilvēkam, pret kuru mēs esam sagrēkojušies,

tad vēl jo vairāk mums ir jālūdz piedošana Dievam par tiem grēkiem, kuros mēs krītam katru dienu.

– Tas, Geronda, nozīmē, ka ir jādomā par tiem grēkiem, kuros es ik dienu krītu?

– Visupirms lūdz piedošanu Dievam par dienas gaitā sagrēkoto un tikai pēc tam domā par savu grēcīgumu kā tādu. Tā tu kļūsti pazemīga un jau pēc tam sāc izteikt savu lūgumu. Es lūgšanas iesāku ar vārdiem: "Dievs, esi man, grēciniekam, žēlīgs." Atkārtoju to čukstus vairākas reizes un pēc tam sāku lūgties. Reiz es Dievam lūdzu, lai Viņš man iemāca lūgties. Un tad man vīzijā parādījās septiņpadsmit gadus vecs jauneklis, kurš lūdzās. Viņu redzot, mana sirds tika pilnībā salauzta. Viņš tā raudāja un lūdzās, ka es biju satriekts un izbrīna pārņemts. Iesāka ar grēksūdzi: "Es nepateicīgais, nelabojamais…" Pēc tam sacīja: "Kā es, mans Dievs, būdams šādā stāvoklī, varu sev palīdzēt, ja Tu man nepalīdzēsi?" Un pēc tam sāka izteikt lūgumus.

– Geronda, es bieži vien lūgšanu laikā domāju par saviem grēkiem un tāpēc nespēju koncentrēties.

– Mēs taču jau runājām, ka sevi jāpārbauda un jānožēlo savi grēki pirms lūgšanām,

nevis to laikā. Citādi sanāk nevis paškritika, bet tērzēšana ar tangalašku. Pirms lūgšanām ir jāpadomā par to, kas mūsos nav īsti pareizs, uz to jāpagriež savs prāts, jānoregulē tēmēklis, bet pēc tam – uguni!

"Visupirms izlīgsti"

– Geronda, ja es neuzmanības pēc sagrēkošu un nesapratīšu, ka māsai, kuru esmu apbēdinājusi, vajadzētu palūgt piedošanu, vai es lūgšanā varēšu uzturēt saikni ar Dievu?

– Lai varētu būt kopā ar Dievu un iegūtu mieru, ir jāseko sev un jābūt pastāvīgi modram, lai saprastu savas kļūdas, nožēlotu grēkus un lūgtu piedošanu. Citādi, pat ja lūdzoties tu sajutīsi kaut kādu prieku, tas nebūs garīgais prieks. Tevī nebūs garīgā pacēluma, kas rodas tad, kad esi kopā ar Dievu.

– Reizēm, Geronda, kad es sāku lūgties, es sevī sajūtu kaut kādu iekšējo satraukumu.

– Ja tu jūti iekšējo satraukumu vai to, ka sirds pārakmeņojas, zini, ka esi sarūgtinājusi kādu no māsām, un tāpēc tevi nomoka vainas apziņa. Ja tu viņai palūgsi piedošanu, tad viss satraukums izgaisīs.

– Geromda, bet vai tad lūgšanas šo satraukumu aizdzīt nevar? Noteikti ir jālūdz piedošana?

– Redzi, ja tu kādu no māsām sarūgtināsi, tad vienīgi ar lūgšanu palīdzību šo jautājumu atrisināt nespēsi. Ir jāieiet, viņas priekšā jāpaklanās un jāpalūdz piedošana. Ja māsas priekšā nepaklanīsies, tad vari kaut vai trīssimt reižu klanīties cellē, tas tev neko nepalīdzēs. Tādā veidā šādus jautājumus nerisina. "Izlīgsti papriekš ar savu brāli," – stāv rakstīts Evaņģēlijā, bet pēc tam nes savu dāvanu. Vien tad, ja tu tanī brīdī nevari atrast savu māsu, bet nožēlo sadarīto un jau pirmajā tikšanās reizē esi gatava viņai palūgt piedošanu – vien tad Dievs pieņem tavas lūgšanas.

– Geronda, ja ar kādu no māsām rodas konflikts, pēc tam, kad es esmu atgriezusies savā cellē, nomierinos un spēju lūgties. Bet pēc tam, kad ar šo māsu satiekos, pret viņu izturos vēsi un pat cenšos no viņas izvairīties.

– To es nesaprotu. Ja tev ar kādu no māsām ir radušās domstarpības, tad kā pēc tam vari doties uz celli un nomierināties? Ja viņas priekšā nepaklanīsies, tad kā spēsi nomierināties un lūgties? Ja tevī mājotu Dieva miers, tad pēc cellē noskaitītajām lūgšanām tava

sirds atmaigtu un tikšanos ar šo māsu tu uztvertu kā Dieva svētību, nevis censtos no viņas izvairīties.

– Varbūt, Geronda, es saviem grēkiem rodu attaisnojumu un tādēļ spēju lūgties?

– Kas gan tā par lūgšanu? Vien tad, ja cilvēks visā notikušajā vainos sevi un māsai pateiks: "Svētī," – vien tad atnāk Dieva Žēlastība, un viņš varēs būt kopā ar Dievu.

Lūgšanas ir "tiesa pirms tiesas"

– Geronda, svētais Jānis Pakāpnieks saka, ka lūgšanas – tā ir "tiesa pirms tiesas".

– Tas tā arī ir. Kad cilvēks pareizi lūdzas, tad lūgšanas ir "tiesa pirms tiesas". Kurš garīgi ir vesels, tas, ja, uzsākot lūgties sajutīs sirdī cietību, sāks meklēt iemeslu, lai varētu to novērst. "Kāpēc es tā jūtos?" viņš sev pajautās. "Varbūt es kādu esmu nosodījis vai arī, pašam to nemanot, esmu pieņēmis nosodošu domu? Varbūt ir pazibējis lepnības nodoms vai arī manī ir kāda vēlme, kas nedod iespēju sazināties ar Dievu?"

– Bet ja nu viņš, Geronda, neko neatrod?

– Tas ir izslēgts, noteikti kaut kas ir bijis. Ja parakņāsies arhīvos, t.i., sevi pavētīs pamatī-

gāk, tad atradīs iemeslu un sapratīs, kur ir tā vaina.

– Pats sevi pārbaudīs vai izsūdzēs grēkus Dievam?

– Ko sūdzēt, ja viņš pats nezina, ko ir izdarījis? No sākuma ir jāpārbauda sevi. Un, ja arī pēc tam cilvēks neko nebūs atradis, lai nometas ceļos, divas vai trīs reizes paklanās un saka: "Mans Dievs, es taču kaut kur noteikti esmu sagrēkojis. Apgaismo mani, lai es saprastu, kur tieši." Un, tikko viņš tā būs pateicis, tā tūlīt pazemība izdzenās kārdinājumu miglu, un viņš atradīs iemeslu. Dievs, redzēdams cilvēka pazemību, sūta Savu Žēlastību, un cilvēks, no tās guvis apgaismību, precīzi atceras, kur viņš ir sagrēkojis, un labojas.

– Geronda, kas mums palīdz atrasties pastāvīgā kopībā ar Dievu?

– Ļoti lielu palīdzību sniedz dvēseles miers. Kad dvēsele ir kārtībā, lūgšanas plūst pašas. Tāpēc neglabā sevī ļaunumu ne pret vienu. Ja pret kādu tev ir nepareizs nodoms, izsūdzi to igumenei. Patriec arī visus citus nepareizos nodomus un aizstāj tos ar labiem nodomiem. Ar labiem nodomiem tiek atbrīvots ceļš, un lūgšana rit raiti.

II

LŪGŠANU VAROŅDARBS

"Kad cilvēks sajūt milzīgas Dieva svētības, tad sirds kļūst stiprāka, sasilst, un viņš sasniedz nepārtraukto lūgšanu"

1. Grūtības lūgšanās

Nolaidība cilvēku dara nekam nederīgu

– Geronda, ar ko nolaidība atšķiras no slinkuma?

– Nolaidība – tas ir garīgais slinkums, savukārt slinkums ir attiecināms uz dvēseli un miesu. Bet labāk, ja nav ne viena, ne otra. Mēdz gadīties, ka nolaidība un slinkums pārņem tās dvēseles, kurām ir visi priekšnoteikumi garīgai dzīvei – jūtīgas un ar labestības esenci pilnas dvēseles.

Vienaldzīgā cilvēkā kārdinājumi tik lielu ļaunumu nerada. Bet, ja sarūgtināts tiek jūtīgs cilvēks, tad pēc tam viņš sajūt nolaidību. Viņam ir jāatrod sarūgtinājuma iemesls, tas

garīgi ir jādziedina, lai atjaunotu gribu un iedarbinātu savu garīgo dzinēju. Ir jāseko līdzi tam, lai visas brūces tiktu sadziedētas, jo vēlāk to dēļ cilvēks krīt.

Garīgais nespēks, kas pēc tam noved līdz fiziskajam nespēkam, padara cilvēku nekam nederīgu. Ārsti neko neatrod, jo vainu ir izsaucis kārdinājums.

Cik daudz jūtīgu, ar labestības esenci piepildītu cilvēku palikuši nekam derīgi!

– Geronda, es jūtu tādu spēku izsīkumu, ka nespēju pat pievērsties garīgā darba veikšanai.[10] Vai tas ir no noguruma, vai arī tā ir nolaidība?

– "No daudziem maniem grēkiem miesa ir kļuvusi vāja, un vāja ir arī mana dvēsele," – vai tad tas nav rakstīts Dievadzemdētājas lūgšanu kanonā? Tas nav fiziskais nogurums, bet gan dvēseles atslābums. Tas ir vēl sliktāks par fizisko nogurumu. No dvēseles atslābuma cilvēks atskrūvējas, sāk līdzināties mašīnai, kurai visi mehānismi ir kārtībā, bet izgājis no ierindas motors.

[10] *Garīgais darbs: lūgšanas ar krellēm, klanīšanās, dvēselei noderīgas lasāmvielas apgūšana u. tml. – viss tas, ko mūks dara papildus Baznīcas dievkalpojumiem un celles noteikumiem.*

– Geronda, es redzu, ka agrāk es mīlēju garīgo darbu, bet tagad nespēju neko.

– Kāpēc neko nespēj? Nav spēka? Es redzu, ka ir. Atminies, agrāk, kad tika celts klosteris, tu visu dienu nostrādāji būvlaukumā un arī garīgajam darbam laiks pietika?

– Varbūt tas tā notika tādēļ, ka es pilnībā nodevos darbiem?

– Drīzāk jau lieta ir tāda, ka tu esi pieļāvusi sevī atslābumu. Saņemies, sāc radināties pie grūtībām, iemīli varoņdarbu. Vai zini, cik klanīšanās veicu es, kuram ir palikusi vien puse no plaušas? Nevaru tev teikt. Vien pateikšu, ka tad, kad lūdzos ar lūgšanu krellēm un veicu mazās klanīšanās, kad nogurst viena roka, es sevi turpinu pārkrustīt ar otru roku. Es to tev saku aiz mīlestības. Citiem nav tādu dotību, kādas ir tev, bet vai zini, kā viņi nododas svētcīņai, kā cīnās? Tev būtu jādienē desantniekos! Kā tu sevi novedi līdz tādam stāvoklim? Es par tevi lūgšos, bet arī tev pašai ir jāpacenšas. Skaidrs? Garīgajam ir jāvelta visi savi spēki, tad panākumus gūsi, arī pildot paklausības.

– Geronda, reizēm, kad es uzturos cellē, man uzbrūk nolaidība.

– Vai tad tu cellē nelūdzies, nelasi? Cik nu tas ir iespējams, pacenties, lai laiks neaizritētu bezdarbībā. Nevari lūgties? Tad lasi to, kas tajā brīdī tev ir derīgs. Citādi sātans var izmantot tavu slikto stāvokli un ievest kārdināšanā.

Nesaraut virvi

– Geronda, pēc tam, kad Jūs dienas gaitā esat runājis ar tik daudziem cilvēkiem, vakarā izskatāties ļoti saguris, bet no rīta Jūsos nav ne miņas no iepriekšējā vakara noguruma. Kā Jūs to panākat?

– Ē, m–m–m, nesarauju virvi!

– Reizēm, Geronda, kad es paklausību dēļ neeju uz pēcvakara dievkalpojumu un jūtu spēcīgu nogurumu, es saku: "Apgulšos un skaitīšu lūgšanas guļus," – bet beigu beigās miegs mani uzveic un savu celles lūgšanu noteikumu es neizpildu.

– Nē, dārgā, pat ja tu esi ļoti nogurusi, bez lūgšanām gulēt iet nedrīksti. Noskaiti "Trīssvēto", 50. psalmu, noskūpsti Kristus, Dieva Mātes ikonas, pārkrustī spilvenu un tikai pēc tam dodies gulēt. Modinātāju liec tā, lai tas zvana stundu pirms dievkalpojuma sākuma,

lai pagūtu piecelties un noskaitīt nolikumu. Sevi ir jāpiespiež; dari, jo tā ir jādara, bet dari no visas sirds. *"Priecīgu devēju Dievs mīl." (2. Kor. 9, 7)*

– Bet kad, Geronda, pavisam nav spēka un gribēšanas?

– Piespied sevi darīt ko garīgu. Centies ik dienu kaut pavisam nedaudz laika veltīt garīgo grāmatu lasīšanai un lūgšanām. Lasīšana, lūgšanas, psalmu dziedāšana – tie ir vitamīni, kas dvēselei ir vajadzīgi katru dienu.

Nedrīkst pieļaut, ka diena paietu pavisam bez lūgšanas. Atminos, kara laikā, ja vairākas dienas nebija uzbrukumu, tad tik un tā pāris reizes izšāvām. Lai ienaidnieks nedomātu, ka mēs guļam, un necenstos pēkšņi uzbrukt. Tāpat ir arī garīgajā cīņā. Kad reizēm sajūtam spēku izsīkumu un nevaram izpildīt visus noteikumus, lai "nesarautu virvi", lai nepārtrauktu saziņu ar Dievu, veiksim kaut dažas klanīšanās, metoties ceļos, noskaitīsim lūgšanas ar krellēm. Lai nenonāktu tangalaškas gūstā, izšausim kaut pāris reizes. Bet, kad atkopsimies, atsāksim ierasto cīņu.

Ja mūks pamet garīgās nodarbes, pārstāj klanīties, atstāj novārtā lūgšanu krelles, tad ātri vien kļūst mežonīgs. Strādāt var, bet

lūgties – nevar. Es redzu mūkus, kuri strādā bez apstājas, pametot pilnīgā novārtā lasīšanu un lūgšanas. "Padarīšu vēl šo un pēc tam – vēl šo," tie saka; lūgšanas – paliek otrajā plānā; un beigu beigās pārvēršas par mežoņiem, kļūst tādi paši kā pasaulīgie. Es esmu redzējis strādniekus, kuri saules dedzinošajos staros spēj tēst akmeņus vai visu dienu skaldīt malku, bet dod viņiem kaut trīskāršu algu, tie baznīcā neizturēs ilgāk par pusstundu; nāk ārā uz ielas un smēķē. Es to esmu ievērojis.

Kad cilvēks pārstāj lūgties, viņš attālinās no Dieva un paliek kā mūlis: strādā, ēd, guļ. Un, jo vairāk viņš attālinās no Dieva, jo kļūst sliktāks. Sirds atdziest, un pēc tam viņš pavisam nespēj palūgties. Lai atgūtos, sirdij ir jākļūst mīkstākai, tai jānožēlo grēki un jāizplūst sirdsprieka asarās.

Ir jābūt vēlmei sākt

– Geronda, no kurienes manī rodas nolaidība?

– Nolaidība? Tāpēc, ka tevī nav… medus! Šķiet, ka tu nezini, kas ir garīgā saldme.

– Geronda, vai pēc nolaidības perioda beigām ir jāatgūstas pakāpeniski? Pirmajā dienā vienu lūgšanu kreļļu riņķi, otrajā – divas utt.?

– Lai iesāktu, ir jābūt gribēšanai uzsākt, gribēšanai sevi piespiest. Pat, ja cilvēks ir noguris, ja viņš sevi nedaudz piespiedīs, noguris zūd, un viņš jūtas labi. Šai nelielajai sevis piespiešanai ir liela nozīme, jo Dievam, lai iejauktos, ir vajadzīga mūsu vēlme, un mūs izglābs tieši Dievišķā iejaukšanās.

– Geronda, pat tad, kad man ir laiks, man nav vēlmes darīt garīgo darbu.

– Jā, reizēm mēdz būt šāds apetītes trūkums, bet šeit ir nepieciešama zināma piespiešanās. Kad cilvēks nav vesels, viņam zūd apetīte, bet viņš piespiež sevi ēst. Ir vai nav apetīte – no sākuma viņš apēd kaut ko pavisam vieglu, lai vēders aprod, un jau pēc tam apetīte pakāpeniski parādās. Ja neēdīs, tad kā viņš piecelsies kājās? Tāpat arī tu, nevajag pret sevi izturēties nevērīgi, jo tā tu sev tikai kaitēsi. Vajag sev dot vieglu garīgo uzturu tik ilgi, kamēr neatgūsies. Ir nedaudz jāpacenšas, ir jāsāk.

– Patiesībā, Geronda, man pats grūtākais ir iesākt, atgriezties pie garīgā darba.

– Jā, jo tava eļļa ir nostāvējusies. Lai sirds sasiltu, nedaudz klanies metoties ceļos, nedaudz palasi, nedaudz ar lūgšanu krellēm palūdzies. Saki: "Paklanīšos tikai piecas reizes." Ja motors sāks darboties, pēc tam nespēsi apstāties, būs vajadzīgas bremzes.

Dosim dvēselei to barību, kas tai ir tīkama

– Geronda, ja man nav noskaņojuma pildīt ko garīgu, kā man rīkoties, kā lai uzsāku?

– No garīgā dari to, kas tev pašai patīk, un tad jau radīsies apetīte visam pārējam. Noliec savā priekšā garīgos ēdienus un palūkojies, kuri no tiem tevī raisa apetīti. Vēlies nedaudz palasīt? Noskaitīt vienu kreļļu riņķi? Palasīt kanonu, Psalmus vai paklanīties, metoties ceļos? Bet ja nu pavisam neko negribas, tad gan ir vajadzīgs pēriens!

– Bet vai, Geronda, var iesākt ar rokdarbiem?

– Var, bet vienlaikus skaiti arī lūgšanas.

– Varbūt, Geronda, ja es daru to, kas man patīk, es sekoju savai gribai?

– Redzi, garīgajā darbā dvēselei ir jādod tas ēdiens, kāds tai patīk un kādu tā pati prasa. Šādi viņa gūst saldmi, barojas un pa-

ti tiecas uz lielāku garīgo darbu. Jo, kad mēs slimojam un mūsu organismam kaut kā pietrūkst, mēs to viņam iedodam tādēļ, lai spētu izveseļoties. Kad es vēl biju maziņš, saslimu ar mazasinību, un man ļoti gribējās citronu. Bet vecāki nezināja, vai es tos varu vai nevaru ēst, un tāpēc nedeva, bet gaidīja ierodamies ārstu. Kad viņš ieradās, tad ieteica ēst citronus, jo manam organismam trūka tieši to vitamīnu, kas bija citronos.

– Geronda, es, lai cīnītos ar nolaidību, centos ieviest noteiktu dienas kārtību un to ievērot.

– Tas ir labi, tomēr no sākuma ir jāsāk strādāt sirdij, un jau pēc tam ievies dienas kārtību.

– Geronda, varbūt Jūs pats varat noteikt manu dienas kārtību?

– Mana dienas kārtība ir šāda: paveic tādus garīgos darbus, kuri tev pašai ir tīkami. Nav vajadzības sevi īpaši uzskrūvēt; mierīgi palūkojies, kurš no garīgajiem ēdieniem tavai dvēselei ir vajadzīgs visvairāk, un to tai arī dod. Kad vēlies dziedāt – dziedi, ja ir vēlme lasīt – lasi, gribi lūgties – lūdzies. Vari pildīt arī jebkurus citus garīgos darbus, pats galvenais – nepiespiest sevi ar varu. Es domāju, ka

tu saprati. Tā būs sākumā, kamēr tava dvēsele nesajutīs saldmi, bet pēc tam viss nostāsies savās vietās un tiks paveikts nepiespiesti. Tā ka neuztraucies, ar Dieva palīdzību motors sāks darboties, un tu dosies uz priekšu.

Lūgsimies lielas pateicības pilnā mīlestībā

– Geronda, Jūs tik ļoti nogurstat, un kā gan Jūs tanī pašā laikā spējat lūgties?

– Lūgšana man ir atpūta. Zinu, ka patiesi cilvēks atpūšas vienīgi lūgšanās. Kad lūgšana plūst no sirds, tā aizdzen gan nogurumu, gan miegu, jo dvēsele sasildās tā, ka vairs negrib ne gulēt, ne ēst. Pārdzīvo pārdabiskus stāvokļus un barojas savādāk; tevi paēdina garīgais.

– Geronda, es pret lūgšanām nejūtu mīlestību.

– Pagaidām tava sirds vēl nav sasilusi, lūgšanas nenāk no dvēseles; tu visu paveic piespiedu kārtā, sausi, bezjūtīgi. Kā tu iesāc lūgšanas?

– Sāku ar domu, ka vajag palūgties par sevi un par citiem.

– Nu, kāds gan tu esi jocīgs cilvēks! Visur tev "vajag", "vajag palūgties", "vajag nodar-

boties ar garīgo darbu", visu tikai "vajag", "vajag"… – lūk, tādēļ tu arī nomokies. Labi, ka tevī mājo tāds spēks, bet tu iesāc ar pazemīgu nodomu, ar līdzcietību. Lai strādā sirds, lai jūt līdzi, tad sevi piespiest nevajadzēs; sajutīsi prieku, un dvēselē būs iekšēja līksmība.

– Geronda, es jūtu kaut kādu nocietināšanos; nav manī garīgās līksmes.

– Vai tevī ir prieks, kad tu lūdzies? Man šķiet, ka tu sevi nedaudz piespied. Iesāc kaut ko darīt lielas pateicības pilnā mīlestībā, bet pēc tam pati to nemani, kā pie tā piejaucas egoisms. "Klanīšos vairāk, palielināšu kreļļu skaitu," sev saki. Un tas nav dēļ mīlestības uz Kristu vai cilvēkiem, kuriem ir nepieciešama palīdzība, bet gan tādēļ, lai izdarītu vairāk, lai kļūtu svētāka. Tu taču nesaki pazemībā: "Kungs taču ir teicis: "*Esiet svēti (1. Pēt. 1, 16)*," – lai to sasniegtu, izdarīšu visu, kas manos spēkos"? Bet tu visu dari atbilstoši loģiskai nepieciešamībai: "Man ir jākļūst svētai."

– Geronda, kā es varu sevi piespiest lūgties?

– Kāpēc sevi ir jāpiespiež lūgties, kāpēc nelūgties lielas pateicības pilnā mīlestībā?

– Kā to var panākt, Geronda?

– Iedomājies visu to labo, ko ir paveicis Dievs, padomā par Dievu – savu Labdari, sajūti savu nīcību un grēcīgumu un tiecies pēc Viņa Žēlastības. Kad cilvēks sajūt milzīgo Dieva labvēlību, viņš nostiprinās, sirds sasilst, un viņš sasniedz nemitīgu lūgšanu.

Iztraucēta lūgšana

– Geronda, kad es lūdzos savā cellē, uztraucos par to, lai kāda no māsām neatver durvis un nenovērš manu uzmanību.

– Ja es lūdzos un kāds paver durvis, tad lai labāk man iesit ar cirvi pa galvu, nekā redz mani lūdzoties. It kā tev lidojuma laikā tiktu aplauzti spārni. Jūs lūgšanu laikā vēl neesat izjutušas garīgos stāvokļus, lai saprastu, ko nozīmē traucēt cilvēku lūgšanā. Vēl neesat sajutušas šo kopābūšanu ar Dievu, kad cilvēks it kā aiziet no zemes. Ja jūs zinātu, kas tas ir, tad cienītu citus, kad viņi lūdzas. Ja jūsos būtu šī garīgā iejūtība, tad jūs nodomātu: "Kā es varu traucēt cilvēku, kad viņš lūdzas?" Jūs saprastu, cik lielu kaitējumu viņam nodarāt, un būtu piesardzīgāki. Piesardzīgi ne jau baiļu dēļ, bet gan cienot tuvāko, kurš sarunājas ar Dievu. Ja reiz nav garīgās smalkjūtības, tad

lai ir kaut vai pasaulīgā iejūtība šī vārda labākajā nozīmē. Nolieciet sev par likumu klauvēt pie durvīm un skaļi sacīt: "Mūsu svēto tēvu lūgšanu dēļ…" – lai cilvēks nesatrauktos un visu laiku nebūtu sasprindzis. Viena lieta ir būt garīgi nomodā, pavisam cita – visu laiku atrasties sasprindzinājumā; tas ir ļoti nogurdinoši.

– Varbūt, Geronda, māsa tā rīkojas savas vienkāršības dēļ?

– Kāda gan te vienkāršība, ja viena māsa klauvē pie otras durvīm un, nesagaidot "Āmen", nāk iekšā cellē. Nesaprotu, kā jūs tā varat rīkoties! Varbūt cilvēks lūgšanu laikā raud un negrib, lai viņu redzētu. Es, kad dodos uz kaimiņu celli un dzirdu, ka tur tiek lasītas vakara lūgšanas, varu aukstumā nostāvēt stundu, virpināt krelles un gaidīt, kamēr pabeigs, lai netraucētu. Es taču dzirdu, ka cilvēki dzied, kā gan es varu vērt vaļā durvis? Kā varu ienākt? Ja es ieiešu, tātad man ir šādas tiesības. Bet kurš man ir devis šādas tiesības? Var jau būt, ka viņi man šādas tiesības ir devuši, tomēr es šādi neizrīkojos; tas ir egoisms. Kas es tāds esmu, ka varu citus necienīt? Ir taču jābūt kaut kādai iekšējai iejūtībai. Reiz, kad es dzīvoju Sinajā, redzēju divus

beduīnu bērneļus, puisīti un meitenīti, kuri stāvēja ceļa vidū un lūdzās ar lūgšanu krellēm rokās. Es uzmanīgi pagriezos un pagāju nedaudz maliņā – gaidīju, kamēr viņi beigs lūgties, lai varētu turpināt savu ceļu, jo cita ceļa nebija.

Nosūtiet miegu tiem, kuri nespēj aizmigt

– Geronda, kāpēc man bieži vien lūgšanu laikā uzmācas miegs?

– Tu dzīvo remdeni. Esi atslābinājusies, un tagad nākas sevi dzīt uz priekšu. Vai tad tu, kad par kaut ko satraucies un pārdzīvo, spēj mierīgi gulēt? Izrādot pateicību, cilvēks spēj negulēt visu nakti un lūgties par savu labdari. Bet pēc tam viņam ir jāpadomā: "Es neesmu gulējis visu nakti cilvēka dēļ, kurš man ir izdarījis ko labu; vai tad tiešām Dieva dēļ, kurš manis dēļ ļāva Sevi sist krustā, pateicībā Viņam es nespēšu būt modrs visu nakti?"

– Geronda, var būt, ka miegainība rodas no miesas vājuma?

– Jā, reizēm miegainība rodas no pārpūles, hipotonijas, hipotermijas u. tml. Ir jāmeklē cēloņi un atbilstoši jārīkojas.

– Geronda, kā var būt, ka cilvēks par kaut ko karsti lūdzas, bet viņam uzmācas miegs?

– Ja cilvēks patiesi par kaut ko pārdzīvo, tad miegainība viņā nerodas. Bet nākas nedaudz piespiest arī pašam sevi. Ja viņš lūdzas cellē, tad, lai aizdzītu miegu, jānomazgā seja ar aukstu ūdeni.

– Visnakts dievkalpojuma laikā man ļoti nāk miegs, ko lai es iesāku?

– Cīnies ar miegu. Tā kā baznīcā cilvēks garīgi gūst mieru, bet fiziski nogurst, tad viņam nāk miegs. Bet, ja tu nepadodies, tad miegs neiztur un atkāpjas. Protams, pēc stundas vai divām tas atkal sāk pievarēt, šis miegs ir uzmācīgāks, un padzīt to ir grūtāk; bet saspringstot arī tas atkāpjas. Bet, ja būs aizgājusi arī šī otrā karavāna, tad viss – tev nekāds miegs vairs nav bīstams.

– Geronda, visnakts dievkalpojuma laikā es ar miegu varu nocīnīties pat divas stundas.

– Kamdēļ gan tu nevarētu miegu nosūtīt uz turieni, kur tas ir vajadzīgs: uz slimnīcām, uz psihiatriskajām klīnikām? "Kungs," saki, "sūti miegu tiem, kuri nevar aizmigt vai no tā, ka cieš no sāpēm, vai nervu uzbudinājuma." Pārvērt miegu par zālēm un lūgšanā no-

sūti to tiem, kuri nespēj aizmigt un cieš, bet pati nakti un dienu slavē Dievu.

2. Sātans karo ar tiem, kuri lūdzas

Nevajag ielaisties sarunā ar velnu

– Geronda, kaut arī es jūtu nepieciešamību sazināties ar Dievu, tomēr lūgties es nespēju.

– Ja tu jūti nepieciešamību būt kopā ar Dievu, tad es nesaprotu, kāpēc nevari palūgties. Laikam jau tas ir kārdinājums. Kārdinājums vienmēr cenšas cilvēkam traucēt.

– Geronda, lūgšanu laikā man uzmācas domas par dažādām citām lietām.

– Saki: "Par to es domāšu pēc tam…" – un turpini lūgties.

– Geronda, visskumjākais ir tas, ka šīs domas ir par nenozīmīgām lietām.

– Tieši tamdēļ šīs domas ir jāatliek uz vēlāku laiku, jo, ja pārtrauksi lūgšanu un pievērsīsies tām, tad kārdinājums no nesvarīgām lietām pāries uz nopietnām, lai tu pārstātu lūgties. Ir sevi jānoliek pie vietas. Jo zini, ko dara tangalaška? Lajiem viņš rosina netīras domas, un viņi to uzreiz saprot. Bet garīgiem cilvēkiem met prātā visādas nejēdzības, un

viņi to nesaprot. Un tas ir daudz bīstamāk, jo viņi domā, ka gūst panākumus (jo viņiem nav nešķīstu nodomu), un tāpēc pat nekļūst pazemīgi; savukārt viņu prāts klīst turp un šurp, bet sirds paliek cieta kā akmens.

– Geronda, reizēm lūgšanu laikā man rodas domas, kas palīdz atrisināt kaut kādu jautājumu, bet vēlāk šis risinājums izrādās kļūdains.

– Sātans ir viltīgs. Viņš zina – ja lūgšanu laikā viņš tavā galvā ieliks nešķīstu nodomu, tu to patrieksi. Tādēļ viņš tev piedāvā risinājumu kādam jautājumam, bet tu saki: "Tā kā šī doma man radās lūgšanas laikā, tas nozīmē, ka tā ir nākusi kā iedvesma no augšienes." Ja velns tev vēlētu labu, tad viņš šīs domas tevī raisītu citā laikā, nevis tad, kad tu lūdzies. Sanāk, ka uzrodas "starpnieks" un uzsāk ar tevi sarunu! Bet tu nereaģē. Saki viņam: "Pateicos par rūpēm, bet jūsu pakalpojumi mums nav nepieciešami!" Viņa uzdevums ir garīgā cilvēkā radīt apjukumu ar "garīgu" domu palīdzību, un tad, kā saka pravietis Dāvids: *"Lūgšana lai kļūst viņam par grēku" (Ps. 108, 7).*

– Geronda, lūgšanu laikā man galvā uzrodas netīri nodomi un netīri tēli.

– Tas ir velna darbs, lai tevi izsistu no ierindas. It īpaši tad, kad tu jūti fizisku nogurumu, un vēl vairāk, kad neatliek laika miegam, tangalaška atrod mirkli, kad tu atrodies starp miegu un nomodu, un uzsūta tev netīrus tēlus tādēļ, lai pēc tam varētu teikt, ka tie ir tavējie, un šādi iegrūst tevi izmisumā. Nepiegriez tiem vērību. Atkārto "Kungs, apžēlojies", domā par Kristu, Dieva Māti, Eņģeļiem, lai sakoncentrētos lūgšanā. Tas būs tavs atbildes manevrs uz velna pītajām intrigām.

Sātans cilvēkam lūgšanās liek šķēršļus

– Geronda, kāds iemesls ir tam, ka es gatavojos cellē palikt nomodā, bet tam uzrodas kaut kāds šķērslis?

– Ja Dievs pieļauj šādu šķērsli, tad no tā sanāks kaut kas labs.

– Un ja tā notiek nepārtraukti?

– Tātad ir lepnība.

– Ko nozīmē lepnība, es, Geronda, nesaprotu.

– Tas ir atkarīgs no tā, kas tev ir pirmajā vietā. Ja tev pirmajā vietā ir visādas lietas un tikai pēc tam lūgšana, tātad tu kārdinājumam esi piešķīrusi tiesības radīt šķēršļus. Kad cil-

vēkam darbi ir svarīgāki par lūgšanu, vai tad tajā nav lepnības? Bet lepnība nozīmē arī necieņu pret svētumiem.

– Geronda, ko dara kārdinātājs, lai atrautu cilvēku no lūgšanām?

– Ko dara? Rod tūkstošiem veidu. Tiklīdz cilvēks sāk lūgties, viņš var sākt novērst cilvēka uzmanību ar visdažādākajām blakus domām, izkaisīt prātu ar sapņainību, troksni utt. Ja tu būtu redzējusi, kas ar mani atgadījās Stomiona klosterī[11]! Reiz kādā vēlā vakarā es devos palūgties uz dievnamu. Klostera vārti bija slēgti, bet baznīcas durvis es aiztaisīju ar aizbīdni. Tuvojoties pusnaktij, tangalaška sāka bez apstājas grūstīt durvju aizbīdni – "krikš – krakš", lai piespiestu mani aiziet paskatīties, kas par lietu. Lai neko nedzirdētu, es ienācu altārī un tur līdz pašam rītam nostāvēju pie krustāsistā Kristus tēla.

Kristus krustam piemīt milzu spēks. Kad es biju paklausībnieks, tangalaškas ar mani pamatīgi karoja. Naktīs, kad es atrados cellē, viņi pastāvīgi klauvēja pie durvīm un sacīja: "Mūsu svēto tēvu lūgšanu dēļ…" Es vēru vaļā durvis, un, kaut arī nevienu neredzēju,

[11] *No 1958. līdz 1962. gadam.*

mani pārņēma stindzinošas bailes. Pēc tā cellē uzturēties es jau vairs nespēju. Nomocījos, raudāju, lūdzos: viss velti. No celles gāju uz pagalmu. Kādu vakaru pēc vakara dievkalpošanas mani pagalmā pamanīja viens no vecajiem mūkiem un man sacīja: "Bērns, kāpēc tu nedodies uz celli? Vai tad tu pagalmā esi manījis kādu no tēviem? Visi tēvi lūdzas savās cellēs." Tad es sāku raudāt un visu viņam izstāstīju. Viņš man atnesa gabaliņu no Godājamā Krusta un teica: "Tagad mierīgi dodies uz savu celli." Tiklīdz biju aizvēris celles durvis, kā uzreiz pie durvīm kāds sāka skaļi klauvēt: "Mūsu svēto tēvu lūgšanu dēļ…" Es noteicu: "Āmen." Durvis pavērās, un cellē ienāca policists pilnā formastērpā. Uzpleču vietā viņam uz manšetēm bija tādas uzšuves, kādas policisti nēsāja agrākos laikos. Ienāca un sāka aurot: "Tu, netīrais mūks, kas tā par skaidu?" Un pēc tam izplūda savos "burvīgajos" smieklos. Spiedza, bet pienākt tuvāk nespēja, jo es rokās turēju gabaliņu no Godājamā Krusta koka. Es skaļi noteicu: "Kungs, Jēzu Kristu," – un "policists" pārvērtās par dūmiem!

3. Lai sirds lūgšanās sasiltu

Lūgšanās palīdz svētās ikonas

– Geronda, kā man uzveikt skumjas, kā rast mierinājumu?

– Glābšanos meklē lūgšanās. Pat ja tu vienkārši ar galvu piekļaujies ikonai, sajutīsi atvieglojumu. Lai tava celle kļūst tev par mazu baznīcu ar ikonām, kas tev patīk, un tu redzēsi, ka vienmēr tur spēsi rast mierinājumu.

– Geronda, reizēm lūgšanu laikā es skūpstu ikonas. Vai es rīkojos pareizi?

– Pareizi. Patiesībā ikonas tā arī ir jāskūpsta. Lai sirds būtu pārpilna mīlestības uz Kristu, Dieva Māti, svētajiem; viņu svēto ikonu priekšā ir jāmetas ceļos, jāklanās un tās jāskūpsta.

Reiz 26. martā[12], kad mēs atzīmējam Erceņģeļa Gabriēla kopējo godināšanas dienu, es stāvot kājās lūdzos Kristus un Dieva Mātes ikonu priekšā. Pēkšņi pamanīju, ka Kungs un Dieva Māte brīvi kustas tā, kā kustas dzīvi cilvēki! "Kungs," es teicu, "svētī! Dieva Māte, svētī!" Un, kad ikonu priekšā nometos ce-

[12] *1984. gadā.*

ļos, celli piepildīja spēcīgs debešķīgs aromāts. Mani pārņēma neprāts! Pat paklājiņš, kas gulēja uz zemes un bija viss dubļos, izdalīja labo smaržu. Es stāvēju uz ceļiem un skūpstīju šo paklājiņu. Tik debešķīgs aromāts!

– Geronda, vai ir derīgi lūgšanu laikā vizualizēt prātā Kristu?

– Redzi, kad tu ikonas priekšā lūdzies, tā tev palīdz, jo domās tu no ikonas pārej pie attēlotās personas. Bet, kad lūdzies ar prātu un sēdi noliecies ar aizvērtām acīm, tad nevajag ar iztēles palīdzību izsaukt prātā dažādus tēlus, jo to savā labā var izmantot tangalaška: viņš uzsūtīs visdažādākās vīzijas, lai tevi pieviltu un tev kaitētu.

Īpaši labi, ja lūgšana tiek veikta ar tīru prātu, bez nodomiem un dažādiem tēliem, pat ja tie ir Kristus tēli vai Svēto Rakstu ainas; īpaši bīstami tas ir tiem, kuriem ir bagāta iztēle un kuri cieš no lepnības. Tikai tad, kad uzrodas nešķīsti vai zaimojoši nodomi, var izmantot ainas no Svētajiem Rakstiem. Tomēr pati labākā "aina" ir sava grēcīguma un nederīguma apzināšanās.

Lūgšanu krelles ir ierocis cīņai ar sātanu

– Geronda, kāda nozīme ir lūgšanu krellēm?

– Lūgšanu krelles – tas ir svēto tēvu atstātais mantojums, svētība. Vien šī iemesla dēļ tām ir liela nozīme. Gadās, ka vectētiņš mazdēlam mantojumā atstāj kaut kādu nenozīmīgu lietu, bet viņam tā kļūst par talismanu. Ko tad lai saka par lūgšanu krellēm, ko mums mantojumā ir atstājuši svētie tēvi!

Agrāk, kad vēl nebija pulksteņu, mūki laiku skaitīja ar lūgšanu kreļļu palīdzību, un kreļļu mezgliņi bija vienkārši. Tolaik dzīvoja kāds mūks, kurš cītīgi nodevās svētcīņai, daudz klanījās utt., bet velns ņēma un viņa lūgšanu krellēm atsēja mezgliņus. Nelaimīgais mūks klanījās un klanījās līdz pilnīgam spēku izsīkumam, jo, tā kā velns visu laiku lūgšanu kreļļu mezgliņus sēja vaļā, nekādi nespēja tās saskaitīt. Tad viņam parādījās Kunga Eņģelis un iemācīja pīt krelles tā, lai katrā no mezgliņiem būtu deviņi krustiņi. Un velns, kurš dreb krusta priekšā, mezgliņus atsiet vairs nespēja. Tieši tādēļ uz katra lūgšanu kreļļu mezgliņa ir deviņi krustiņi, kas simbolizē deviņas Eņģeļu kārtas.

– Geronda, ko lūgšanu krellēs nozīmē tur esošie trīsdesmit trīs, piecdesmit, simts un trīssimt mezgliņi?

– Simboliska nozīme ir vienīgi skaitlim trīsdesmit trīs – tie ir trīsdesmit trīs gadi, kurus Kristus nodzīvoja uz zemes. Pārējie skaitļi mums vienkārši palīdz kontrolēt lūgšanu vai klanīšanos skaitu.

Ir tādi motori, kuru iedarbināšanai tiek izmantots striķis ar tās galā iesietu rokturīti; un, ja tu vēlies iedarbināt motoru, ņem striķi un to spēcīgi vairākas reizes parauj, līdz uzsils atdzisusī eļļa. Tā arī ar lūgšanu krellēm – tās ir striķis, ko mēs uzraujam vienu, divas, piecas, desmit reizes; tiek izdzenāta eļļa, un nepārtrauktās lūgšanas garīgais motors iestartējas, tā ka pēc tam sirds sāk lūgšanās darboties pati. Bet tad, kad sirds lūgšanās sāk strādāt, lūgšanu krelles mēs malā neliekam tādēļ, lai neievestu kārdinājumā citus, kuru sirdis vēl nav sākušas darboties.

– Geronda, vai var būt tā, ka tad, kad es rokās turu lūgšanu krelles un lūgšanas skaitu mehāniski, pastāv risks izpatikt cilvēkiem?

– Ja tu lūgšanu krelles virpini, vien ārēji izpatīkot cilvēkiem, tad, ja tev pat āda no pirk-

stiem noberzīsies, labuma no tā nebūs nekāda, vien nogurums un ilūzija, ka tu it kā nodarbojies ar prāta lūgšanu.

– Geronda, es nekādi nevaru pierast turēt rokās lūgšanu krelles.

– Turi rokās lūgšanu krelles tādēļ, lai neaizmirstu par lūgšanu, kas ir jāskaita iekšēji sirdī. Un, kad esi iznākusi no celles, vienmēr paturi prātā, ka ienaidnieks ir gatavs uzbrukt. Tādēļ atceries, ka labs kareivis, iznākot no ierakumiem, rokās vienmēr tur automātu. Lūgšanu krellēm piemīt milzu spēks, tās ir mūka ierocis, bet mezgliņi – lodes, kuras nopļauj tangalaškas.

Garīgo grāmatu lasīšana pirms lūgšanām

– Geronda, lūgšanas manu sirdi nepriecē, kad redzu, ka laiks rit, bet es neko nedaru, tad mani pārņem skumjas un grūtsirdība.

– Vai tu pirms lūgšanām lasi?

– Parasti nē, Geronda.

– Kāpēc? Vai tad mēs ar tevi nerunājām, ka, lai sirdī ielītu saldme, pirms lūgšanām ir jālasa? Tu neuzņem garīgo barību, tāpēc arī negūsti saldmi. Pirms lūgšanām nedaudz pa-

lasot Svētos Rakstus vai "Evergetinos"[13], vai "Svēto tēvu dzīves aprakstus", pat ja tās ir divas vai trīs rindiņas, tās sasilda un saldina sirdi un rosina apetīti uz garīgajām lietām. Sadzīves rūpesti atkāpjas, un prāts pārceļas uz dievišķo jomu. "Svēto tēvu dzīves apraksti" tevi pārceļ uz Tebaidu[14] un Nitriju[15], un tu jūti, ka stāvi blakus svētajiem tēviem. Viegli lasāms, bet tanī pašā laikā ciets ēdiens ir grāmatas "Lemonārijs", "Dievu mīlošo vēsture", "Lausa grāmata"[16], ''Ēģiptes klosterniecība".

– Geronda, es svēto tēvu grāmatu lasīšanai veltu vairāk laika nekā lūgšanām.

– Lasi mazāk, bet ik dienu vairāk vēro sevi un vairāk lūdzies. Jo, ja cilvēks nesāks strādāt un nemeklēs Dieva palīdzību un Dieva Žēlastību, tad paliks bez augļiem. Svēto tēvu grāmatu lasīšana palīdz tad, kad tas tiek

[13] Sistematizēts 11. gs. svēto tēvu pamācību krājums 4 sējumos, ko apkopojis Konstantinopoles Evergetis klostera mūks Pāvils.
[14] Apgabals Augšēģiptē, kur jau kristietības pirmsākumos sāka attīstīties mūku dzīve.
[15] Ieleja Ēģiptē blakus Lībijas tuksnesim, viens no lielākajiem mūku centriem pirmajos gadsimtos.
[16] Lausa grāmata jeb Helenopoles bīskapa Pallādija stāstījums par svēto un sirdsskaidro tēvu dzīvi. Latviski izdota divas reizes - 2000. gadā "Labvēsts", 2017. gadā "Eikon".

darīts pirms lūgšanām. Tāpēc lasi vien tik daudz, cik tas ir nepieciešams, lai izjustu lūgšanas garšu un tieksmi pēc tās.

Lūgšanām ļoti palīdz "Teotokarija"[17] lasīšana

– Geronda, kā man iemīlēt Dieva Māti?

– Ik dienas lasi "Teotokariju". Tas tev ļoti palīdzēs iemīlēt Dieva Māti. Un tu redzēsi… Dievadzemdētāja tev sūtīs milzu mierinājumu.

– Geronda, igumene man teica, ka man esot jāattopas. Kas varētu man palīdzēt no jauna iedegt sevī dedzību?

– Katru dienu no "Teotokarija" izlasi vienu kanonu un redzēsi, kāds spēks tevī modīsies. Pildi to kā ikdienas kārtību. Ja nespēj izlasīt kanonu, no katras dziesmas izlasi pirmo tropāru un kanona beigās esošās stihiras[18] pilnībā.

[17] *Teotokarijs – sešdesmit divu slavinošu kanonu krājums Vissvētajai Dievmātei, kurus apkopoja svētais Nikodēms Svētkalnietis un izdeva 1796. gadā.*

[18] *Stihiras – dziedājumi Baznīcas dievkalpojumos, kas parasti piesaistīti kāda Psalma pantiem. Tajās teoloģiski tiek apcerēta gaidāmo vai jau esošo Baznīcas svētku tēma.*

– Vai es, lai labāk varētu vingrināties lūgšanās, varu sev noteikt laiku un lūgties bez apstājas tikmēr, kamēr šis laiks beigsies?

– Tu šajā laikā vari veikt lūgšanu, bet pārtraukumos lasīt lūgšanu kanonu Dievmātei vai "Teotokariju".

– Geronda, kad ir labāk lasīt "Teotokariju"– no rīta vai vakarā?

– Labāk to darīt ir rīta stundās tādēļ, lai par lasīto varētu domāt visas dienas garumā. Un arī esot paklausībā tu vari uz brīdi pārtraukt darbu un no "Teotokarija" izlasīt kādu kanonu.

"Teotokarijs" ļoti palīdz. Sirds sasilst, tiek aizkustināta. Atminos, Kutlumusi klostera igumens tēvs Kirils[19], kad lasīja "Teotokariju", nespēja valdīt asaras. Dvēseli spēj mainīt pat viena doma no "Teotokarija".

Psalmu dziedāšana dvēselei sniedz saldmi un mieru

– Geronda, lai gan es saprotu, cik derīga ir lūgšana, es to nespēju veikt nemitīgi.

[19] *Skat. Sirdsskaidrais Atona Paīsijs. Tēvi svētkalnieši un citi Svētā Kalna stāsti. Eikon, Rīga, 2018, 160.–164. lpp.*

– Kad tev ir grūti lūgties, klusi dziedi Baznīcas dziesmas. Psalmu dziedāšana arī ir lūgšanas. Psalmu dziedāšana sirdi padara maigu, ielej tajā saldmi un sasilda ar savu garīgo enerģiju. Un šādi rada labākus apstākļus tam, lai cilvēks veiktu lūgšanu ar garšu. Manas garīgās dzīves sviras ir: nedaudz lasāmvielas, spēcīga lūgšana, paklanīšanās, psalmu dziedāšana.

– Geronda, kad es nodarbojos ar rokdarbiem, kaut arī visapkārt valda klusums, es tik un tā neveicu lūgšanu.

– Pacenties, cik nu tas vien ir iespējams, vienlaikus ar darbu gluži kā rokdarbu veikt arī lūgšanu un klusu psalmu dziedāšanu. Tagad kādu laiku, trešdaļu laika rokdarbos velti lūgšanai, bet pārējās divas trešdaļas kopā ar rokdarbiem dziedi tās baznīcas dziesmas, kas tev patīk vislabāk. Ar lūgšanu un klusu psalmu dziedāšanu tu sevī saglabāsi Dieva Žēlastību.

– Geronda, kad esmu sarūgtināta, tad pret māsām izturos rupji, bet pēc tam šī mana sliktā uzvedība sarūgtinājumu padara vēl lielāku.

– Tev ļoti palīdzēs klusa psalmu dziedāšana. Klusītiņām dziedi gan savā cellē, gan arī

pildot paklausības. Psalmu dziedāšana dvēselē rada mieru. Tā savalda pat mežonīgos zvērus, nemaz nerunājot par cilvēku! Lauva vai vilks, izdzirdot psalmu dziedājumu, nosēžas un klusītiņām, gluži kā tāds jērs, klausās. Es nesaku, ka tu esi mežonīga, tomēr tangalaška tavu nomākto stāvokli izmanto un spiež tevi pret māsām izturēties slikti. Tādējādi, ja tu klusītiņām dziedāsi, tad sajutīsi sirdī saldmi un māsas uzlūkosi jau pavisam savādāk – ar mīlestību.

– Geronda, kad man uzmācas nodomi, tad es vairs nespēju ne palasīt, ne palūgties.

– Bet klusi dziedāt tu vari? Tajos gadījumos, kad cilvēks dzied, viņš līdzinās zemniekam, kuram svelmainas saules staros ir jānopļauj veldrē sakritusi labība, kas piedevām vēl ir aizaugusi ar dadžiem, un zemnieks darbu vienmēr uzsāk ar dziesmu. Dziedot viņš aizmirst par visām grūtībām un darbus pabeidz jau pilns prieka. Un viņam nāk par labu nelielās ražas novākšana, un grūtības tas jau vairs nejūt.

– Reizēm, Geronda, es sajūtu dvēselē kaut kādu smagumu. Vai tas rodas no kārdinājuma?

– Zini, kas tev ir jādara? Kad tu sevī sajūti šo smagumu, nepiegriez tam vērību, saki: "Elle! … tu esi nogāzta![20]" – un klusītiņām dziedi. Tā kārdinājums izzudīs. Svētais Jānis Pakāpnieks saka, ka psalmu dziedāšana ir mūka ierocis, kas aizdzen skumjas. Un arī es tiem, pār kuriem nāk kārdinājumi un ciešanas, iesaku dziedāt dažādas Baznīcas dziesmas.

– Geronda, reizēm man uzbrūk viena uzmācīga, necienīga doma. Kā no tās atbrīvoties?

– Dziedi "Patiesi pienākas…" un redzēsi – tangalaška ar visām savām parpalām būs prom. Psalmu dziedāšana ir nicinoša attieksme pret sātanu.

4. "Nāciet, paklanīsimies…"

Klanīšanās dod lielāku labumu nekā visi pārējie garīgie vingrinājumi

– Geronda, vai Jūsu ķermeni nomoka sāpes?

– Nē, jo es nodarbojos ar… garīgo vingrošanu.

[20] *No svētā Konstantinopoles arhibīskapa Jāņa Zeltamutes Augšāmcelšanās svētku pamācības.*

– Kā to lai saprot, Geronda?

– Klanies, metoties ceļos, dārgā! Redzi, laicīgie cilvēki nodarbojas ar zviedru vingrošanu, bet mēs, mūki, klanāmies. Laicīgie cilvēki uztur ķermeņa veselību ar fizkultūras palīdzību, bet mūki – klanoties dara veselu gan ķermeni, gan dvēseli. Nabaga pasaulīgie nezina, cik ļoti klanīšanās ir noderīga ne tikai dvēselei, bet arī ķermenim. Klanīšanās palīdz dziedēt locītavu reimatismu, aizdzen šļauganumu, noņem punci, nomierina un padara iznesīgu cilvēka stāju. Tanī pašā laikā klanīšanās dod iespēju tik viegli un neaizelšoties pacelties tikumības garīgajos augstumos, gluži kā viņš būtu uzkāpis kalna virsotnē.

Paklanīšanās ir nepieciešama gan jauniem, gan veciem, gan tam, kura cīņa ir miesiska, gan tam, kuram tādas nav. Tam, kurš ir fiziski spēcīgs, jāklanās ir vairāk nekā vārgam cilvēkam gluži tāpat, kā spēcīgākai mašīnai ir jāstrādā vairāk. Paklanīšanās īpaši palīdz jaunajiem iegrožot miesu. Tāpēc es jaunajiem vienmēr saku: "Klanieties pēc iespējas vairāk, gan par sevi, gan par tiem, kuri slimo, par gados vecākiem, kuri paši paklanīties nespēj."

Paklanīšanās – tā ir lūgšana, bet vienlaikus tas ir arī vingrinājums, kas dod daudz lielāku

labumu nekā visi pārējie garīgie vingrinājumi. Papildus tam, ka paklanīšanās palīdz iedarbināt mūsu garīgo motoru lūgšanai, tās sniedz arī daudz citu labumu. Vissvarīgākais, ka klanoties mēs pielūdzam Dievu un pazemībā lūdzam Viņa žēlastību. Otrkārt, ar klanīšanos kļūst rāmāka neapvaldītā miesa, un iestājas miers un miesiska bezkaislība. Bet, treškārt, klanīšanās dod arī fizisko veselību, un šādi cilvēks kļūst vesels gan garā, gan miesā.

Ar klanīšanos mēs Dievam lūdzam piedošanu un paužam savu pateicību

– Geronda, man ir grūti klanīties, metoties ceļos, man tas nepatīk.

– Kad tu klanies, iedomājies, ka stāvi Dieva priekšā un Viņa priekšā meties ceļos, un tad tu klanīšanos iemīlēsi.

Pats svarīgākais no visiem veicamajiem rokdarbiem ir klanīšanās par sevi un saviem tuvākajiem, tas ir nebeidzams rokdarbs, galvenais, lai cilvēkā būtu degsme un vēlme papūlēties. Metoties ceļos, mēs zemojamies un lūdzam Dievam piedošanu gluži kā tad, kad esam apgrēkojušies pret kādu cilvēku, krītam viņa priekšā ceļos un sakām: "Svētī." Par la-

bu mums nāk arī tas, kad, sākot klanīšanos, sakām: "Piedod man, Kungs, esmu grēkojis."

– Geronda, savu miesīgo un garīgo kaislību dziedināšanai esmu atradusi piemērotas zāles. Kā man tagad izpaust Dievam savu pateicību?

– Tu patiesi jūti pateicību? Ja tā ir patiesa, tātad tu to jau esi izteikusi. Galvenais, lai pateicība ir dvēselē. Un tad tu to jau vari paust tā, kā pati vēlies: ar varoņdarbiem, klanoties utt. Lūk, piemēram, ik pa brīdim pie manas kalibas pulcējas klaiņojoši kaķēni, un es tos baroju. Bet vakarā, kad es dodos pēc kastītē samestajām zīmītēm, viņi nezina, kā izrādīt savu pateicību: pieskrien klāt, glaužas pie kājām, skrien pa priekšu, rāpjas cipresē, kāpj no tās zemē, lēkā, grozās, atkal glaužas pie kājām. Katrs savu pateicību izrāda pa savam. Vai tiešām man šī viņu pateicība ir vajadzīga? Protams, nē, bet to viņi izrāda neapzināti, lai gan ir dzīvnieki. Es vēlos teikt, ka galvenais – lai cilvēkā būtu pateicība, un tad jau viņš to var izrādīt kā vēlas.

Kad cilvēks virzās pateicībā, tad uz sava vaiga Dieva priekšā viņš metas lielas pateicības pilnā mīlestībā, pilns prieka, mīlestībā

uz Kristu. Tad viņš nejūt nogurumu, gluži kā nenogurst bērni, kad, ieraugot tēvu, sāk no prieka lēkāt un diet.

Lielā un mazā paklanīšanās

– Geronda, kad es par kādu lūdzos, izmantojot lūgšanu krelles, vai tad ir jākrustās un jāveic mazā paklanīšanās?

– Tas ir atkarīgs no tā, ko tu vēlies iegūt. Kur tiek ieguldīts lielāks darbs, tas ir arī vērtīgāks.

– Kad mēs, Geronda, lūdzamies ar lūgšanu krellēm un paklanāmies līdz jostai, vai tad ar roku ir jāpieskaras zemei?

– Nē, kad mēs lūdzamies, izmantojot lūgšanu krelles un klanoties jostasvietā, rokas kustībai ir jāaiziet līdz celim, bet pēc tam mēs iztaisnojamies. Pavisam citāda ir tā paklanīšanās, kad mēs paklanoties skūpstām ikonas vai lasot "Patiesi pienākas" utt. Tad, ja kāds to spēj, ir labi, ja paklanoties ar roku pieskaras zemei.

– Geronda, kad es lūdzos ar krellēm, apzīmējot sevi ar krusta zīmi un paklanoties jostasvietā, es nekādi nespēju koncentrēties.

– Man ir vieglāk koncentrēties tad, kad lūdzos ar krellēm, apzīmēju sevi ar krusta zīmi un paklanos jostasvietā. Visu apkārt aizmirstu tā, ka, pabeidzot lūgšanu, sāp roka.

– Geronda, kā pareizi veikt lielo klanīšanos?

– Vislabāk lielo klanīšanos ir veikt pilnībā, tas ir, pēc katras mešanās zemē pilnībā iztaisnoties. Tā tu Dieva priekšā paklanies dziļāk, un arī ķermenim tā ir vieglāk. Vēl, zemei nevajag pieskarties ar visu plaukstu, jo tā var savainot cīpslas, bet ir jāatspiežas uz dūres ārējās malas. Un, lai uz rokām neuzmestos tulznas, vislabāk klanīšanos veikt uz mīksta paklājiņa.

"Svētcīnītājs izdomā veidu"

– Geronda, es redzu, ka, gadiem ejot, spēki mazinās un es vairs nespēju tik daudz klanīties.

– Tas ir dabīgi, jo lielāks ir vecums, jo vājāki kļūst fiziskie spēki. Turpini uzcītīgi svētcīņu, bet, kad nespēj daudz mesties ceļos, aizstāj to ar paklanīšanos jostasvietā vai lūgšanām. Vari arī visas lielās klanīšanās pildīt pa daļām.

No sākuma veic simtnieci[21], bet pēc tam paklanies piecas reizes. Pēc desmit simtniecēm tu jau būsi paklanījusies piecdesmit reizes. Šis veids ir vieglāks un arī dod lielāku labumu. Pasaki kādam, lai viņš veic piecdesmit lielās klanīšanās, viņš tev atbildēs: "Kā gan es tik daudz spēšu paveikt?" Bet tik daudz spēka, lai paklanītos vien dažas reizes, atradīsies ikvienam.

– Geronda, man bieži sāp kājas un jostasvieta.

– Ja sāksi klanīšanos ar dažām reizēm, tas tev nāks tikai par labu.

– Bet ja sāp, Geronda?

– Mēģinot pa reizei vien, tu pati atradīsi to, kas tev der. Kad man sāp mugura, es klanīšanās skaitu nenosaku, bet daru to tik ilgi, kamēr… iedegas sarkanā gaisma. Tad pārtraucu, bet pēc tam atkal turpinu, kamēr no jauna neiedegas sarkanais. Atceros, kad tēvs Tihons[22] kļuva vecs un pēc mešanās ceļos vairs nespēja piecelties kājās, viņš piesēja pie griestiem resnu virvi un cēlās, turēdamies pie tās. Šādi viņš turpināja lielās klanīšanās

[21] *Simts Jēzus lūgšanas.*

[22] *Tēvi svētkalnieši un citi Svētā Kalna stāsti, 23.–58. lpp.*

un godbijībā pielūgt Dievu praktiski līdz savas dzīves pašām pēdējām dienām. "Svētcīnītājs," saka abba Īzaks, "izdomā veidu."

III

AIZLŪDZĒJI UN MŪSU AIZSTĀVJI DIEVA PRIEKŠĀ: VISSVĒTĀ DIEVADZEMDĒTĀJA, EŅĢEĻI UN SVĒTIE

"Centies, lai tavs prāts pastāvīgi būtu Debesīs ar Kristu, ar Dievmāti, ar Eņģeļiem un svētajiem"

1. Dieva Māte, mūsu maigā Māte

Dieva Mātes godāšana

– Geronda, pastāstiet mums kaut ko par Vissvēto Dievadzemdētāju.

– Ko lai jums pastāsta? Jūs mani nostādāt ļoti grūtā situācijā. Lai runātu par Dievadzemdētāju, Viņa ir jāzina.

– Geronda, bet vai Dieva Mātes vārdam ir tāds pats spēks kā Kristus vārdam?

– Jā. Kurš tur augstā godā Dieva Māti, tiklīdz izdzird Viņas vārdu – uzreiz pārvēršas. Vai arī ieraugot to kaut kur uzrakstītu, uzreiz

bijībā skūpsta to, bet sirds tanī pašā laikā priekā trīs. Var nostāvēt visu dievkalpojumu, nemitīgi atkārtojot Vissvētās Dievadzemdētājas vārdu. Bet, kad skūpsta Dieva Mātes ikonu, viņam ir tāda sajūta, ka skūpsta nevis ikonu, bet gan viņa priekšā stāv Pati Dievadzemdētāja, un no mīlestības uz Viņu izsīkst spēki, un viņš nokrīt ceļos.

– Geronda, pastāstiet mums kaut ko par to, kā Jūs braucāt pie Dieva Mātes ikonas Tinas salā.

– Ko lai stāsta? Tādai mazai ikonai tik liela Žēlastība! Es no tās nespēju atrauties. Nostājos maliņā, lai netraucētu citiem cilvēkiem to skūpstīt.

– Geronda, dažus ieved kārdinājumā dāvanas, ko cilvēki atstāj pie brīnumdarošajām Dievmātes ikonām.

– Es jums pastāstīšu, kā reiz gadījās kādam vienkāršam godbijīgam svētceļniekam. Viņš devās uz Ibēras klosteri paklanīties Dieva Mātei Vārtu sargātājai. Tur esošā ikona bija viscaur nokārta ar monētām. Atpakaļceļā uz Stavronikita klosteri viņā ienāca šāda doma. "Dieva Māte," viņš teica, "es Tevi gribētu redzēt savādāku: vienkāršu, bez monētām." Un, lūk, kas ar viņu notika. Pēkšņi viņš saju-

ta spēcīgas sāpes, acu priekšā viss sagriezās tā, ka viņš nespēja turpināt ceļu un apsēdās ceļa vidū. Sāka Dieva Mātei lūgt palīdzību: "Dieva Māte, palīdzi man, un es tev dāvanā atnesīšu divas monētas!" Te pēkšņi viņam parādās Dievadzemdētāja un saka: "Tā monētas uzradās uz ikonas. Vai tad man tās ir vajadzīgas? Vai tad es tās lūdzu?" Un sāpes vienā mirklī izgaisa. Redziet, šis cilvēks bija labi noskaņots, viņā bija spēcīga ticība, un Dievmāte viņam palīdzēja.

Reizēm kalibā, kad es gribu palūgties Dievadzemdētājai, domāju: "Kā lai es tukšām rokām dodos Viņai kaut ko lūgt?" Salasu nedaudz pļavas ziedu, nesu pie ikonas un saku: "Dieva Māte, pieņem šos Tavas dalienas ziedus." Pirms ierašanās Atonā biju dzirdējis, ka to dēvē par Dievmātes dalienu, un domāju, ka tur ieraudzīšu ziedus, augļu kokus utt. Bet, kad atbraucu un ieraudzīju savvaļas kastaņas un zemeņkokus, sapratu, ka tā ir garīgā daliena. Vēlāk Viņas dalienā es sajutu arī Pašas Dievmātes klātbūtni.

– Kā man, Geronda, sajust Dievmātes klātbūtni, lai mana sirds kļūtu silta?

– Ja jau reiz tu esi nodēvēta dižās Kristus Mātes un pēc Žēlastības visu cilvēku mā-

tes vārdā, tad piesauc Viņu pastāvīgi, sakot: "Dieva Māte, Tu piekriti tam, ka es tieku nosaukta Tavā vārdā, palīdzi man dzīvot tā, kā tas ir tīkami Tev. Citi cilvēki tiek aizkustināti, izdzirdot vien Tavu vārdu, bet ko daru es?" Lai Dieva Māte ir vienmēr ar tevi un tevi, gluži kā tādu putnēnu, apsedz ar Saviem eņģeļa spārniem.

"Tavi ļaudis, Kristu,
piesauc lūgšanās Tavu Māti"

– Geronda, kurā no Dieva Mātes ikonām Viņa visvairāk līdzinās pati sev?

– Jeruzalemes. Es Viņu redzēju vienu reizi savā Panagudas kalibā… Ja es tev to izstāstīšu, tad cik cilvēki par to vēlāk uzzinās?

– Neviens, Geronda.

– Nu tad tā, man parādījās vīzija: es it kā gatavojos doties tālā ceļā un ir jāsavāc dokumenti, pase, nauda, dažādas izziņas, bet ierēdņi man neko nedod. Visapkārt bija daudz cilvēku, bet neviens nespēja man palīdzēt. "Kurš gan man palīdzēs?" es nodomāju. "Nevienam es te neesmu vajadzīgs." Es sāku uztraukties… Un pēkšņi parādās zelta drēbēs tērpusies Sieviete, kuras seja izstaroja neap-

rakstāmu gaismu. Cik Viņa bija brīnišķīga! Visa starojoša! "Neuztraucies, Es tev palīdzēšu, Mans Dēls ir Ķēniņš," viņa man teica un vieglītiņām uzsita pa plecu. Paņēma manus papīrus un ar vienu kustību ielika Savā tērpā. Kas tā bija par kustību! Pēc tam Viņa saka: "Nāks grūti laiki," – un paskaidroja, kas man ir jādara[23]. Pēc tam es vienā grāmatā ieraudzīju Jeruzalemes Dieva Mātes ikonu un Viņu atpazinu.

– Geronda, kāds cilvēks mums pajautāja: "Ja mūsu pestīšana ir Dieva rokās, tad kāpēc mēs lūdzam Dieva Māti: "Vissvētā Dievadzemdētāja, glāb mūs"?"

– Pieņesim, ka kādas sievietes kaimiņiene ir ministra māte, un šī sieviete lūdz, lai viņa palīdz tās bērnam sameklēt darbu. Kaimiņiene ir gatava palīdzēt, bet pati viņa neko līdzēt nespēs, tomēr lūgs savam dēlam ministram, kurš, ņemot vērā viņa ieņemamo amatu, patiešām spēs palīdzēt un palīdzēs, jo to lūdz māte. Gluži tāpat mēs lūdzam Dievmātei, lai viņa mūs izglābj, bet savukārt Viņa – lūdz Savam Dēlam, kurš patiesi spēj pestīt. Un Viņš Mātes lūgumu izpilda, jo ļoti to mīl.

[23] *Geronda to pastāstīja 1984. gadā, bet sīkāk neko nepaskaidroja.*

– Geronda, man daudz vienkāršāk ir lūgties Dievmātei, nevis Kungam. Varbūt, ka tas nav gluži dievbijīgi?

– Es jūtu tieši to pašu. Kristu es godāju bezgalīgi, un tāpēc, vēršoties pie Dievadzemdētājas, jūtu lielu vieglumu; gluži kā bērni – pat būdami pieauguši – jūt lielāku drosmi vērsties pie mātes, nevis pie tēva, jo izjūt pret viņu lielu pietāti.

Patiesi dievbijīgi un Kristu godājoši cilvēki Viņa priekšā pārdzīvo svētbijību, bet pie Dieva Mātes vēršas drošāk, jo Viņa pieder cilvēku ciltij.

– Reizēm, Geronda, veicot klanīšanās, es dziedu kanonu vai akatistu Dievmātei. Varbūt pie klanīšanās ir jāskaita tikai lūgšanas?

– Nē, dari tā, kā tev tīk, jo Dievadzemdētāja visus mūsu lūgumus nodod Kristum, tomēr arī Viņa Pati Savā gādībā un maigumā mūsu dvēseles piepilda ar mīlestību uz Kristu. Es Dieva Mātei lūdzu, lai Viņa paņem manu sirdi, attīra to un sadala četrās daļās: trīs daļas atdod Vissvētajai Trijādībai, bet vienu – patur Sev.

– Geronda, kad es lūdzos, tad var paiet daudz laika, bet es Dieva Mātei neesmu vel-

tījusi nevienu lūgšanu krelli, jo nespēju pārtraukt piesaukt Kristus vārdu.

– Ko, bīsties, ka Dieva Māte tevi varētu nepareizi saprast? Dārgā, vai tad mēs jau nerunājām par to, ka mūsu Vissvētajai Dievadzemdētājai un svētajiem veltītās lūgšanas galu galā tik un tā nonāk pie Kristus? Rīkojies, kā jūti. Gan Dieva Māte, gan svētie visu saprot pareizi.

– Geronda, kas man jādara, kad es cellē palieku nomodā par godu Vissvētajai Dievadzemdētājai?

– No sākuma domā par Vissvēto Dievadzemdētāju. Te tev var palīdzēt visdažādākie tropāri no lūgšanu kanona Vissvētajai Dievadzemdētāja, dziedājumi no "Teotokarija" vai akatista. Pēc tam veic lūgšanu un lasi to, ko "vēlēs tavas sirds pārvaldnieks", tas ir, tavas "sirds nolikums".

– Geronda, vai Vissvētās Dievadzemdētājas akatists ir slavināšana?

– Jā, tā ir slavināšana. To kā pateicību Dieva Mātei var lasīt pēc tam, kad ir piepildījies kāds no taviem lūgumiem. Nevar jau Dieva Mātei nemitīgi lūgt, ir taču arī jāpateicas. Vissvētās Dievadzemdētājas akatistā ir liela

Žēlastība. Tā autors nav zināms. Iemācies šo akatistu no galvas un lasi to pat visas dienas garumā.

"Tu visus aizstāvi, Labā"

– Geronda, es savā eņģeļdienā nesaņēmu "saldumus", savukārt māsas bija gaidījušas "cienastu".

– Jā, tev ir taisnība; es tev "saldumus" nenosūtīju, un, protams, ka tev nebija nekā, ar ko pacienāt māsas, bet es tev esmu sagatavojis kādu citu dāvanu. Pēc pāris dienām mēs svinēsim svētkus par godu mūsu Mātei, un es Viņai atkal palūgšu, lai Viņa tevi piepilda ar Savu saldo mīlestību un dāvātu tev daudz svētīgu dāvanu.

– Geronda, kad es ik pa brīdim paklūpu, mani pārņem skumjas.

– Dziedi "Tu visus aizstāvi, Labā" un "Visu apbēdināto Ieprieca". Lai tas kļūst par daļu no tavas ierastās kārtības, un Dieva Māte tev palīdzēs. Dievadzemdētāja mūs nekad nepamet, nes mūs uz Saviem pleciem, pats galvenais, lai mēs paši to vēlētos un netirinātu kājas kā tādi nepaklausīgi bērneļi.

– Geronda, es vēlētos, lai Dieva Māte arī mani turētu rokās tā, kā Viņa tur Kristu.

– Vai tad Viņa tevi nekad nav ņēmusi uz rokām? Vai nekad neesi sajutusies kā zīdainis Viņas rokās? Es sajūtu Viņas klātbūtni un jūtos kā bērns. Viņa ir mana Māte. Bieži pienāku pie Viņas ikonas un saku: "Dieva Māte, tūlīt es dzeršu Žēlastības pienu." Es sajūtos kā zīdainis, kurš bezrūpīgi guļ mātes apskāvienos un zīž viņas krūti, jūtot viņas milzu mīlestību un neaprakstāmo maigumu; un tā arī es barojos ar Žēlastību.

– Geronda, kāpēc reizēm Dievadzemdētāja lūgto man sniedz uzreiz, bet reizēm nē?

– Kad mums rodas vajadzība, Dieva Māte uzreiz atbild uz mūsu lūgšanām; bet, kad tādas nav – ļauj, lai mūsos pamazām izstrādājas izturība un varonība. Kad es mitinājos Filoteja klosterī[24], kādu dienu uzreiz pēc Dieva Mātes svētku visnakts dievkalpojuma kāds no vecākajiem mūkiem mani aizsūtīja uz Ibēras klosteri nogādāt vēstuli. Pēc tam man bija jādodas uz klostera piestātni sagaidīt kādu starecu, lai viņu pavadītu uz klosteri, līdz kuram kājām bija jāiet kādas pusotras stundas.

[24] *1955.–1958. gadā.*

Tikko bija beidzies gavēnis, bija nokalpots visnakts dievkalpojums. Tolaik es Aizmigšanas gavēni dalīju divās daļās: līdz Apskaidrošanās svētkiem neko neēdu, Apskaidrošanās svētkos ēdu, un pēc tam līdz Aizmigšanas svētkiem atkal neko neēdu. No klostera es izgāju uzreiz pēc visnakts dievkalpojuma un neiedomājos, ka būtu jāpaņem līdzi kaut vai pāris sausiņu. Ierados Ibērā, atdevu vēstuli un devos uz piestātni gaidīt kuģi. Tam vajadzēja pienākt ap četriem dienā, bet tas kavējās. Es sajutos slikti. Malā atradās kaudze ar baļķiem, kas līdzinājās telegrāfa stabiem, un es domās noteicu: "Iešu un tur apsēdīšos, lai neviens mani neredzētu un nejautātu, kas ar mani ir." Kad biju apsēdies, manī radās doma palūgties Dieva Māti, lai Viņa kaut kādā veidā par mani parūpētos. Bet tūliņ pat es nodomāju: "Nelaimīgais, un šādu nieku dēļ tu traucēsi Dievadzemdētāju?" Un tieši tajā mirklī savā priekšā es ieraudzīju mūku. Viņa rokās bija apaļš maizes klaipiņš, divi vīģes augļi un liels vīnogu ķekars. "Ņem to par godu Kundzei Dievadzemdētājai," viņš pateica un nozuda. Te jau es aizkustinājumā nespēju valdīt asaras; par ēdienu aizmirsu pavisam…

Pa, pa! Lūk, kāda Māte! Gādā pat par sīkumiem! Vai saproti, ko tas nozīmē!

– Geronda, pastāstiet nedaudz mums par Dieva Mātes palīdzību un aizstāvību.

– Izstāstīšu jums vienu gadījumu, kas notika Krievijā. Vienā no Krievijas apgabaliem viens otram blakus atradās divi klosteri, tos atdalīja vien dzelzceļš. Reiz mūki no viena klostera devās uz altāra svētkiem otrajā klosterī un tur piedzērās. Kad viņi piedzērušies devās atpakaļ uz savu klosteri, tad nogūlās tieši uz dzelzceļa sliedēm un aizmiga. Tad stacijas priekšniekam parādījās Dievamāte un teica: "Vilciens nokaus manus siventiņus." – "Kas par niekiem, kādus tur sivēnus nokaus vilciens?" viņš saka. Dieva Māte parādījās viņam otro reizi un atkārtoja: "Vilciens nokaus manus siventiņus." – "Kas tie par sivēniem?" nesapratnē izsaucās stacijas priekšnieks. Viņš bija iedomājies, ka, iespējams, kāds cūku bars klīst pa dzelzceļa uzbērumu. Gāja pārbaudīt un ieraudzīja guļošos mūkus. Un paguva viņus uzmodināt. Jo pretējā gadījumā tos būtu pārbraucis vilciens. Redziet, Dievadzemdētāja kā tāda labā Māte rūpējas pat par Saviem nepaklausīgajiem bērniem.

Cik nu vien iespējams stiprāk, turieties pie Diženās Valdnieces Dievadzemdētājas tērpa, lai Viņa jums palīdz. Lai Dievadzemdētāja, šī visas pasaules maigā un gādīgā Māte, sargā jūs un visu pasauli. Āmen.

2. Sargeņģelis

Sargeņģelis ir mums blakus

– Geronda, vai Sargeņģelis ir visiem?

– Jā, kristību brīdī Dievs visiem dod Sargeņģeli.

– Vai nekristītajiem Sargeņģeļa nav?

– Nekristītos sargā Dievs, bet Sargeņģeļa viņiem nav; tie ir vienīgi kristītajiem. Viņš tos saņem kristīšanās laikā un pēc tam ir kopā ar cilvēku visu viņa mūžu.

– Geronda, vai Sargeņģelis vienmēr ir mums blakus?

– Viņš vienmēr ir blakus; vēro katru mūsu kustību.

– Un cik tuvu viņš mums ir?

– Tas ir atkarīgs no mūsu garīgā stāvokļa.

– Geronda, kad mēs sagrēkojam, viņš mūs pamet?

– Tad viņš paiet nostāk, bet pavisam nepamet. Kad mēs ar savu grēcīgo dzīvi dodam kārdinājumiem varu pār sevi, mūsu Sargeņģelī nerodas tik liela vilšanās sajūta, lai viņš mūs pamestu, tomēr viņš skumīgs stāv maliņā un noraugās mūsos.

– Kāpēc mēs, Geronda, nejūtam viņa klātbūtni?

– Tieši tā paša iemesla dēļ, kāpēc mēs līdz šim brīdim nejūtam pat Dieva klātbūtni. Mūsu acis sedz duļķains aizkars. Lai šis aizkars izzustu, ir nepieciešama mīlestība un pazemība.

Kad cilvēks jūt Dieva klātbūtni, viņš jūt blakus arī Sargeņģeli; tad viņa kustības kļūst mierpilnas, uzmanīgas, bet vienlaikus arī brīvas. Tāda savāktība viņu nedara uzvilktu, tieši otrādi – tas viņam patīk. Viņa kustībās ir jūtama garīgā brīvība. Dievbijība un uzmanība saldina viņa sirdi, un cilvēks nemitīgi seko tam, lai šīs saldmes sajūtu nepazaudētu. Ieņem guļasvietu pieklājīgi, uz krūtīm sakrustotām rokām. Guļ arī pieticīgi, godbijīgi, ceļas augšā mierīgi. Kad pie viņa durvīm kāds pieklauvē, viņš neskatās, ko vajadzētu piekārtot – viņam vienmēr viss atrodas savās vietās.

Viņš nemitīgi gādā par to, lai nesarūgtinātu savu Sargeņģeli.

Debesu Sargeņģelis ļoti labi jūtas blakus eņģeļveidīgajam šīs zemes cilvēkam. Kad cilvēks dzīvo garīgu dzīvi un uzvedas gluži kā tāds paklausīgs bērns, viņa Eņģelis necieš, bet līksmo blakus viņam un beigās kopā ar dvēseli priecīgs atgriežas pie Dieva, jo dvēsele bija darījusi visu, kas bija tīkami Eņģelim, kas bija tīkami Dievam. Bet vai jūs zināt, ko Sargeņģelim nozīmē gadiem ilgi nomocīties ar kāda cilvēka dvēseli un beigu beigās pie Dieva atgriezties tukšā? Tikai tādēļ vien aiz cieņas pret to milzu darbu, ko iegulda mans Sargeņģelis, man ir jācīnās par to, lai nenonāktu ellē.

Sargeņģelis mūs aizstāv

– Geronda, vai Sargeņģelis mums palīdz vienmēr?

– No mums ir atkarīgs, kādu palīdzību mēs saņemsim. Ja mēs pacentīsimies nostāties uz stingra pamata, tad arī Eņģelis pacentīsies un var izglābt mūs no briesmām. Ja mēs darīsim to, kas mums ir jādara, tad arī Sargeņģelis darīs to, kas nepieciešams. Pateicoties Eņģe-

ļiem, ir notikuši daudzi brīnumi. Bija gadījumi, kad jauni cilvēki tika atturēti no grēka utt.

Kāds Eņģelim piemīt spēks! Pat ar savu klusēšanu viņš palīdz. Reiz es nonācu strupceļā. No grūtsirdības man šķita, ka kāds sistu pa galvu ar āmuru – vēl pavisam nedaudz un tā pārsprāgs. Acis spiedās ārā no orbītām, it īpaši labā. Neizturamas, neizturamas sāpes! Es no sāpēm locījos. Nezināju, ko iesākt. Skaitīju lūgšanas un lūdzu Dievu, lai Viņš no šī strupceļa parāda vismaz kaut kādu izeju. Pēkšņi pamanu pie labā pleca Sargeņģeli. Viņš bija līdzīgs divpadsmitgadīgam zēnam. Ar ļoti daiļu, apaļīgu sejiņu un apaļām actiņām. Cik daiļa seja! Tā burtiski izstaroja gaismu! Visas sāpes un smagums izzuda no tā vien, ka viņš bija tuvumā, nevis no prieka, bet pateicoties Žēlastībai. Prieks sāpes nepadzen, tu jūti sāpes un vienlaikus priecājies, bet Dievišķā Žēlastība! Varena lieta! To nevar aprakstīt! "Ja reiz tā, tad lai pa galvu sit ne tikai ar āmuru, bet kaut vai ar veseri!" Dēļ kaut kā tāda nav žēl arī zaudēt galvu! Bet pēc tam parādījās arī izeja no strupceļa, ko vien ar cilvēciskajām prāta spējām rast nebija iespējams.

– Viņš ar Jums, Geronda, runāja?

– Nē, vienīgi uzlūkoja.

– Geronda, kad redzi Eņģeli, tad redzi viņa tēlu; bet kāds viņš ir patiesībā? Sastāv no matērijas?

– Kaut kas ļoti smalks…

Nekad nedrīkst aizmirst, ka mūsu Sargeņģelis neredzami visu laiku ir kopā ar mums, mūs sargā un aizstāv! Bet arī mums ir jāseko savai dzīvei un nav jāgrēko.

3. Svētie – Dieva mīļākie bērni

"Svētā godināšana –
tā ir līdzināšanās svētajam"

– Geronda, es kaut kur esmu lasījusi, ka svētie savā piemiņas dienā pasniedz dāvanas tiem, kuri viņus piesauc. Vai tas tā ir?

– Jā, cienā ar garīgajiem saldumiem! Ja mēs ar savu dzīvi svētos iepriecinām, tad viņi mūs pacienā ar garīgajiem saldumiem.

– Geronda, kā es varētu iemīlēt kādu no svētajiem?

– Kuru no svētajiem tu vēlētos iemīlēt?

– Svētos Dievvecākus Joakimu un Annu.

– Lūdz par mani svētajiem Dievvecākiem, lai viņi man palīdz, bet es lūgšos par to, lai tu

viņus iemīlētu. Ja vari, ik dienas lasi attiecīgās dienas svēto dzīves aprakstus, lai tev veidotos saikne ar visiem svētajiem.

Attiecīgās dienas svēto dzīves aprakstu lasīšana ļoti palīdz tādēļ, ka sasilda sirdi un mudina līdzināties svētajiem. Tad cilvēks atmet malā visas bailes, nedrošību un mazdūšību un drosmīgi dodas uz priekšu. Dzīves apraksti palīdz audzināt dvēseles varonību, pat līdz moceklībai.

– Geronda, kā tas nākas, ka svētajiem ar vienādiem vārdiem ir vienādas ciešanas?

– Kā tevi sauc?

– Marija.

– Vai ir svētā Marija?

– Svētā Ēģiptes Marija, Geronda.

– Svētā Marija nav mocekle, tā ka tev ir paveicies. Bet viņa nodevās svētcīņai, tā ka savos varoņdarbos līdzinies viņai, lai jums… būtu vienādi dzīves gājumi! Dārgā, svētie centās līdzināties citiem svētajiem, tiem, kurus viņi godāja.

– Geronda, kā cilvēks ar kādu no svētajiem var sadraudzēties?

– Ir jākļūst par svētā radinieku. "Svētā godināšana – tā ir līdzināšanās svētajam," saka Basils Lielais.

– Geronda, mani apsūdz sirdsapziņa, ka man ir dots diženas svētās vārds, bet dzīvē es viņai nelīdzinos.

– Centies savai svētajai līdzināties. Svētā Sintklitikija bija apveltīta ar asu prātu, bet tagad viņai nav attālumu un var mierīgi no vienas pasaules malas pārvietoties uz otru. Bet ko dari tu? Vai ar viņu draudzējies? Lūdz, lai viņa attīra tavu prātu, padara to izsmalcinātāku un tu varētu sasniegt dievišķās sapratnes dzīles? Redzi, māsa, zināmi vārdi par pienākumu uzliek zināmas prasības. Jebkurā gadījumā tava svētā tevi mīl. Lūdz viņu uzstājīgi par to, lai viņa tev palīdz.

Pēdējā laikā esmu kļuvis slinks un dzīvoju no svēto sniegtajām žēlastības dāvanām, visu laiku viņiem lūdzu un lūdzu kā tāds diedelnieks, lai viņi par mani lūgtos. Svētie savā lielajā mīlestībā dod man baudīt debesu maizi un paradīzes medu.

Svēto pīšļu labā smarža

– Geronda, svētā Arsēnija godājamā galva viņa piemiņas dienā izdalīja īpaši labu smaržu.

– Kāpēc lai tā nenotiktu? Vai tad svētais nevar tautai savos svētkos pasniegt veltes?

– Kāpēc svēto pīšļi, Geronda, neizplata debešķīgu aromātu visu laiku?

– Tam ir dažādi iemesli. No vienas puses, cilvēks, kurš skūpsta svētos pīšļus, var būt milzu grēcinieks, un svētie pīšļi sāks smaržot: lai viņš atgrieztos, nožēlotu grēkus. No otras puses, cilvēks var būt tikumīgs, bet pīšļi neizdalīs aromātu tādēļ, lai viņu nepārņemtu lepnība. Citā gadījumā tikumīgs cilvēks no pīšļiem nākošo vīraka aromātu sajūt tā, it kā svētais viņam pasniegtu cienastu.

– Geronda, daži apšauba to, ka mirstīgās atliekas izplata debešķīgu aromātu.

– Pie vainas ir prātuļošana. Svēto pīšļiem piemīt Dieva Žēlastība. Ziemā blakus Panagudai esošā vieta izplata labo smaržu. Arī Katunakos, kur es dzīvoju iepriekš[25], blakus svētā Basila cellei, viena vieta izdalīja debesu aromātu. Celles tur vairs nav, ir palikuši vieni vienīgi akmeņi. Bet cik daudz svēto mirstīgo atlieku tur, šķiet, atrodas! Un kurš gan zina, kad Dievs mums tos darīs zināmus!

[25] *No 1967. līdz 1968. gadam.*

Pie svētajiem vērsīsimies ar pietāti

– Geronda, ja tas ir iespējams, es vēlētos, lai Jūs man paskaidrotu kaut ko no Īzaka.

– No kura? Tēva Īzaka? Ir jāsaka "no svētā Īzaka"! Kad mēs runājam par garīdznieku Īzaku, mēs sakām "tēvs Īzaks", bet svētos sauksim tikai vārdos? Tas nekam neder. Nevar skaitīt lūgšanas, piemēram, svētajam Georgam un teikt: "Juri, izdari manā labā to un to." Tā jau ir bezkaunība. Kādam lajam es iedevu mazu daļiņu no svētā Arsēnija godājamām mirstīgajām atliekām, bet viņš pēc tam skandināja: "Arsēnij, Arsēnij…" Ir jābūt kaut kādai mēra sajūtai!

– Varbūt, Geronda, viņš to darīja savas vienkāršības dēļ?

– Vai tad tā ir vienkāršība? Šādi vērsties nedrīkst pat pie gados vecāka cilvēka. Kaut vai tas būtu viņa tēvs, tik un tā šādi runāt nedrīkst. Kaut arī viņš būtu par diviem gadiem vecāks, tik un tā šādi rīkoties neklājas, jo svētais Arsēnijs bija garīdznieks. Vēl jo vairāk tagad, kad viņš ir iecelts svēto kārtā! Arī sarunās ar citiem viņš tā runāja. Cilvēkā nebija pat elementāras pieklājības!

– Geronda, vai var būt tā, ka patiesībā cilvēks pie svētā šādi vēršas aiz savas vienkāršības, nevis nekaunības vadīts?

– Lai varētu šādi vērsties pie svētajiem, viņam ir jāsasniedz liela garīgā virsotne, svēta uzdrīkstēšanās, milzu godbijība un vienkāršība. Dažas vienkāršas dvēseles, kuras gluži kā mazi bērni, bērna vienkāršībā un nevainībā var Dievam pateikt: "Mans Dievs, Tev man tas ir jāiedod, kāpēc gan Tu man to nedod?" Vai atceraties, ko es rakstīju "Tēvos svētkalniešos"[26] par vienu mūku, kuram piemita bērna vienkāršība? Kad viņa cellē izžuva aka, viņš pie svētā Nikolaja ikonas piesēja virvi, nolaida to akā un milzu vienkāršībā pateica svētajam: "Svētītāj Nikolaj, ja tu vēlies, lai es tavas ikonas priekšā iedegtu lampādi, uzcelies no akas kopā ar ūdeni. Uz celli nāk tik daudz ļaužu, bet mēs viņiem nevaram iedot pat malciņu vēsa ūdens." Tūlīt pat akā sāka celties ūdens līmenis, un svētītāja Nikolaja ikona uzpeldēja augšā. Mūks to paņēma, bijībā noskūpstīja un aiznesa uz baznīcu. Bet, kurš uzdrošinās uzstājīgi vērsties pie Dieva un svētajiem, kaut arī pats attiecīgu garīgo

[26] *Tēvi svētkalnieši un citi Svētā Kalna stāsti, 17.–18. lpp.*

stāvokli nav sasniedzis, tas izrāda savu nekaunību un sadusmo Dievu.

– Geronda, kad svētā, kuru es īpaši godāju, piemiņas dienas priekšvakarā es palieku nomodā savā cellē, ko man darīt, lai sajustu lielāku garīgu tuvību ar svēto?

– No sākuma izlasi svētā dzīves aprakstu. Pēc tam Minejā[27] izlasi visus šim svētajam veltītos kanona pantus, kuros arī tiek stāstīts par viņa dzīvi. Protams, ka Minejas kanoni vairāk ir slavināšanas dziesmas par godu svētajam. Galvenā lūgšana ir "Svētais tēvs… lūdz Dievu par mani", ko mēs skaitām pirms katra panta. Pēc tam lūdz, lai svētais tev sniedz savu palīdzību visādās vajadzībās, un klanies, cik spēj, lūdzies ar lūgšanu krellēm utt., svarīgākais, lai tu lūgtos.

Kad dvēsele jūt svēto, tad bijībā un ticībā lūdz viņa palīdzību. Bijības pilnas lūgšanas rodas pašas no sevis tad, kad cilvēks jūt pietāti pret svēto, pie kura viņš ir vērsies. No sākuma ir iepazīšanās, pēc tam veidojas draudzība, bet vēlāk – uz cieņu un vienkāršību balstītas saldmes pilnas sarunas.

[27] *Dievkalpojumu grāmata, kurā secīgi ir apkopota katras mēneša dienas atzīmējamo svēto piemiņas secība. Katram mēnesim ir sava mineja.*

Svēto palīdzība

– Kā jūtas svētais Arsēnijs tagad, kad viņam ir pašam savs dievnams?

– Viņš jūt prieku, jo tagad viņam ir vieta, kurā viņš var pulcināt savas avis, lai tās aizsargātu.

– Geronda, vai pēc kāda svētā kanonizēšanas cilvēki saņem lielu palīdzību?

– Protams. Svētie, kad Baznīca viņus ir kanonizējusi, jūt pienākumu mums palīdzēt; viņi it kā ir spiesti mums palīdzēt vairāk, un arī Dievs viņus sūta cilvēkiem palīdzēt.

– Geronda, vai kāds svētais var Dievam lūgt, lai cilvēki viņa piemiņu turētu godā?

– Nē, ar šādiem lūgumiem svētie nenāk. Viņi Dievam nesaka: "Mans Dievs, lai ticīgie tur godā manu piemiņu, lai Tu viņiem palīdzētu" vai "Palīdzi tiem, kuri tur godā manu piemiņu". Bet viņi saka šādi: "Mans Dievs, cilvēki tur godā manu piemiņu, atlīdzini viņiem par to."

– Geronda, es pret evaņģēlistu Jāni Teologu izjūtu lielāku cieņu nekā pret to svēto, kuras vārds man ir dots.

– Jebkurā gadījumā tava svētā uz tevi nav greizsirdīga par to, ka tu vairāk cieni un mīli

svēto Jāni Teologu; un ne tikai tāpēc, ka viņš tev būtu jāciena kā isihastērija aizbildnis, bet arī, ja viņš nebūtu jūsu aizbildnis, tava svētā, gluži tāpat kā jebkurš cits svētais, kad mēs ar sirdi esam pieķērušies kādam no svētajiem un no viņa saņemam palīdzību, par to priecājas.

Svētie ir svētie, viņi ir brīvi no cilvēciskajām kaislībām, cilvēciskās sīkumainības. Kā cilvēks jūt, tā viņam tiek dots. Kāds palīdzību var lūgt kādam dižam svētajam un to saņemt, bet kāds lūdzas maz zināmam svētajam un tik un tā saņem palīdzību, jo gan vienā, gan otrā gadījumā darbojas Dieva spēks.

– Geronda, kā tas nākas, ka kāda svētā priekšā cilvēks izjūt īpašu pietāti?

– Ja kāda svētā priekšā izjūti īpašu pietāti, tas nozīmē, ka svētais tā vai savādāk ir runājis cilvēka sirdī. Ikviens cilvēks pret kādu no svētajiem var sajust īpašu mīlestību, un, kad ar viņu kaut kas atgadās, tad, pateicoties svētā lūgšanām, viņš saņem palīdzību. Tas var būt nopietns gadījums, un var arī tāds nebūt. Piemēram, Konicā es vienmēr apmeklēju svētās Barbaras baznīcu un tādēļ augsti godāju svēto Barbaru. Dienesta laikā svētā man palīdzēja tad, kad es tiku nosūtīts uz sakar-

niekiem, lai gan man nebija nepieciešamās izglītības; palīdzēja arī vēlāk – pēc plaušu operācijas[28]. Toreiz man ārsti teica, ka ieliktās caurulītes un aparātu izņems pēc tam, kad plauša būs kļuvusi tīra. Lai gan to vajadzēja darīt pēc kādām dienām piecām, tomēr bija pagājušas jau divdesmit piecas, bet viss aprīkojums palika savās vietās, un es stipri mocījos. Sestdien, 3. decembrī, es gaidīju ārstus cerībā, ka viņi šīs mocības pārtrauks, bet diemžēl neviens tā arī neieradās. Svētdienas rītā, un tā bija svētās Barbaras piemiņas diena, es noteicu: "Ja svētā būtu vēlējusies palīdzēt, viņa būtu to jau izdarījusi. Ārstu nav. Šodien svētdienas dienā noteikti neviens tā arī neatnāks. Un kurš tad man izvilks ārā visas šīs caurulītes?" Nedaudz pasūkstījos: "Cik reizes es svētās Barbaras baznīcā netiku iededzis lampādes, cik nomainījis degļus, cik lampādēs papildinājis eļļu… Tikai dažas caurulītes izvilkt!" Bet pēc tam nodomāju: "Laikam jau es kaut kādā veidā svēto Barbaru būšu sarūgtinājis, un tāpēc viņa nav parūpējusies par to, lai tās tiktu izvilktas." Pēkšņi dzirdu atskanam kaut kādu troksni. "Kas

[28] *1966. gada novembrī Gerondam Paīsijam tika veikta plaušu operācija.*

ir noticis," jautāju, "kādam ir palicis slikti?" – "Ārsti," atbild. Nezinu, kas bija pamudinājis nodaļas vadītāju rīta agrumā ārstiem pateikt: "Ejiet, izņemiet mūkam drenāžu!" Ienāk palātā un saka: "Mums ir dots rīkojums izņemt drenāžu." Acīmredzot… svētajai Barbarai mana īdēšana nebija patikusi! Reizēm ir noderīgi nedaudz pagausties! Bet labāk ir negausties: negausties – tā ir cēlsirdības pazīme!

Redzi, reizēm svētie var uzreiz dot to, ko mēs viņiem lūdzam, bet reizēm – nē. Reizēm sadzird cilvēka lūgšanas tādēļ, ka cilvēka garīgais stāvoklis ir labs, bet reizēm tādēļ, ka viņš raud un īd kā tāds mazs bērnelis.

– Geronda, vai svētais var no manis novērsties tādēļ, ka mans garīgais stāvoklis ir slikts?

– Nē, par laimi, svētie nekad tā nerīkojas. Ja viņi tā rīkotos, pār mums nāktu neaprakstāmas nelaimes. Ja viņi mums nepalīdzētu, tad mums visam būtu beigas. Iedomājieties, viņi tur, Debesīs, priecājas; bet mēs šeit, uz zemes, ciešam. Tā kā, ja mēs viņiem kaut ko lūdzam, tad nebūtu īsti labi no viņu puses… mūsos neklausīties!

– Ja mēs, Geronda, noskaitīsim lūgšanas un palūgsim Eņģeļiem un visiem svētajiem

palīdzību, tad viņi visi par mums iestāsies Dieva priekšā? Viņu lūgšanas saplūst kopā?

– Ja tāda vajadzība rodas, tad palīdz ikviens, protams, ja tas nāk mums par labu.

– Geronda, ja man kāds svētais palīdz, man par to māsām ir jāstāsta?

– Nē, pastāsti vienīgi igumenei un izjūti lielu pateicību. Vai tad svētajam nav tiesību tev kaut ko dāvāt? Kā svētie jums visu nokārto! No cik daudzām nepatikšanām pasargā!

– Geronda, Jums par to kaut kas ir zināms? Kāpēc Jūs tā sakāt?

– Es jums varētu daudz ko pastāstīt, bet tas jau būs par daudz! Teikšu tikai vienu, svētie pieliek visas pūles, lai padarītu mūs neprātīgus!

Svētajiem nav attālumu

– Geronda, kā Sinajas igumens svētais Georgs no Sinajas varēja nokļūt Jeruzalemē un tur saņemt Svēto Vakarēdienu[29]?

– Vienā mirklī bija turp un atpakaļ. Tika aizrauts.

[29] *Svētais Sinajas Georgs († 544) Pashas dienā vēlējās saņemt Svēto Vakarēdienu Jeruzalemes Augšāmcelšanās dievnamā. To viņš saņēma no Jeruzalemes patriarha rokām.*

– Geronda, viņš vienlaikus bija arī sava cellē?

– Nē, cellē nebija; pāris sekundēs nokļuva līdz Jeruzalemei, saņēma Svēto Vakarēdienu un milzu ātrumā atgriezās atpakaļ Sinajā.

– Viņš lidoja, Geronda?

– Ielēja Supermarkas benzīnu! Lidoja ar garīgo biļeti.

– Kā, Geronda, tā var gadīties, ka svētais vienlaikus atradās divās vietās?

– Visuresošs ir vienīgi Dievs; svētie no vienas vietas uz otru pārvietojas tādā ātrumā, ka attālumiem vairs nav nekādas nozīmes; viņiem nepastāv tuvi un tāli attālumi. Kad es atrados tuberkulozes sanatorijā, kopā ar mani tur gulēja viens nabadziņš, kurš ar slimību mocījās jau daudzus gadus. Viņu sauca par Harlampiju. Viņš bija pat saderinājies ar vienu no tur strādājošajām medmāsām. Tolaik ārstiem zāles tuberkulozes ārstēšanai nebija, un viņam bija jāmirst. Viņa māte savās bēdās devās palūgties uz svētās Paraskevas klosteri. Harlampijs tajā laikā atradās reanimācijā, un pie viņa nevienu nelaida, pat līgavu. Un, lūk, viņa māte zvana līgavai un saka: "Neuztraucies. Svētā Paraskeva man pateica, ka Harlampijs atlabs. Un vēl piebilda: "Pašlaik es

dodos uz Lamijas tuberkulozes sanatoriju, arī tur cilvēks ir briesmās."" Tanī pašā laikā Harlampijam kļuva labāk. Medmāsa pazvanīja uz Lamiju, un tur viņai pastāstīja, ka tieši tajā laikā viens no slimniekiem, kura veselības stāvoklis bija kritisks, kaut kādā brīnumainā kārtā ir sācis atlabt. Kādā ātrumā pārvietojās svētā Paraskeva! Ja tādā ātrumā brauktu automašīna, tā vienkārši izjuktu. Bet svētā ne benzīnu nodedzināja, ne riepas noberza!

Nezināmie svētie palīdz "slepus"

– Geronda, vai nezināmie svētie mums palīdz, mēs taču viņus lūgšanās neuzrunājam?

– Mums palīdz daudzi nezināmi svētie, lai gan mēs par viņiem neko nezinām. Man tie ir paši dižākie svētie. Viņiem nav nekādas slavas no cilvēkiem kā vien no Dieva. Savā milzu pazemībā viņi uzcītīgi lūdza Dievu – tā saka mans nodoms – lai varētu palikt nezināmi, lai no cilvēkiem tiem netiktu nekāda godināšana, lai turpinātu viņiem palīdzēt "slepus". Šādus nezināmos svētos mums ir jātur īpašā cieņā, tiem ir jāpateicas īpaši, jo viņi klusējot mums palīdz ar savām lūgšanām un ar savu bezvārdu piemēru, ar savu neatpazīstamību.

Reiz es vēlējos uzrakstīt par kādu jau mirušu Atona tēvu. Atsaucu atmiņā visus viņa dzīves apstākļus, kas man bija zināmi, un kādu vakaru apsēdos, lai visu to pierakstītu. Iededzu sveci, paņēmu zīmuli un burtnīcu, bet sapratu, ka visu esmu aizmirsis, pat viņa vārdu, lai gan visas šīs dienas biju par viņu daudz domājis. Sāku pārcilāt atmiņā visus Atona klosterus, skitus, kalibas, kurās esmu pabijis. Pārcilāju sākot no austrumiem – varbūt kaut ko atcerēšos; nekā. Tad no rietumu puses – atkal pa tukšo. Mēģināju restaurēt hronoloģiskā secībā – sākot ar to gadu, kad ierados Atonā, pārcilāju atmiņā tēvus, ar kuriem biju ticies; bet tā arī nespēju neko atcerēties. Tā vien izskatījās, ka mūks negribēja kļūt pazīstams, un Dievs radīja Savu brīnumu. Vienīgais, ko es atminos, ir tas, ka viņa dzīve uz mani atstāja lielāku iespaidu nekā visu pārējo svētkalniešu tēvu dzīves, par kuriem es rakstīju. No tā es sapratu arī to, ka, ja Dievs to gribēs, tad cilvēks neko nespēs izdarīt. Un tieši pretēji, atliek Dievam vien uzpūst – un cilvēks kļūs par filozofu.

Svētie "kalpotāji" un "aizstāvji"

– Geronda, man sāp zobs.

– Un kas tad notiks, ja zobs nedaudz pasāpēs; tev tas nāk par labu. Noskaiti vienu lūgšanu krelli svētajam Antipam, kurš palīdz zobu sāpju gadījumā, un tavas sāpes mitēsies.

– Geronda, es jau lūdzos, bet sāpes nerimās.

– Šķiet, ka kaut kas nav tā kā vajag. Ja tu viņam pateiksi: "No šodienas es pret visu izturēšos uzmanīgāk," – svētais tūlīt palīdzēs. Svētais Antipa ir dižens svētais! Viņš Dievam bija tīkams! *"Mans uzticīgais liecinieks Antipa," (Atkl. 2, 13)* – ir teikts Apokalipsē.

– Geronda, svētās Barbaras dievkalpojumā un kanonā ir teikts, ka viņa ārstē infekcijas slimības.

– Kas ir infekcijas slimības?

– Tās ir tās slimības, Geronda, ko izraisa mikrobi.

– Tādā gadījumā lūdziet svēto Barbaru, lai jūsu vidū neizplatītos skaudības mikrobi. Sakopē kanonu svētajai Barbarai un izdali to māsām.

– Vēl, Geronda, svētā Barbara ir artilērijas aizgādne.

– Tad ir labi, viens svētais var pats izpildīt visas paklausības.

– Geronda, bet svētā Irina ir žandarmu aizgādne.

– Jā, un tādēļ, ja sirdī tev nav miera, lūdz svēto Irinu, kura komandē žandarmēriju un visur iedibina mieru, lai viņa ienes mieru arī tavā dvēselē.

– Geronda, es bieži zaudēju mantas, tādēļ zaudēju daudz laika, tās meklējot.

– Kāpēc nelūdzies svēto Minu, tā ir viņa specializācija? Svētais Mina uzreiz norāda uz nozaudēto, un viņš nebūt nav prasīgs! Reiz, kad es dzīvoju kopdzīvošanas klosterī[30], pazaudēju celles atslēgas – tolaik mēs celles slēdzām, jo klosteri apmeklēja daudz dažādu pasaulīgo. "Nekā šausmīga," es nospriedu, "došos uz galdniecību." Skat, un arī galdniecības atslēgas ir pazudušas. Gribēju doties uz darbnīcu, kurā gatavoju sedlus mūļiem, bet arī no tās atslēgas nebija. "Kur lai tagad dodos?" es domāju. Gāju un uzliku svētajam Minam svecīti un uzreiz atradu visas atslēgas tur, kur nebiju gaidījis. Viena svecīte, un viss kārtībā! Svētie pateicas arī par vienu svecīti.

[30] *Esfigmenu klosterī no 1953. līdz 1955. gadam.*

Es nezināju, ka ikonās svētais Mina tiek attēlots jāteniski sēžot uz zirga. Mana māte, kura reiz svēto Minu bija redzējusi un saņēmusi atbildi no viņa uz kādu no saviem jautājumiem, man teica, ka viņu attēlo zirga mugurā. Es turējos pie sava un viņai sacīju, ka jāšus zirga mugurā tiek attēloti vienīgi svētais Dmitrijs un svētais Georgs. "Nē," viņa teica, "tas, kuru redzēju es, bija bēra zirga mugurā un man sacīja, ka viņš ir svētais Mina. "Kas tu esi?" es jautāju. "Svētajam Georgam bija balts zirgs, svētajam Dmitrijam – sarkans; un kas esi tu?" – "Es esmu svētais Mina," viņš atbildēja."

– Geronda, vai var būt tā, ka svētais Spiridons Dievam palūdza, lai viņa mirstīgās atliekas paliek netrūdošas?

– Nē. Svētie neko tādu nelūdz. Dievs ir iekārtojis, ka viņu pīšļi nesatrūd tādēļ, lai cilvēki varētu saņemt palīdzību. Vai redzat, cik gudri Dievs visu ir iekārtojis! Kerkiras, Kefalonas un Zakinfas salas atrodas blakus Itālijai, un tur ļaudis pievērst katoļticībai būtu daudz vieglāk, tādēļ Viņš tur ir nolicis aizsargsienu – svētos Spiridonu, Gerasimu un Dionīsiju.

– Geronda, kad Jūs esat klosterī, es jūtos lielā drošībā. Bet, kad Jūs neesat un radīsies kāds kārdinājums, man ir bail.

– Nebīsties, jums blakus ir spēcīgi aizbildņi, paturiet to prātā, pastāvīgi atgādiniet viņiem par sevi. Bet, kad būs vajadzīga mana palīdzība, vai nu no Atona, vai nu šeit uz vietas, jūs to vienmēr saņemsiet. Ja laicīgajā pasaulē labi brāļi gādā par savām māsām, tad garīgajā dzīvē, kas stāv pāri pasaulīgajai, viņi par tām gādā vēl vairāk. Tamdēļ es jau jums šeit arī esmu atstājis savu dārgumu, svētā Arsēnija pīšļus, tātad līdz ar to kopā ar jums ir arī mana sirds, *"jo, kur ir tava manta, tur būs arī tava sirds" (Mt 6, 21)*. Es taču jums teicu, ka visu, kas man ir dārgs, es atstāšu jūsu klosterim, kurā mājo svētais Arsēnijs, kurš reiz kādam cilvēkam[31] teica: "Es dzīvoju blakus Salonikiem." Un, ja reiz tas tā ir, ja viņš pats teica, ka dzīvo šeit, tad lūdz viņam manā vārdā – ja pati kautrējies – lai ņem savu nūju un tiek galā ar tangalaškām pa savam.

Tas arī ir visu svēto darbs – palīdzēt un aizstāvēt mūs, nelaimīgos, no redzamā un neredzamā ļaunuma. Mūsu pienākums – censties dzīvot garīgu dzīvi, nesarūgtināt Kungu, ie-

[31] *Pašam Gerondam Paīsijam.*

degt svētajiem lampādes un lūgt viņu palīdzību. Šai dzīvē palīdzība ir vajadzīga tādēļ, lai pietuvotos Kristum. Citā dzīvē, ja Dievs mūs darīs cienīgus atrasties blakus Viņam, svētos apgrūtināt mums jau vairs nevajadzēs, un šī viņu palīdzība arī vairs nebūs nepieciešama.

Svēto radītie brīnumi

– Geronda, kad es viena strādāju viesnīcā, man metas bail.

– Lūdzies Hadžiefendisu[32], un tad jau zaglis pats lūgs tev piedošanu[33]!

– Es, Geronda, baidos no tangalaškām.

– Lūdz Hadžiefendisu, lai viņš tos paralizē. Ko, domā, ka viņš to nespēj?

– Kā gan lai nespētu, Geronda!

– Vai tu zini, ka reiz viņš izdarīja tā, ka mašīna nespēja izkustēties ne no vietas? Vadītājs bija aizmirsis aizdedzē atslēgas, un mašīnu nozaga. Tiklīdz viņš palūdza svēto Arsēniju, tā mašīna uzreiz apstājās pašā ceļa vidū; zagļiem nācās to pamest un glābties bēgot.

[32] *Šādi turku valodā dēvē svēto Kapadokijas Arsēniju.*

[33] *Te Geronda Paīsijs akcentē un atsaucas uz konkrētu brīnumu. Zagļi, kas ieradās svētā Arsēnija mājās, ne tikai aizgāja tukšā, bet pat lūdza viņam piedošanu.*

– Geronda, ārsti teica, ka man ir problēmas ar galvu un ir nepieciešama operācija.

– Ej un savu galvu pasit pret svētā Arsēnija godājamo galvu. Redzēji, kā viņš palīdzēja tai otrajai māsai? Izoperēja bez skalpeļa tā, ka viņa pat neko nesaprata. Slava Dievam! Nešaubies, viņš arī tev var palīdzēt.

Svētais Arsēnijs palīdz. Viens ārsts lūdza, lai es palūdzos par viņa slimo meitu. Es vērsos pie svētā Arsēnija, un viņš tai nedaudz palīdzēja. Arī jūs lūdzieties, lai svētais savus brīnumus paveic līdz galam, lai zinātnieki uzzina, kas ir Dieva spēks, un tiek slavēts Viņa vārds. Brīnums – tas ir noslēpums. To var pieredzēt, bet to nevar izskaidrot. Cilvēka prātam tas nav aptverams.

– Geronda, šodien cilvēki svētajiem netic tā, kā ticēja agrāk.

– Agrāk arī tiem, kuri sevi dēvēja par neticīgajiem, sirdīs bija Dievs. Atminos, kad Konicā bija itāļi, aizdegās mežs. Baumoja, ka to aizdedzināja paši itāļi tādēļ, lai sagūstītu visus iedzīvotājus tajā brīdī, kad tie ieradīsies to dzēst. Kad cilvēki to uzzināja, izklīda kur kurais, un mežs turpināja degt. Itāļi devās pie ciema vecākā, bet viņš bija neticīgais, un sāka viņu izprašņāt: "Kur gan visi ir

palikuši?" – "Strādā," šis atbild. – "Bet kāpēc neviens neiet dzēst ugunsgrēku?" – "Mums tādiem gadījumiem ir svētītājs Nikolajs," – Konicas galvenais dievnams bija iesvētīts par godu svētajam Nikolajam. Tajā brīdī, kaut arī pie debesīm nebija neviena mākonīša, sabiezēja mākoņi un sāka aumaļām līt lietus. Kad itāļi ieraudzīja šo brīnumu, ļoti nobijās.

– Geronda, vai var būt tā, ka svētais brīnumus neveic?

– Tas, vai svētais veiks vai neveiks brīnumus, ir Dieva ziņā. Bet par daudziem svēto brīnumiem mēs vienkārši nezinām.

Dievam un svētajam, kuram ir uzdrīkstēšanās pie Dieva, nekas nav par grūtu. Kristus ir teicis: *"Es jums došu spēkus radīt brīnumus, kas ir lielāki par tiem, ko Es esmu radījis" (sal. Jņ 14, 12)*. Šie Kristus vārdi liecina par Viņa pazemību un bagātīgo žēlastību, ko Viņš mums sniedz. Kunga pazemība ir brīnumaina: Viņš svētajiem dod žēlastību un spēkus pat mirušos augšāmcelt, kā bija darījis Viņš Pats.

Svēto klātbūtne ir reāla

– Geronda, es vēlētos redzēt svēto Arsēniju.

– Tavi centieni redzēt svēto Arsēniju ir riskanti, jo ienaidnieks tev var parādīt fantāziju, bet nodoms teiks, ka, ja reiz tev ir bijis tas gods skatīt svēto, tātad tu esi kaut ko vērta. Jau vēlāk, kad tu šo "esi kaut ko vērta" būsi pieņēmusi, ienaidnieks ar fantāzijas palīdzību tavā galvā bez mitas sāks rādīt visdažādākās filmas. Tamdēļ turi godā svēto Arsēniju, bet necenties viņu ieraudzīt. Bet, vai viņš tev parādīsies vai nē, tas jau nu lai paliek viņa ziņā.

– Geronda, kad kādam parādās svētais, vai viņu redz arī cits cilvēks?

– Te noteikumu nav. Gadās, kad redz, gadās, ka vienīgi dzird, bet dažreiz – nekā. Katru reizi tas ir savādāk, šīs lietas izskaidrot nav iespējams.

Svēto klātbūtne ir reāla! Pat tad, kad mēs viņus neatrodam, viņi uzmeklē mūs. Kad es no Godājamā Krusta celles pārcēlos uz Panagudu, kaliba bija pamesta. Lai būtu kur dzīvot, kaut cik pieņemami savedu kārtībā vienu no istabām. Visas savas mantas es bi-

ju paņēmis līdzi. Minejas atradās vēl kastēs. Pienāca vakara dievkalpojuma laiks. Kur lai sameklē Mineju!… Es paņēmu kalendāru, lai paskatītos, kurš no svētajiem tiks pieminēts rīt. Bet brilles kaut kur bija noklīdušas, burti kalendārā bija maziņi, un es nespēju izšķirt svētā vārdu. Meklēju veselas četrdesmit piecas minūtes, nekā. "Tā jau briļļu meklējumos paies viss laiks; noskaitīšu vienīgi: "Dienas svētie, lūdziet Dievu par mums"," es nodomāju. Ar lūgšanu krellēm noskaitīju lūgšanas Kristum un Dieva Mātei, bet pēc tam sacīju: "Dienas svētie, lūdziet Dievu par mums."Tieši tāpat lūdzos arī naktī, lai briļļu meklējumos velti nezaudētu laiku: "Dienas svētie, lūdziet Dievu par mums." Pēkšņi savā priekšā ieraugu gaišu kareivi, no kura plūst mīlestība un tēvišķa labestība; viņš pienāca klāt, un es sirdī sajutu neizskaidrojamu prieku. Redzot viņa labestību, es saņēmos un pajautāju: "Kur Jūs kalpojat, un kā Jūs sauc?" Un viņš man atbildēja: "Es esmu svētais Lukiliāns." Es nebiju labi saklausījis un pārjautāju: "Svētais Longins?" – "Nē, viņš atbildēja, "svētais Lukiliāns." Viņa vārds man šķita dīvains, un es atkal pārjautāju: "Svētais Lukiāns?" – "Nē," viņš atkal atkārtoja, "svētais

Lu–ki–li–āns."Tad es teicu: "Arī mani kara laikā ievainoja." Blakus svētajam stāvēja gados jauns ārsts baltā priekšautā, tas bija svētais Panteleimons, un Lukiliāns palūdza, lai viņš mani izmeklē. Svētais Panteleimons mani izmeklēja, un pēc tam es izdzirdēju, kā viņš svētajam Lukiliānam saka: "Visas viņa brūces ir sadzijušas, tās var paturēt prātā vienīgi, lai to fiksētu viņa personiskajā lietā." Pēc tam es sajutu lielu prieku un divkāršu mundrumu un spēku. Pameklēju labāk, atradu brilles un ielūkojos kalendārā: bija svētā mocekļa Lukiliāna piemiņa. Vakarā es aizgāju pie pazīstamiem tēviem un pie viņiem izlasīju svētā sinaksariju.

Vēl šobaltdien svētais mani piepilda ar savu mīlestību, saldina dvēseli un miesu ar to paradīzes prieku, ko viņš man bija dāvājis.

IV

"LŪDZIET, TAD JUMS TAPS DOTS" (*Mt 7, 7*)

"Kad tu lūdzies par sevi, apzinoties savu grēcīgumu, tad pat vienkāršs "Kungs, apžēlojies" par citiem būs ar milzu spēku"

1. Lūgšanas par sevi

Lūgsim Dieva žēlastību sev un citiem

– Geronda, kad es par kādu lūdzos un pēkšņi sajūtu aizkustinājumu, tad par šo cilvēku pārtraucu lūgties un lūdzos pati par sevi.

– Kāpēc? Vai tad šim cilvēkam lūgšanas vairs nav nepieciešamas?

– Ir vajadzīgas, Geronda, bet es tajā mirklī vēlos lūgties par sevi, jo nezinu, kad nākošo reizi sajutīšu aizkustinājumu.

– Lieliski: tātad tu baudīsi dzīvi, bet par to otro teiksi: "Lai viņš iet ratā"? Sliktākā gadījumā, skaitot lūgšanas, saki: "Apžēlo mūs." "Mūs" sevī ietver gan tevi, gan visus pārējos. Kad es lūdzos, saku: "Kungs Jēzu Kristu, Die-

va Dēls, apžēlo mūs. Apžēlojies par visiem un arī par mani, necienīgo."

Ļoti derīgi ir lūgšanas sadalīt trīs daļās: pirmā – lūgšana par sevi, otrā – par dzīvajiem un trešā – par mirušajiem. Lai gan arī šajā gadījumā mēs par sevi lūdzamies vairāk nekā par visiem pārējiem, tāpēc ka es esmu viens, bet dzīvo un mirušo ir neskaitāmi daudz.

– Geronda, es jūtu, ka man, pat visas dzīves būs par maz, lai izlūgtos Dieva Žēlastību.

– Dievs tevi apžēlos. Vien lūdzies vienkārši un pastāvīgi pazemīgi lūdzot Viņa žēlastību sev un visiem cilvēkiem. Kad mēs lūdzam Dieva žēlastību un svētcīņai nododamies bez liekām bailēm, pazemīgi un lielas pateicības pilnā mīlestībā, tad Dievs visu nepieciešamo sniegs gan mums, gan arī visiem pārējiem.

– Varbūt, Geronda, bez Dieva Žēlastības ir jālūdz arī vēl kas cits?

– Dieva Žēlastība sevī ietver visu. Bet, ja ir nepieciešams kaut kas konkrēts, tad Dievam to var palūgt.

– Geronda, svētais Basils Lielais saka: "Lūgšanā, pēc tam kad būsi devis Dievam godu, lūdz vienīgi Debesu Valstību." Ko viņš ar to bija domājis?

– Ar to viņš domā, ka visupirms ir jālūdz Debesu Valstība, un jau pēc tam – viss pārējais, kā ir teicis Kungs, *"jums taps pielikts" (Mt 6, 33)*, nav jālūdz gan šis, gan tas, piemirstot pašu galveno.

– Geronda, Svētajos Rakstos ir teikts, ka par visu ir jālūdz *(skat. Mt 21, 22)*. Tomēr Svētie Tēvi par savām vajadzībām lūgt vairījās. Bet kā man lūgties?

– Lūdzies par visu to, kas ir vajadzīgs dvēselei, un mazāk uzmanības veltī miesas vajadzībām. Arī skaitot "Tēvreizi", kad mēs sakām *"Mūsu dienišķo maizi dod mums šodien" (Mt 6, 11)* – mēs lūdzam ne tikai iztiku miesai, bet arī to, kas mums ir nepieciešams, lai dzīvotu garīgi, kā to vēlas Dievs.

Reiz Godājamā Krusta kalibā vīna vietā, ko es grasījos dzert pa nelielam malkam slimā zarnu trakta darbības uzlabošanai, kļūdas pēc man no klostera atnesa etiķa pudeli. Es neko neteicu, jo nodomāju, ka tā bija labpaticies Dievam. Pagāja aptuveni četrdesmit dienas, un dēļ lietus ūdens, ko dzēru, mans veselības stāvoklis pasliktinājās. Vienu dienu bija pavisam slikti. Man ļoti slāpa, bet dzert es baidījos, jo iepriekšējā dienā biju dzēris daudz, bet

pēc tam visu nakti mocījos. Kaut kādā brīdī es iegāju dievnamā, lai iedegtu lampādes, un pie ikonostasa, tieši zem Dievadzemdētājas ikonas, ieraudzīju stāvam pudeli vīna. Pudele bija manējā, es to atpazinu; bet kurš tajā bija ielējis vīnu? Neviens šajās dienās pie manis nebija bijis, bet es pats daudzreiz nācu iekšā baznīcā, bet pudeles pie ikonostasa nekādas nebija. Tas bija sīvs vīns, tieši tāds, kāds man bija vajadzīgs. Tieši tajā pašā dienā man arī no klostera atnesa lielu vīna pudeli.

– Geronda, ja es Dievam kaut ko palūgšu no visas sirds, Viņš man to iedos?

– Ja tas tev nāks par labu, tad iedos; bet, ja nē, tad kā gan Viņš lai tev to dotu? Vai zini, kas notika ar ebrejiem, kuri pieprasīja, lai Dievs viņiem dotu Ķēniņu, pat neskatoties uz to, ka Kungs viņus brīdināja, ka viņi tam nav gatavi? *(Skat. 1. Sam. 8, 4–22)* Par ķēniņu kļuva lepnais Sauls, kas viņiem uzkrāva milzu nodokļus un mocīja. *(Skat. 1. Sam. 14, 24–31; 22, 16–21)*

Bieži vien mums šķiet, ka tas, ko mēs Dievam lūdzam, ir labs un noderīgs, bet patiesībā tas tā nemaz nav. Bet Dievs, kurš Savā būtībā ir labs, zina, kas katram ir nepieciešams. Tamdēļ teiksim: "Mans Dievs, man nodoms

saka, ka tas man nāks par labu. Bet Tu zini labāk, kas manai dvēselei ir vajadzīgs. *"Tavs prāts lai notiek" (Mt 6, 10)."* Tādējādi, ja mēs no visas sirds teiksim: "Tavs prāts lai notiek," – tad Dieva griba piepildīsies, piepildīsies tas, kas patiesi būs derīgs mūsu dvēselei.

Lūgšanas par garīgo varoņdarbu

– Geronda, abba Īzaks raksta: "Kā tu meklē iemīlēt Dievu, ja pats vēl neesi attīrījies no kaislībām?" Ja cilvēks nav attīrījies no savām kaislībām, bet vēlas iemīlēt Dievu, vai no viņa puses tā ir nekaunīga uzdrīkstēšanās?

– Nē, kāpēc nekaunība? Cilvēks nododas svētcīņai, lai attīrītos no kaislībām, un vienlaikus vēlas iemīlēt Dievu. Gan viens, gan otrs notiek vienlaikus. Bet, ja viņš negrib cīnīties ar kaislībām un lūdz par to, lai iemīlētu Dievu, tad tā jau ir nekaunīga uzdrīkstēšanās.

– Geronda, es kaut kur esmu lasījusi, ka lūgšanās dāvātais atbilst ticībai un sirds siltumam.

– Ko tu Dievam lūdz?

– Lai Viņš mani atbrīvotu no nocietināšanās un padarītu mīkstāku manu sirdi lūgšanās.

– *"Lūdziet un jums tiks dots," (Mt 7, 7)* teica Kristus. Ja tas, ko tu lūdz, ir tīrs un nāks tev par labu, tad tu to saņemsi. Ja tu Dievam lūdz spēku lūgties par savu grēku piedošanu un palīdzības sniegšanu tuvākajam, tas ir labi un Dievs tev to sniegs. Bet, ja tu lūdzies, lai saņemtu lūgšanas dāvanu, lai lūgšanā varētu gūt baudu un prieku, tad kā Viņš var tev to dot?

– Geronda, reizēm es lūdzu, lai Dievs man sniedz apgaismību; vai es pareizi lūdzu?

– No sākuma pacenties pati un jau pēc tam Dievam lūdz dievišķo apgaismību, jo Dievs vēlas, lai no sākuma mēs paši pacenstos, un jau pēc tam mums dod to, ko esam lūguši. Domā, lūdzies, ņem vērā un rīkojies ar apdomu, un tad nāks arī dievišķā apgaismība. Kad tev, piemēram, par kaut ko jautā, nesteidz atbildēt, bet lūdz Dievam, lai Viņš tev dod apskaidrību. "Mans Dievs," lūdzies, "dod man prātu sniegt atbildi," – un Dievs tev sniegs attiecīgajai situācijai atbilstošus vārdus. Steidzīga atbilde ir no prāta, bet tā atbilde, kas atnāk lūgšanā, ir no Dieva.

– Geronda, tā kā es nepietiekoši daudz veltu laiku nakts lūgšanām, es baidos Die-

vam kādā jautājumā lūgt palīdzību, jo redzu, ka neizmantoju Viņa sniegtās iespējas.

– Lūdz Dievam palīdzību un vienlaikus lūdz, lai Viņš tev sūta arī spēkus būt nomodā, lai tu spētu izmantot iespēju, ko Viņš tev dos.

– Geronda, vai ir pareizi lūgt Dievu par to, lai nokļūtu paradīzē?

– Es Dievam nelūdzu, lai nokļūtu paradīzē. Es lūdzu, lai Viņš man palīdz nesarūgtināt Viņu ar savu dzīvi. Tomēr, ja es nonākšu ellē, vai ar to es nebūšu Dievu sarūgtinājis? Tātad tas tā nenotiks, jo es taču Viņam lūdzu, lai Viņš man palīdz Viņu nesarūgtināt.

Lūgšana slimības laikā

– Geronda, pēdējā laikā man ir problēmas ar sirdi un es baidos, ka tik kaut kas nenotiek.

– Nebaidies. Kaut kādām problēmām ir jābūt, jo tad, kad ar kaut ko ir problēmas, mēs metamies pie Kristus kājām un lūdzam Viņam palīdzību.

– Geronda, palūdzieties par to, lai es atlabtu.

– Tas nebūtu tavās interesēs, lai es šādi lūgtos. Ja visu pacietīsi ticībā Dievam, tad

no Debesu apdrošināšanas fonda saņemsi pensiju, kas ir daudz lielāka par lauku apdrošināšanas biedrības maksāto. Es kaut kur lasīju, ka viens slimnieks svētajam Panteleimonam lūdzās, lai tas viņu dziedinātu. Svētais nedziedināja, bet slimais turpināja lūgties un galu galā tomēr atveseļojās. Kad pienāca laiks un šis cilvēks nomira, tad citā dzīvē ieraudzīja, ka dēļ tā, ka tika dziedināts, ir zaudējis daudzus vainagus. Tad viņš svētajam Panteleimonam jautāja: "Kāpēc tu mani dziedināji, ja zināji, ka es zaudēšu vainagus?"

– Geronda, cik lielā mērā jautājumos, kas attiecas uz veselību, man ir jāpaļaujas uz Dievu?

– Visupirms uzticies Dievam un pēc tam uzticies cilvēkam, ārstam.

– Geronda, kā ir jārīkojas smagas slimības gadījumā?

– Pirms vērsties pie ārstiem, ir jālūdzas, jābūt nomodā, lai Dievs palīdzētu un apskaidrotu ārstus. Paņemiet nedaudz eļļas no svētā Arsēnija lampādes, nedaudz padzerieties svētā ūdens, palasiet Psalmus.

– Geronda, slimības dēļ es nespēju pildīt mūka kanonu, un tas mani sarūgtina.

– Pat ja tu slimības laikā nedarīsi itin neko, ne lūgsies ar lūgšanu krellēm, ne klanīsies, metoties ceļos, bet vien teiksi: "Slava Tev, Dievs," – ar to pietiks.

– Geronda, kad es slimoju, sāpes man neļauj koncentrēties lūgšanām.

– Šajā gadījumā lūgšanā ir gan darbs, gan ciešanas, ir arī varoņdarbs, tāpēc tā ir dzirdama labāk par vesela cilvēka lūgšanu.

Arī sāpes ir nedaudz jāmīl. Slimība cilvēkam ir milzu svētība. Kad cilvēks to sapratīs, tad pieņems slimību ar prieku un prieka pilns dziedās: *"Es slavēšu Kungu vienumēr" (Ps. 33, 2).* Atminos, Karulā nelaimīgais starecs Gabriels tā cieta, tā cieta… Un sāpju lēkmju laikā dziedāja. Visu laiku gulēja uz gultas. Viņš teica: "Man saka: "Krusts, krusts!" – bet kur tad naglas! Un kāds gan krusts bez naglām?"

– Cik ilgi tas turpinājās, Geronda?

– Ilgi, kādu gadu vai divus. Viņš dzīvoja pilnīgi viens. Viņa celles grīda bija izpuvusi, un ziemā no jūras vilka vējš… uh, cik spirgts! Bet viņš slimībā un aukstumā dziedāja un slavēja Dievu.

Slimībā psalmu dziedāšana – tās ir zāles. Pat ja cilvēks ir smagi slims un pamatīgi cieš,

ja izdzirdēs psalmu dziedājumus, sāpes norimst. Un, ja arī viņš pats spēj nedaudz padziedāt, tad ir pavisam labi. Es, redz, šovakar, kad mani mocīja sāpes, dziedāju. Dziedāšanai atdevu visus spēkus, līdz pēdējam. Zini, cik man palika labi![34]

2. Lūgšana par citiem

Lūgšana par pasauli, apzinoties savu grēcīgumu

– Geronda, reizēm, kad es redzu, kā cilvēki cieš, es par sevi lūgties nespēju.

– Mēs par sevi lūdzamies ne tikai sevis dēļ; lūgšana par sevi ir vajadzīga kā sagatavošanās tam, lai Dieva priekšā varētu nostāties pienācīgās drēbēs. Lai cilvēks varētu saskatīt citu ciešanas, ir vajadzīgs, lai savā ziņā arī viņš pats būtu kārtībā. Un, kad tu par sevi lūdzies, dziļi apzinoties savu grēcīgumu, tad pat vienkāršs "Kungs, apžēlojies" par citiem būs ar milzu spēku, jo tas tiek pateikts dziļā pazemībā, kas savukārt pievelk lielu Dieva Žēlastību.

[34] *Geronda Paīsijs to stāsta 1994. gada 11. jūnijā, mēnesi pirms savas aiziešanas.*

– Geronda, es jūtu vajadzību daudz lūgties par sevi un par citiem piemirstu.

– Redzi, lai notiktu vecā cilvēka novilkšana, par sevi ir jālūdzas. Bet, kad uzliesmo dievišķais eross, tad cilvēks par sevi aizmirst un sāk lūgties par citiem. Pēc tam, kad tu būsi nedaudz palūgusies par sevi, atceries par bēdās esošo pasauli kopumā, par tiem, kuri ir novērsušies no Dieva, kuri nav izmantojuši laiku, ko Dievs tiem bija dāvājis, lai varētu Viņam pietuvoties, un tagad to nožēlo, bet jau bez labuma, un skaiti lūgšanas: "Kungs, Jēzu Kristu, Dieva Dēls, apžēlo mūs." Šādi lūdzies gan par sevi, gan par tiem, kuri tev bija lūguši, lai par viņiem palūdzas, gan arī par visu pasauli.

– Geronda, mani satrauc cilvēku ciešanas, bet es sevī nesajūtu uzdrīkstēšanos lūgt palīdzību Dievam. Nodoms man saka: "Vai tad Dievs tevi, tādu nožēlojamu un tukšu, sadzirdēs?"

– Neklausies tangalaškā, kurš tev lavās klāt no labās puses un grūž izmisumā. Saki: "Mans Dievs, es esmu nožēlojama un tukša, bet uzklausi mani, jo manis dēļ cieš citi." Reiz viens mūks[35] liela sausuma laikā Atonā

[35] *Tas bija pats Geronda Paīsijs.*

lūdzās šādi: "Mans Dievs, es Tevi lūdzu, atsūti nedaudz lietus. Ne jau mūsu dēļ; mēs esam mūki un esam devuši solījumu dzīvot askēzē. Pažēlo nabadzīgos cilvēkus pasaulē, kuri cieš un, būdami trūcīgi, dalās arī ar mums. Ja es garīgi būtu kārtībā, Tu mani būtu sadzirdējis un cilvēki neciestu. Es zinu, ka esmu liels grēcinieks; bet vai tas ir taisnīgi, ka manis dēļ cieš citi? Palīdzi viņiem. Viņiem nav laika lūgties; es nedaudz palūgšos viņu vietā." Pēc kādas stundas vai pusotras pār visu Maķedoniju, Tesāliju un Atonu nolija lietus!

– Geronda, kad es lūdzos par pasauli, man nodoms saka, ka es Dievam kļūstu pretīga, jo atstāju savu mironi un eju apglabāt citus.

– Vai tad tu savu mironi neapglabāji, kad kļuvi par mūķeni? Saki tā: "Mans Dievs, es neesmu cienīga, ka Tu mani, savu kalponi, uzklausi! Bet vai tad Tev nav žēl cilvēkus pasaulē, kuri tā mokās un cieš? Es Tevi lūdzu, palīdzi viņiem." Kad cilvēks par tuvākajiem lūdzas ar mīlestību un pazemību un svētcīņā apzinās savu grēcīgumu, tad Dievs pret viņu riebumu nejūt, tieši pretēji, palīdz gan viņam pašam, gan citiem. Dievam ir pretīgs

tas cilvēks, kurš sevi uzskata par svēto un lūdzas par citiem, uzskatīdams viņus par grēciniekiem.

Lai svešas sāpes kļūst par tavējām

– Geronda, Jūs reiz teicāt, ka mēs izveidosim "lūgšanu brigādi". Kad tas būs?

– Tas ir atkarīgs no jums… Kādu citu reizi izvērtēsim jūsu līmeni un izejot no tā… izveidosim garīgo "lūgšanu brigādi". Ja lūgšanas būs līdzcietības pilnas, vai zināt, kāds tajās būs spēks? Lūgsieties par pasaules vajadzībām, un tie cilvēki, kuri tanī brīdī lūgs Dievam palīdzību un būs ar jums uz vienas frekvences, saņems Viņa palīdzību. Es sajūtu tās dvēseles, kuras lūdzas; viņu lūgšanas sajūtu gluži kā tādu spēka pārvietošanos. Bieži vien es zinu, kad ir lūdzies kāds slims cilvēks un ir saņēmis palīdzību.

– Geronda, cilvēki, par kuriem Jūs lūdzaties, to jūt?

– Jā, sajūt, ka izraisu viņiem "zemestrīci", un piedzīvo satricinājumu. Kad lūgšanas tiek skaitītas līdzcietībā, to sajūt pat nepazīstami cilvēki.

– Geronda, kad mūsu lūgšana par citiem Dievam ir īpaši tīkama?

– Kad mēs tās izjūtam. Bet tās izjūtam tad, kad sevi nostādām viņu vietā. Ja mēs sevi nostādīsim slimo vai mirušo vietā, tas mums palīdzēs lūgties līdzjūtībā; līdzjūtība ielīst sirdī, un mūsu lūgšanas pārvēršas par sirdslūgšanām.

– Geronda, kad es slīkstu nodomos, tad nespēju palūgties.

– Kamdēļ gan tu, mana dārgā, tā pieķeries pati sev un kaut nedaudz nepadomā par cilvēkiem, kuri cieš? Vai zini, cik daudz ir izirušu ģimeņu, cik daudz uz ielām pamestu bērnu, cik daudz bērnu dzīvo bērnunamos, bez mātes mīlestības? Cik daudz ļaužu šajā mirklī kliedz: "Palīgā!" – un tiem blakus nav neviena, kurš varētu palīdzēt? Cik daudz cilvēku slīkst jūrā, cik daudzi izdara pašnāvību, cik daudzi cieš? Mūku lūgšanas ir vajadzīgas tik daudziem cilvēkiem, bet mēs dārgo laiku notriecam tukšos nodomos vai bērnišķīgā čīkstēšanā un pienācīgi neizpildām pat savus tiešos garīgos pienākumus! Pielūko, beidz nodarboties vienīgi ar sevi, lai svešas sāpes tev kļūst par savējām. Šādi tu iegūsi

gan mieru, gan Dievs atlīdzinās, gan citiem palīdzēsi.

Kad es dzīvoju Filoteja klosterī, kurš tolaik bija savrupdzīvojošais, kādu nakti es cellē lūdzos un sajutu, ka pie klostera stāv vajadzības mākts cilvēks. Tas bija nabadzīgs cilvēks, piedevām vēl apsēsts. Klostera vārtus slēdza ciet saulrietā un vēra vaļā vien nākošās dienas rītā. "Ko lai tagad iesāk?" es nodomāju. "Vajadzētu viņam kaut ko ēdamu iedot, savādāk cilvēks paliks līdz rītam neēdis." Te pēkšņi man radās doma. Es paņēmu šādus tādus produktus[36], ieliku tos grozā, piesēju virvi un nolaidu grozu zemē pa savu logu, kas bija vērsts uz ārpusi. Es biju tādā stāvoklī, ka pēc tam nekādi nespēju nomierināties. Līdzjūtības pilns lūdzos visu nakti. "Mans Dievs," es teicu, "es izdarīju visu, ko vien spēju; es neesmu cienīgs Tevi lūgt, lai Tu palīdzi Savai radībai. Bet vai tas ir taisnīgi, ka viņš manis dēļ cieš?" No rīta, kad vērās vaļā klostera vārti un cilvēks ienāca iekšā, viņš bija vesels. Iegāja dievnamā un slavēja Dievu. Žēlsirdīgais Dievs par viņu bija apžēlojies un atbrīvoja no dēmona.

[36] *Filoteja klosterī Geronda Paīsijs kādu laiku bija atbildīgs par produktu pieņemšanu, uzglabāšanu un sadali.*

– Geronda, kad lūdzies par kādu ciešanu nomocītu cilvēku, tad prāts vēršas pie Kristus vai pie cilvēka ciešanām?

– Vai tad tu palīdzību nelūdz Kristum? Aizsākas ar cilvēka ciešanām, bet atgriežas atpakaļ pie Kristus.

– Geronda, kad manu sirdi pārņem nejūtība, es atmiņā atsaucu visādas grūtības, ko man ir nācies pārdzīvot, un lūdzu Dievu, lai Viņš palīdzētu tiem, kuri ir nonākuši līdzīgās grūtībās.

– Tas ir labi. Dari tā, ja tas tev palīdz labāk saprast citu cilvēku un just viņam līdzi. "Mans Dievs," saki, "cik Tu man esi bijis labvēlīgs, tāpat palīdzi arī manam brālim, kurš par mani ir daudz labāks."

– Geronda, kad es lūdzos par kāda cilvēka pestīšanu un vienlaikus Dievam lūdzu, lai Viņš nepieļauj viņam ciešanas, varbūt tas nav pareizi?

– Nē, dārgā, līdzcietība ir arī visā tajā. Dievam ir tīkami, kad cilvēkā, kurš lūdzas, ir mīlestība uz tuvāko; bet Dievs paveiks to, kas dvēselei ir derīgs.

Lūgšanas par konkrētām vajadzībām un par visu pasauli

– Geronda, man metas skumji, kad beidzas dievkalpojums, bet es tā arī neesmu spējusi palūgties, jo man visu laiku gribējās gulēt.

– Lai patriektu miegu, domā par to, kas tevī modina garīgo interesi.

– Geronda, vai tad ir lielāka interese par cilvēku ciešanām?

– Nē, bet, ja domā par cilvēku vispārējām un kopīgām ciešanām, tas nepalīdz. Domā par konkrētiem cilvēkiem, kuri pārdzīvo lielu vajadzību, tad tevī radīsies līdzjūtība un arī lūgšana nāks no sirds. Paņem kādu gadījumu, kas tevi satrauc visvairāk, bet pēc tam domā par citiem. Teiksim, karā mēdz būt daudz ievainoto. Ir labi, ja tu spēj domāt un just līdzi visiem cietušajiem, pat viņus neredzot. Bet, ja tu nespēj just līdzi neredzot, tad būs derīgi, ja tiksies ar kādu, kurš ir zaudējis, teiksim, pirkstu, un palūgsies: "Vien padomā tik, šis cilvēks ir kļuvis par invalīdu, ir zaudējis roku un kāju! Cik daudz ir vēl tādu nelaimīgo, kuri ir zaudējuši rokas, kājas!" Viena lieta ir dzirdēt ziņās, ka no sliedēm ir noskrējis vilciens, un pavisam kas cits sa-

vām acīm redzēt šo vilcienu un bojā gājušos cilvēkus. Kad tu lūdzies par kādu konkrētu vajadzību, kas tevi satrauc, tad saņem palīdzību gan pats, gan palīdzi tuvākajam.

– Geronda, kad proskomīdijas laikā atskan zvaniņa skaņas[37], es pieminu vispār, piemēram, atraitnes, bāreņus, vientuļus cilvēkus, nevis konkrētu cilvēku vārdus. Vai tas ir pareizi?

– Es arī šādi rīkojos. Bet lūdzies līdzdaloties. Arī garīdznieks proskomīdijas laikā nedrīkst vienkārši ņemt ārā daļiņas un formāli nosaukt vārdus, bet viņam par katru ir jālūdz līdzdaloties, tad redzēs tādus brīnumus! Reiz pie kāda garīdznieka atveda ļauno garu apsēsto un palūdza noturēt liturģiju. Proskomīdijā, pirms izņemt daļiņu par šo cilvēku, garīdznieks karsti par viņu palūdzās un teica: "Kungs, Tu redzi, kā Tava radība cieš. Atbrīvo viņu no dēmona varas. Piemini, Kungs, Tavu kalpu…" Un ļaunais gars neizturēja un izgāja.

[37] Pēc Atona tradīcijām garīdznieks pirms proskomīdijas beigām skandē zvaniņu, un ticīgie pie sevis piemin gan dzīvos, gan mirušos, savukārt garīdznieks par tiem izņem ārā daļiņas, kas liturģijas beigās tiek iegremdētas svētajā biķerī ar vārdiem: "Kungs, savu svēto lūgšanu dēļ ar savām dārgām Asinīm nomazgā šeit pieminēto grēkus."

– Geronda, kā ir labāk: ilgi par kaut ko lūgties vai no viena lūguma pāriet uz nākošo un tā ieiet visas pasaules ciešanās?

– Kamdēļ aprobežoties tikai ar vienu lūgumu? Labāk aptvert daudzus: vienu, otru, trešo, citu pēc cita. Bet pēc tam gremdēties pārdomās par pasaules ciešanām kā tādām un lūgties. Tas Dievam ir tīkami, jo liecina par dvēseles cēlsirdību.

– Geronda, kas mums būtu jāpiemin lūgšanās par pasauli?

– Lūgt "labu paradīzi" visiem. Kristus cieta par to, lai tiktu glābti visi cilvēki – gan tie, kas ir tuvu Viņam, gan tie, kas ir tālu no Viņa. Lūgsim par to, lai Dievu atzītu visi, lai visi Viņu iemīlētu, lai visi rīkotos Viņam tīkami un izglābtos – nonāktu paradīzē. Kāds cilvēks teica[38]: "Mans Dievs, es paradīzi esmu iepazinis jau šeit uz zemes. Nosūti mani uz elli, bet manu brāli – uz paradīzi." Lai gan, ja šāds cilvēks nonāks ellē, tad man šķiet, pateicoties viņa milzīgajai mīlestībai, tā nelielā elles daļiņa, kur viņš būs nokļuvis, pārvērtīsies par paradīzi, jo, kur ir mīlestība, tur ir Kristus, bet, kur ir Kristus, tur ir paradīze.

[38] *Tas bija Geronda Paīsijs.*

Lūgšana par tiem,
kuri lūdz mūsu aizlūgšanas

– Geronda, kad mums lūdz, piemēram: "Palūdzieties par manu bērnu, kurš kārto eksāmenu," – vai: "Palūdzieties par tādu un tādu cilvēku – viņam būs operācija," – vai pēc tam ir jājautā, kā viss noritēja?

– Kāpēc tas būtu jājautā? Lai pateiktu: "Slava Tev, Kungs, ka mana lūgšana bija tik iedarbīga"? Palūdzies? Savu paveici? No tevis nekas cits arī netiek prasīts.

– Geronda, kā Jūs lūdzaties par tiem cilvēkiem, par kuriem Jums ir palūguši to darīt?

– Līdz operācijai[39] man dotās zīmītes es lasīju, kājās stāvot, laiku pa laikam metoties ceļos. Bet, kad atgriezos no slimnīcas, sāku tās lasīt, gulēdams uz sāniem. Bet, tiklīdz biju atkopies, atsāku lasīt zīmītes, kājās stāvēdams.

– Geronda, kad daži no svētceļotājiem mums atstāj zīmītes ar vārdiem pieminēšanai, bet mums viņu vajadzības nav zināmas, kā lai mēs lūdzamies šādos gadījumos?

[39] *1994. gada februārī Gerondam Paīsijam tika izoperēts ļaundabīgs audzējs.*

– Sakiet: "Kungs, apžēlojies par Taviem kalpiem, kuru vajadzības Tev ir zināmas."

– Bet kad mēs, Geronda, lūdzamies par cilvēkiem un nezinām, vai viņi ir dzīvi vai jau miruši?

– Sakiet: "Kungs Jēzu Kristu, apžēlo Tavus kalpus."

– Geronda, reizēm es piemirstu palūgties par tiem, kuri ir lūguši palūgties noteiktā dienā un stundā par kaut ko konkrētu.

– Savas lūgšanas sāc ar viņiem un saki: "Kungs, piemini Tavus kalpus, kuri ir vēlējuši mums, necienīgajiem, par viņiem lūgties." Divas, trīs reizes piemini viņu vārdus, bet pēc tam lūdzies par visu pasauli, sakot: "Kungs Jēzu Kristu, apžēlo Tavus kalpus."

– Reizēm es, Geronda, neatceros to cilvēku vārdus, kuri ir lūguši palūgties.

– Ja tu neatceries tev dotos vārdus, tad lūdzies vispārīgi: par slimajiem, par jaunajiem, kuri ir noklīduši no ceļa, utt. No sākuma saki: "Mans Dievs, sākumā palīdzi tiem, kuriem palīdzība ir nepieciešama visvairāk," – bet pēc tam turpini: "Kungs Jēzu Kristu, apžēlo Tavus kalpus."

– Geronda, es pierakstu to cilvēku vārdus, kuri ir lūguši par viņiem palūgties, sagrupēju atbilstoši viņu izteiktajām vajadzībām: par veselību, par apgaismību utt. Bet vārdu kļūst aizvien vairāk un vairāk. Cik ilgi šie vārdi ir jāsaglabā, un cik ilgi par šiem cilvēkiem ir jālūdzas?

– Iesākumā piemini jaunpienākošos vārdus un jau pēc tam saki: "Kungs Jēzu Kristu, piemini Tavus kalpus un visu Tavu pasauli," – dari to tādēļ, lai tavs vilciens nedotos uz priekšu pustukšs.

– Geronda, kad man lūdz palūgties par kādu vajadzību, cik ilgi man tas ir jādara?

– Tas ir atkarīgs no cilvēka vajadzības un no tā, cik liela ir tava līdzjūtība pret viņu. Iespējams, ka viņa vajadzības nav bijušas īpaši nopietnas, bet, izjūtot pret viņu līdzjūtību, tu par šo cilvēku vari lūgties gadiem. Bet iespējams, ka noskaitīsi vienīgu lūgšanu krelli.

– Kādi tad ir kritēriji tam, Geronda, ka es esmu lūgusies pietiekami?

– Lūdzies tik ilgi, kamēr tas tevi nesasprindzina. Bet daudzums ir atkarīgs no tā, cik tev ir laika. Tomēr pats galvenais nav tas, cik daudz cilvēks lūdzas, bet gan kā lūdzas.

Var lūgties ilgi un domāt, ka lūdzies, bet patiesībā nemaz nelūdzies, jo lūgšanā nav līdzcietības. Bet kāds var palūgties neilgi, bet viņa lūgšana ir īsta, jo tā tiek veikta satriektībā un pazemībā. Bet, ja ir gan kvantitāte, gan kvalitāte, tad labestības esences pilna dvēsele Dieva Žēlastību saņem divkāršā apmērā.

– Geronda, kad klosterī ierodas kādas bēdas nomākti cilvēki un atstāj savus vārdus, lai es par viņiem lūgtos, es viņiem jūtu līdzi, bet reizēm man pietrūkst laika, lai es par viņu vajadzībām varētu pienācīgi palūgties, un mans nodoms mani mulsina.

– Cilvēks ar tevi dalās savās sāpēs, tu viņā klausies un jūti līdzi līdz sirds dziļumiem. Šādā gadījumā, pat ja tu nepagūsi par viņu palūgties, tad šī līdzjūtība ir līdzvērtīga daudzu stundu lūgšanām; tā ir sirdslūgšana un dod labus rezultātus. Vai arī piemini lūgšanā vārdus un pārdzīvo, ka tev nav pietiekoši daudz laika, lai paveiktu ko vairāk. Viena no sirds nākusi nopūta vārdu nolasīšanas brīdī tiek pierakstīta Debesīs, nonāk uzreiz līdz Dieva tronim.

Lūgšana par slimojošajiem

– Geronda, tagad, kad es slimoju, kādus noteikumus man būtu jāpilda?

– Ja vari, klusītiņām dziedi baznīcas dziesmas vai arī veic lūgšanu un lūdz Dievu, lai Viņš dotu veselību tev un citiem cilvēkiem, kurus ar tavu noslieci uz slimošanu tu izjūti vislabāk. Tagad tev ir dotas visas iespējas lūgties un pat ciešanas, kas ir ļoti svarīgs priekšnosacījums, lai līdzcietībā lūgtos par slimojošiem un lai tā būtu sirdslūgšana. Būtībā tas arī ir mūka galvenais darbs. Ja tu to sapratīsi, tad vairs neskumsi, bet, izsakot pateicību Dievam, lūgsies bez apstājas.

– Geronda, daži cilvēki zīmītēs ieraksta slimojošo cilvēku vārdus un šīs zīmītes nosūta uz dažādiem klosteriem pieminēšanai.

– Tas ir labi, bet ar to vien nepietiek. Arī pašiem cilvēkiem ir jālūdzas un slimojošiem jāsaka, lai arī viņi lūdzas. Nevajag apmierināties tikai ar vārdu nosūtīšanu.

– Geronda, man nāk prātā lūgt Dievam, lai Viņš paņemtu manu brāli, kurš ir kļuvis par invalīdu un izjūt lielas ciešanas.

– Nevajag Dievam norādīt uz to, kā Viņam būtu jārīkojas. Atstāj visu Dieva ziņā un pa-

ļaujies uz Viņu. Dievs zina to, kas Viņa bērnam sniegs vislielāko labumu, un kā mīlošs Tēvs attiecīgi arī rīkosies.

– Geronda, kā Jūs lūdzaties tad, kad pastāv reālas briesmas slimam cilvēkam nomirt?

– Daru visu, kas ir manos spēkos lūgšanu un varoņdarbu ziņā, bet pēc tam visu nododu Dieva rokās, Kurš Savā būtībā ir labs.

– Geronda, ja reiz Dievs zina to, kas slimojošam nāks par labu, tad kamdēļ mums ir jālūdzas?

– Mums ir jālūdz Dievs, un, ja atveseļošanās un dzīves paildzināšana dvēselei būs par pestīšanu, tad Labais Dievs uzreiz palīdzēs. Bet, ja mēs Viņu nelūgsim, tad slimība turpinās ritēt dabīgā veidā.

Pēc līdzjūtības pilnas lūgšanas seko dievišķais mierinājums

– Geronda, kad es dzirdu par cilvēku ciešanām, man iekšā viss saraujas. Varbūt tas ir no mazticības?

– Palūko: satraukums par sevi ir mazticība, bet satraukums par citiem – līdzcietība. Pareizu līdzjūtību pret cilvēku ciešanām pavada lūgšana, bet pēc tam seko dievišķais mierinā-

jums. Tādēļ lūdzies, cik vari, bet pēc tam visu nodod Dieva rokās un nomierinies. Vai tad Dievs par Savu radību pārdzīvo mazāk par tevi? Kādēļ tev būtu jāsatraucas?

Tam, kurš garīgi jūt līdzi citiem un par citiem cieš, Dievs sniedz lielu mierinājumu, jo savādāk cilvēks to izturēt nespēs. Vai zināt, cik rūgti man saņemt tik daudzas vēstules no cilvēkiem ar tādu problēmu daudzumu? Manā mutē ielīst rūgtums un inde, un pēc tam neko negribas ēst. Bet no šīm sāpēm rodas īstens prieks. Dievs atlīdzina, sniedzot tādu mierinājumu, kas ir proporcionāls ciešanām; sniedz tādu mierinājumu, kādu tu nespēj izturēt. Un, lai gan pirms tam tu par citiem cieti un raudāji, tad tagad tu priecājies. It kā Labais Dievs tev teiktu: "Nesatraucies, Mans bērns, Es tavu lūgumu sadzirdēju."

3. Lūgšana par mirušajiem

"No nāves ir iegājis dzīvībā" (Jņ 5, 24)

– Geronda, Jums sāp?

– Un kā tev šķiet? Ja es līdz saulrietam nenodzīvošu, tas nozīmē, ka man būs dižena

diena: nebūs ne vakara, ne rīta! Sauli paturiet sev![40]

– Geronda, kad garīgi sagatavotam cilvēkam pienāk laiks pamest šo pasauli, kā viņš tad jūtas?

– Kā es to varu zināt?

– Vai tad Jums, Geronda, neviens nekad neko tādu nav stāstījis?

– *"No nāves ir iegājis dzīvībā,"* vai tad tā nestāv rakstīts? Tas nozīmē, ka šī dzīve ir nāve, bet nāve ir pāreja īstajā dzīvē. Tātad, ar prieku iet uz dzīvi!

– Geronda, daudzi svētie redzēja dvēseles brīdī, kad tās atstāja ķermeni. Kā tās izskatās?

– Tās ir kā bērni. Nākamajā dzīvē visi būs kā eņģeļi: nebūs ne vīriešu, ne sieviešu, ne sirmgalvju, ne vecenīšu, ne bērneļu; visi būs viena dzimuma, viena vecuma. Tāpēc tad, kad kāds redz, kā dvēseles pamet ķermeni, viņš tās redz kā tādus mazus bērnus. Sejās var atpazīt raksturīgās aprises, bet tās ir kā bērniem.

Kad es dzīvoju Godājamā Krusta cellē, tad šad tad apmeklēju starecu Filaretu[41]. Tas

[40] *Geronda to saka divas nedēļas pirms savas nāves.*

[41] *Tēvi svētkalnieši un citi Svētā Kalna stāsti, 118.–122. lpp.*

bija svētbijīgs starecs, kurš dzīvoja blakus cellē. Piecpadsmit gadus, līdz brīdim, kad saslima pats, viņš aprūpēja savu paklausībnieku tēvu Bartolomeju, kurš slimoja ar Parkinsonu. Kad es pēdējā reizē atnācu pie viņa uz celli, atradu viņu guļam uz grīdas. Viņš nebija ēdis jau veselu mēnesi, vien dzēris ūdeni. Apgulties viņš nevarēja, gulēja sēdus apavos, atspiežoties ar muguru pret sienu. Viņa drēbes bija pielipušas pie miesas, bet apavi slapji, jo uz kājām bija pavērušās vātis un no tām sūcās strutains šķidrums. Bet pats viņš izturējās tā, it kā nekas nebūtu noticis. "Arī tā," viņš teica, "ir Dieva svētība." Es viņu piecēlu un palūdzu tēvam Bartolomejam atļauju nakti pavadīt viņu kalibā, lai palīdzētu, bet viņš neatļāva. Teica, lai es pienāku nākošajā dienā. Pusnaktī es lūdzos ar lūgšanu krellēm, un ko gan es redzu! Redzu starecu Filaretu, kurš ar starojošu seju, aptuveni divpadsmit gadus vecs, kāpj Debesīs debesu gaismas ieskauts. Un es sapratu, ka viņš ir devies mūžībā.

– Geronda, pēc nāves pirmās četrdesmit dienas par aizgājēju ir jālūdzas vairāk?

– Jā, jo tad dvēsele satraucas par to, kāda Tiesa viņu sagaida.

Es šeit pie viesnīcas satiku kādu vecu sieviņu, kura vēlējās saņemt manu svētību. Arī es noskūpstīju viņas roku, jo ieraudzīju viņas dvēselē Dieva Žēlastību. Drīz pēc tam viņa kļuva par mūķeni. Kad viņa nomira, es biju šeit un bijībā noskūpstīju viņas mirušo ķermeni. Pēc tam es piedzīvoju divus notikumus.

Viens no tiem notika šeit, isihastirijā, bet otrais – manā kalibā. Pirmais notika septiņas dienas pēc šīs mūķenes nāves. Es ieraudzīju viņas dvēseli, tā bija kā eņģelis, izskatījās pēc mazas divpadsmitgadīgas meitenītes un visa gaismā staroja. Otro reizi tā man parādījās sapnī, atzinīgi paklanījās, metoties ceļos, un pateicās par manām lūgšanām. Tas bija ļoti aizkustinoši, un es izjutu lielu prieku. Kad es vēlējos piefiksēt datumu, tad pamanīju, ka kopš viņas miršanas brīža ir pagājušas četrdesmit dienas. Šī dvēsele izcēlās ar lielu labestību un arī tagad neaizmirst pateikties.

Vienmēr lūgsimies par mirušajiem

– Geronda, vai kaulu kambarī iededz lampādi?

– Jā, tas ir upuris par mirušajiem. Lielu labumu dod pat par mirušu dvēseli uzlikta svecīte.

Mirušie ir jāatceras un vienmēr par viņiem jālūdzas. Nepiemirsīsim lūgties par viņu dvēselēm, lai tās iegūtu mieru. Ik reizes, kad man kalibā tiek kalpota liturģija, nokalpoju arī panihidu par visiem mirušajiem, kuru vārdi netika pieminēti. Atonā piektdienas vakarā klosteros tiek kalpota īsa panihida ar kolivu, bet sestdienas rītā katolikonā[42] tiek kalpots rīta dievkalpojums un kapsētas baznīcā – liturģija. Tur, kapos, mēs noliekam ieročus un no šīm "mājām" dosimies uz nākamajām.

– Geronda, kā ir jālūdzas par aizgājējiem?

– Saki vispārīgi: "Dievs, dod dusu Savu kalpu dvēselēm," – un, ja tev atsaucas atmiņā kāds no mirušajiem vai notiks tā, ka ir nomiris kāds no pazīstamajiem vai nepazīstamajiem, un tu par to uzzināsi, tad tajā pašā lūgsnā piemini arī šo dvēseli.

[42] *Katolikons – klostera galvenais dievnams.*

Ir labi no sākuma pieminēt tos aizgājējus, kurus nomāca liela vajadzība, pēc tam tos, kuru vajadzības nebija tik spiedīgas, un pašās beigās – paziņas. Kaut arī par radiniekiem es nekad nedomāju, ja pēkšņi noguruma dēļ vai laika trūkuma dēļ par mirušajiem nepalūdzos, tad vēlāk sapnī redzu savus vecākus. Jo, kad es lūdzos par mirušajiem vispār, tad arī viņi saņem palīdzību un priecājas, bet, ja nelūdzos, tad viņiem šis mierinājums netiek sniegts. Ja mūsu nožēlojamās lūgšanas nelaimīgajiem mirušajiem sniedz palīdzību, tad mums, mūkiem, ja mēs par viņiem nelūdzamies, ir jānodīrā āda un uz brūcēm jāuzber sāls.

Mirušajiem ir vajadzīgas lūgšanas

– Geronda, dievkalpojumā es vairāk lūdzos par sevi. Pat tad, kad par mirušajiem tiek lasīts *118. (119.) psalms* (*Svētīgi tie, kas ir nenoziedzīgi savos ceļos…)*, es bieži vien turpinu lūgties par sevi.

– Vai tad visu vēlies vienīgi sev? Mirušajiem mūsu lūgšanas ir vajadzīgas, jo viņi paši savā labā izdarīt neko nespēj, bet mēs varam.

Reiz Atonā dzīvoja kāds onkulis Joannis, viņš visur gāja un runāja: "Vai ir kāds darbiņš? Ko tev vajag izdarīt?" Viņš bija tik labsirdīgs, ka tēvi teica, lai viņš kļūst par mūku. Bet viņš atbildēja: "Nē, nē, jūs tikai par mani lūdzieties; jūs pat nespējat iedomāties, kāds cilvēks es biju un ko esmu sastrādājis karā!" Reiz viņš man līdzēja izgatavot analoju un teica: "Lūdzies par mani, jo es esmu liels grēcinieks." Pēc tam viņš no mana redzesloka nozuda. Pagāja krietns laiks, pie manis ieradās kāds no tēviem un sacīja: "Onkulis Joannis nomira. Viņš man parādījās divas reizes un sūtīja pie tevis, lai pasaku, lai tu pieminētu viņu." Kas bija noticis? Onkulis Joannis devās uz kādu klosteri palīdzēt mūkiem. Kad pienāca miršanas laiks, viņš hieromūkam, kurš pildīja paklausību kapsētā, sacīja: "Brāl, es esmu liels grēcinieks. Lūdzu, katru dienu pie mana kapa nokalpo īsu panihidu." Un patiesi viņš katru vakaru gāja pie onkuļa Joanna kapa un kalpoja panihidu. Taču pēc kāda laika viņam iedeva paklausību arhondarikā. Reizēm hieromūks atminējās nokalpot panihidu, reizēm piemirsa. Reiz naktī viņam sapnī parādījās onkulis Joannis un sacīja: "Lūdzu, neaizmir-

sti mani. Ja tu pats par mani piemiņas dievkalpojumu nokalpot nevari, aizej pie tēva Paīsija un pasaki viņam, ka es esmu miris, jo viņš mani lūgšanās piemin katru dienu, bet piemin kā dzīvu un lūdzas, lai es nožēlotu grēkus. Bet es tagad grēkus nožēlot vairs nevaru."

Mirušajiem lūgšanas ir vajadzīgas vairāk nekā dzīvajiem, jo dzīvajiem vēl ir cerība nožēlot grēkus. Un Dievs vēlas, lai ir cilvēki, kuri Viņam lūgtu par mirušajiem, jo pēdējā Tiesa vēl nav bijusi. Karā kāds smagi ievainotais palūdza garīdzniekam ūdeni, bet viņš neiedeva. Bija vienaldzīgs, kaut gan nedaudz ūdens viņa blašķē atradās. Drīz vien ievainotais nomira, un garīdznieku, tiklīdz viņš bija apjautis savu kļūdu, pārņēma izmisums. Vienmēr pieminēja šo cilvēku. Viņš ieradās manā kalibā un izstāstīja savu bēdu. Patiesībā viņš bija atsaucīgs cilvēks, bet pats nesaprata, kā viss tā notika. Dievs pieļāva tam notikt, uz neilgu laiku atņēma Savu Žēlastību, jo ievainotajam bija ļoti nepieciešamas lūgšanas. Ja garīdznieks viņam ūdeni būtu iedevis, tad drīz vien aizmirstu par ievainoto, bet tagad viņu mocīja sirdsapziņa, un viņš pastāvīgi par mirušo lūdzās.

Atvieglojums mirušajiem

– Geronda, kādu labumu no mūsu lūgšanām gūst mirušie?

– Minēšu tev vienu piemēru. Ja tu mani kaut kādā veidā būtu sastapusi pagrabā un igumenei teiktu: "Žēl cilvēka, varbūt pārcelsim viņu uz augšējo stāvu, lai viņš, kamēr vēl ir dzīvs, varētu skatīt sauli." Kā tev šķiet, vai igumene šo lūgumu izpildītu?

– Protams, ka izpildītu, Geronda.

– Nu lūk, ja tā būtu rīkojusies igumene, vai tiešām Dievs nesniegs mierinājumu mirušajiem tad, kad mēs to lūdzam? Vai tad tiešām nepārvietos uz citu cietuma kameru, kur ir labāki dzīves apstākļi, vai pat uz atsevišķu dzīvokli?

Jaunībā es pazinu kādu vecenīti, kura pretēji savai meitai, ļoti dāsnai un jaukai sievietei, bija ļoti skopa. Skopa viņa nebija vien pret mani, jo ļoti mani mīlēja. Trīs gadus pēc viņas nāves – no kapa vēl nebija izceltas viņas mirstīgās atliekas – tajā laikā, kad es skaitīju lūgšanas, ar mani notika kaut kas dīvains. No visa notikušā es sapratu, ka kāds jauns cilvēks mani aicina doties palūkoties uz vecenīti, jo viņa mani sauca. Viņš mani paņē-

ma pie rokas un pieveda pie tās kapa. Pacēla augšā plāksni, un es ieraudzīju vecenīti, kura kliedza: "Mūk, glāb mani! Mūk, glāb mani!" Viņas miesas bija pussatrūdējušas, un no tām nāca nepanesama smirdoņa. Man viņas bija tik ļoti žēl, ka es viņu stipri apskāvu un noskūpstīju. Neskatoties uz nelāgo smaku, man negribējās no viņas atiet, ja vien viņa pati neaizietu. Tas mani ļoti izbrīnīja. Kad mīlestība ir patiesa, pilna līdzcietības, tad riebumu neizraisa ne trūdošās miesas, ne nepatīkamais smārds. Kad es redzu pasaulīgu sievieti, kura ir uzkrāsojusies un izplata parfimērijas aromātu, sajūtu iekšēju riebumu, bet ar šo māmuļu, neskatoties uz nelāgo smārdu, es šķirties negribēju, jo jutu pret viņu līdzcietību. Brīnumainas lietas notiek garīgā dzīvē! Viņai bija ļoti nepieciešamas lūgšanas, tāpēc Dievs iekārtoja tā, ka es viņu ieraudzīju šādā stāvoklī. Pēc tam es sāku par šo dvēseli lūgties. Pēc diviem mēnešiem es redzēju, ka it kā atrodos piltuvveidīgā bedrē. Kā par nelaimi, tur atradās daudz cilvēku – drausmīga paskata, melni, kuri briesmīgi mocījās. Augstāk, uz gaiša mākonīša es pamanīju vecenīti; šķita, ka viņa ir tālu, bet patiesībā bija pavisam tuvu. Viņa bija gluži kā mazs bērns,

bet ar tai raksturīgajiem sejas vaibstiem, un blakus Eņģelis – laikam jau viņas Sargeņģelis – viņš berza un mazgāja tās seju. Viņa izskatījās priecīga. Es viņu apskāvu un sajutu tādu prieku, ko vārdos neizteikt!

Mirušie – tie ir tiesājamie, kalpi. Reizēm, kad man atmiņā ataust viena patriotiskā dziesma, es to veltu mirušajiem:

Brīvība, padari svabadu manu vārgo miesu,

Brīvība, dāvā man balsi skaistu.

Dod uguni ciešanās mocītai sirdij,

Un es no priekiem kā strazds pavasarī tev dziedāšu dziesmu.

Lai arī paverdzinātās zemes dzīlēs skan dziesma,

Kalpu dvēseles slakot ar dzīvinošo balzamu.

Es to attiecinu arī uz sevi. Vai tad es nezaudēju spēkus ciešanās?[43] Šajā dzīvē esmu tikai kalps. "Paverdzinātā zeme", ar ko dziesmā tiek domāti paverdzinātie grieķi, man ir mirušie, kuri ir nonākuši gūstā, un es lūdzu Daudzžēlīgo Dievu, lai Viņš pār viņu dvēselēm liktu līt "dzīvinošajam balzamam".

[43] *Tiek sacīts 1993. gadā.*

4. Psalmi – sātana bieds

Dāvida psalmi ir Dieva iedvesmoti

– Geronda, mani pārsteidz tas, ka bērni saprot Psalmus, un viņi grib tos lasīt.

– Psalmi der visiem vecumiem. Bērniem tie var patikt pat vairāk nekā tev vai man. Psalmi ir Dieva iedvesmoti, tie ir uzrakstīti dievišķās apgaismības rezultātā, un tieši tādēļ tajos ir tik spēcīgas un dziļas domas. Ja vienuviet savāktu kopā visus teologus un filozofus, tie pat vienu šāda satura psalmu neuzrakstītu. Un, pat ja arī kaut ko uzrakstīs, tas tik un tā līdzināsies mākslīgajam ziedam. Dāvidam nebija nekādas izglītības, bet ar kādu dziļumu rakstīja! Skaidri redzams, ka viņu vadīja Dieva Gars.

– Geronda, es nepagūstu lasīt Psalmus.

– Būtu labi, ja to lasīšanai varētu rast kādu brīsniņu dienas laikā. Bet, ja laiks neatrodas, tad labāk ir izlasīt pusi no kafismas[44], sekojot līdzi tur ietvertajai domai, nekā steigā visus

[44] *Kafisma – Psalmu daļa atbilstoši bizantiešu dievkalpojuma tradīcijām. Psalmi ir sadalīti 20 kafismās tā, ka visas kafismas ir apmēram viena garuma. Tāpēc dažādās kafismās ir dažāds psalmu skaits.*

Psalmus. Pēc tam visu laiku prātā paturi izlasītās domas. Psalmi – tā ir lūgšana.

Daži cilvēki pravieti Dāvidu izprot nepareizi un saka, ka dažos no viņa psalmiem ir lāsti. Bet, kad Dāvids saka: *"Lai pazūd grēcinieki no zemes, un likumpārkāpēji, lai viņu nebūtu" (Ps. 103, 35)*, – ar to viņš nedomā, ka grēciniekiem ir jāiet bojā, bet gan, lai tie nožēlotu grēkus un uz zemes vairs nebūtu grēcinieku.

Manī Psalmi raisa prieku; tur visur ir pravietojumi, visur ir mierinājums. Ja Psalmus lasa grūtā brīdī, tad sajūti atvieglojumu, atbrīvošanos, pārliecību, ka Dievs palīdzēs. *"Taisnajiem nāk palīdzība no Tā Kunga, Viņš ir viņu patvērums bēdu laikā" (Ps. 36, 39)*, tur stāv rakstīts.

Psalmu lasīšana atbilstoši svētā Arsēnija norādījumiem

– Geronda, kā Jūs sākāt lasīt Psalmus, izmantojot svētā Arsēnija norādījumus?

– Kad svētais Arsēnijs Trebņikā (Svētkalpojumu grāmatā) nevarēja atrast atbilstošas lūgšanas vajadzībās, ar kādām pie viņa vērsās cilvēki, tad izmantoja Psalmus. Vienā burtnī-

cā viņš pierakstīja, kādos gadījumos kuri psalmi ir lasāmi[45]. Kad šī burtnīciņa nonāca manās rokās, es sāku lasīt Psalmus un lūgties atbilstoši šiem norādījumiem. Nodoms man saka, ka, lūdzoties ar Psalmiem atbilstoši šīm norādēm, daudz palīdz arī svētais Arsēnijs.

– Geronda, svētais Arsēnijs Dievu lūdz cītīgāk tādēļ, ka redz to, ka mēs lūdzamies tieši tāpat kā viņš pats?

– Jā, protams. Un tam ir piemēri!

– Geronda, kā lasīt psalmus un lūgties par kādu konkrētu gadījumu?

– Un kā tu lasi?

– No sākuma es lasu norādījumus, bet pēc tam psalmu.

– Nē, no sākuma ir nepieciešams labs ievads. Svētais Arsēnijs bija svētais un sasniedza tādu līmeni, ka lasīja vienīgi psalmu. Bet mēs, vai tiešām sākumā neizlasīsim *"Apžēlo mani, Dievs, Savā lielajā žēlastībā…" (Ps. 50)*? Un vai pēc psalma neizlasīsim slavinājumu? Vai tad dažas reizes nepaklanīsimies? Un tātad – no sākuma lasi 50. psalmu un pazemīgi lūdz Dievam žēlastību. Pēc tam "Pie Tavas žēlastības steidzamies, Dievadzemdē-

[45] *Skat. Pielikumu grāmatas beigās.*

tāja" un tropāru svētajam Arsēnijam tamdēļ, lai aicinātu palīgā Vissvēto Dievadzemdētāju un svēto Arsēniju. Pēc tam lasi norādījumus, par ko tu vēlies lūgties, un attiecīgo psalmu. Nobeigumā lasi: "Slava… tagad…", "Alleluja, alleluja, alleluja, slava Tev Dievs" (trīs reizes) un visbeidzot slavinājumu kā pateicību Kristum un "Patiesi pienākas…" kā pateicību Dieva Mātei. Un arī paklanies tik reizes, cik vien spēsi.

– Geronda, reizēm es cenšos sameklēt saikni starp psalmu un to vajadzību, kurā to izmantoja svētais Arsēnijs.

– Norādes par konkrētām vajadzībām apmēram sakrīt ar psalmu domu. Bet svēto Arsēniju vairāk interesēja lūgšana, nevis tas, kādā mērā psalma saturs atbilst tai vajadzībai, par kuru viņš lūdzās.

– Geronda, vai var no sākuma lasīt norādījumus par vairākām vajadzībām un jau pēc tam visus psalmus vienlaidus?

– Ja no sākuma lasīsi vairākus norādījumus kopā, tad sāksi tos aizmirst. Labāk pirms attiecīgā psalma nolasīt konkrēto norādījumu, lai sirds tiktu vairāk aizskarta, mostos centība. Kad cilvēks lūdzas par kādu konkrētu jautājumu, tas ļoti palīdz sirds lūgšanai.

– Geronda, dievkalpojuma laikā man ļoti grūti ir izsekot tam, ko lasa Psalmos[46].

– Tu vari cellē apskatīt norādītos psalmus, kas tiks lasīti dievkalpojuma laikā, un tad lūgties par konkrētām vajadzībām. Bet, ja piemirsīsi, kādām vajadzībām kas attiecas, saki šādi: "Mans Dievs, palīdzi vajadzībā, uz kuru attiecas šis psalms," – un skaiti lūgšanu.

Lūgsimies arī par citām vajadzībām

– Geronda, kad pēc paklausības es ierodos savā cellē, tad parasti lūdzos par visdažādākajām vajadzībām. Varbūt, ka man būtu derīgi palasīt arī dažus psalmus, kuri atbilst katram konkrētam gadījumam?

– Ja vēlies, vari pamēģināt, tas būs noderīgi. No sākuma lasi pie psalma esošos norādījumus, pie kuras no vajadzībām tas ir jālasa, pēc tam lūdzies par konkrēto vajadzību, bet pēc tam lasi pašu psalmu. Psalmi ļoti palīdz sirdslūgšanai, gan jau vēlāk tu to pati sapratīsi. Es, kad esmu izlasījis pie psalma esošos norādījumus, veicu sirdslūgšanu

[46] *Baznīcas Nolikums paredz vakara dievkalpojumā izlasīt vienu kafismu, bet rīta dievkalpojumā divas kafismas. Tādā veidā nedēļas laikā tiek izlasīts viss Psaltērijs (Psalmi).*

un lūdzos nevis par vienu vajadzību, bet gan par daudzām. Iesāku ar svētā Arsēnija "norādījumiem", pēc tam pāreju pie citām vajadzībām. Visās norādēs ņemu vērā gan garīgo, gan materiālo aspektu. Pie pirmā psalma, kuru svētais Arsēnijs lasīja, lūdzoties par to, lai cilvēkiem nestu augļus viņu iestādītie koki un vīnogulāji, no sākuma es saku: "Lai izaug viss, kas tiek iedēstīts." Un pēc tam lūdzos par katru uzsākto lietu. Saku: "Lai svētību saņem piedzimušie bērneļi, lai viņi būtu svētīgi, augtu un gūtu panākumus. Lai nes augļus ikviens teiktais garīgais vārds un iesāktais garīgais darbs."

Pie 105. psalma, par dievišķo apgaismību, lūdzos par aklajiem; pie 122. psalma, kuru lasa par aklajiem, es lūdzos, lai Dievs apgaismo visu pasauli. Ikviens cilvēks, sākot ar svētā Arsēnija norādījumiem uz vajadzībām, var atrast arī citas vajadzības un palūgties par tām. Un arī tu, ja vēlies uzsākt garīgo darbu, ņem pēc kārtas visus psalmus un visus svētā Arsēnija "norādījumus", rodi tiem skaidrojumu ne tikai materiālajā jomā, bet arī garīgajā un veic sirdslūgšanu. Vai tu vari paņemt kādu svētā Arsēnija norādījumu un pateikt, par ko tu vēl palūgtos?

– Nesen, Geronda, man radās problēma ar ausīm un es lasīju 95. psalmu, kuru svētais Arsēnijs lasīja tad, kad lūdzās par to, lai Dievs kurlajiem dāvātu dzirdi. Bet es lūdzos arī par visiem nedzirdīgajiem kopumā un par bērniem, lai viņi paklausītu savus vecākus, un par paklausībniekiem, lai viņi pildītu paklausību.

– Redzi, tā kā tu pati šīs vajadzības esi pārdzīvojusi un izcietusi, tad viegli spēj saprast tos, kuriem ir tādas pašas vajadzības. Pacenties iekārtot tā, lai tu spētu just līdzi visiem cilvēkiem un nepārdzīvot tās grūtības, ko izdzīvo viņi. Tā tu pakāpeniski sāksi visiem just līdzi un, atrodoties no viņiem tālu, lūgsies par viņiem no sirds; sirds sāpēs, un no sāpēm dzims lūgšana.

– Geronda, kad es lasu norādījumus pie psalma un cenšos atsaukt atmiņā arī citas līdzīgas vajadzības, tad zaudēju laiku.

– Nav nekādas vajadzības speciāli atsaukt atmiņā vajadzības. Šīs vajadzības no sirds izlido sekundes daļās. Man šeit ir vieglāk, jo manu acu priekšā ir cilvēku sāpes, viņu vajadzības, un es tiem jūtu līdzi. Ik reizes, atkarībā no situācijas, rodu aizvien jaunas un jaunas vajadzības. No psalma norādījumiem pārce-

ļos pie kāda no pazīstamajiem cilvēkiem, bet pēc tam pie visiem nepazīstamajiem, kuriem ir šāda vajadzība. Un arī jums nav jābūt vienaldzīgām, un, lai lūgtos no sirds, domājiet par to, kā cilvēki cieš. Visa būtība ir tajā, lai sirds strādātu.

Lūgšana ar Psaltēriju

– Šodien ir daudz jālūdzas. Vienīgā izeja ir lūgšana, citādi nekā. Visādā ziņā Psalmi ir ļoti noderīgi. Tie ir sātana bieds. Cik daudz iepriecinājuma es rodu Psalmos! Esmu tos sadalījis trijās daļās[47]. Katru dienu izlasu vienu daļu. Visu izlasu triju dienu laikā un tad sāku no gala. Lasu pie psalmiem esošos norādījumus un veicu sirdslūgšanu par attiecīgo vajadzību un par visiem fiziski un garīgi vārguļojošajiem. Par mirušajiem pēc katra psalma saku: "Kungs, dod dusu savu aizmigušo kalpu dvēselēm." Šīs pusotras stundas, kad es lasu Psalmus, es uzskatu par pašu labāko palīdzību pasaulei. Ziemā, kad mani spēcīgi mocīja bruka, es lasīju kājās stāvot. No necie-

[47] *Pirmā daļa – no 1. līdz 54. psalmam; otrā – no 55. līdz 100. psalmam; trešā – no 101. līdz 150. psalmam.*

šamajām sāpēm man tecēja asaras. Ar vienu roku es pieturēju bruku, ar otru – Psaltēriju. Šāvu uz sātanu ar lielgabalu. Dienā viņu situ ar Psalmiem, naktī – ar lūgšanām. Dēmons satrakojās. Šī bruka bija sātana atriebība. Bet arī Dievs to pieļāva, lai palūkotos, kā es rīkošos.

– Geronda, man Psalmus lasīt, kājās stāvot, ne pret ko neatspiežoties, ir sarežģīti.

– Labi, iztaisīšu jums *"Svētā Gara dievnamam" (sal. 1. Kor. 6, 19)* balstiņus, iedošu ikvienai no jums stutes. Tādas pašas, kādas uztaisīju arī sev: koka gabalam horizontāli – "T" burta veidā – piesitu klāt dēli. Es uz to atbalstos un lasu Psalmus. Viena šāda stute man ir cellē un viena uz ielas.

– Geronda, reizēm, kad es esmu nogurusi un lasu Psalmus, lai gan no noguruma neko no lasītā nesaprotu, tomēr piespiežu sevi stāvēt kājās – un jūtu, ka no tā gūstu labumu. Bet nodoms man saka, ka šādas lūgšanas ir bezvērtīgas.

– Tu vari lasīto nesaprast, bet labumu tas dod, jo, neskatoties uz nogurumu, tu sevi piespied un stāvi Kristus priekšā. Neaizmirsti, ka arī ieguldītais darbs ir daļa no lūgšanām.

V

LŪGŠANAS UN PRĀTA APSKAIDRĪBA

"Daudzas reizes mēs atkārtojam Kristus vissaldāko vārdu ne jau tādēļ, ka Kristus nedzird no pirmās reizes, bet, lai mūsu prāts savienotos ar Viņu"

1. Lūgšanas spēks

"Kungs Jēzu Kristu, Dieva Dēls, apžēlo mani"

– Geronda, kā ir jāskaita lūgšana?

– Vislabāk to izrunāt pilnībā: "Kungs Jēzu Kristu, Dieva Dēls, apžēlo mani," jo lūgšana satur visas ticības dogmu. Ja tev to pilnībā noskaitīt ir grūti, tad saki: "Kungs Jēzu Kristu, apžēlo mani."

– Geronda, esmu lasījusi, ka lūgšanām ir jābūt vērstām uz trim Svētās Trijādības Personām. Vai tad sakot "Kungs Jēzu Kristu" mēs nevēršamies vienīgi pie Kristus?

– Vai tad Kristu, Dieva Dēlu, Tēvs nesūtīja pasaulē tādēļ, lai šo pasauli glābtu? Vai

tad Kristus Sevi neupurēja un netika piesists krustā mūsu dēļ? Vai tad Kristus netiesās pasauli? Un tātad pie Kristus mēs vēršamies tādēļ, ka Dievs Viņā ir apstiprinājis pasaules pestīšanu.

– Vai tas, Geronda, ir pareizi, ja "Kungs Jēzu Kristu, apžēlo mani" vietā saka: "Kungs Jēzu Kristu, apskaidro mani" vai "piedod man", vai "patver mani"?

– Labāk lūgties tā, kā tas ir dots. "Apžēlo mani" aptver visu: gan "glāb", gan "apskaidro", tas attiecas gan uz miesas vajadzībām, gan uz atbrīvošanos no kaislībām utt. Bet, ja tu kaut kādā mirklī jutīsi, ka vajag pateikt: "Kungs Jēzu Kristu, apskaidro mani" vai "piedod man", – tad vari tā arī pateikt.

– Geronda, vai vienmēr pēc "apžēlo mani" ir jāsaka "grēcinieci"?

– Sākumā dažas reizes vari pateikt, bet pēc tam to atkārtot nav vairs nekādas vajadzības, ir pietiekami, ja apzinies savu grēcīgumu.

– Geronda, man vienkāršāk ir noskaitīt lūgšanu krelli Dieva Mātei vai svētajiem nekā veikt Jēzus lūgšanu. Vai tas ir normāli, ja tā tas notiek?

– Viena lieta ir lūgšana Dieva Mātei un svētajiem, cita – Jēzus lūgšana, tās ir atšķi-

rīgas lietas. Jēzus lūgšanai ir cita nozīme: ar lūgšanu cilvēks savienojas ar Kristu, prāts savienojas ar Dievu. Bet prātam ir jāatrodas lūgšanā – lūk, kur ir noslēpums. Kad mēs tam vai citam svētajam veltām vairākas lūgšanu krelles, tas ir labi, bet nedod nekādu labumu nepārtrauktai lūgšanai. Pacenties pierast veikt lūgšanu, lai prāts daudzkārtīgi atkārtotu "Kungs Jēzu Kristu", un šādi tu dabīgā veidā atradīsies nepārtrauktā lūgšanā, kas, kā likums, aprobežojas ar vārdiem "Kungs Jēzu Kristu, apžēlo mani", un kurus mums jāizsaka *"no visas sirds, no visas dvēseles un no visa sava prāta" (skat. Mt 22, 37; Mk 12, 30; Lk 10, 27)*. Pavisam kas cits, kad mēs lūdzam, lai iejaucas kāds no svētajiem un palīdz atrisināt kaut kādu vajadzību. To es stāstu, pamatojoties uz paša pieredzi, pamatojoties uz to, kā tas ir ar mani, es nezinu, kā tas notiek ar citiem.

Galvenais – pievērsties lūgšanām, lai savienotos ar Dievu. Vienīgi tam ir kaut kāda vērtība, jo šādi cilvēks saradojas ar Dievišķo Garu un lūgšanā īpašā, svētā veidā savienojas ar Dievu. Daudzas reizes mēs atkārtojam Kristus vissaldāko vārdu ne jau tādēļ, ka Kristus nedzird no pirmās reizes, bet, lai mū-

su prāts savienotos ar Viņu, jo Kristus mums ir viss un mēs visi nonāksim pie Viņa.

Lūgšanas cīņā ar sātanu ir baiss ierocis

– Geronda, es ikviena kārdinājuma un grūtību priekšā sajūtos bezspēcīga.

– Tu nelūdzies? Gluži kā kuģis, nonākot briesmās, sūta SOS signālu, tā arī tev bez mitas ir jāatkārto: "Kungs Jēzu Kristu, apžēlo mani," – un tev tiks sniegta palīdzība.

Reiz kāds kārdinājums mani būtu iegrūdis bezdibenī, ja vien es nebūtu skaitījis lūgšanu; lūgšana mani paglāba. Kādu vakaru, kad es dzīvoju Stomiona klosterī, devos uz vienu alu, kas atradās bīstamā vietā pie pašas kraujas malas. Tā bija ļoti maza, es tur tik tikko spēju apsēsties. Pie alas ieejas es sakrāvu akmeņus, jo lejā pletās bezdibenis. Cauru nakti es skaitīju lūgšanu. Pret rītu visapkārt valdošajā klusumā pēkšņi atskanēja biedējošs "ki – ke – ri – gū" un man līdzās bija dzirdams spēcīgs spārnu vēzienu troksnis. No pārsteiguma es sabijos. Iekliedzos: "Kungs Jēzu Kristu," – un metos ārā. Gandrīz iegāzos bezdibenī. Bet tūliņ atskārtu, ka tas bija kār-

dinājums, un turpināju lūgties, bet ausīs tajā brīdī dunēja no trokšņa.

– Geronda, kad cilvēks veic lūgšanu vienīgi ar muti, bez prāta līdzdalības, vai no tā ir kāds labums?

– Labums ir arī no šādas lūgšanas. Saprotams, ka ienaidnieku viņš nepatriec, bet, gluži kā ložmetējam šaujot garām kārtām, piespiež viņu sēdēt un nelīst laukā.

Lūgšanai ir milzu spēks, tā cīņā ar sātanu ir baiss ierocis. Tās skaitot, tu uz sātanu it kā šauj ar garīgām lodēm, un viņš tev tuvoties nespēj. Reiz kāds Svētās Annas skitā dzīvojošs paklausībnieks[48] veica lūgšanu, bet sātans par viņu smējās un bez mitas īdēja: "M–m–m…" Pēc tam viņš izdzirdēja, kā sātans iekliedzas: "Vecenes[49] skitam mūki man neļauj pietuvoties."

– Geronda, kad mani pārņem ļauni vai zaimojoši nodomi un es cenšos lūgties, varbūt, ka šādi es pār sevi izsaucu Dieva dusmas?

– Nē. Tas ir tangalaška, kurš savā ļaunumā sēj nešķītus nodomus, bet tu to izmanto, lai apgūtu nemitīgu lūgšanu. Saki viņam: "Cik

[48] *Tas bija Geronda Paīsijs.*

[49] *Tas ir, Svētās Annas skitam.*

labi, ka tu man esi atnesis šos nodomus, jo es esmu piemirsusi Dievu," – un sāc lūgties. Tangalaška, kurš redzēs, ka tev ir darījis vienīgi labu, aizies pats, jo tas, ka viņa darītais pārvēršas par iemeslu tavām lūgšanām, viņam nav izdevīgi. Kad viņš atkāpsies un tevi vairs nekārdinās, tas nozīmē, ka tu esi apguvusi nemitīgās lūgšanas.

Jebkurā gadījumā sātans, pašam to nemaz negribot, nes lielu labumu, tādēļ Dievs viņu arī piecieš. Kad es mitinājos Ibēras skitā[50], kādā naktī tangalaškas mēģināja mani nogalināt ar plāksnes gabalu! Vakarā kalibā ieradās kāds nabadzīgs cilvēks. Es viņam iedevu naudu, cik nu man bija, un viņš devās projām. Naktī izdzirdēju, ka kāds klauvē pie durvīm. Nodomāju, ka cilvēks ir nospriedis, ka man ir vēl nauda, un ir atgriezies. "Kas tur ir?" es pajautāju. Klusums. Pēc tam dzirdu, ka klauvējas pie citām durvīm. Iededzu sveci, lai varētu kaut ko saskatīt. "Kas tur ir?" pajautāju vēlreiz. Klusums. Pēc tam dzirdu sitienus pa griestiem. "Lūk, tagad ir skaidrs," saku. Un iesākās tāds troksnis! Es nometos ceļos un bez apstājas skaitīju lūgšanu. Pēkšņi no augšienes tiek mesta plāksne: bums!

[50] *1964.–1967. gadā.*

Griestu dēlis ielūza, un man tieši virs galvas, ar spico galu uz leju, nokarājās plāksnes gabals. "Skaidrs," saku, "tā tagad būs visu nakti!" Pēc tam bija visnakts dievkalpojums. Es veicu lūgšanu, bet tangalaškas augšā klapējās pa jumtu… Labi gan sanāca visnakts dievkalpojumi!

Lūgšana – tas ir karš ar tangalašku. Tas nozīmē, ka arī tangalaška aizstāvoties karos. Tangalaškas tiek atbruņoti vienīgi tad, kad cilvēks ar tiem cīnās ar vīrišķību, kas iekļauj sevī pazemīgu viedumu, nevis jauneklīgu egoismu.

Sirds attīrīšanai ir nepieciešama lūgšana un varoņdarbs

– Geronda, kā attīrās sirds?

– Ar pazemību, neieļaunošanos, pašuzupurēšanos, nodomu izsūdzēšanu, varoņdarbu, lūgšanu, un galvenais – sirds attīrās ar Jēzus lūgšanu. Lūgšana sirdi atbrīvo no visādām grabažām.

– Geronda, vai sirds var attīrīties tikai ar lūgšanu?

– Nē, ja nebūs pazemības un atbilstoša varoņdarba, tad tikai ar lūgšanu vien šķīstīša-

nās nav iespējama. Ja tu lūdzies, bet necenties ievērot arī to visu pārējo, par ko es runāju, tad tas ir veltīgs darbs. Vai arī, ja tu ievēro visu pārējo, bet lūgšanā esi kūtrs, tad arī šajā gadījumā darbs ir pilnīgi veltīgs. Nododies svētcīņai un vienlaikus lūdzies, lūgšanā lūdz palīdzību Dievam, un šādi sirds pakāpeniski kļūst šķīsta. Varoņdarbs un lūgšanas iet roku rokā.

2. Lūgšanu darbs

Lūgšana čukstus vai domās

– Geronda, kā lūgties ir labāk: skaļā balsī, čukstus vai domās?

– Ja lūgsies skaļi, ātri vien nogursi. Tāpēc veic lūgšanu reizēm čukstus, reizēm domās. Lūgties prātā ir vislabāk, bet, tā kā ne visi cilvēki to spēj, tad ir labi, ja lūgšanas no sākuma, lai sagatavotos, tiek skaitītas čukstus. Vari sākt lūgties čukstus, bet pēc tam turpināt domās, un tad atkal čukstus, un atkal domās. Dari to tikmēr pamīšus, kamēr lūgšana netiks veikta vienīgi domās, tas ir, kamēr tā nekļūs par prāta lūgšanu, jo tās arī dēvē par "prātīga-

jām lūgšanām". Tad cilvēks lūdzas prātā, bet sirds lēkā, līksmo, cilvēks sasniedz dievišķo erosu, viņš pārdzīvo debesu stāvokļus.

– Pēdējā laikā, Geronda, ik reizi, kad es ienāku cellē, man uznāk izklaidība un zaimojošas domas. Kāpēc tas tā ar mani notiek?

– Šķiet, ka tu esi aizmirsusi lūgšanu, un tāpēc pie tavas celles sliekšņa kārdinājums ir uzslējis savu telti. Lai atvairītu izklaidību un naidnieka iedvestos nodomus, brīvajās stundās cellē pacenties lūgties čukstus. Lūgšana čukstus ir ļoti noderīga uzbrukuma laikā, jo šādos brīžos, lai izglābtos no ienaidnieka falangas, ir nepieciešama uzmanība.

– Geronda, vai brīdī, kad man uznāk ļauni vai zaimojoši nodomi, ir labi ar tiem cīnīties, prātā atsaucot pretējus – labus nodomus?

– Ar tiem labāk ir cīnīties ar lūgšanu, nevis ar pretējiem nodomiem. Cik vien tas ir iespējams, sarunājies ar Kristu prāta lūgšanā un nespriedelē par šo un to. Izkop lūgšanu, kas no sākuma tevi atbrīvos no ļaunajiem nodomiem, bet beigās kļūs par tavu elpu.

Lai kur tu arī atrastos, lūdzies

– Geronda, kam man ir vairāk jāpiegriež vērība?

– Sakoncentrējies, savācies un, lai kur tu arī neatrastos, veic lūgšanu ar prātu un sirdi, lūdzot sev, visiem dzīvajiem un visiem mirušajiem Labā Dieva žēlastību. Bet, kad būsi no lūgšanām nogurusi, lēni velkot, skaļi dziedi "Kungs, apžēlojies" vai arī kādu no tropāriem.

– Geronda, parasti es lūgšanas skaitu vienīgi baznīcā.

– Kad mūks apmierinās vien ar lūgšanu baznīcā, viņš līdzinās lajam, kurš dievnamu apmeklē vienīgi svētdienās. Tāpēc neaprobežojies ar lūgšanu dievnamā, veic to paklausību laikā un cellē, un arī tad, kad dodies atpūtā. Pildot paklausību, seko, lai tavas kustības būtu mierīgas un pārdomātas, lai tangalaška tavas domas nenovērš no lūgšanas.

Lai vienmēr tev uz lūpām ir saldākā Jēzus vārds, lai dvēsele tiktu saldināta. Liela lieta – visu dienu pavadīt lūgšanā. Iesāc dienu ar lūgšanu, pēc tam dari savus darbiņus, atkārtojot lūgšanu un ar to svētot šo darbu un tajā

iesaistītos cilvēkus. Piemēram, kad tu kaut ko gatavo ar lūgšanu, tad svētību saņem gan tevis gatavotais ēdiens, gan cilvēki, kuri to ēd.

– Geronda, pašlaik mani pastāvīgi piemeklē spēcīgi kārdinājumi.

– Izmanto kārdinājumus tam, lai ik reizi vērstos pie Kristus, lūdzot Viņam palīdzību, un tu būsi tikai vinnētāja, iegūsi nepārtrauktu lūgšanu.

Lūgšana, kas darbojas pati

– Geronda, pastāstiet mums kaut ko par lūgšanu, kas darbojas pati par sevi.

– Cilvēks, kurš ir ieguvis pašdarbojošo lūgšanu, lūgties necenšas, tomēr lūgšana viņā norit pati par sevi, viņam pašam nepiepūloties. Viņš lūdzas pat miegā, un, kad uzmostas, lūgšana turpinās. Tāpēc Svēto Rakstu Augstajā Dziesmā ir teikts: *"Es guļu, bet mana sirds ir nomodā" (Dz. 5, 2).*

Atonā bija kāds strādnieks, kurš daudz strādāja, strādāja pa trijiem, un tādēļ tēvi viņam maksāja divkāršu algu. Šad tad viņš iegriezās arī pie manis Godājamā Krusta kalibā. Reiz es viņam teicu: "Kad tu strādā, skaiti

lūgšanas, lai arī tavam darbam būtu svētība." Viņš savā vienkāršībā man paklausīja, un lūgšana viņam kļuva par ieradumu. Kādu dienu viņš pie manis ieradās un saka: "Es guļu un lūdzos arī miegā. Un, kad pieceļos, lūgšana turpinās. Dvēselē jūtu prieku." – "Ir uzaususi vissaldākā rītausma," es viņam atbildēju. Lajs, bet sasniedza tādu stāvokli!

– Geronda, vai cilvēks, kuram ir pašdarbojošā lūgšana, ir attīrījies no kaislībām?

– Mjā, viņa sasniegtais stāvoklis ir labs.

– Geronda, kā sasniegt pašdarbojošos lūgšanu?

– Kad cilvēks apzinās savu grēcīgumu un vienmēr patur prātā savu nepateicību, tad dvēsele tiek nospiesta lielas pateicības pilnā mīlestībā, un viņš pazemīgi lūdz Dieva žēlastību. Un pēc tam lūgšana, viņam pašam neieguldot ne mazāko piepūli, sāk plūst pati no sevis, lūgšana viņā darbojas pati.

– Vai viņš to izjūt kā vajadzību, Geronda?

– Nevis kā vajadzību, bet tas jau kļūst par ieradumu. Cilvēkam ieguldītā darba rezultātā rodas labs ieradums nepārtraukti lūgties.

Ieradums lūgties ārēji

– Geronda, vai cilvēks var bez mitas čukstus skaitīt lūgšanas?

– Viņam var būt šāds ārējs ieradums un lūgšanas viņš var skaitīt ritmiski, gluži kā tikšķ pulkstenis – tik–tak, bet tanī pašā laikā viņa prāts Dievā nebūs.

– Geronda, vai tas sniedz kādu labumu?

– Ja cilvēkam piemīt nedaudz pazemības un viņš saprot, ka viņa prāts neatrodas Dievā un ka lūgšanas viņš skaita mehāniski, tad neliels labums ir. Bet, ja viņš uzskata, ka no tā, ka skaita lūgšanas, ir garīgi pakāpies, saņem kaitējumu.

– Geronda, ja cilvēks pieradīs nepārtraukti lūgties, vai tas palīdz viņa varoņdarbā?

– Jautājums ir, kāpēc viņš lūdzas. Ja cilvēks ir iepazinis sevi un jūt, ka viņam ir nepieciešama Dieva Žēlastība, un to arī pastāvīgi lūdz, tad viņš gūst labumu. Vai arī, ja viņš sevi nav iepazinis, bet saprot, ka atrodas kaislību spīlēs, un vēršas pie Dieva, tad Dievs viņam cīņā palīdzēs un piedevām vēl cilvēkam radīsies ieradums lūgties. Bet, ja viņš lūgšanas skaita mehāniski, neapzinoties paša grēkus, tas vecā cilvēka novilkšanā viņam palīdzēt nevar.

– Geronda, vai cilvēkam var būt bīstama viņa tiekšanās lūgšanu padarīt par ieradumu?

– Ir bīstami, kad cilvēks sev vairs neseko un nodarbojas ar lūgšanu tā, it kā tā būtu modes lieta. Lūgšana var kļūt par viņa ieradumu, bet iekšā tik un tā aizvien vēl dzīvos vecais cilvēks, un pastāv reālas briesmas krist pievīlumā.

Atminos, kad atrados sanatorijā, tur ārstējās kāds mūks, kuram lūgšanu skaitīšana bija kļuvusi par ieradumu. Viņš vēra ciet acis un bez mitas atkārtoja: "Kungs Jēzu Kristu… Kungs Jēzu Kristu…" Viņu ieraudzīja viena apmeklētāja un sāka krustīties: "Lūk, cik svēts cilvēks!" Un te kādu dienu šis mūks man saka: "Es atmaskoju tādu un tādu. Uzrakstīju vēstuli tam bīskapam un tam bīskapam, lai viņi maina domāšanas veidu, tad es būšu viņu pusē." – "Paga, brāl," es viņam saku. "Tev nav izglītības, tu ciet no tuberkulozes. Kamdēļ tu tā runā?" Un ko gan viņš man atbild! "Ja pasaulē būtu viens vai divi tādi kā es, tad tā tiktu glābta!" Ja viņam ar galvu nebūtu viss kārtībā, tad nebūtu arī nekādu jautājumu, bet ar galvu viņam viss bija labi.

Tādēļ, ka viņš sevi piespieda un nemitīgi atkārtoja lūgšanu, viņam izstrādājās ieradums, un tieši tādēļ ikvienu atnākušu nodomu viņš uzskatīja par Dieva sūtītu. Un tā nonāca tik tālu, ka sāka ticēt, ka pasaulē tāda kā viņš otra vairs nav!

Elpas aizturēšana prāta koncentrācijai

– Geronda, kā Jūs veicat lūgšanu ieelpā un izelpā?

– Esmu pieradis izteikt pilnu lūgšanu: ieelpojot "Kungs Jēzu Kristu, Dieva Dēls", bet izelpojot "apžēlo mani, grēcinieku". Bet pēc plaušu operācijas man sāka trūkt gaisa, lai to izteiktu pilnā apmērā, un tāpēc es ieelpojot teicu "Kungs Jēzu Kristu", bet izelpojot "apžēlojies par mani".

– Geronda, kāpēc lūgšanas laikā ir jāaiztur elpa?

– Elpas aizturēšana palīdz prātam koncentrēties uz lūgšanu gluži tāpat, kā šaušanas laikā, lai labāk varētu trāpīt mērķī, ir uz mirkli jāaiztur elpa. Bet tā ir jārīkojas vien neilgu brīdi, pašā sākumā, un vienīgi tad, ja rodas šāda vajadzība, tas ir, ja prāts

ir izklaidīgs vai arī cīnās ar nodomiem. Tad ir jēga nedaudz aizturēt elpu, un arī tad tas nav jādara pastāvīgi, jo šādā gadījumā tiks nospiesta sirds un tai tiek nodarīts pāri. Daži noliec galvu, aiztur elpu un tādējādi sirdij, ķermeņa orgānam, tādā veidā nodara sāpes, tai tiek kaitēts, un cilvēki lūgšanu ir spiesti pārtraukt. Dievs no mums sagaida pavisam citas sāpes: īstenās sirds sāpes rodas no pazemībā satriektas, nevis no fiziski sažņaugtas sirds.

Lūgšanā ir jāiegulda darbs

– Geronda, es labāk sēžu cellē un lūdzos, nevis dodos pildīt paklausības.

– Uh, tik tālu esam nodzīvojuši! Gribi atrasties nirvanā[51]? Pareizticīgā mūku dzīve nav nekāda nirvāna. Skaidrs? Mūks nav sliņķis, kurš nestrādā, bet tikai sēž un skaita lūgšanas. Ja tu gribi visu laiku tikai sēdēt, tad notiks kā tiem, kuri nodarbojas ar jogu paškontroles dēļ. Mūkam, vēl jo vairāk jaunam

[51] *Geronda pasvītro, ka lūgšanu darbā ir jāiegulda gan fiziskais darbs, gan jācīnās ar kaislībām, un tam nav nekā kopēja ar to tehniku, ko izmanto austrumu reliģiju adepti, lai sasniegtu "atpestīšanas" stāvokli – nirvānu.*

mūkam, ir jābūt darbīgam, brašam, viņam ir jāsteidz turp, kur to aicina paklausība.

– Geronda, man ir grūti arī klanīties.

– Lieliski, lai tā tas arī paliek: klanīties nevajag, uz paklausībām neej – sēdi un skaiti lūgšanas! Un kas tās būs par sekmēm? Abba Īzaks saka, ka lūgšana, kas tiek veikta bez fiziskas piepūles, ir izdzimtenis, nevis lūgšana.

– Geronda, kad es lūdzos ar lūgšanu krellēm, es nevaru ilgi nostāvēt kājās, drīz vien pēc uzsākšanas metos ceļos un turpinu lūgšanu uz ceļiem.

– No sākuma pildi grūtāko, bet, kad nogursi – vienkāršāko. Ja nespēj nostāvēt kājās – nometies ceļos. Ja nespēj nostāvēt uz ceļiem – apsēdies. Bet, ja nespēj arī nosēdēt, tad lūdzies guļus. Pats svarīgākais, lai tavs prāts būtu Dievā. To apliecina arī abba Īzaks.

– Geronda, kāpēc tēvi saka, ka lūgšana ir jāskaita, sēžot uz soliņa?

– Tāpēc, ka ņem vērā to, ka tu esi izlasījusi nolikumu, izpildījusi visas noteiktās klanīšanās utt., esi nogurusi, uz īsu brītiņu esi apsēdusies un skaiti lūgšanas, lai arī pēc tam varētu turpināt lūgties. Un bez tam tu daudz laika pavadi, kājās stāvot dievkalpojumos un pildot paklausības, bet tas nogurdina. Un, ja

tu arī cellē lūgsies, kājās stāvēdama, tad pavisam zaudēsi spēkus. Tāpēc apsēdies uz neilgu laiku un veic lūgšanu. Tomēr tēvi nebūt nav domājuši, ka lūgšanas ir jāskaita sēdot. Sēdēt un lūgties tad, ja tu spēj nostāvēt kājās, manuprāt, nav pareizi, tas ir tāds trallallā, pat ja tev pašai šķiet, ka sajūti kaut kādu saldmi. Starecs Alu Arsēnijs[52] teica: "Kad es skaitu lūgšanas, kājās stāvot, sajūtu spēcīgu dievišķu aromātu. Kad skaitu lūgšanas sēdus – vieglu."

– Geronda, kad es veicu klanīšanos vai arī lūdzos ar krellēm stāvot, prātam koncentrēties ir vieglāk, tas ir, fiziska piepūle man palīdz sakoncentrēties.

– Prāts tiek novirzīts uz darāmo darbu. Tas ir gluži kā, piemēram, tad, kad tev kaut kur sāp, prāts pievēršas sāpēm, jo šīs sāpes viņu pievelk; tāpat ir arī tad, kad tu klanies, prāts tiecas uz turieni. Bet atkal jau, ja tavs prāts pilnīgi tiektos uz Kristu, tu pat neatminētos, cik reizes esi paklanījusies.

[52] *Starecs Alu Arsēnijs (1886–1983) svētcīņai nodevās Atona Mazās svētās Annas skita alās.*

Grēknožēla ir pats pareizākais ceļš uz lūgšanu

– Geronda, svētais Ignatijs Brjančaņinovs saka, ka lūgšanas ir jāskaita nesteidzoties un nesteidzoties ir arī jāklanās.

– Katrs no svētajiem par lūgšanu izsakās tā, kā viņš pats tajā ir svētcīnījies. Tieši tāpēc bieži vien par prāta lūgšanām eksistē nevienozīmīgi viedokļi. Svētie tēvi pastāvīgi bija saziņā ar Dievu un, pamatojoties uz šo savu saziņas pieredzi, spēja lūgties pareizi, pieturoties pie tā lūgšanās veida, kas viņiem sniedza vislielāko labumu. Bet, ja es cenšos sekot tam, ko tēvi ir rakstījuši, piemēram, galvas noliekšana uz krūtīm, elpas aizturēšana utt., vien tādēļ, lai izjustu baudu, prieku vai lepnības vadīts, lai kļūtu par svēto tēvu, tad panākumus es nevaru gūt.

– Geronda, vai ir noderīgas dažādas grāmatas, kurās ir stāstīts par prāta lūgšanu?

– Tās ir noderīgas tiem, kuros mājo pazemība. Bet lepnajiem, kuri sev par mērķi ir izvirzījuši tādā un tādā laika periodā sasniegt kādu noteiktu garīgo pakāpi, kļūt par svēto tēvu, tās nekādu labumu nenes. Reiz pie manis kalibā ieradās cilvēki un saka: "Mēs esam

atnākuši, lai tu mums iemācītu lūgties, jo tu esi viens no tiem, kurš ir apguvis prātīgo lūgšanu." – "Svītrojiet mani no sava saraksta," es viņiem atbildu. "Es neko citu nedaru, kā vien lūdzu Dieva žēlastību."

– Geronda, vai tad daži no svēto tēvu sniegtajiem praktiskajiem paņēmieniem nav noderīgi?

– Tie visi ir palīglīdzekļi prāta koncentrācijai un palīdz vien tad, ja priekšplānā cilvēks nostāda pazemību, grēknožēlu, satriektību. Ja es paņemšu soliņu, noliekšu uz krūtīm galvu un teikšu, ka lūgšanas skaitīšu tik daudz, cik ir teicis Svētceļnieks[53], un pirms tam nepapūlēšos grēknožēlā, es iestigšu ārišķībās un mans darbs būs ārišķīgs. Labākajā gadījumā iegūšu ārēju ieradumu skaitīt lūgšanas. Bet, ja es no sākuma piestrādāšu pie pazemības, grēknožēlas un pēc tam izmantošu kaut ko no tā, par ko rakstīja tēvi, lai to liktu lietā kā palīglīdzekli, šādā gadījumā es gūšu labumu. Kurš šādi ķeras klāt lūgšanu darbam, tas pievīlumā iekrist nevar, bet cits veids var novest pie pievilšanās.

[53] *Geronda ar to bija domājis "Svētceļnieka dvēseles atklājumus". Latviski izdoti 2016. gadā, Eikon.*

– Geronda, vai cilvēks var iegūt lūgšanu, nelasot svētos tēvus un neizmantojot noteiktus paņēmienus?

– Protams, ka var, ja viņš lūdzas vienkārši un pazemīgi. Jo daži rakņājas metodēs un tajās arī iestieg, nevirzoties tālāk. Tas ir, par viņu mērķi kļūst pati metode, kaut arī metode ir tikai un vienīgi palīglīdzeklis.

– Geronda, sakiet, kas ir gremdēšanās lūgšanā?

– Saldpilnā gremdēšanās? Ja cilvēkam ir šāds mērķis, viņš nedrīkst uzsākt lūgsnu.

– Jā, Geronda, nedrīkst, bet kāds varoņdarbs pirms tam ir jāpaveic?

– Pats galvenais, lai nebūtu savtīguma, lai būtu cēlsirdība, uzupurēšanās.

Pats drošākais ceļš ir izkopt lūgšanu cēlsirdīgā veidā. Tas ir, domāt par diženajiem Dieva labajiem darbiem un par paša nepateicību Dievam. Tad dvēsele pati pazemīgi nomācas ar lielas pateicības pilnu mīlestību un sāpēs lūdz Dieva žēlastību. Šādi pastāvīgi vairojas vajadzība pēc Dieva žēlastības, lūgšanas kļūst par sirdslūgšanām, pakāpeniski ienes dvēselē no sākuma dievišķā mierinājuma saldmi, bet pēc tam dievišķo prieku un līksmību.

3. Prāta nodarbe

– Geronda, svētais Grigorijs Palama raksta, ka sakarā ar to, ka tikumi ir radnieciski ar Dieva tikumiem, tie padara cilvēku spējīgu Dievu pieņemt, bet ne ar Viņu savienoties. Savukārt lūgšana īsteno savienošanos ar Dievu. Ko viņš ar to bija domājis?

– Šeit svētītājs runā par tīru lūgšanu.

– Geronda, kas ir tīra lūgšana?

– Kad ir garīgā cēlsirdība, uzupurēšanās, cilvēks kļūst radniecīgs Dievam, izveidojas saikne ar Viņu, un cilvēka prāts pastāvīgi ir Dievā. Un tad, pat ja viņš neskaita lūgsnas, viņš tik un tā lūdzas. Visa viņa dzīve ir lūgšana. Ne par ko citu viņš nedomā, lai ko arī darītu – viņa prāts vienmēr ir Dievā. Gluži kā bērnam, kuram nav tēva, kuram ir vienīgi māte, un tā nu reiz ir gadījies, ka viņam kādu laiciņu ir nācies būt tālu prom no viņas; lai ko viņš arī darītu, lai kur arī atrastos, viņš domās vienmēr ir kopā ar māti. Tā arī cilvēks, kurš ir izdzītais uz šīs zemes, tālu no sava Tēva Dieva: kad viņš sasniedz šādu stāvokli, viņa prāts vienmēr ir Dievā, viņa Tēvā. Lūk, kas ir tīra lūgšana.

– Geronda, kā attīrās prāts?

– Lai prāts attīrītos, tam nemitīgi ir jābūt Dievā, tam jāsavienojas ar Dievu. Lai tas varētu saplūst ar Dievu, ir vajadzīga uzmanība, sevis kontrolēšana, nepārtraukta lūgšana. Kad prāts savienosies ar Dievu, cilvēks nedomā ne par ko citu kā vien par Dievu; prāts ir tīrs, jo tajā neiekļūst nekādi traucēkļi. Tad cilvēks *"pēc tēla"* kļūst *"pēc līdzības" (skat. 1. Moz. 1, 26)*. Jo tikai "pēc tēla" ir pavisam kas cits. Prāts ir labs, bet kad mūsu prāts darbojas citā frekvencē…

Prāta milzu spēks, kurš kustas ātrāk nekā gaisma, ir jāizmanto un pilnībā jāvirza uz Dievu, uz Gaismas Radītāju. Kāds spēks var būt prātam, ja šis prāts ir izkliedēts? Un, ja cilvēka prātam nepiemīt spēks, cilvēks paliek ar vienu vienīgu pliku saprātu: darbojas ar saprātu un no Dieva tēla pārvēršas par intelektu, par mašīnu. Savukārt ar dažiem notiek, lūk, kas: tā kā viņi šo prāta spēku neizmanto augstākajam, to lieto, labāk būtu teikt, izmanto ienaidnieks zemākajam, no sākuma pasaulīgajam un pēc tam vēl zemāk – grēkam, lai iegrūstu ellē. Bet, kad prātam izdosies uzkāpt augstumos, tad viņš visas lietas no augšienes redz ar dvēseles acīm, dievišķo skatienu, dievišķo apgaismību. Diemžēl man

tas viss ir zināms vienīgi teorētiski, un es centīšos turpināt darboties šajā virzienā, pat ja ceļā mani pārsteigs nāve.

Atrašanās garīgajā modrībā

– Geronda, kas ir prāta modrība?

– Modrība – tā ir tava uzmanība nodomos, darbos, kustībās. Kad tu vienu dienu seko sev līdz, vēro un analizē savu uzvedību, rīcību, tad nākamajā dienā tu būsi jau uzmanīgāks, un tā tālāk. Visa pamatā ir uzmanība. Tādēļ mēs arī redzam, cik uzmanīgi svētie tēvi bija pret sevi! Kāpēc viņus dēvē par "skaidrībā esošajiem"? Būt skaidrībā nozīmē būt uzmanīgam pret sevi, ieklausīties sevī. Viņi bija nomodā par sevi un nodevās iekšējam darbam. Sekoja līdzi nodomiem un visu laiku atradās garīgā nomodā.

– Geronda, abba Īzaks saka: "Dienas darbs ir jāsaskaņo ar nakts darbu." Ko viņš ar to bija domājis?

– Ar to viņš bija domājis, kā cilvēks naktī lūdzas un viņa prāts atrodas Dievā, tāpat viņam arī dienas laikā ir jācenšas nezaudēt uzmanību, lai viņa prāts neattālinātos no Dieva. Ja dienas laikā neseko sev, sakrājas daudz

drazu, un pēc tam tiec nu no tām vaļā! Nav tik vienkārši! Viens neuzmanīgs solis, un pēc tam kādas tik grūtības nākas pārvarēt lūgšanu laikā, kad centies sakoncentrēties!

Uzmanībai un sevis vērošanai ir liela nozīme. Cilvēks var stundām ilgi lūgties, bet, ja viņš ir neuzmanīgs un neseko sev, viņš neko nedara. Bet, kad lūgšanu pavada sevis novērošana, tad mēs sitam tajā virzienā, no kurienes visbiežāk šauj ienaidnieks.

– Geronda, kāpēc mans prāts visu laiku ir izklaidīgs un es to nespēju savākt vienkopus?

– Visus šos gadus viņš ir dzīvojis savā vaļā, un arī tagad tu nespēj pār to valdīt. Ir vajadzīga uzmanība, jo prāts vienā mirklī spēj pārnest tevi uz paradīzi, bet otrā, ja tu tam nesekosi līdzi, – uz elli. Cik vien spēj, centies savu prātu koncentrēt uz labām, svētām domām, kas cilvēkam nes svētību.

Prāta savākšana

– Geronda, mans prāts klaiņo šurpu turpu.

– Kad es biju vēl maziņš, bērni ķēra zvirbuļus, viņu kājiņai sēja klāt aukliņu un šādā veidā izklaidējās. Palaiž valīgāk, zvirbuļi

spurdz augšup, nabadziņi domā, ka ir izkļuvuši brīvībā, bet pēc tam aukliņa tika uztīta kamoliņam, un zvirbuļi atgriezās. Gluži tāpat ir ar tavu prātu, tas var lidināties, bet ja aukla un kamoliņš ir Kristus rokās – kur tad šis liksies, paplivināsies, paplivināsies un atgriezīsies pie Kristus.

– Geronda, tiklīdz es koncentrējos lūgšanām, tā uzreiz uzmanība tiek novērsta, sekundes daļas laikā mans prāts var izrādīties esam Amerikā. Kāpēc tas tā notiek?

– Cik naudas vajag, lai no šejienes aizbrauktu uz Ameriku un atbrauktu atpakaļ? Vai šādu ceļojumu vari apmaksāt? Bet, redz, domās tu tur nokļūsti vienā mirklī! Pielūko, apvaldi prātu, citādi pavisam izputēsi un "arteli" nāksies slēgt, jo es tavus parādus apmaksāt nespēšu. Izsaki lūgšanu no sirds, pazemīgi, lai tangalaška tevi neapzagtu, tērzējot ar tevi nodomos. Tajā tev ļoti var palīdzēt pārdomas par nāvi. Ja domāsi: "Dievs šo laiku man ir devis, lai varētu sagatavoties, bet pēc tam sauks pie Sevis," – tam pretoties nespēs neviens nodoms. Kad sākas pārdomas par nāvi, prāts savācas un neklaiņo nezin kur, nenesas prom uz zemes malu.

– Geronda, mani sarūgtina tas, ka lūgšanu laikā mans prāts klaiņo.

– Kad mans prāts izkliedējas visdažādākajos jautājumos, lai gan es vēlos, lai tas pastāvīgi atrastos Dievā, es saku: "Mans Dievs, ko šādam prātam darīt Tev blakus? Gribēt, lai viņš būtu Tevī, ir vienkārši nekaunība!" Viens vienīgs pazemīgs nodoms pievelk Dieva Žēlastību, un prāts atgriežas Dievā. Un arī tu saki: "Mans Dievs, Tu dari pareizi, ka nepalīdzi man savākt prātu Tevī, jo es esmu nožēlojama un garīgi tukša." Kad tu pati tam noticēsi, Dievs uzreiz tev palīdzēs sakoncentrēties.

– Geronda, bieži vien, kad es lūdzos ar lūgšanu krellēm, lai gan sākumā mēdzu būt koncentrējusies, bet pēc tam mans prāts zaudē uzmanību. Es cenšos, koncentrējos, bet tas atkal kaut kur aizklīst.

– Vien padomā, cik tas ir bēdīgi, ka no visām lūgšanām līdz Dieva tronim nonāk tikai puse vai pat trešā daļa, bet pārējās kaut kur pa ceļam pazūd! Ir vajadzīga uzstājība un pacietība. Kad prāts izkliedējas, vāc to kopā no jauna. Atkal aizklīst? Atkal vāc kopā.

– Bet kāpēc, Geronda, man ir grūti sakoncentrēties?

– Jo pagaidām tu vēl atrodies uz varoņdarba pirmā pakāpiena, un, ja būtu otrādi, tad tas būtu pretrunā ar lietu dabisko kārtību, tas būtu tāpat, ja bērns piedzimtu ar zobiem. Prāts līdzinās kumeļam, kurš no sākuma skraidelē nopakaļ mātei, bet drīz vien aizmirstas: sāk draiskuļoties, plūkt zālīti, rotaļāties un skriet tālu prom, bet, kad attopas, saprot, ka ir pazaudējis māti. Aulekšo, meklē viņu, bet drīz vien atkal aizmirstas. Kad tas nedaudz paaugsies, viņu piesien aiz mātes, un tā viņš vienmēr atrodas kopā ar viņu. Es vēlos teikt, ka tas ir dabīgi, ka iesākumā lūgšanu laikā prāts ir izklaidīgs. Bet, ja tu esi uzcītīga, tad tas piesaistīsies Dievam un no Viņa nešķirsies, visu laiku vēlēsies lūgties. Un pēc tam iestājas pilnīgs miers: lūgšanu laikā neviens nodoms vairs netuvojas un prāts ir brīvs no nodomiem. Pēc šī pakāpiena nāk Dieva skatīšana gara acīm.

Dosim savam prātam darbu

– Geronda, es pagaidām vēl dzīvoju laicīgajā pasaulē, un, ja var, pastāstiet, kā man sevi pasargāt no pasaulīgas izsējības.

– Šo jautājumu atradīsi pie abbas Īzaka. Uzmanīgi izlasi pirmās nodaļas pirmās četras rindiņas un pārdomā izlasīto. Svētais saka: "Dievbijība ir tikumu sākums; šādas bailes, kā saka, dzimst no ticības un tiek sētas cilvēka sirdī, kad viņa prāts, pēc tam, kad būs atvadījies no pasaulīgajām izklaidēm un sakopojis savas gan te, gan tur klaiņojošās domas, nodod pamācībām par dvēseles likteni nākamībā." Tiesa, šāda garīgā darba veikšanai ir nepieciešami zināmi priekšnosacījumi, kuru tev pagaidām vēl nav. Bet arī tagad, esot laicīgajā pasaulē, tu vari darīt kaut ko līdzīgu. Un proti: kad tavs prāts netiek nodarbināts un nelūdzas, vai arī kad tu vēlies no tās nedaudz atpūsties – jo sākumā lūgšana mazliet nogurdina tāpēc, ka iekšā vēl mājo kaislības, – centies prātam dot darbu, lai sātanam nebūtu iespējas sēt savu. Viens no darbu veidiem, ko cilvēks var dot savam prātam, lai to savāktu, ir nāves piemiņa. Bet, tā kā jūs, sievietes, to tik vien darāt, kā meklējat iemeslu krist izmisumā, vaimanāt un žēloties par likteni, tad pastāvīgi turi prātā un pārdomā Jaunās Derības notikumus. Iesāc ar Dievmātes Pasludināšanu un pabeidz ar Krustā si-

šanu, un lai tavs prāts visu laiku kavējas pie tiem. Kad tavs prāts sasniegs to stāvokli, ka pastāvīgi kavēsies pie šiem svētajiem notikumiem, tad tevī notiks iekšējās pārmaiņas, un tā būs tava augšāmcelšanās.

– Geronda, man ļoti patīk stihiru vārdi: "Dzīvības Devēj, no Tavas caurdurtās ribas visiem izplūst grēku atlaišana, dzīve un pestīšana."

– Kā tie var nepatikt? Kad tavs prāts gara acīm skata Kristus "caurdurto ribu", naglas, etiķi, žulti un vispār visu, kas ir attiecināms uz Kristus ciešanām, ko Viņš izcieta par mums, tad pārsteigumā sastingst un nekam citam jau vairs nepievērš nekādu vērību. Tad dvēsele bez izsējības lūdzas Krustā sistajam Kristum par sevi pašu, par visām dzīvajām un mirušajām dvēselēm, lai Kristus, kurš brūces ir pieņēmis par mums visiem, apžēlotos par tām.

Prāts ir kā nepaklausīgs, nemierīgs, nepieskaitāms bērns, kurš bez apstājas vēlas mētāties visapkārt, klaiņot un darīt nerātnības. Tomēr mūsu dzīve un mūsu pestīšana ir atkarīga no tā. Ja mēs spēsim to savaldīt, izaudzināt, tad prāts nomierināsies, kļūs labs un paklausīgs. Tieši tādēļ, cik nu tas ir iespējams,

neļaujiet tam bezdarbībā slaistīties apkārt. Trenējiet to garīgi, iemāciet viņam vairāk uzturēties mājās, paradīzē, blakus Tēvam un Dievam.

Dieva klātesamības sajūta

– Geronda, kad es esmu aizņemta ar kādu intelektuālu darbu, es nevaru palūgties.

– Ja darba laikā tavs prāts ir Dievā, tad tā arī ir lūgšana. Kāds gan labums ir no tā, ka tu lūdzies, bet tavs prāts nav Dievā? Pat ja cilvēks ir noguris lūgties, viņš atsauc prātā domas par Kristu, Dieva Māti, tad arī tā ir lūgšana.

– Geronda, vai cilvēks, neskaitot lūgšanas, var paturēt prātā Dievu?

– Ja viņš, nodoma vadīts, saka: "Cik tālu es esmu no Dieva! Ko man darīt, lai būtu Viņam blakus?" – no tā rodas Dieva paturēšana prātā, arī lūgšanas raisās. Vienmēr centies sajust Kristus, Dieva Mātes, svēto klātbūtni un rīkojies tā, it kā viņi patiešām atrastos šeit blakus. Jo viņi patiesībā arī ir mums blakus, lai gan mēs viņus miesīgām acīm neredzam. Visu vērs uz Dievu un saki: "Dievs mani redz. Vai tas, ko es pašlaik daru, Viņam ir tīkams?

No kā vajadzētu vairīties, lai Viņu nesarūgtinātu?" Pakāpeniski tas kļūs par tavu iekšējo stāvokli. Domāsi par Dievu un darīsi visu iespējamo, lai Viņam labpatiktu. Šādi attīstās un pieaug mīlestība uz Dievu, tiek saldināti prāts un sirds un pastāvīgi atrodas lūgšanā bez piepūles.

– Geronda, ko nozīmē "Dieva atminēšanās, Dieva skatīšana"?

– Dieva atminēšanās nozīmē, ka prāts ir Dievā, ka cilvēks dzīvo Dievā un tādā veidā visā saskata Dievu. Tas, kurš sasniedz to, ka prāts pastāvīgi atrodas Dievā, visu laiku sajūt Dieva klātesamību un tiek aizkustināts pateicībā Viņam, jo visu viņš redz kā Dieva svētību. Lūkojas visapkārt un saprot, ka Dievs rūpējas ne tikai par cilvēku, bet arī par visu pasauli, pat par pašām mazākajām lietām. Lai kur arī neskatītos, visā redz Dieva diženumu. Paveras debesīs, un Dieva klātesamība viņu pārvērš. Palūkojas uz zemi, uz putniem, uz kokiem un redz Dievu, visa Radītāju. Tās ir gan lūgšanas, gan Dieva atminēšanās.

4. Prāta un sirds līdzdarbošanās

Kad sirdī ierodas prāts, lūgšanas kļūst par sirdslūgšanām

– Geronda, kā prāts nonāk sirdī?

– Kad sirds sāp, prāts nonāk sirdī. Kā sāp sirds? Kad es domāju ar Dieva labajiem darbiem un par paša nepateicību, sirds tiek ievainota, tā sāp, un prāts dodas turp.

– Geronda, kad man sāp galva, es nevaru palūgties.

– Ja tev sāp kāja un tanī pašā brīdī tu ar nazi savaino roku, tad tu aizmirsti sāpes kājā un domā par roku. Tāpat, ja sāp galva un tu nespēj palūgties, tad domā no sākuma par saviem grēkiem, pēc tam par cilvēku ciešanām, un tad tava sirds sāks sāpēt. Sirds sāpes neitralizē galvassāpes, un tu sāksi lūgties ar sirdi par sevi un par visu pasauli.

– Geronda, kas ir jādara, lai prāts neklaiņotu apkārt?

– Ir grūti savaldīt prātu, kas drāžas ātrāk par gaismas ātrumu. Tas ir "jāpaņem aiz rociņas" un jāaizved pie cietējiem, slimajiem, pamestajiem, mirušajiem. Tad prāts, kas visu to redz, klauvē pie sirds, un tā, lai cik arī

cieta nebūtu, atmaigst, un lūgšana kļūst par sirdslūgšanu. Pēc tam cilvēks asarās lūdz Dievam palīdzību. Bet, ja cilvēks par visu šo domā, bet viņā nav līdzjūtības – viņu neaizkustina ne cilvēku nelaimes, ne notiesāto mirušo mokas, ne viņu dvēseļu ciešanas, tas nozīmē, ka šim cilvēkam visa kā ir pārpārēm, viņš ir pārsātinājies, un viņā ir ļoti spēcīga gan miesiskā prātuļošana, gan vecais cilvēks.

– Geronda, bieži vien dievkalpojuma laikā mans prāts tiecas nevis uz debešķīgo, bet gan pie cilvēku ciešanām.

– Viens ar otru ir saistīti. Būtība jau nav tajā, lai vienkārši noskaitītu lūgšanu vai lai prāts būtu tīrs no nodomiem; ir vajadzīgs, lai "motoriņš" strādātu, lai sirds justu līdzi tam, par ko tiek lūgts.

– Geronda, kad es pēc paklausībām ierodos cellē, tad cenšos koncentrēt smadzenes, atbrīvot tās no domām par darbu un visdažādākajiem tēliem, bet jūtu smagumu galvā un sasprindzinājumu.

– Ir jāsaka: "Koncentrēt prātu." Bet tu pateici pareizi "sasprindzināt smadzenes", jo lūdzies ar galvu. Kad cilvēks lūdzas ar galvu, dabīgi, ka smadzenes tiek sasprindzinātas un galva sāp. Es redzu, ka tā notiek ar daudziem:

veic kaut ko dvēselei derīgu, piemēram, lasa kādu dvēselei labu grāmatu un darbojas nevis ar prātu, bet gan ar smadzenēm, bet pēc tam rodas galvassāpes. Gluži kā tiem, kuri sirdslūgšanas veic mehāniski, bet pēc tam sāp sirds. Kad es gribu palūgties un cenšos koncentrēties, tad prātam ir jāvēršas pie Kristus. Tad tas neizplūst – momentāni telegrafē sirdij, un prāts uzreiz savienojas ar sirdi. Pavisam kas cits ir darboties ar saprātu, tāpēc jau arī nogurst. Kāpēc es saku, ka svešas sāpes ir jāpadara par savējām? Prātam ir jāvēršas pie otra sāpēm un tad jālūdzas. Pretējā gadījumā sanāk kaut kas nedzīvs. Piemēram, tu saproti, ka ir slimi cilvēki un par tiem vajag palūgties, bet tajā nav iesaistīts ne prāts, ne sirds. Bet, ja tev pašam kaut kas sāp, tad prāts par to domā bez mitas. Tāpat notiek arī tad, ja tu cita cilvēka sāpes padarīsi par savām, tad prāts tajās būs pastāvīgi.

– Un nekur nenoklīdīs?

– Var arī noklīst. Tas ir atkarīgs no tā, cik spēcīgi tiek izjustas sāpes. Piemēram, mājās, kurās ir kāds slimnieks, kuram ir veikta apendicīta operācija: tuvinieki pasēdēs nedaudz kopā ar viņu, var arī viņam uzdziedāt un uzdejot, bet pēc tam katrs dosies savos darbos.

Cita lieta, ja cilvēkam ir veikta vēža operācija, te valda milzu bēdas, par kurām neviens nespēj aizmirst ne minūti. Aizmirsties spēj vien tas, kurš nesaprot stāvokļa nopietnību. Lūk, arī es, kad biju mazs un mājās tika pārvesta smagi slimā, tuvu nāvei esošā māsa, paņēmu ermoņikas, nosēdos viņai blakus un sāku spēlēt – nesapratu, kādā kritiskā stāvoklī viņa atrodas.

– Geronda, mūsu smadzenes ir ķermenisks orgāns, bet prāts – garīgs?

– Jā, gluži kā alkohols: galvenais ir tā saturā esošais spirts, darbojas tas, nevis ūdens. Tāpat arī prāts – tā ir smadzeņu būtība, labākais, kas ir cilvēkā.

– Tātad, Geronda, sirds nestrādā tāpēc, ka nestrādā prāts?

– Protams, dārgā! Tajā ir apslēpts viss spēks.

– Bet vai tad, Geronda, saprāts nemaz nav vajadzīgs?

– Līdz kaut kādam brīdim ir vajadzīgs; vajadzīgs, lai varētu pateikt, ka prātam ir jāpievēršas cita cilvēka sāpēm. Vienīgi šim, bet pēc tam savu darbu sāk prāts. Padomāt par bēdu nomāktajiem ļaudīm, sajust pret viņiem līdzjūtību un sākt lūgties.

Dieva mīlestība savāc prātu sirdī

– Geronda, reizēm lūgšanu laikā, lai prāts nešaudītos apkārt, es saku: "Kungs Jēzu Kristu, Dieva Dēls, es Tevi mīlu."

– Kā tu vari mīlēt Kristu un tanī pašā laikā tavs prāts lūdzoties klejo? Ja to pasaka vienu vai divas reizes – nekas. Bet, ja tas atkārtojas visu laiku, tad tie jau ir meli. Nevar sirdī būt kaut kas viens, kaut kas cits – prātā, bet vēl trešo – teikt skaļi. Tad uz mums ir attiecināms Rakstos teiktais: *"Šī tauta godā Mani ar lūpām, bet viņu sirds ir tālu nost no Manis" (Mt 15, 8).*

– Geronda, kāpēc manas lūgšanas ir vēsas?

– Tāpēc, ka tava uzmanība kliedējas uz ārējo, tava sirds ir citur; nav ielīksmošanās, nav mīlestības uz Dievu, tāpēc arī lūgšana sanāk tik vārga. Dieva mīlestība savāc prātu sirdī, un pēc tam cilvēks zaudē saprātu.

– Geronda, kā panākt to, lai pastāvīgi tiektos uz Dievu un veiktu lūgšanu sirdī?

– Ja cilvēks pastāvīgi patur prātā Dieva labdarību un paša nepateicību, tad sirds tiek aizskarta un sāk strādāt. Labestības esencē sirds pati sevi nomāc, un lūgšanas pašas cieši seko līdzi cilvēkam. Tāpēc lai tevī vienmēr ir godbijīgi un pazemīgi nodomi. Šādi tevī iemājos

Dieva Žēlastība, jo Kungs mājo pazemīgo sirdīs, tad sirds tiek saldināta un lūgšana kļūst par sirdslūgšanu.

– Tad, Geronda, var uzrasties ļaunais nodoms?

– Nē, nevar vis. Lai atnāktu ļauns nodoms, lūgšanas ir jāpārtrauc. Bet, ja arī tu pārtrauksi lūgties ar prātu, ja lūdzas sirds, tik un tā nevar uzrasties, jo lūgsnas skaita sirds.

– Geronda, novēliet man kaut ko un pastāstiet, kā savākt prātu.

– Novēlu, lai tavs prāts savāktos sirdī. Ko mēs domājam, sakot "sirds"? Sirds nav nekāds trauks, kurā mēs ievietojam prātu; sirds ir tas, ko mēs jūtam. Tātad tad, kad mēs sakām "lai prāts savācas sirdī", ar to domājam, lai tas savāktos mīlestībā, labestībā, vēlmē, bijībā, šajā saldajā līksmē… Dievs ir mīlestība, un sirdī ir mīlestība; ja sirds ir šķīsta, tad cilvēkā mājo Dievs. *"Tev būs Dievu, savu Kungu, mīlēt no visas sirds un no visas dvēseles, un no visa sava prāta" (Mt 22, 37).* Iemīli Viņu ar visu savu būtību. Ja prāts, sakot "Kungs Jēzu Kristu, apžēlo mani", tiks saldināts ar sirds mīlestību un labestību, to pilnībā pārņems aizkustinājums un dievbijīgas trīsas.

Visas garīgās dzīves pamats – lai cilvēks attīrītu sirdi, lai tiktu pieņemts Kristus un apvaldīts prāts, lai tas sirdī tiktu saldināts. Ja prāts sirdī tiks saldināts, tad vairs negribēs iet prom no sirds, gluži kā bērns, ja viņu atved uz konditoreju, no tās prom iet vairs nevēlas.

VI

DIEVKALPOJUMU DZĪVE

Pietiek pat ar vienu domu, ka, ieejot baznīcā, tu ienāc Dieva namā un tur pieņem Dieva Žēlastību un tiec apgaismots, lai cilvēks tiktu aizkustināts.

1. Baznīcas gada periodi

"Kristus piedzimst"

– Geronda, vai pēc Kristus Piedzimšanas svētku visnakts dievkalpojuma mēs gulēt neejam?

– Kristus Piedzimšanas svētki – un iesim gulēt! Mana māte teica: "Šajā naktī guļ vienīgi ebreji." Naktī, kad piedzima Kristus, valdnieki gulēja dziļā miegā, bet gani bija nomodā *(skat. Lk 2, 8)*. Naktī sargāja aitas un pūta stabules. Skaidrs? Gani, kas bija nomodā, ieraudzīja Kristu.

– Geronda, kā izskatījās ala?

– Tā bija ala klintī, un tajā atradās tikai viena barotava; nekā cita nebija. Uz turieni gāja un savas aitas veda patverties vienīgi naba-

dzīgie. Dieva Māte kopā ar Jāzepu šajā alā ieradās *(skat. Lk 2, 7)* tādēļ, ka visas pārējās iebraucamās vietas bija pārpildītas. Tajā atradās ēzelītis un bullītis, kuri ar savu elpu sildīja Kristu! *"Vērsis pazīst savu īpašnieku un ēzelis sava kunga sili." (Jes. 1, 3)* – vai tad tā nav teicis pravietis Jesaja?

– Geronda, vienā dziesmā ir teikts, ka, ieraugot piedzimušo Kristu, Vissvētā Dievadzemdētāja "priecājoties un vienlaikus raudot" sacīja: "Došu krūti Tam, kurš baro visus, vai slavināšu Tevi kā Dēlu un Manu Dievu? Kā Tevi nosaukšu?"

– Tie ir Dieva noslēpumi, Dieva diženākā panākšanās mums pretī (mūsu vājību paciešana), kuru mēs nespējam aptvert!

– Geronda, kā mums sirdī izjust un pārdzīvot šo Piedzimšanas notikumu, to, ka Kristus "šodien piedzimst no Jaunavas"?

– Lai mēs šos svētos notikumus varētu sajust un pārdzīvot, prātam ir jākoncentrējas uz svētajiem jēdzieniem. Tad cilvēks mainās. "Liels un slavens brīnums notika šodien," mēs dziedam. Ja mūsu prāts ir tur, "slavenajā", brīnumainajā, tad mēs ar sirdi izdzīvojam diženo Kristus Piedzimšanas noslēpumu.

Es lūgšos par to, lai jūsu sirdis kļūtu par Betlēmes silīti un Dievišķais Mazulis jums dāvātu visas Savas svētības.

Svētās četrdesmit dienas: ceļš uz Golgātu

Labu gavēni un pirmās trīs dienas[54]. Ceru, ka šajā gadā gavēņa laikā jums nebūs daudz darba un jūs, vairāk strādājot garīgi, varēsiet dvēselē līdzijust Kristus Ciešanām. Kopš brīža, kad sākas Gavēņa Tridione[55], cilvēkam ir jāuzsāk ceļš uz Golgātu. Un, ja viņš šo laiku pavadīs, rodot garīgo labumu, tad pēc nāves viņa dvēsele, kāpjot augšup, brīvi šķērsos muitnīcas, nesastopot nekādus šķēršļus. Šīs svētās dienas pienāk ik gadu, bet ar katru gadu laika kļūst par vienu gadu mazāk – lūk, tādas ir tās lietas. Bet kā šo laiku esam pavadījuši mēs: gūstot garīgo labumu vai to izšķiežot materiālajā?

Kopā ar citiem izkropļojumiem, ko ir atnesis mūsdienu sekulārais gars, ir izkropļota arī

[54] Pēc nolikuma Lielā gavēņa pirmās trīs dienas pilnībā jāatturas no ēdiena un ūdens.

[55] Gavēņa Tridione tiek dziedāta, sākot no Muitnieka un farizeja nedēļas un līdz pat Lielajai Sestdienai.

trīs dienu stingrās atturēšanās nozīme; tagad lajiem katru nedēļu ir pašiem savas trīs dienas: piektdiena, sestdiena, svētdiena – laicīgo labumu baudīšanas dienas. Par laimi, trīs dienas tiek ievērotas to īstenajā nozīmē klosteros un nedaudzās kristiešu ģimenēs, un tas notur pasauli. Pastiprināta lūgšana un gavēnis šo trīs dienu laikā ik gadu Lielā gavēņa sākumā pasargā pasauli no daudziem garīgajiem kritieniem, kādi parasti notiek trijās pasaulīgo baudu pilnajās dienās.

– Geronda, kāda nozīme ir šīm pirmajām trīs gavēņa dienām?

– Galvenā šo pirmo trīs Lielā gavēņa dienu nozīme ir tajā, lai cilvēks pierastu pie gavēņa, pie atturēšanās. Jau pēc tam, kad viņš ik dienu ēdīs tikai pēc Devītās stundas[56], tas viņam būs kā svētki. Kopdzīvošanas klosteros pēc trijām dienām, kad mums ik dienas ap pulksten četriem pēcpusdienā radās iespēja tikt pie "gavēņa" zupas, mēs to uzskatījām par īstu svētību. Pēc trijām dienām bez ēdiena un ūdens, ēst katru dienu – tā ir īsta svētība!

Trīs pirmās dienas sākumā palīdz, lai cilvēks varētu izturēt gavēni līdz beigām. Bet

[56] *Pēc bizantiešu laika skaitīšanas Devītā stunda atbilst trijiem pēcpusdienā.*

ja nu kāds šīs trīs dienas nespēj pilnībā atturēties no ēdiena, lai viņš vakaros apēd nedaudz sausiņus vai lai ievēro Devīto stundu. Labāk pieļaut atlaidi, jo, ja cilvēks kritīs ģībonī un viņš nespēs garīgi pastrādāt, kāds garīgs labums būs no tā visa? Reiz Tīrajā (Lielajā) otrdienā starecs Varlaams, kurš dzīvoja Sirdsskaidrā Varlaama un Joasafa kalibā, devās uz kādu celli, kurā tikko apmetās divi jauni mūki, viņa paziņas. Klauvē, klusums. Atver pats vaļā durvis un ierauga, ka tie abi guļ nekustīgi. "Kas noticis," viņš jautā, "esat saslimuši?" – "Gavējam bez ēdiena un ūdens!" atbild. "Nu, mudīgi augšā," viņš saka. "Uzlieciet tēju, katrā krūzītē lieciet divas karotes cukura, paēdiet sausiņus, varēsit vismaz palūgties, vienu krelli noskaitīt. Kas tas par gavēni? Kāds no tā labums?"

– Geronda, kā man Lielā gavēņa laikā pēc iespējas labāk nodoties askēzei?

– Laji Lielā gavēņa laikā kaut kā pievēršas atturībai, bet mums, mūkiem, atturība ir jāievēro vienmēr. Bet pats galvenais, uz ko katram ir jāvērš īpaša vērība, ir dvēseles kaislības, bet pēc tam – miesiskās. Jo gadījumā, ja cilvēks priekšroku dos miesiskajam varoņ-

darbam un necīnīsies, lai izravētu dvēseles kaislības, uzskati, ka viņš nedara itin neko. Reiz Lielā gavēņa sākumā kādā klosterī ieradās pasaulnieks un kāds no mūkiem bija rupjš pret viņu. Tomēr nabadziņam bija labs nodoms, un viņš šo mūku nenosodīja. Pēc tam viņš ieradās pie manis un saka: "Es uz viņu, Geronda, neapvainojos, viņš taču tikko pabeidza trīs dienu stingro gavēni!" Ja šis mūks būtu trīs dienas gavējis garīgi, viņš būtu sajutis kaut kādu garīgo saldmi un ar citiem runātu pieklājīgāk. Bet viņš lepnībā piespieda sevi trīs dienas izturēt stingro gavēni, un tāpēc visi pārējie viņam bija vainīgi.

– Geronda, par ko lai es gavējot domāju?

– Par Kristus ciešanām, par Viņa upuri. Lai gan mums, mūkiem, ik dienas būtu jāpārdzīvo Kristus Ciešanas, jo to mums palīdz paveikt ik dienas dažādi baznīcas dziedājumi, visi baznīcas dievkalpojumi.

Lielā gavēņa laikā mums tiek dotas vislielākās iespējas varoņdarbam, iespējas vēl pilnīgāk iesaistīties mūsu Kunga pestījošās ciešanās ar grēku nožēlu, klanīšanos, kaislību nociršanu un lietotās pārtikas daudzuma mazināšanu, lai Kristum paustu savu mīlestību.

Tad nu, lai vairotu sev labo, pēc iespējas vairāk izmantosim šo garīgās darbības sfēru, kad mums ir doti tādi apstākļi un tādas iespējas būt tuvāk Krustāsistajam Kungam, saņemt Viņa palīdzību un, apskaidroti ar garīgi pavadītu gavēni, priekā sagaidīt svēto Augšāmcelšanos.

Novēlu jums Lielā gavēņa laikā spēku un izturību, lai jūs kopā ar Vissvēto Dievadzemdētāju un jūsu aizstāvi svēto Jāni Teologu varētu uzkāpt augšā Golgātā pie Kristus un kļūt par mūsu Kunga ciešanu līdzdalībniecēm. Āmen.

"Paklanāmies, Kristu, Tavām Ciešanām"

– Geronda, kā man mantot bijību pret Kristus Ciešanām?

– Visupirms domā par Kristus upuri un par pašas nepateicību un grēcīgumu. Nedaudz palīdzēs arī kāds no svēto tēvu izteikumiem par šo jautājumu. Bet daudz vairāk tev palīdzēs pašas Kunga ciešanas, upuris. Kristus nevis tā vienkārši kaut ko mācīja, bet gan upurēja Sevi par visu cilvēku dzimumu, pakļāva sevi mokām, tika sists krustā, tik daudz izcieta.

– Vai nāve uz krusta, Geronda, skaitījās kaunpilna?

– Jā, pati apkaunojošākā. Baisi! Par Kristu vēstīja visi pravieši, bet ebreji Viņu sita, apmēdīja, apspļaudīja un galu galā piesita krustā! Kad cilvēks par visu to aizdomājas, viņu pārņem dievbijīgas trīsas. Pat pašā vienaldzīgākajā cilvēkā, ja viņā ir kaut kripatiņa labas attieksmes, kad viņš to pārdomā, mostas garīgā interese.

– Geronda, Lielās ceturtdienas vakarā pēc dievkalpojuma Kristus Ciešanām es dievnamā vairs nepalieku, dodos prom.

– Žēl gan, un es domāju, ka tu esi dievbijīga! Vai tiešām jūs Lielās ceturtdienas vakarā aizejat no dievnama? Krustā sisto Kristu pametat vienu un izklīstat pa cellēm?

– Daudzas māsas, Geronda, lielākais vairums paliek dievnamā, bet, tā kā man ir komunikabls raksturs un sakoncentrēties man ir grūti, palieku nomodā cellē.

– Nu, ja reiz tā, tad labi. Lai tavā cellē ir Krustā Sistā ikona, un tu tās priekšā lūdzies: "Slava Tavai Krustā sišanai, Kungs" un "Visvētā Dievadzemdētāja, klanāmies Tava Dēla Ciešanām". Vienlaikus paklanies, ceļos metoties, tik reizes, cik vien spēj. Šī diena ir jāiz-

dzīvo, jāizjūt. Tā dēļ es Lielajā piektdienā noslēdzos cellē.

– Šogad, Geronda, es Lielajā piektdienā neko neēdu, bet vakarā Kristus Apglabāšanas dievkalpojuma laikā nespēju nostāvēt kājās. Ja mana attieksme pret Kristus Ciešanām būtu pietiekoši svētbijīga, vai es ko tādu pieļautu?

– Tas ir labi, ka šādā veidā tu svētcīnies. Kā gan šādā dienā var ēst? Kam ir smagi, var uzēst sausiņus. Agrāk klosteros vienīgi vecie un slimie vakaros varēja iedzert krūzīti tējas un apēst kādu sausiņu. Daži šajā dienā dzer etiķi, jo ebreji Krustā sistajam Kristum deva ar žulti sajauktu etiķi. Kad es ierados Filoteja klosterī, tad pirmajā gadā Ciešanu nedēļā es neko neēdu. Lielajā piektdienā, uzzinājis, ka dažiem ir paradums dzert etiķi, arī es tā izdarīju. Bet etiķis bija pārāk stiprs, un es zaudēju samaņu.

– Geronda, kāpēc es Ciešanu nedēļā varu neēst trīs dienas, lai gan pārējā laikā atturēties man ir ļoti grūti?

– Ciešanu nedēļā pārdzīvo Kristus ciešanas. Piemēram, ja nomirst kāds tev tuvs cilvēks, vai tu tādā brīdī spēsi domāt par ēšanu? Tādā brīdī tu ne tikai nespēsi neko apēst, tu nespēsi pat ūdeni iedzert.

– Geronda, šogad mēs apbedīšanas pantus dziedājām kopā ar pantiem no 118. (119.) psalma.[57]

– Es dzirdēju. Bet vēlos, lai jūs man godīgi atbildētu. Kad jūs dziedājāt, vai jūs domājāt par Kristu, par Viņa apglabāšanu? Gan tā māsa, kura lasīja 118. (119.) psalma pantus, gan citas māsas, kuras dziedāja, bija gluži kā ārpus sevis. Kas jūs tā aizrāva? Vai tas, ka jūs dziedat kaut ko jaunu, kaut ko neparastu? Bet tas jau ir gluži pasaulīgi. Vai jūs to saprotat? Apglabāšanas dziesmas – tās ir raudas pie kapa! Raudas! Ar kaut ko citu var nedaudz aizrauties, bet šeit Kristus tika mocīts, sists, apspļaudīts, pēc tam sists krustā, un tagad Viņu apglabā. Ja pat šādā dienā cilvēks neizjūt to, ko dzied, tad vienkārši nav vairs ko teikt!

– Geronda, vai Lielajā piektdienā Atonā zvani skandē apglabāšanas meldiju?

– Zvani zvana tad, kad tiek iznests Kristus līķauts.

– Un pēc tam zvana visas dienas garumā.

– Kā es to varu zināt, tiek zvanīts vai ne? Man galvenais, lai sirds zvanītu!

[57] Pēc senas tradīcijas pēc katra Kristus apbedīšanas panta tiek dziedāts pants no 118.(119.) psalma. Mūsdienās Grieķijā Lielajā piektdienā apbedīšanas panti netiek dziedāti kopā ar šo psalmu.

"Augšāmcelšanās diena"

– Geronda, daži bērni jautā, kāpēc mēs olas krāsojam sarkanas?

– Šādu interesi bērnos veicināt nevajag, jo citādi viņi iestrēgs ārišķībā un dziļāko jēgu nemeklēs. Vien pasakiet, ka sarkana ola simbolizē ar Kristus Asinīm slacīto zemi un visu no grēka izpirkto pasauli.

– Geronda, mani pārsteidz Mirru nesēju sievu drosme.

– Mirru nesējām bija milzu ticība Kristum, viņas bija garīgi noskaņotas un tāpēc nekam citam nepiegrieza ne mazāko vērību. Ja viņas nebūtu garīgi noskaņotas, vai viņas būtu uzdrošinājušās šādi rīkoties? Agrā rītausmā, kad vēl nedrīkstēja rādīties uz ielām, viņas mīlestībā uz Kristu, nesot rokās svaidāmās zāles, devās pie Kunga Kapa. Tieši tādēļ viņas arī izpelnījās godu dzirdēt Eņģeļa prieka vēsti par Augšāmcelšanos.

– Geronda, kā mēs varam sajust Augšāmcelšanās prieku?

– Ir jāizkopj prieku radošas ciešanas, lai rodas patiess prieks. Ja mēs Ciešanu nedēļu nodzīvosim dievbijībā un aizkustinājumā, tad

Svēto Augšāmcelšanos sagaidīsim garīgajās gavilēs un svētajā līksmībā.

– Geronda, vai tas ir normāli, ka es vakarā pirms Pashas nekādu īpašo prieku neizjūtu?

– Jā, tas ir normāli, jo visu Ciešanu nedēļu mēs pārdzīvojām Kristus ciešanas, it īpaši Lielās piektdienas priekšvakarā. Bet, tā kā ciešanu izjūtas ir dziļākas par prieka izjūtām, tad mēs šo dvēselisko stāvokli vienas dienas laikā pārvarēt nespējam. Un nav jau arī tā, ka dvēsele par Augšāmcelšanos nepriecātos, tā vien nepriecājas tik ļoti, cik tas atbilstu šai gaišajai dienai kā tādai. Bet pakāpeniski Gaišās nedēļas laikā, kas visa ir kā viena vienīga nepārtraukta Pashas diena, Ciešanu nedēļas sāpes aiziet un dvēsele piepildās ar Augšāmcelšanās prieku. Un jau otrajā dienā cilvēks sāk sajust Pashu.

– Geronda, kāpēc dažos klosteros krusta gājiens notiek arī Pashas otrajā un pat trešajā dienā?

– Lai visapkārt valdītu īstens Pashas prieks.

– Un arī baznīcu zvani skan?

– Gaišajā nedēļā gan baznīcu zvani skan, gan pa signāldēli sit, gan sirds dzied, pārdzīvodama Augšāmcelšanās dienu.

Es novēlu jums visām saldo iekšējā satricinājuma garīgās līksmības prieku, nebeidzamu Lieldienu svētku sajūtu.

2. Kopējā lūgšana

Baznīca – Dieva nams

– Geronda, daudzi cilvēki uzskata, ka baznīcu apmeklēt nav obligāti.

– Cilvēki necenšas izprast būtību, pārgriež kabeli, kas nodrošina sakarus ar Dievu, un pēc tam viņiem nav no kurienes saņemt palīdzību. Diemžēl vairums kristiešu noslēpumos nepiedalās, un tādēļ dēmonu ietekme kļūst par realitāti.

Es vienmēr lajiem esmu teicis, lai viņi iet uz baznīcu, jo tur tie saņem svētību. No vienas pašas domas, ka tu, ienākot Dieva baznīcā, ienāc Dieva namā un tur saņem Dievišķo Žēlastību un svētību, ir pietiekoši, lai cilvēkā rastos aizkustinājums. Dievnamā uz mums nolūkojas Kristus, Dieva Māte, svētie, mēs lūdzam viņu palīdzību, varam vienkārši ar viņiem aprunāties. Tur mums ir dota liela iespēja pārdzīvot Noslēpumus. Tur mūsu dēļ

upurējas Kristus un sniedz mums Savu Miesu un Asinis. Vai tad tas nerada aizkustinājumu?

– Geronda, pašlaik slimības dēļ es nevaru doties uz baznīcu, un tāpēc es skumstu.

– Tagad tev ir nedaudz jāpaciešas. Kad es dienēju armijā un mēs piedalījāmies kaujas operācijās kalnos, baznīcu netiku redzējis septiņus mēnešus. Reiz mani nosūtīja uz Navpaktosu, lai es saremontētu rāciju, bet pēc tam man uzreiz bija jāatgriežas atpakaļ. Paveicu visu, kas bija nepieciešams, un atpakaļceļā piestāju pie dievnama ceļa malā. Bija Lielā gavēņa laiks, un baznīcā dziedāja akatistu. Iekšā iet nedrīkst – man taču bija rācija, un arī laika nebija. Tik vien kā pie durvīm pastāvēju kādas piecas minūtes. Mani pārņēma tāda nožēla! Es raudāju kā bērns. "Mans Dievs," es gaudos, "līdz kam esmu nonācis! Kopš bērnības dievnamā ierados pirms paramonara[58]. Bet tagad baznīcā neesmu bijis jau veselus septiņus mēnešus!"

– Geronda, kad es pēc paklausības arhondarikā uzreiz eju uz baznīcu, es nespēju koncentrēties.

[58] *Pareizticīgās Baznīcas kalpotājs, kas piekalpo altārī, dievkalpojumos, skandina baznīcas zvanus.*

– No arhondarika dodies uz dievnamu. No dievnama dodies Debesīs un pēc tam vēl tālāk, pie Dieva.

– Kā to lai panāk, Geronda? Domāt par Dieva godību?

– Baznīca ir Dieva nams šeit uz zemes. Bet īstais Dieva nams ir paradīzē, tāpat kā arī mūsu patiesais nams ir paradīzē.

Kopējo lūgšanu spēks

– Geronda, reizēm es jūtu lielāku nepieciešamību pabūt cellē un veikt savu nolikumu, nevis iet uz dievkalpojumu.

– Vai tas, kas notiek dievkalpojumā, vai tas var notikt citā laikā? Nevar. Bet tas, ar ko tu nodarbojies cellē, var pagaidīt.

– Es, Geronda, ne vienmēr baznīcā jūtu tās pārmaiņas, kādas izjūtu cellē.

– Redzi, privātās lūgšanas ir sagatavošanās kopējām. Kopējās lūgšanas var būt zemākas kvalitātes par privātajām, jo tu dievnamā nejūties tik brīvi, cik brīvi jūties, esot vienatnē ar sevi. Bet no spēka viedokļa tās ir stiprākas, jo lūdzas visi kopā: kādam lūgšanā ir lielāks spēks, kādam – vairāk sirsnības utt. Un šīs divas, trīs stundas, kamēr ilgst dievkalpojums,

tev ir jāatrodas baznīcā, lai varētu lūgties kopā ar visiem. Ko ir teicis Kristus? *"Jo, kur divi vai trīs ir sapulcējušies Manā vārdā, tur Es esmu viņu vidū." (Mt 18, 20)*

– Geronda, man labāk patīk atrasties cellē, jo dievkalpojuma laikā es nespēju noturēt uzmanību.

– Tas mierpilnais stāvoklis, ko tu tajā brīdī sajūti, atrodoties cellē, nebūt nav patiesais mierpilnais stāvoklis. Ja svētcīņai nodosies dievnamā un centīsies koncentrēties un veikt lūgšanas, lūk, tas būs pareizi, un iemantosi patiesu mieru. Pacenties uzveikt grūtības grūtībās; tas tev ļoti palīdzēs. Tas ir gluži kā armijā mācīties šaut ar īstajām lodēm, tas cilvēkam liek savākties.

– Geronda, man dievkalpojuma laikā ir grūti, jo es nespēju vienlaicīgi lūgties un sekot līdzi lasījumiem un dziedājumiem.

– Kāpēc ir grūti? Redzu, ka esi nemierīga. Saki: "Gribu gūt panākumus prāta lūgšanā, gribu kļūt bagāta…" Tajā ir slēpts egoisms, lepnība. Tas nenozīmē, ka tu nenododies svētcīņai; es runāju, nedaudz pārspīlējot. Tevī ir laba attieksme, un Kristus tev palīdzēs. Kā bērns nostājies Dieva priekšā un ne par ko nedomā. Rīkojies vienkāršībā un redzēsi,

kādu Žēlastību tu saņemsi no Kristus un Dieva Mātes. Ieejot dievnamā, iedomājies, ka tu ieej kuģī, nodod sevi Dieva rokās, lai ved, kur vien Viņš vēlas.

– Geronda, es dievkalpojuma laikā ik pa brīdim snauduļoju, līdz ar to reizēm pavisam nespēju koncentrēties. Bet pēc tam nodoms man saka: "Un kas par to, ka tu biji dievkalpojumā, tu tik un tā nelūdzies."

– Gan brīdī, kad žāvājies, gan brīdī, kad uzmācas snaudiens, kuģis tik un tā peld uz priekšu. Uz kuģa kāds ziņkārīgi lūkojas apkārt, kāds žāvājas, kāds guļ, bet kuģis tik un tā dodas uz paredzēto mērķi. Bet tu centies negulēt.

– Geronda, ja dievkalpojuma laikā prāts nav pievērsies lūgšanām, tad dievkalpojums nogurdina.

– Jā, jo tad cilvēks neuzņem garīgo barību. Kad prāts nekoncentrējas uz svētajiem jēdzieniem, tad dievkalpojums pārvēršas par vienkāršu fizisku vingrinājumu – darbs Dieva mīlestības dēļ. Jebkurā gadījumā arī tas, kuru dievkalpojumā nomāc miegs, bet viņš to cenšas uzveikt, saņem lielu atlīdzību. Vai tad cellē nav gultas, kurā var pagulēt? Atonā ieradās divi laji un aizgāja uz visnakts diev-

kalpojumu kādā klosterī. No sākuma viņi pagulēja un baznīcā ieradās jau brīdī, kad jau dziedāja stihiras rīta dievkalpojuma beigās. Mūkam blakus esošajā stasīdijā ik pa brīdim uzmācās snaudiens, bet tomēr viņš centās neaizmigt. To ieraudzīja viens no lajiem un saka otrajam: "Pavei, mūki guļ." Uz to otrais vīrs gluži kā prātīgais laupītājs *(Lk 23, 40–41)* atbildēja: "Un tev nemaz nav kauna? Mēs tik ilgi gulējām un tikai tagad esam ieradušies. Tu domā, ka viņš nevarēja doties uz savu celli un pagulēt? Varēja, matrača viņam nav, bet koka gulta gan ir."

– Manī, Geronda, dievkalpojums nerada prieku.

– Vai mums ir vajadzīgs tikai prieks? Dievnamā tu esi Kristus dēļ. Stāvi stasīdijā un piedevām ar rokām balsties uz rokturiem, atpūties. Domā šādi: "Kristus Savas rokas izplēta uz Krusta, bet es te stāvu un vēl atpūšos." Tā tevi pārņems mierpilns stāvoklis.

– Geronda, vai dievkalpojuma laikā var sēdēt?

– Kuram ir grūti, tas var arī nedaudz piesēst. Bet, kuram spēku pietiek, labāk ir pastāvēt. Bet tas ir jāizjūt un jādara labprātīgi, no sirds. Nav jāsaka: "Lūk, tagad dosimies uz

baznīcu, nostāsimies, nolieksim galvu un tā nekustīgi arī stāvēsim." Tās visas ir ārišķības, formālisms.

– Bieži vien, Geronda, es dievnamā nespēju koncentrēties, jo no ilgas stāvēšanas sāk sāpēt kājas. Ko man darīt?

– Atsauc atmiņā šķērskoku, pie kā tika pienaglotas Kristus kājas, un saki: "Slava Dievam par to, ka man sāp." Kad sāksi aizmirst savas sāpes, tava sirds sajutīs saldmi un lūgšana kļūs par sirdslūgšanu.

3. Dalība Dievišķās Euharistijas noslēpumā

Noslēpumi tiek izdzīvoti

– Geronda, liturģijas laikā es sajutu, ka Kristus ļāva Sevi sist krustā manis dēļ, un radās jautājums: "Bet es, ko es esmu darījusi Kristus labā?" Ko es pateicībā par to varu izdarīt?

– Pietiek jau ar to vien, ka tu to jūti. Kristus tika sists krustā, Sevi upurēja par mums un tagad mums sniedz Savu Miesu un Asinis. Par to domājot, cilvēkam ir jādeg kā liesmai.

– Geronda, kā var izjust diženo Dievišķās Euharistijas Noslēpumu?

– Parasti Noslēpumi tiek izdzīvoti. Lai varētu izjust Dievišķās Euharistijas Noslēpumu, ir jātic, ka šajā mirklī te klātesošs ir Kristus. Un nevis vienkārši ticēt, bet piedzīvot to.

– Geronda, kas man liturģijas laikā varētu palīdzēt koncentrēties?

– Dievišķajā liturģijā piedalās Eņģeļi. "Eņģeļu kārtas neredzami ar godu pavada,"[59] mēs dziedam. Domā par to, kas notiek šajā mirklī, uzmanīgi ieklausies garīdznieka teiktajās ektēnijās un no sirds saki: "Kungs, apžēlojies". Es redzu lielu izšķērdību! Cik daudz māsu liturģijā lielās ektēnijas laikā saka: "Kungs, apžēlojies?" Klirosā māsas "Kungs, apžēlojies" dzied pēc notīm, bet pārējās vienkārši, neiesaistot sirdi, izbauda skaisto dziedājumu. Bet kāds no tā visa ir labums? Arī Jēzus lūgšana, ja jūs to neveicat ar sirdssāpēm, nedod labumu.

– Geronda, visnakts dievkalpojuma beigās, kad tuvojas liturģija, man parasti spēki ir izsīkuši.

– Tas ir dabiski, bet ir jācīnās. Ja būsi pacietīga un sāksi sevi piespiest, talkā nāk Dievs, un tu sajūti spēku pieplūdumu. Nogurums zūd, un pēc tam negribas pat gulēt, ir tāda

[59] *Ķerubu dziesma.*

tieksme uz garīgo, ka spēku pietiek visai atlikušajai dienai.

– Geronda, vai liturģijas laikā drīkst sēdēt?

– Parasti liturģijas laikā nesēž. Ja ir grūti, var piesēst tajā brīdī, kad tiek lasīts Apustulis. Bet, ja cilvēkam ir nopietnas veselības problēmas un nostāvēt viņš nespēj, tad drīkst arī sēdēt. Tomēr es pats liturģijas laikā nekad nesēžu.

– Geronda, kad garīdznieks uzsauc: "No tā, kas Tev pieder…" – kā Jūs lūdzaties?

– Tā kā šajā brīdī nonāk Svētais Gars, tad es domās skaitu: "Debesu Ķēniņ", "Slavēts esi, Kristu…"[60] un "Kad Augstais nonācis, valodas sajauca…"[61] un lūdzos par dievišķo apgaismību.

Sagatavošanās Dievišķā Vakarēdiena saņemšanai

– Geronda, kā man ir jāsagatavojas Dievišķajam Vakarēdienam?

– Cilvēkam gatavam ir jābūt vienmēr, bet, kad cilvēks gatavojas saņemt Vakarēdienu, garīgajā ziņā labi ir izdarīt kaut ko vairāk par

[60] *Trijādības svētku (Piecdesmitās dienas) tropārs.*
[61] *Trijādības svētku (Piecdesmitās dienas) kondaks.*

to, ko viņš parasti dara, lai pēc iespējas labāk sagatavotos. Tev ļoti noderīgi būs jau cellē izlasīt visas pirms Dievišķā Vakarēdiena noteiktās lūgšanas. Tu labāk sapratīsi lūgšanas un dziļāk izjutīsi pašas grēcīgumu. Vēl tu vari dziedāt Lielā kanona[62] pirmo dziesmu un no "Teotokārija" pirmdienas un trešdienas pirmā kanona pirmo dziesmu, ar klanīšanos.

– Geronda, ko es liturģijas laikā varu izdarīt, kad es nevaru laicīgi sagatavoties Svētajam Mielastam?

– Un ko nu, gatavosies liturģijas laikā? Un jau atkal, Kristus tiesa ir taisna: ja tev patiesi nav bijusi iespēja sagatavoties, Viņš to zina. Es nesaku, ka nekas nav jādara, bet lai tu pati sev nekļūtu par šķērsli tajās reizēs, kad nevari sagatavoties. Reizēm nepagūsti izlasīt pat kanonu pirms Svētā Vakarēdiena saņemšanas un dodies pie Dievgalda kā pasaulīgais. Tad ir jābūt pazemīgiem nodomiem: "Dievs, piedod man, es rīkojos kā laicīgs cilvēks." Dievs skatās uz sirdi. Bieži vien cilvēks domā, ka ir gatavs saņemt Svēto Vakarēdienu, bet patiesībā nav tam gatavs; bet citā reizē uzskata sevi par negatavu, un, lūk, tieši tad viņš arī ir

[62] *Lielais kanons – svētā Krētas Andreja sacerējums. Tiek dziedāts Lielajā gavēnī.*

gatavs. Labākā sagatavošanās – tā ir pazemīga attieksme, satriektība, *filotimo*.

Sagatavošanās Euharistijai nav drēbju nomaiņa un zobu iztīrīšana. Pats galvenais, lai cilvēks sevi izvētītu: vai viņš Dievišķo Vakarēdienu jūt kā nepieciešamību? Vai viņš ir izlīdzis ar savu sirdsapziņu? Varbūt, ka ir kaut kas tāds, kas viņam traucē doties pie Dievgalda un līdz pat šim brīdim paliek nenožēlots? Lai izjustu Dievišķo Euharistiju, ir jābūt attiecīgiem priekšnosacījumiem. Pats galvenais ir pazemīga tieksme izskaust savas kaislības, lai sirdī atrastos Kristus. Jo savādāk Kristus mūsos ar Dievišķo Euharistiju ienāk, tomēr tūlīt pat dodas prom, un mēs neko nejūtam. Kad Kristus paliek, ar cilvēku notiek pārmaiņas. Ir cilvēki, kuri sevī Kristu jūt nepārtraukti no viena Svētā Vakarēdiena līdz nākošajam.

– Geronda, bieži vien, kad garīdznieks saka: "Dievbijībā, ticībā un mīlestībā pienāciet," – es jūtu, ka neesmu gatava Svētajam Mielastam.

– Slimnīcās noteiktos laikos notiek ārstu apgaita, un medmāsas skaļi paziņo: "Apgaita!" Tad visi apmeklētāji iziet ārā no palātām, bet slimnieki dodas uz savām gultām un gaida ārstu, lai brīdī, kad viņš ieradīsies, pavēstī-

tu par savu pašsajūtu un saņemtu attiecīgus norādījumus tālākai ārstēšanai. Un arī tu, kad garīdznieks saka: "Dievbijībā…" – iedomājies, ka ir ieradies Ārsts, un pie Svētā Vakarēdiena doties, apzinoties pašas grēcīgumu, pazemīgi lūdzot Dieva žēlastību.

Dievišķā Euharistija – pašas iedarbīgākās zāles

– Geronda, Jūs liturģijas laikā esat ļoti noguris, Jums nevajadzēja palikt un klausīties pateicības lūgšanas[63].

– Ko tu runā? Es saņēmu Svēto Vakarēdienu, vai tad es Dievam pat "paldies" nepateikšu? Agrāk drīkst aiziet vienīgi tad, ja ir patiesi spiedīgi apstākļi. Arī tu nekad neaizej; klausies pateicības lūgšanas un bez mitas atkārto: "Pateicos Tev, mans Dievs, pateicos Tev. Slava Tev, Dievs, slava Tev, Dievs!" – un tava sirds gavilēs.

Reiz es liturģiju apmeklēju kādā cellē. Pamatīgi noguru un nomocījos, piedevām vēl biju izsalcis, jo gatavojos Svētajam Mielastam. Uguns netika kurta, un visu dievkal-

[63] *Tiek sacīts 1994. gadā, mēnesi pirms Gerondas nāves.*

pojuma laiku es no aukstuma drebēju. Bet, tiklīdz saņēmu Svētās Dāvanas, uzreiz sajutu, kā siltums ieplūst visā ķermenī. Gluži kā elektrosildītāja spirālē – strāva skrien pa spirāli, tā uzkarst; to pašu es izjutu visā ķermenī. Pakāpeniski pa to izplatījās uguns. Salda uguns!

– Degt nesadegot, Geronda…

– Jā, degt… Salda uguns! Jā, pēc tās izzūd bads, zūd nogurums, izzūd arī aukstums!…

– Geronda, cik ilgi tas turpinājās?

– Es to jutu dievnamā uzreiz pēc Svētā Vakarēdiena saņemšanas un arī vēlāk, kad biju prom, silti bija visa ceļa garumā!

– Geronda, kāpēc daži cilvēki, fiziski vāji un slimīgi, spēj labi justies visu gavēņa laiku?

– Viss slēpjas pazemīgā un godbijīgā varoņdarbā, ko pavada lūgšana un dalība Svētajā Mielastā. Tie baro dvēseli, baro arī ķermeni. Kad saņemam Svēto Vakarēdienu, mēs uzņemam pašas iedarbīgākās zāles, Kristus Miesu un Asinis.

4. *"Dziediet mūsu Dievam, dziediet" (Ps. 46, 7)*

Psalmu dziedāšana – tā ir lūgšana

– Geronda, es bieži dodos uz klirosu tādēļ, ka jūtu: tas ir mans pienākums. Vai tas ir pareizi?

– Jā, un dziedāšana baznīcā – tā ir paklausība. Tāpēc garīdznieks lūdzas arī par "dziedošajiem". Dziedātājs pārstāv visus dievnamā esošos ļaudis. Bet tas nebūt nenozīmē, ka citiem domās nav jāsaka: "Kungs, apžēlojies," – un sekmes gūt vienīgi no klirosā dziedošo "Kungs, apžēlojies".

Senatnē dziedāja visi ticīgie kopā, un patiesībā tas arī ir pareizi. Bet, tā kā veidojās pauzes un putrošanās, Baznīca, kas ir ticīgo kopa, sāka atlasīt konkrētus cilvēkus, kuri prot dziedāt un kuriem ir laba balss un zināma bijība, un noteica, ka turpmāk dziedās vienīgi viņi. Pārējie klausās, dzied domās un priecājas par to, ka Dievam dāvanā ir pienesuši cilvēkus, lai tie Viņu slavinātu.

– Geronda, ko Dievam pienes tas, kurš tikai klausās?

– Kad cilvēks klausās un viņa dvēsele saldinās no Dieva slavināšanas, vai tad šāds cilvēks Viņam nav tīkams? Arī tas ir pienesums Dievam.

– Geronda, kā es visnakts dievkalpojuma laikā, kas tiek noturēts kādas konkrētas vajadzības dēļ, varu lūgties par šo vajadzību, ja es pati dziedu?

– Pirms visnakts dievkalpojuma vari par šo vajadzību palūgties un pēc tam, kad dziedi, pārtraukumos vari pieminēt šo vajadzību. Un arī visa dievkalpojuma laikā, ja tavs prāts kopā ar sirdi pastāvīgi ir koncentrējušies uz vajadzību, kuras dēļ tiek veikta šī lūgšana, tad vai tu dziedi, vai lasi Psalmus, kanonus vai tml. – tā visa ir lūgsna par konkrēto vajadzību. Palūko, kad mēs kalpojam visnakts dievkalpojumu par kaut kādu vajadzību, tad vien divi vai trīs lūgumi ir attiecināmi uz to, par ko mēs lūdzam. Viss pārējais ir tas, ko paredz Nolikums, tomēr visnakts dievkalpojums ir veltīts tieši šai vajadzībai.

Labs garīgais stāvoklis

– Geronda, es dziedu smagi. Manī ir nodoms, ka tas ir no tā, ka mana izruna ir smagnēja.

– Esmu redzējis, ka tu mēdz būt gan smagnēja, gan … viegla! Kad esi smagnēja, tad arī dziedi smagi. Tas ir atkarīgs no tava iekšējā stāvokļa, seko tam. Cilvēks ar smalku balsi labā garīgā stāvoklī pogo kā lakstīgala, bet sliktā dīc kā tāds ods. Kura balss tembrs ir zems, ja viņš neatrodas labā noskaņojumā, viņa dziedājums līdzinās veca veča burkšķēšanai. Ja dziedāsiet pa vienai, tad sapratīsiet, kādā stāvoklī katra no jums atrodas šajā brīdī.

– Geronda, kad mēs dievnamā dziedam, sekojam līdzi, lai netiktu pieļautas falšas notis.

– Protams, ir jāseko līdzi, jo visam ir jānotiek *"pieklājīgi un kārtīgi" (1. Kor. 14, 40).* Bet visupirms ir jārūpējas par to, lai "pieklājīgums" būtu dvēselē, lai dvēselē un attieksmē pret Dievu valdītu kārtība. Kad cilvēks dzied, nebūdams ar labu garīgo noskaņojumu, tas ir sliktāk par jebkuru falšu mūziku. Jo, kā labais rada labas pārmaiņas, tā arī sliktais rada sliktas pārmaiņas, un cilvēki nespēj lūgties.

Ja cilvēkam iekšienē nav labi, ja viņa nodomi nav labi, dvēsele ir pilna sīkumainības, tad ko gan labu viņš var nodziedāt? Kā viņš sajutīs paradīzes saldmi, lai dziedātu no sirds? Tāpēc jau arī ir teikts: *"Ja kādam ir priecīgs prāts, lai viņš dzied!" (Jēk. 5, 13)* Ja tā labi ņem, tad dievnamā dziedošo sirdīm ir jābūt daudz jūtīgākām un maigākām un iekšējam noskaņojumam – daudz saldākam un priecīgākam. Kā gan cilvēks lai dzied "Lēnā Gaisma"[64], ja pašā gaismas nemaz nav?

Viss slēpjas dievbijībā

– Geronda, kad man saka, ka es slikti dziedu, es cenšos saprast, kas būtu tehniski jāpalabo.

– Tev vajadzētu censties iegūt mūka noskaņojumu, svētbijību, apdomību, nevis domāt par cilvēcisko mākslu, tehnisko izpildījumu. Māksla bez dievbijības – tā ir… krāsa, kaut kas ārišķīgs, nenaturāls, nedabisks. Laicīgajā pasaulē daži no dziedātājiem savu balsi "uzpušķo" tādēļ, lai viņus paņemtu dziedāt lielāku dievnamu koros, lai varētu saņemt lie-

[64] *Vakara dziesma Dieva Dēlam.*

lāku algu. Saka: "Ja mani nosūtīs uz nelielu draudzi, no kā es iztikšu?" Galu galā viņiem ir kāds attaisnojums, tāpēc arī spiež no sevis, kliedz. Toties mūkam nav nekāda attaisnojuma, viņam ir jādzied dabiski. Pielūkojiet, lai jūsu dziedājums būtu dabisks, aizkustinošs, dziediet Dievam, nevis dziedāšanas mākslas dēļ. Dziedāšanā iekšējais un no sirds nākošais ir jāatšķir no ārišķā un mākslīgā.

– Geronda, varbūt pie tā, ka es dziedu pasaulīgi, ir vainīga mana balss?

– Ne jau balss ir pie vainas, bet pasaulīgā māksla. Tu dziedi ar kaut kādu laicīgo pompozitāti, tā, kā to dara daži no tiem dziedātājiem, kurus tu dzirdēji, kad dzīvoji pasaulē. Tava dziedāšana nav dabiska. Nespied ar spēku uz savu balsi. Vai zini, kā tas nogurdina? Dziedi no sirds, dabiski.

– Varbūt, Geronda, man labāk kādu laiku pavisam nedziedāt?

– Nē, dziedi. Ieklausīsies citās māsās – un pakāpeniski šis pasaulīgais aizies. Es arī Atonā redzu, ka parasti jaunie mūki dzied kā pasaulīgie. Ja tiem vēl nav nekādas mūku pieredzes, kā lai tie dzied kā mūki? Un vispār, agrāk atoniešu psalti, kad mazāk kontaktējās ar pasaulīgajiem dziedātājiem, dziedāja

daudz izteiktākā mūku manierē. Šodien, kad kontaktējas vairāk, tie ir nedaudz pazaudējušies; jo arī melones zaudē savu garšu, kad tās aug blakus kaut kādam ķirbim.

Viss slēpjas dievbijībā. Bez dievbijības dziedāšana baznīcā ir kā buķeti zaudējis vīns, kā nenoskaņots mūzikas instruments, kas, kad uz tā spēlē, tikai blerkšķ. Un nav nekādas atšķirības, vai cilvēks dzied skaļi vai klusu, galvenais, lai dzied dievbijības pilns. Tādās reizēs arī kluss dziedājums skan pazemīgi un saldpilni, nevis miegaini. Un skaļš – spēcīgi un sirsnīgi, nevis mežonīgi. Tēvam Makarijam Buzikasam bija pērkoņskaļa balss, bet viņš dziedāja dabiski, dievbijīgi un ar aizkustinājumu, bija jūtams, kā trīs viņa sirds, bet tava sirds tajā pašā laikā sastinga. "Visu tavu dvēseli uzjundī, "par viņu izteicās kāds vecs mūks. Viņš dzīvoja viens pats Kapsalā, Stavronikitas klostera cellē. Zemāk bija apmeties rumānis, viņš nebija psalts, bet visi viņu pazina kā dievbijīgu cilvēku. Vakaros tēvs Makarijs nāca ārā uz savas celles balkona un sāka dziedāt *"Tu atvērsi roku..." (Ps. 103, 28)*, bet nākošo pantu turpināja zemāk esošais rumānis! Kāds skaistums!

Varena lieta, ja koristam piemīt dievbijība. Vai zināt, cik tas ir svarīgi? Viņš pats iekšēji mainās, bet, tā kā šīs iekšējās pārmaiņas ir vērstas arī uz āru, tad labas pārmaiņas skar arī to, kurš viņā klausās. Šādi visu lūgšana kļūst Dievam tīkama.

Svētie jēdzieni aizskar sirdi

– Geronda, man patīk otrā balss (meldiņš).

– Otrā balss ir tipiski austrumnieciska, t.i., bizantiska. To nospēlēt nespēj neviens no instrumentiem, izņemot vijoli[65]. Redzi, turki mūziku aizguva no Bizantijas un cik aizkustinoši dzied! Bet par ko ir viņu dziesmas? "Ja man būtu piecdesmit gramu konjaka, piecdesmit gramu basturmas, o!…" Viņi sāk gavilēt, kad dzied par piecdesmit gramiem konjaka un nedaudz basturmas! Bet mēs dziedam par Kristu, kurš tika Krustā sists, pienesa Sevi par upuri, un tas mūs neaizkustinās?

[65] *Acīmredzot Geronda ar to bija domājis eiropiešu mūzikas instrumentus, stap kuriem ir vijole. Otro balsi eiropiešu melodiskajā rindā nospēlēt nav iespējams, to var atskaņot tikai uz vijoles vai austrumnieku stīgu instrumentiem, tādiem kā kanonaki (turku kokles analogs) vai ūdas (tiek dēvētas arī par barbetu).*

"Ak, trīskārtsvētītais Koks…" Atliek vien cilvēkam aizdomāties par Kristus ciešanām, kā viņš tiek aizkustināts. Reiz pie Godājamā Krusta celles es atradu lielu, resnu, aptuveni metru garu baļķēnu un uzreiz atcerējos Kristus Krustu. Atnesu uz savu celli un pieplaku pie tā, it kā tas būtu Kristus Krusts. Ak, kā sitās mana sirds! Es ar to gulēju!

– Geronda, Jūs toreiz domājāt par Krustā Sisto?

– Tikai par Krustā Sisto! Es sajutos kā Golgātā, it kā būtu apskāvis Godājamo Krustu. Ja tas patiesi būtu bijis Godājamais Krusts, nezinu, vai mani būtu pārņēmušas spēcīgākas jūtas. Mana sirds sprāga pušu, asaras, sirds dauzījās! Krūtis, ribas gandrīz vai pārsprāga. Es cieši satvēru šo koku tādēļ, lai neieplaisātu ribas. Jūs paņemat grāmatiņu ar dievkalpojuma tekstu Krustam, dziedat: "Kristus Krusts, kristiešu cerība," – bet jūsu prāts ir kaut kur tālu prom. Vai šādi dvēsele var mainīties? Jā, ja sāks darboties sirds, ja mainīsies dvēsele, tad būs svētki. Vai jūs zināt, ko nozīmē svētki?

Kad cilvēks uzmanīgi seko līdzi tam, ko dzied un jūt, no tā sākas dievbijība, atnāk aizkustinājums un viss pārējais. Tāpēc centieties iedziļināties jēgā, lai jūsu sirds tiktu

aizskarta un justu. Ja telegramma nonāks līdz sirdij, tad cilvēku aizskar viens vienīgs vārds, tad viņš iekšēji uzlido, mainās garīgi, bet visam pārējam pēc tam vienkārši seko; un šādas garīgās pārmaiņas viņam ir visā. Kad es izdzirdu "ikvienai mēlei pietrūkst spēka cienīgi Tevi augstiteikt, Dievadzemdētāja, arī pārpasaulīgs prāts ir nesaprašanā", šajā mirklī mani pārņem izbrīns. Bet, kad dzirdu "Sludini, zeme, lielu prieku", vai zināt, kas ar mani notiek? Sirds trīsuļo no prieka, un visu ķermeni pārņem saldi drebuļi. Bet, ja par jēgu neaizdomājas, tad nav arī nekādu izmaiņu ne sirdī, ne miesā.

– Geronda, man ļoti patīk patriotiskās dziesmas.

– Patriotiskās dziesmas modina mīlestību uz dzimteni, iedvesmo varoņdarbiem un ceļ cīņai. Vai zināt, cik daudzus cilvēkus vācu okupācijas laikā cīņai iedvesmoja viens pats aklais ar stabulīti? Ar kādām sāpēm nelaimīgais dziedāja "Esi vesela, diženā tauta!". Viņam par tautu sāpēja sirds, un šīs sāpes atbalsojās stabules skaņās! Izstiepa cepuri un teica: "Ziedojiet aklajam." Vācieši runāja: "Aklais, ko no tāda var prasīt," – un lika mierā, pat meta naudu! Bet viņš – sludināja! Tolaik cil-

vēkus nomāca grūtsirdība, bet viņš dvēselēs iededza liesmu, un daudzos radās apņēmība, un viņi devās taisni uz Džumerkas kalniem pie Zerva[66]. Un tagad iedomājieties – iedvesmoties tāpat mīlestībā uz Kristu!

Kad es dzirdu skanam maršu, manās acīs sariešas asaras… Uzriez nāk prātā karš, atbrīvošanās cīņas, varoņi, kuri tika nogalināti, kuri lēja savas asinis. Kad dzirdu aizkustinošu dziedājumu, mana sirds tiek satriekta. Dzirdu Lieldienu stihiras – priecājos. Bet, kad es dziedu, mans prāts ir Dievā un sirds trīsuļo. Ja dziedu kaut ko bēdīgu – no sirds pārdzīvoju un dziedu skumīgi. Ja dziedu kaut ko priecīgu – priecājos. Es vēlos teikt, ka visa pamatā ir prāts. Vai prāts ir koncentrējies uz jēgu? Ja jā, tad cilvēks garīgi mainās, sirds liesmo un, kā lai labāk pasaka, garīgā priekā pieņem šo garīgo aizkustinājumu. Bet, ja prāts neatrodas tur, kur tam būtu jābūt, tad nav nedz aizkustinājuma, nedz arī prieka.

[66] *Napoleons Zervs (1891–1957) – politiskais un militārais aktīvists, vācu okupācijas laikā viens no nacionālās pretošanās kustības līderiem. Pēc tam, kad okupācija bija beigusies, Zerva bruņotie formējumi kontrolēja lielāko daļu no Etoloakarnanijas un Epīras apgabaliem, kuros atradās Džumerkas kalni.*

Sirds ir muzikants

Psalmu dziedāšana ir ne tikai lūgsna, tā savā ziņā ir "neprāts", tā, kā lai labāk to pasaka, ir sirds jūtu izliešanās, plūšana pāri garīgā stāvokļa malām. Kad cilvēks domā par Kristu, par paradīzi, tad viņš dzied no sirds. Bet, kad pa mazam gabaliņam sāks nobaudīt debesu labumus, tad ikvienā dziedājumā sirds lēkā. Pat ja prāts nav koncentrēts uz vārdu jēgu, bet vien uz domām par paradīzi, arī tad sirdi pārņem trīsas. Sirds trīs kā lakstīgalai. Kad lakstīgala koka lapotnē dzied, trīs gan tās ķermenis, gan dreb zariņš, uz kura tā sēž. "Netraucējiet man," saka, "man neko nevajag, mani ir pārņēmis neprāts!"

– Geronda, manī ir nodoms, ka tad, kad es dziedu ne pēc notīm, tad dziedu no sirds.

– Cilvēks ar notīm sevi ierobežo. Bet sirdi ierobežot nav iespējams. Kad sirds darbojas, tad izraujas no ierobežotā un dodas uz neierobežotību, un tad dziedāšana tiek saldināta! Un tad, pat ja kaut kur nodziedāsi neprecīzi, tik un tā sajūti saldmi, jo no sirds plūst saldums.

– Geronda, kā to var panākt tad, kad dzied nevis viens, bet korī kopā ar pārējiem?

– Ja protopsalts dzied no sirds, tad pārējos viņa dziedājums aizrauj, viņi uzbudinās šī vārda labākajā nozīmē.

– Geronda, ja protopsalts nedzied no sirds, tad kāds cits no koristiem, lai kāda arī būtu viņa sirds, nespēs dziedāt no sirds, viņš sekos tam dziesmas ritmam un tam tonim, ko uzdod protopsalts.

– Tas ir, vai tad protopsalts viņam arī sirdi atņem? Viņš var būt pats pēdējais un dziedāt klusi, bet, ja dziedāšanā iegulda sirdi, tad arī dziedās no sirds, jo savādāk nespēj. Dzied, bet viņam iekšienē viss ceļas uz augšu, sirds trīs, un acīs sariešas asaras. Vai skaidrs? Tas otrais viņam netraucē, lai kā viņš arī dziedātu. Tāpēc necentīsimies rast sev attaisnojumu. Jebkurā gadījumā es nespēju saprast to, ka sievietes nedzied no sirds, no dvēseles, aizkustinoši, vēl jo vairāk, ka viņām šī sirds mīlestība un maigums ir doti no dabas.

– Geronda, man ir nodoms, ka mēs dziedam ar izjūtu, bet tikai ārēji.

– Izjūta Psalmu dziedāšanā nāk no iekšienes, no sirds. Kad prāts ir koncentrējies uz jēgu, tas arī piešķir sirdij jūtas – sirds ietrīsas! Sirds ir muzikants. Cilvēkā mītošais spēks, līdzjūtība, sāpes rada jūtas, dzīvību, pulsu,

un tas viss psalmu dziedājumam piešķir saldmi. Arī jūs, ja tajā visā iedziļināsieties, vai zināt, kā jūs dziedāsiet?

– Kļūt vienotām garā ar Jums, Geronda.

– Noreibums, noreibums! Redzi, daži muzikanti pirms uzstāšanās speciāli nedaudz iedzer un tad dzied ar dvēseli, viņu virzītājspēks ir alkohols. Bet jūs lai vada Gars, dievišķā uguns un Svētais Gars!

VII

SLAVINĀŠANAS STĀVOKLIS

"Esiet garīgajā sfērā, slavēšanas apgabalā. "Slava Tev, Dievs, slava Tev, Dievs," atkārtojiet pastāvīgi"

1. Dieva slavināšana

Slavināšanā ir arī grēknožēla

– Geronda, es svētcīņai nenododos, kā pienākas, un mani tas satrauc.

– Pielūko, slavini Dievu.

– Geronda, es Dievam vairāk lūdzu piedošanu, nekā Viņu slavinu.

– Arī tas ir labi, bet vēl labāk ir slavināt. Slavināšanā ir arī grēknožēla, kas sniedz dievišķo mierinājumu, jo ietver sevī pazemību. "Slava Tev, Dievs" – nozīmē "piedod, mans Dievs, manus grēkus, lai es varētu Tevi slavināt tā, kā slavina eņģeļi".

– Reizēm, Geronda, es lūgšanas nesāku ar to, ka lūdzu Dievam par mani, grēcinieci, ap-

žēloties, bet iesāku ar slavināšanu. Varbūt, ka tā nav pareizi?

– Tā arī dari. Vai tad mēs netikām runājuši, ka slavināšanā ir arī grēknožēla? Dieva slavināšana ir raksturīga dzīvespriecīgiem cilvēkiem. Redzi, ja kāds lielas pateicības pilnā mīlestībā ļoti nožēlo kaut kādu savu krišanu un pēc tam parāda grēku nožēlu, tad šādi viņš aizkustina Dievu. Kāds, nožēlojis grēkus, dienu un nakti pateicas Dievam un Viņu slavina par to, ka ir atbrīvots no iepriekšējās grēcīgās dzīves, un Dievs priecājas par Sava bērna lielo pateicības pilno mīlestību.

Slavināšana ir pateicības vislielākā izpausme

– Geronda, kas nu tas par lietu, lapas pavisam sausas!

– Ko lai saka? Pat šāds lietus, kas noskalo vien lapas, vai tad tas ir maz? Kad debesīs ieraudzīju mākoņus, es aiz pateicības Dievam nespēju pat aizmigt. "Mans Dievs," es teicu, "mēs neesam šāda lietus cienīgi." Piesargieties būt nepateicīgas. Pateicieties Dievam par visu, ko Viņš jums ir devis.

– Geronda, kā mums būtu jāpateicas Dievam par to, ka Viņš ir izpildījis mūsu lūgumus attiecībā uz klostera vajadzībām?

– Nokalpojiet visnakts dievkalpojumu, lai pateiktos Dievam, kurš ar Saviem svētajiem ir sūtījis palīdzību. Un vienmēr ievērojiet šādu noteikumu: pēc ikviena lūguma, kad esat lūgušās kvēli un no visas sirds, tiklīdz Labais Dievs to būs izpildījis – pienesiet no visas sirds slavinājumus, pateicieties ar prieku.

– Geronda, kā slavināt?

– Slavināšanu mēdz veikt skaļi, gadās, ka tas notiek sirdī, tad tā ir iekšējā slavināšana.

– Geronda, vai slavinājumā vienmēr ir arī pateicība?

– Kāda gan var būt slavināšana, ja nav pateicības? Vai tad eņģeļi Dievam nepateicas, kad Viņu slavina?

– Geronda, ar ko slavināšana atšķiras no pateikšanās?

– Slavināšana – tā ir priekpilna pateikšanās. Pateicības šalts, ielīksmošanās. Šī ielīksmošanās rodas iekšienē, sirdī. Cilvēks var no galvas visus vārdus arī nezināt, var zināt tikai pusi, izmantot pats savus vārdus, bet sirds trīsuļos priekā. Ja jūs Dievam pateicaties

par Viņa bagātīgajiem labajiem darbiem, tad pateicoties un slavējot jūs sajutīsiet visu Viņa Labestības bagātību.

Slavināšana sākas ar pateicību Dievam

– Geronda, vai pateicība, ko mēs izjūtam pret Dievu, ir slavināšana?

– Hmm, tas ir viss. Šeit sākas slavināšana.

– Geronda, kā rodas pateicība Dievam?

– Lai dvēselē varētu sajust pateicību Dievam, ļoti derīgi ir sekot, pareizi attiekties pret tuvāko un izjust pateicību pret cilvēkiem. Kurš jūtas pateicīgs tuvākajam kaut vai par pašu mazāko labdarību, neapšaubāmi izjūt neskaitāmas reizes lielāku pateicību pret Kristu, kurš bagātīgi sniedza un sniedz Savu labestību. Šādi cilvēks pastāvīgi būs pārpilns pateicības, jo brīdī, kad viņš domās par to, kā Kristum izrādīt savu pateicību, Kungs tam sniegs vēl lielākas svētības, tā ka labestības esences pārpilna dvēsele kusīs mīlestībā uz Viņu. Jo, ja reiz cilvēkam piemīt garīgā uzņēmība un viņš nemitīgi pateicas Dievam pat par Viņa vismazākajām dāvanām, tad arī Dievs uz to atbild ar vēl lielāku labestības izpausmi.

– Geronda, par Dieva labajiem darbiem ir jādomā par katru atsevišķi vai kā par kopību?

– Vislabāk, ja tu vari domāt par katru konkrēto labo darbu. Ja tu ievēro visu un nekas tev nepaslīd garām, tad tu sajutīsi pat pašu mazāko Labā Dieva pieskārienu un izjutīsi milzu pateicību. Kad bērna prāts koncentrējas uz māti, tad viņš sajūt viņas maigos pieskārienus. Bet, ja viņš ir aizrāvies ar spēļu mantiņām, tad, pat ja viņa bērneli samīļotu un skūpstītu, viņš neko nejutīs. Dievs mums pastāvīgi, maigi pieskaras. Cilvēks, kurš domā par Dieva labajiem darbiem, tiek aizkustināts, pārdzīvo sirdī un pastāvīgi slavina Dievu.

– Geronda, kā sirds var sākt līksmot un priecāties no pateicības jūtām uz Dievu?

– Cilvēks pazemībā un mīlestībā izjūt Dieva milzīgo labdarību un pārvēršas par pateicīgu kalpu *(Mt 25, 21–23)*. "Mans Dievs," viņš saka, "es neesmu Tavu rūpju vērts, palīdzi citam, tam, kuram ir grūtāk nekā man…" Un, redzot šādu mīlestību un pazemību, Dievs izlej Savu Žēlastību. Un tā šī pakaļdzīšanās turpinās: cilvēks pateicas – Dievs sniedz arvien jaunas dāvanas.

"Slava Tev, Dievs"

– Geronda, ko nozīmē "slava Tev, Dievs"?

– "Slava Tev, Dievs" nozīmē, lai "cilvēki iepazītu Dievu". Redzi, arī Kristus teica: *"Es Tevi esmu paaugstinājis virs zemes… un tagad apskaidro Tu Mani (Jņ 17, 4–5).* Daži šos vārdu skaidro nepareizi un saka: "Arī Kristus alkst pēc slavas!" Bet šie vārdi, lūk, ko nozīmē: "Es, Tēvs, Tevi esmu parādījis uz zemes, parādi Tu arī Mani, lai cilvēki noticētu."

– Geronda, man biežāk gribas atkārtot "slava Tev, Dievs", nevis "Kungs, apžēlojies". Varbūt, tas nav pareizi?

– Tas, dārgā, ir labi. Es visu dienu varu strādāt kādus amatnieka darbus un atkārtot: "Slava Tev, Dievs. Slava Tev, Dievs, par to, ka dzīvoju. Slava Tev, Dievs, ka nomiršu un iešu pie Tevis. Slava Tev, Dievs, pat ja es nonākšu ellē, bet no elles kāds tiks paņemts uz paradīzi. Un lai par mani neskumtu tad, kad es būšu ellē, lai Dievs no elles paņem daudzus grēciniekus, lai Viņa prieks par tiem kļūtu lielāks, bet Viņa skumjas par mani mazinātos."

Lai "slava Tev, Dievs" vienmēr būtu uz jūsu lūpām. Man reizēs, kad kaut kas sāp, "slava Tev, Dievs" ir kā zāles; viss pārējais nelīdz.

“Slava Tev, Dievs” ir pat augstāks par “Kungs Jēzu Kristu, apžēlo mani”. Starecs Tihons teica: “”Kungs Jēzu Kristu, apžēlo…” ir simts drahmu vērts, bet “slava Tev, Dievs” ir tūkstoš drahmu vērts, t.i., daudz vērtīgāks.” Ar to viņš vēlējās pateikt, ka Dieva Žēlastību cilvēks izlūdzas pēc vajadzības, bet Dievu slavina lielas pateicības pilnā mīlestībā, un tam ir ļoti liela nozīme. Viņš “slava Tev, Dievs” ieteica paust ne tikai tajās reizēs, kad mums viss ir labi, bet arī tad, kad pār mums nāk nedienas, jo arī šos pārbaudījumus ir pieļāvis Dievs mūsu dvēseļu labumam.

– Geronda, reizēm, kad es saku “slava Tev, Dievs”, tad dvēseli pārņem savāds prieks. Kas tas ir?

– Tā ir garīga līksmība. Tu ar šiem saviem vārdiem mani tā iepriecināji, ka no prieka sākšu rakstīt “slava Dievam, slava Dievam…” un ar šiem vārdiem “slava Dievam” pierakstīšu veselu lapu! Lai Dievs tevi citā dzīvē iecienī būt kopā ar eņģeļiem, kuri Dievu slavina nemitīgi. Āmen.

2. Slavināšanas sfēra

Divi slavināšanas stāvokļi

Pats svarīgākais slavināšanas izpratnē ir saprast, ka šajā jomā ir divi stāvokļi. Ja cilvēks pirmo neizies, tad nevarēs sasniegt otro. Pirmajā stāvoklī cilvēks izcieš bēdas, bet visu uztver pareizi. Pieturas pie labā nodoma, visā vaino sevi, pazemojas, nožēlo grēkus un par visu pateicas Dievam. "Mans Dievs," saka, "es Tev pateicos, es šo visu izciešu par saviem grēkiem. Es esmu pelnījis arī ko sliktāku, bet baidos, ka nespēšu izturēt. Es Tevi lūdzu, dod man pacietību un spēku, lai spētu visu to panest." Tad rodas dievišķais mierinājums un cilvēks pāriet otrajā stāvoklī.

Šādā stāvoklī atrodas tie, kuri ir izgājuši grēknožēlu un sajutuši dievišķo mierinājumu, kas rodas, atbrīvojoties no grēkiem, t.i., viņš ir izgājis cauri priekuraisošajām raudām un ir sasniedzis slavināšanu. Tad cilvēkam nav sarūgtinājuma, viņš jūt svētu prieku, pateicību Dievam, ko pats nespēj izturēt. Nemitīgi atkārto "slava Tev, Dievs", pateicas Dievam par Viņa dižajiem labajiem darbiem, par Viņa neaptveramo mīlestību, un tad jau

dvēsele pati virzās uz lūgšanu, uz Dieva slavināšanu vai arī lūdz Dievam piedošanu par to, ka tā nav Viņa labo darbu cienīga.

– Geronda, kā lūdzās starecs Tihons?

– Starecs Tihons bija sasniedzis slavināšanas līmeni, un lūgšanu vietā viņam bija slavināšana. Pār viņa lūpām nemitīgi skanēja: "Slava Tev, Dievs, slava Tev, Dievs," un gandrīz visas gada dienas viņam bija "gaišās", jo viņš pastāvīgi dzīvoja Pashas priekā.

Cilvēkiem, kuri ir sasnieguši šādu stāvokli, vienmēr ir Pasha, vienmēr ir Augšāmcelšanās! Visi zvani un signāldēļi zvana: *"Teiciet Viņu ar skanīgiem zvārguļiem, teiciet Viņu ar gaviļu zvaniem." (Ps. 150, 5)* Viņi Dievu slavina visas dienas garumā, un viņu sirdspuksti ir gluži kā zvanu skaņas.

Grēknožēlas asaras un slavināšanas asaras

– Geronda, lūdzu, paskaidrojiet mums abbas Īzaka teikto, kad viņš raksta par asarām: "Vienas asaras apdedzina un izkaltē miesu, bet citas asaras raisa prieku un to uztur; asaras, kas dzimst pazemīgas sirds aizkustinājumā grēka dēļ, apdedzina un kaltē miesu… Savukārt cita veida asaras rodas no atziņas

un apdomības, tās izdaiļo seju un baro miesu."

– Pirmās ir grēknožēlas asaras. Tev dziļi un patiesi sāp par sagrēkoto, un tu pazemībā raudi. Šīs asaras cilvēku uzveic, bet tajās ir arī dievišķs mierinājums. Un, kad dvēsele ar Dievu ir izlīgusi, rodas pateicības un slavinājuma asaras, un tās jau ir prieka asaras. Tad dvēsele tiek rasta jau citur, tā priecīgi lidinās maigas saldmes, paradīzes saldmes pārņemta. Esot šajā stāvoklī, cilvēkam pietiek ar nelielu pārtikas daudzumu. Sirds līksmo, un miesai ir pietiekoši ar to mazumiņu, ko viņš apēd; un arī miega trūkums viņam nekaitē. Ne tā, ka viņš sevi piespiež negulēt, nē, viņš nespēj gulēt prieka pārpilnības dēļ. Sirdī uzliesmo dievišķais eross, un viņš aizmirst par miegu. Šis milzu prieks pārpārēm nosedz nepietiekošo miega daudzumu.

– Geronda, vai cilvēks var dziedāt ar asarām acīs: "Kristus piedzimst, slavējiet"?

– Jā, pateicības asarās!

– Tas ir, Geronda, kad cilvēks slavina Dievu, viņš var raudāt?

– Jā, izjūt kaut kādu neizsakāmu prieku no pateicības, tā ka viņš nevar noturēties. Tas ir īsts slavināšanas uzplūds. Uzturieties garīgajā

sfērā, slavināšanā. Bez mitas skandējiet: "Slava Tev, Dievs, slava Tev, Dievs." Un pēc tam viss jūsos raisīs aizkustinājumu, par visu jutīsiet milzīgu pateicību Dievam, un Dievs ar Savu svētību pārpilnību jums atņems prātu.

3. Dieva dāvanas

Dievs Savu Žēlastību sniedz pakāpeniski

– Geronda, kāpēc reizēm mēs lūgšanu laikā izteikti jūtam Žēlastību, bet citās reizēs nejūtam itin neko?

– Lai mūs mudinātu uz varoņdarbu, Labais Dievs reizi no reizes mums sniedz šādas svētības. Gluži kā mēs mazam bērniņam sniedzam konfekti, sacīdami: "Ja būsi rātns, dabūsi vēl," – tāpat arī Dievs mums dod "konfektītes" tādēļ, lai mēs saprastu to, cik Viņš ir salds, un pievērstos svētcīņai, lai Viņam izpatiktu un būtu kopā ar Viņu.

– Geronda, vai tas saldums, ko lūgšanu laikā sajūt cilvēks, kurš vēl nav paguvis atbrīvoties no kaislībām, var būt vienkārši izjūtu līmenī?

– No sākuma var arī būt, bet, garīgi pieaugot, tā noskaidrojas; arī nenogatavojies

auglis skābina un savelk muti … Dievs Savu Žēlastību sniedz pakāpeniski tādēļ, lai cilvēks no tā gūtu labumu, jo, ja viņš uzreiz sajutīs visu Dieva Žēlastības pilnību, cilvēks to var arī neizturēt. Bet, ja cilvēks nesapratīs, ka arī šis mazumiņš ir nācis no Dieva, un viņā nostiprināsies nodoms, ka viņš ir kaut kas īpašs, tad Dievs šim cilvēkam atņems to, ko devis, līdz brīdim, kamēr viņš nebūs aptvēris, ka tas pieder nevis viņam, bet gan Dievam.

– Reizēm, Geronda, kad es ierodos cellē pēc tam, kad visu dienu ir pildīta paklausība, es vēlos nevis atpūsties, bet pievērsties kādam garīgam darbam.

– Tas ir garīgais auglīgums. Liec lietā šo savu stāvokli.

– Geronda, un kā man tad būtu jāslavina Dievs?

– Vienkārši atklāj Dievam visu, kas ir uz sirds. Šādi stāvokļi ir Dieva pieskārieni.

Dievišķais mierinājums lūgšanu laikā

– Geronda, kad Dievs cilvēkam sniedz iespēju sajust debešķīgu aromātu?

– Reizēm Dievs debešķīgu aromātu ļauj sajust lūgšanu laikā, reizēm lūgšanu pauzēs,

lai mierinātu, sniegtu vēstījumu, stiprinātu, tomēr vienmēr ar kādu mērķi.

– Reizēm, Geronda, kad es lūdzos un lūdzu Dievam žēlastību, es sajūtu tādas kā iekšējās pārmaiņas, aizkustinājumu.

– Kad cilvēks pazemīgi lūdz Dieva žēlastību un apzinās savu grēcīgumu, tad Dievs viņam sūta Savu svētību, un cilvēks mainās garīgi. Nožēlo, ka ar saviem grēkiem ir sarūgtinājis Dievu, apzinās savu vainu, jūt satriektību, un Dievs viņu apbalvo ar dievišķo mierinājumu.

– Geronda, kad es lūdzos, es sajūtu zināmu mierinājumu un prieku. Vai tas ir no Dieva vai – pievīlums?

– Tas ir labi, bet vēl labāk tam nepievērst nekādu vērību. Kad cilvēks šādām lietām nepievērš uzmanību, Dievs vēl vairāk tiek aizkustināts un Savu palīdzību sniedz savādāk. Vairies nodoties lūgšanām tādēļ, lai izjustu baudījumu, prieku. Bērns pie tēva steidzas ne jau tādēļ, ka viņš tam dod šokolādīti, bet gan tādēļ, ka viņš savu tēvu mīl; cita lieta, ja pats tēvs vēlēsies iedot šokolādīti. Lūgsna, kas tiek skaitīta, lai izjustu prieku, un ne tādēļ, lai savienotos ar Dievu, nav īsta lūgšana.

– Reizēm, Geronda, kad es lūdzos par kādu grūtību atrisināšanos, jūtu, ka iekšēji slavinu. Vai tas ir normāli?

– Bet vai pēc lūgšanas tu jūti dievišķo mierinājumu?

– Nezinu, vai tas, ko jūtu, Geronda, ir dievišķais mierinājums, bet iekšēji manī ielīst kaut kāds miers un pārliecība.

– Tajā arī ir paļaušanās uz Dievu un dievišķais mierinājums.

– Geronda, kā cilvēks var saprast to, vai viņa saziņa ar Dievu ir pareiza?

– Ja saņem iekšējo dievišķo mierinājumu. Šo dievišķo mierinājumu ar cilvēku sniegto mierinājumu nevar pat salīdzināt, gluži kā paradīzi nevar salīdzināt ar zemi.

– Geronda, es cenšos, uzcītīgi lūdzos, bet mierinājumu nejūtu.

– Tas ir labi, jo tu strādā, nesaņemot atlīdzību. Nodosim savu sirdi Dieva rokās, pazemīgi lūdzot Viņam žēlastību, bet Viņš zina, kas mums ir nepieciešams. Garīgs cilvēks meklē vienīgi to, kā glābt savu dvēseli. Svētcīnās ne tādēļ, lai gūtu dievišķo baudu, bet svētcīnās lielas pateicības pilnā mīlestībā un pieņem visu, ko viņam sniedz Dievs.

Dievišķās Žēlastības apciemojums

– Geronda, kāda ir neradītā gaisma?

– Kā es to varu zināt? Man cellē stāv radīta krāsniņa, kuru es kurinu, lai sasildītos. Bet, ja ir nepieciešama gaisma, tad iededzu sveci!

Nekad nav jāmeklē gaisma vai dievišķas dāvanas, bet jāmeklē tikai grēknožēla, kura atnesīs pazemību, un tad jau Labais Dievs cilvēkam dos to, kas viņam ir vajadzīgs. Reiz es devos apraudzīt tēvu Dāvidu no Dionīsija klostera. Viņa celle bija pilna ar krāmiem, tumsa. Bet šajā tumšajā cellē viņš dzīvoja gaismā. Man bija bail viņam ko jautāt! "Par to nerunā, nerunā," viņš atkārtoja. Vai zini, ko nozīmē tumsā redzēt gaismu, lai gan tev gaismas nav? Dzīvot starp krāmiem un atrasties Dieva mājokļos!

"Lai varētu pieņemt garu, ir jāizlej asinis." Kad es dzīvoju kopdzīvošanas klosterī, reiz Lielajā gavēnī biju nolēmis to piepildīt dzīvē. Sevi nemaz nežēloju, tā biju nospriegojis virvi, ka vēl pavisam nedaudz – un tā pārtrūks. Jutu tādu nogurumu, ka ceļa vidū nolikos garšļaukus un lūdzu Dievu, lai Viņš man palīdz piecelties, lai cilvēki to nepamanītu un vēlāk nerunātu: "Lūk, mūki tā nododas askē-

zei, ka neturas kājās no noguruma." Tā bija ikdienas moceklība. Ceturtdienā, pirms Lācara sestdienas, vakarā cellē skaitot lūgšanas, es izjutu tādu saldmi, tādu līksmību; mani apēnoja gaisma, no acīm plūda asaras, saldas raudas. Tā tas turpinājās kādas divdesmit vai trīsdesmit minūtes un deva tādus spēkus, ka pēc tam garīgi baroja desmit gadus.

Kad es par to apjautājos sterecam Pēterim[67], viņš man atbildēja: "Es šādus stāvokļus pārdzīvoju pastāvīgi. Šādos brīžos, kad pār mani nāk Dievišķā Žēlastība, mana sirds kļūst saldi siltināta no Dieva mīlestības un no iekšienes un ārienes mani apgaismo kaut kāda neparasta gaisma, es jūtu, ka staro pat mana seja. Pat mana celle ir apmirdzēta. Tad es noņemu skufiju, pazemīgi noliecu galvu un Kristum saku: "Kungs, dur manā sirdī ar Savas labestības šķēpu." Neizsakāmā pateicībā pār maniem vaigiem nepārstājot plūst saldas asaras, un es slavinu Dievu. Tad viss apstājas, jo es jūtu Kristu tepat blakus un nespēju vairs neko lūgt; lūgšana beidzas, lūgšanu krelles kustēties nevar."

– Geronda, vai cilvēks neradīto gaismu skata ar jūtu acīm?

[67] *Tēvi svētkalnieši un citi Svētā Kalna stāsti, 160.–164. lpp.*

– Ja beigsiet ķildoties, pateikšu.

– Geronda, kamēr mēs no tām atbrīvosimies, Jūs jau būsiet aizbraucis… Lai tā ir garīgās žēlsirdības dāvana!

– Kad es dzīvoju Katunakos Ipātija cellē, kādu vakaru, kad es ar lūgšanu krellēm biju noskaitījis vakara lūgsnas, padzēru tēju un turpināju tālāk – ar lūgšanu krellēm noskaitīju pēcvakara lūgšanas un akatistu, bet pēc tam sāku veikt lūgšanu. Jo ilgāk es to skaitīju, jo tālāk atkāpās nogurums un es sajutu vieglumu. Dvēselē jutu tādu prieku, ka miegs pazuda, visu laiku skaitīju lūgšanu. Ap vienpadsmitiem naktī manu celli pēkšņi piepildīja kaut kāda salda, debešķīga gaisma. Tā bija ļoti spēcīga, tomēr neapžilbināja. Vienlaikus es sapratu, ka arī manas acis ir kļuvušas "spēcīgākas", lai es šo gaismu spētu izturēt. Kamēr es atrados šādā stāvoklī, šajā dievišķajā gaismā, es atrados citā pasaulē, garīgajā. Manī mutuļoja neaprakstāms prieks, un ķermenis bija viegls; miesas smagums izgaisa. Es jutu Dieva Žēlastību, dievišķo apgaismību. Prātā viens aiz otra steidza svētie jēdzieni, gluži kā jautājums–atbilde. Man nebija ne problēmu, ne jautājumu, bet es taujāju un tanī pašā mirklī arī saņēmu atbildi. Atbildes bija cilvēciskos

vārdos, tomēr tajos bija arī teoloģija, jo tie bija svētie vārdi. Un to bija tik daudz, ka, ja viņus visus pierakstītu, tad sanāktu otrais "Evergetinos". Tā tas turpinājās visas nakts garumā līdz deviņiem rītā. Kad gaisma nozuda, man viss šķita esam tumšs. Es izgāju laukā, un likās, ka apkārt valda dziļa nakts. "Cik pulkstens? Vai gaisma vēl nav aususi?" es pajautāju garām ejošajam mūkam. Viņš manī palūkojās un nesapratnē pārjautāja: "Ko tu, tēvs Paīsij, teici?" – "Ko es teicu?" es pārjautāju pats sev un atgriezos cellē. Palūkojos pulkstenī un pēkšņi attapu, kas bija noticis. Bija deviņi no rīta, saule stāvēja augstu debesīs, bet man diena šķita kā nakts! Man šķita, ka saule tik tikko spīd, it kā būtu iestājies aptumsums. Es sajutos kā cilvēks, kurš pēkšņi pēc atrašanās spožā gaismā ir nonācis tumsā – tik liela bija šī atšķirība! Kad šis dievišķais stāvoklis izbeidzās, es atgriezos atpakaļ savā parastajā, cilvēciskajā stāvoklī un darīju to, ko darīju vienmēr. Nedaudz nodarbojos ar rokdarbiem, nolasīju stundas pēc lūgšanu krellēm, pēc Devītās stundas izmērcēju dažus sausiņus ēšanai, bet jutos kā tāds dzīvnieks, kurš vienā brīdī kasās, citā – gremo zāli, vēl citā – bezmērķīgi blenž apkārt, un sacīju pats sev: "Paskat, ar ko es nodarbojos! Un

tik ilgus gadus?" Līdz pašam vakaram manī bija tāds prieks, ka pēc atpūtas nejutu ne mazāko vajadzību. Tik spēcīgs bija šis stāvoklis. Visu to dienu es visu redzēju kā miglā tītu, tik tikko spēju kaut ko padarīt. Bet ārā bija vasara, un saule spīdēja spoži. Nākošajā dienā es apkārtējos priekšmetus jau sāku redzēt kā parasti. Pildīju savu parasto noteikumu, bet vairs nejutos tā, kā biju juties iepriekšējā dienā – kā dzīvnieks.

Kādām bezjēdzīgām lietām mēs izniekojam savu laiku un cik daudz zaudējam! Tāpēc, kad es redzu sīkumainību, ķildošanos, mazdūšību, mani pārņem lielas skumjas.

Prāts ar Kristu klusēšanā…

– Geronda, abba Īzaks raksta: "Pazemīgais Dieva priekšā neuzdrošinās gribēt lūgties." Ko tad dara?

– Viņš nejūtas cienīgs lūgties, runāt ar Dievu.

– Un ko viņš dara, Geronda?

– Viņam pietiek ar to vien, ka atrodas Dieva priekšā.

– Geronda, kā Jūs vingrinājāties lūgšanā vietās, kur nodevāties svētcīņai?

– Iegāju lūgšanā! Vai zini, ko nozīmē – iegāju? Gremdējos… Salda iegremdēšanās…

– Jūs, Geronda, gribat teikt, ka zaudējāt vietas un laika izjūtu?

– Jā, iegāju pilnībā… Lai ievestu prātā kādu domu, lūgšana bija jāaptur. Vai zini, ko nozīmē gremdēties, gremdēties…. Un pēc tam tu jau vairs negribi itin neko, tev nekas nav vajadzīgs.

– Pēc tam, Geronda, vien saki: "Kungs Jēzu Kristu, apžēlo mani"?

– Nesaki neko; jūti dievišķo siltumu, saldmi. Te pārtrūkst arī lūgsna, jo prāts ir savienojies ar Dievu un neparko nevēlas no Viņa šķirties: tik labi tam ir.

Kad cilvēks nonāk šādā stāvoklī, lūgšana pārtrūkst pati no sevis. Tad prāts apstājas Dieva klātbūtnē, beidz darboties smadzenes, un dvēsele jūt vienīgi dievišķās mīlestības saldmi, dievišķo siltumu un gādību, gluži kā zīdainis, kurš ne par ko nedomā, vien priecājas, atrodoties mātes rokās. Kad bērniņš mātes rokās paliek kluss, vai tad viņš kaut ko saka? Viņi ir kopā, un tā arī ir viņu kopābūšana.

Laba lieta ir lūgšana ar klusēšanu,
bet labāk klusēšana kopā ar klusēšanu –
prāts ar Kristu klusēšanā.

PIELIKUMS

Stareca Paīsija vēršanās pie svētā Arsēnija

"Lai kā es arī nepūlētos, tomēr, ja tu nebūsi par vidutāju, mans signāls vienalga būs –0– (spēcīgi traucējumi). Tamdēļ izdari to pašu, ko izdarīji toreiz. Iespējams, ka manu grēku dēļ tu mani neuzklausīsi, bet nedrīkst taču pieļaut, ka manu grēku dēļ ciestu citi cilvēki, tad sodi tu mani tā, kā soda labs tēvs. Mans tēvs, mans tēvs, mans tēvs."

Šo vēršanos pie svētā Arsēnija tēvs Paīsijs bija ierakstījis pašā Psalmu sākumā. Vārdi "izdari to pašu, ko izdarīji toreiz" attiecas uz notikumu 1971. gadā. Tēvs Paīsijs ieraudzīja sevi stāvam liela lauka vidū, kurā viņam vajadzēja nopļaut vien "nelielu pleķīti", bet tā otrajā malā atradās sakaru mezgls, kurā bija "neliels darba kabinets". Tāpēc viņš pārmaiņus te novāca lauku, te devās uz kabinetu, lai nosūtītu uzkrājušos ziņojumus. Bet ik reizes, kad viņš ieradās kabinetā, tajā jau bija virsnieks, kas pats sūtīja ziņojumus. Šis virsnieks viņam paziņoja, ka viņš ir svētais Arsēnijs. Arī vārdi "mans tēvs, mans tēvs" ir saistīti ar svētā Ar-

sēnija vizīti (tajā pašā 1971. gadā). Svētā apmeklējums Starecu piepildīja ar tādu "saldumu un debesu līksmību", ka tad, kad svētais Arsēnijs devās prom, Paīsijs viņam nopakaļ sauca: "Mans tēvs, mans tēvs!"

Svētā Arsēnija Psaltērijs

Psalmu lasīšana dažādās vajadzībās un situācijās atbilstoši svētā Kapadokijas Arsēnija kārtībai. Psalmi sakārtoti pēc Septuagintas grieķu tulkojuma.

1. Ps. ***Svētīts tas cilvēks, kas neseko bezdievīgo padomiem…***

Stādot augļu kokus un vīnogulājus, lai tie dotu ražu.

2. Ps. ***Kāpēc trokšņo tautas…***

Lai Dievs dotu apgaismību tiem cilvēkiem, kuri dodas uz konferencēm.

3. Ps. ***Ak, Kungs, cik daudz gan man pretinieku…***

Lai cilvēkos zustu ļaunais un viņi velti nemocītu savus tuvākos.

4. Ps. ***Uzklausi manus saucienus, manas taisnības Dievs…***

Lai Dievs dziedētu jūtīgus ļaudis, kuri ir ieslīguši melanholijā tādēļ, ka cietsirdīgi cilvēki pret viņiem nav pienācīgi izturējušies.

5. Ps. ***Uzklausi manus vārdus, Kungs…***

Lai Dievs izdziedētu acis, kuras savainojuši ļauni cilvēki.

6. Ps. ***Kungs, nesodi mani Savās dusmās…***

Lai Dievs atbrīvotu cilvēku no burvestību valgiem.

7. Ps. ***Kungs, mans Dievs, pie Tevis es tveros…***

Par cilvēkiem, kurus iebiedējuši ļaunu cilvēku draudi.

8. Ps. ***Kungs, mans Valdniek, cik augsti godājams ir Tavs Vārds visās zemēs…***

Par cilvēkiem, kuri cietuši no dēmoniem vai ļauniem cilvēkiem.

9. Ps. ***Es pateikšos Tam Kungam no visas sirds…***

Lai cilvēku naktī miegā un dienā vīzijās pārstātu baidīt ļaunie gari.

10. Ps. ***Es tveros pie sava Kunga…***

Par cietsirdīgiem laulātajiem, kuri strīdas un šķiras. (Kad cietsirdīgākais laulātais moka maigāko.)

11. Ps. ***Palīdzi, ak, Kungs, jo svētie ir zustin zuduši…***

Par neprāšiem, ar ļaunumu inficētajiem, kuri cilvēkiem dara ļaunu.

12. Ps. ***Cik ilgi, ak, Kungs, Tu neliksies zinis par mani…***

Par tiem, kuri slimo ar aknu slimībām.

13. Ps. ***Bezprāši saka savā sirdī: Dieva nevaid…***

Pret baiso dēmonu *(3 reizes dienā 3 dienu garumā).*

14. Ps. ***Kungs, kas mājos Tavā mājoklī…***

Lai laupītāji mainītu savus nodomus, nožēlotu grēkus un atgrieztos tukšām rokām.

15. Ps. ***Pasargi mani, Dievs, jo es paļaujos uz Tevi…***

Lai atrastos pazudušās atslēgas.

16. Ps. ***Ak, Kungs, mana pestīšana, ievēro manu taisno lietu…***

Kad notikusi liela apmelošana *(3 reizes dienā 3 dienu garumā).*

17. Ps. ***Es Tevi mīlu no sirds dziļumiem, Kungs, mans stiprums…***

Zemestrīču vai vētru, lietusgāžu un zibens laikā.

18. Ps. ***Debesis daudzina Dieva godu...***

Par dzemdību izdošanos.

19. Ps. ***Lai Tas Kungs tevi uzklausa bēdu laikā…***

Par laulātajiem, kuriem slimību dēļ nav bērnu, lai Dievs viņus dziedinātu un pasargātu no šķiršanās.

20. Ps. ***Kungs, ķēniņš priecājas par tavu spēku…***

Lai Dievs mīkstinātu bagāto sirdis un viņi darītu labu nabadzīgajiem.

21. Ps. ***Mans Dievs, mans Dievs, kāpēc Tu mani esi atstājis…***

Lai Dievs ierobežotu ugunsgrēku un nenotiktu kāda nelaime.

22. Ps. ***Tas Kungs ir mans gans, man netrūkst ne nieka…***

Lai Dievs apvaldītu nerātnus un nepaklausīgus bērnus, kuri sarūgtina savus vecākus.

23. Ps. ***Tam Kungam pieder zeme un viss…***

Lai varētu atvērt durvis reizēs, kad ir pazudusi atslēga.

24. Ps. ***Uz Tevi, Kungs, es paceļu savu dvēseli…***

Par cilvēkiem, kuriem seko kārdinājumi, kas pastāvīgi viņu dzīvē rada šķēršļus, lai viņi sāktu kurnēt.

25. Ps. ***Kungs, gādā man taisnību, jo es staigāju nevainībā…***

Kad kāds Dievam lūdz ko labu, lai Dievs to dotu par labu cilvēkam.

26. Ps. ***Kungs ir mans gaišums un mana pestīšana…***

Lai Dievs pasargātu lauku iedzīvotājus no ienaidnieku militārajām vienībām, lai cilvēkiem nenodarītu ļaunu un neizputinātu saimniecības.

27. Ps. ***Tevi es piesaucu, Kungs…***

Par to, lai tiktu dziedināti tie, kuri slimo ar neirastēniju un nervu slimībām.

28. Ps. ***Dodiet Tam Kungam, jūs, dieva dēli…***

Par tiem, kuriem jūras ceļojumos ir slikta pašsajūta un māc bailes reizēs, kad jūrā ir spēcīgi viļņi.

29. Ps. ***Es Tevi augstu teikšu, ak, Kungs, jo Tu esi mani augstu cēlis…***

Par tiem, kuri, dzīvojot barbaru un neticīgo tautu vidū, ir briesmās, lai Dievs viņus pasaudzētu, bet kaimiņus apgaismotu, lai viņi savaldītu raksturu un atzītu Dievu.

30. Ps. ***Pie Tevis, Kungs, es patveros…***

Lai Dievs, esot sliktiem laika apstākļiem, dotu bagātīgu labības un augļu ražu.

31. Ps. ***Svētīgs, kam pārkāpumi piedoti…***

Lai nomaldījušies un nogurušie ceļinieki atrastu ceļu.

32. Ps. ***Dziediet priecīgi Tam Kungam…***

Lai atklātos patiesība gadījumā, kad cilvēks kļūdas pēc ir nonācis cietumā, un ieslodzītais nokļūtu brīvībā.

33. Ps. ***Es slavēšu To Kungu vienumēr…***

Par tiem cilvēkiem, kuri ir uz nāves gultas, un kad viņus moka velni dvēseles iziešanas brīdī, vai arī, kad uzbrūk ienaidnieku armija, un kad tā dodas pāri robežai.

34. Ps. ***Ej tiesā, Kungs, ar tiem, kas ar mani tiesājas…***

Lai Dievs pasargātu tikumīgus ļaudis no ļaunu cilvēku izliktajām lamatām, kuri izmanto Dieva cilvēku vienkāršību un labestību.

35. Ps. ***Grēks čukst bezdievīgajam viņa sirdī…***

Par naida pilnīgu iznīdēšanu pēc tam, kad pēc apvainojumiem un strīdiem ir izlīgts.

36. Ps. ***Nesaniknojies par tiem, kas ir nekrietni…***

Par cilvēkiem, kurus ir sakropļojuši noziedznieki.

37. Ps. ***Kungs, nesodi mani Savās dusmās…***

Kad rodas uztūkums slimu zobu dēļ.

38. Ps. ***Es biju apņēmies: "Es uzmanīšu savus ceļus…"***

Lai pamesti un bez iztikas palikuši cilvēki atrastu darbu un nebūtu sarūgtināti.

39. Ps. ***Es gaidīt gaidīšu uz to Kungu…***

Lai pēc konfliktiem vadītāja un pakļauto vidū atjaunotos mīlestība.

40. Ps. ***Svētīgs, kas rūpējas par grūtdieni…***

Par labu iznākumu priekšlaicīgu dzemdību gadījumā.

41. Ps. ***Kā briedis brēc pēc ūdens upēm…***

Par jaunajiem, kuri cieš no nelaimīgas mīlestības, kad viens mokās un cieš.

42. Ps. ***Gādā man taisnību, mans Dievs, un izved galā manu prāvu…***

Par gūstekņu atbrīvošanu no naidnieku cietumiem.

43. Ps. ***Dievs, paši savām ausīm…***

Lai laulāto konflikta laikā Dievs parādītu patiesību un viņi izlīgtu.

44. Ps. ***Mana sirds izplūst košos vārdos…***

Par cilvēkiem, kuriem ir slima sirds vai nieres.

45. Ps. ***Dievs ir mūsu patvērums un stiprums…***

Par jaunajiem cilvēkiem, kuri ienaidnieku skaudības dēļ nespēj nodibināt ģimeni.

46. Ps. ***Plaukšķiniet priecīgi, visas tautas…***

Par kalpu vai vergu, kad viņš aizskarts pamet savu kungu, lai viņš nomierinātos un atrastu darbu.

47. Ps. ***Liels ir Tas Kungs un augsti teicams…***

Kad pirātu bandas laupa un zog. *(Lasīt regulāri 40 dienu garumā.)*

48. Ps. ***Uzklausiet to, visas tautas…***

Par tiem, kuri strādā bīstamu darbu.

49. Ps. ***Dievs, stiprais Dievs Kungs, uzrunā…***

Lai savas pestīšanas dēļ nožēlotu grēkus un pie Dieva atgrieztos tie cilvēki, kuri no Viņa ir novērsušies.

50. Ps. ***Apžēlojies par mani, ak, Dievs, Savā žēlastībā…***

Kad mūsu grēku dēļ pār mums nāks Dieva dusmas, lai mēs gūtu mācību un labotos *(epidēmijas vai mēris, vai mājlopu nobeigšanās).*

51. Ps. ***Ko tu lielies ar ļaunumu…***

Lai cietsirdīgie valdnieki nožēlotu grēkus, kļūtu žēlsirdīgāki un vairs nemocītu tautu.

52. Ps. ***Ģeķis saka savā sirdī: "Dieva nav!"…***

Lai Dievs svētītu zvejnieku tīklus un tajos būtu bagātīgi lomi.

53. Ps. ***Dievs, palīdzi man ar Savu Vārdu…***

Lai Dievs dotu gudrību bagātajiem, kuriem pieder vergi, un viņi tos atbrīvotu.

54. Ps. ***Sadzirdi, ak, Dievs, manu lūgšanu…***

Lai tiktu atjaunota nepatiesi apmelotas ģimenes reputācija.

55. Ps. ***Apžēlojies par mani, ak, Dievs, jo cilvēki grib mani iznīcināt…***

Par jūtīgiem cilvēkiem, kuriem tuvākie ir radījuši dvēseles traumas.

56. Ps. ***Apžēlojies par mani, ak, Dievs, apžēlojies par mani…***

Par cilvēkiem, kurus nomoka galvas sāpes, ko izraisa liels sarūgtinājums.

57. Ps. ***Vai jūs patiesi spriežat taisnu tiesu…***

Lai labi viss izdotos cilvēkiem, kuri dara labu, lai Dievs apturētu dēmonu vai nelabvēļu ļauno rīcību.

58. Ps. ***Izglāb mani, mans Dievs, no maniem ienaidniekiem…***

Par mēmajiem, lai Dievs atraisītu viņu mēli.

59. Ps. ***Dievs, Tu esi mūs atmetis…***

Lai Dievs parādītu patiesību, kad tiek apmeloti vairāki cilvēki.

60. Ps. ***Klausi, ak, Dievs, manu skaļo saucienu…***

Par tiem, kam ir grūti pastrādāt vai nu slinkuma, vai kautrīguma dēļ.

61. Ps. ***Tiešām mana dvēsele ir klusu savā svētcerē uz Dievu…***

Lai Dievs atbrīvotu mazdūšīgu cilvēku no pārbaudījumiem, kuram nav pacietības un kurš kurn.

62. Ps. ***Kungs, Tu esi mans Dievs…***

Lai lauki un dārzi sausuma laikā nestu augļus.

63. Ps. ***Klausi, Dievs, manu balsi…***

Kad cilvēku sakož vilks vai traks suns. *(Šādos gadījumos svētais deva dzert arī svēto ūdeni.)*

64. Ps. ***Dievs, klusībā Ciānā Tu tieci slavēts…***

Lai tiem, kuri nodarbojas ar tirdzniecību, būtu svētība, lai nemētātos ar tukšiem vārdiem un nemānītu vienkāršo tautu.

65. Ps. ***Gavilējiet Dievam jūs, visas zemes…***

Lai sātans mājās nevērptu visādas intrigas un nesarūgtinātu ģimeni.

66. Ps. ***Lai Dievs par mums apžēlojas un svētī mūs…***

Mājputnu saimniecības (fermas) svētīšanai.

67. Ps. ***Dievs ceļas, Viņa ienaidnieki tiek izklīdināti…***

Par priekšlaicīgu dzemdību laimīgām beigām, kad ar sievieti ir atgadījies kaut kas slikts.

68. Ps. ***Palīdzi man, ak, Dievs, jo ūdeņi apdraud manu dzīvību…***

Dabas katastrofu laikā, kad upes pārplūst, applūdina mājas un iet bojā cilvēki.

69. Ps. ***Steidzies mani, ak, Dievs, paglābt…***

Par jūtīgiem cilvēkiem, kurus sarūgtina ikviens sīkums un viņi padodas izmisumam, lai Dievs tos stiprinātu.

70. Ps. ***Uz Tevi, Kungs, es paļaujos…***

Par pamestiem cilvēkiem, kuri sātana skaudības dēļ ir kļuvuši par apgrūtinājumu un krīt izmisumā; lai pār viņiem nāktu Dieva Žēlastība, lai viņi tiktu apgādāti un aprūpēti.

71. Ps. ***Dievs, piešķir Savu taisnīgo tiesneša spēju…***

Lai Dievs svētītu jaunās ražas labumus, ko zemnieki ienes savās mājās.

72. Ps. ***Tiešām vēlīgs ir Dievs Israēlam…***

Lai noziedznieki nožēlotu grēkus.

73. Ps. ***Kāpēc Tu, ak, Dievs, esi atstūmis uz mūžīgiem laikiem…***

Lai Dievs aizstāvētu lauku iedzīvotājus, kuri apstrādā savus zemes gabalus, kad ienaidnieks ielenc ciemu.

74. Ps. ***Mēs Tev pateicam, Dievs…***

Lai cietsirdīgais priekšnieks atmaigtu, beigtu mocīt savus tuvākos, savus padotos.

75. Ps. ***Dievs ir visu atzīts Jūdā…***

Lai Dievs uzmundrinātu un aizsargātu sievieti, kura baidās dzemdēt.

76. Ps. ***Es piesaucu skaļā balsī Dievu un kliedzu pēc Viņa…***

Lai Dievs dotu gudrību, kad vecāku un bērnu starpā valda nesaskaņas; lai bērni klausītu vecākus, bet vecāki viņus mīlētu.

77. Ps. ***Klausies, mana tauta, manu mācību…***

Lai Dievs dotu gudrību kreditoriem, lai viņi savus tuvākos parādu dēļ nemocītu un būtu žēlsirdīgi.

78. Ps. ***Ak, Dievs, tautas ir ielauzušās Tavā mantojumā…***

Lai Dievs pasargātu ciemus no laupītāju un ienaidnieku vienību uzbrukumiem.

79. Ps. ***Israēla gans, klausies…***

Lai Dievs dziedinātu cilvēku, kad uzblīst seja un sāp galva.

80. Ps. ***Dziediet priecīgi Dievam, mūsu stiprumam…***

Lai Dievs parūpētos par trūcīgajiem, kurus nomāc trūkums, kuri cieš no nabadzības un ir bēdu nomākti.

81. Ps. ***Dievs stāv vareno sanāksmē…***

Lai cilvēki pirktu zemkopju produktus, lai zemnieki nenoskumtu un nebēdātos.

82. Ps. ***Ak, Dievs, nepaliec mierā…***

Lai Dievs ļauniem cilvēkiem neļautu izdarīt slepkavību.

83. Ps. ***Cik mīlīgas ir Tavu māju vietas…***

Lai Dievs pasargātu mājas, lopus, ražu un visu darbā nopelnīto mantu.

84. Ps. ***Tu, ak, Kungs, esi apžēlojies par Savu zemi…***

Lai Dievs dziedinātu cilvēkus, kurus ir ievainojuši un nobiedējuši laupītāji.

85. Ps. ***Kungs, pagriez Savu ausi…***

Lai Dievs pasargātu tautu, kad uznāk holera un mirst ļaudis.

86. Ps. ***Dieva Kunga pilsēta ir dibināta uz svētiem kalniem…***

Lai Dievs paildzinātu ģimenes galvas mūžu, lai ģimene nepaliktu bez apgādnieka.

87. Ps. ***Kungs Dievs, mans Pestītāj…***

Lai Dievs pasargātu visus neaizsargātos cilvēkus, kuri cieš no savu nežēlīgo tuvinieku terora.

88. Ps. ***Es dziedāšu par Tā Kunga žēlastību visos laikos…***

Lai Dievs stiprinātu visus slimīgos un vājos ļaudis, lai viņi varētu nepaguruši, bez sarūgtinājuma strādāt.

89. Ps. ***Kungs, Tu mums esi bijis par patvērumu…***

Lai Dievs sausuma laikā sūtītu lietu, vai arī lai izžuvušajās akās atgrieztos ūdens.

90. Ps. ***Kas dzīvo Visuaugstākā patvērumā…***

Lai pazustu dēmons, kurš rādās cilvēkam un viņu baida.

91. Ps. ***Laba lieta ir Tam Kungam pateikties…***

Lai Dievs cilvēkiem dotu apdomību garīgo panākumu gūšanā.

92. Ps. ***Tas Kungs ir ķēniņš, tērpies godībā…***

Lai Dievs pasaudzētu kuģi, kad tas ir briesmās stiprā vētrā. *(Vienlaikus ar svēto ūdeni svētījot visus četrus kuģa bortus.)*

93. Ps. ***Dievs Kungs, Tu atriebējs Dievs…***

Lai Dievs dotu gudrību nepaklausīgajiem un nepakļāvīgajiem ļaudīm, kuri caur pastrādātajām nelikumībām un nesaskaņām musina un mulsina tautu.

94. Ps. ***Nāciet, dziedāsim līksmi Tam Kungam…***

Lai laulātie būtu pasargāti no maģiskās uzmākšanās un ietekmes un nerastos nesaskaņas un ķildas.

95. Ps. ***Dziediet Tam Kungam jaunu dziesmu…***

Lai Dievs kurlajiem dāvātu dzirdi.

96. Ps. ***Tas Kungs ir ķēniņš…***

Lai no cilvēkiem atietu burvestības.

97. Ps. ***Dziediet Tam Kungam jaunu dziesmu, jo Viņš ir darījis brīnumus…***

Lai Dievs sniegtu mierinājumu cilvēkiem, kurus nomāc skumjas, lai viņi atbrīvotos no sarūgtinājuma.

98. Ps. ***Tas Kungs ir kļuvis ķēniņš – tautas lai dreb…***

Lai Dievs svētītu un dāvātu Žēlastību jauniem cilvēkiem, kuri vēlas sevi veltīt Dievam.

99. Ps. ***Gavilējiet Tam Kungam, visas pasaules zemes…***

Lai Dievs svētītu un piepildītu cilvēku labās vēlmes.

100. Ps. ***Es dziedāšu par žēlastību un tiesisku taisnību…***

Lai Dievs Savas dāvanas sniegtu sirsnīgiem cilvēkiem, lai tie palīdzētu tuvākajiem.

101. Ps. ***Klausi, ak, Kungs, manu lūgšanu, manas vaimanas lai nāk Tavā priekšā…***

Lai Dievs svētītu cilvēkus, kuri ieņem augstus amatus, lai viņi palīdzētu cilvēkiem un pret tiem izturētos labi un saprotoši.

102. Ps. ***Teici To Kungu, mana dvēsele, un viss, kas manī, Viņa Svēto Vārdu…***

Par to, lai sāktos mēnešreizes, ja tās kavējas.

103. Ps. ***Teici To Kungu, mana dvēsele! Kungs, mans Dievs, cik Tu esi liels…***

Lai Dievs svētītu cilvēku mantu, lai visa kā būtu pietiekoši un dēļ tā nerastos sarūgtinājums, bet gan lai valdītu pārticība un tiktu slavēts Dievs.

104. Ps. ***Pateicieties Tam Kungam, piesauciet Viņa Vārdu…***

Lai cilvēki nožēlotu un izsūdzētu savus grēkus.

105. Ps. ***Teiciet To Kungu… Kas var izteikt…***

Lai Dievs apgaismotu cilvēkus un tie nenoklīstu no glābšanās ceļa.

106. Ps. ***Pateiciet Tam Kungam… Tā lai saka…***

Lai Dievs dziedinātu sievietes neauglību.

107. Ps. ***Ak, Dievs, mana sirds ir droša…***

Lai Dievs piezemētu ienaidniekus un viņi mainītu savus ļaunos nodomus *(7 reizes dienā 7 dienu garumā).*

108. Ps. ***Dievs, es Tevi slavēju…***

Lai Dievs izdziedē mēnessērdzīgos, vai arī lai apžēlojas par nepatiesu liecību sniedzējiem un viņi nožēlotu grēkus.

109. Ps. ***Tā Kunga vārds manam kungam…***

Lai jaunie cienītu vecākos.

110. Ps. ***Es pateicos Tam Kungam… taisno vidū…***

Lai netaisnie tiesneši nožēlotu grēkus un Dieva tautu tiesātu taisnīgi.

111. Ps. ***Svētīts tas cilvēks, kas bīstas To Kungu…***

Lai Dievs pasargātu karavīrus, kas dodas karā.

112. Ps. ***Teiciet jūs, Tā Kunga kalpi…***

Lai Dievs svētītu nabadzīgo atraitni, lai tā varētu nomaksāt savus parādus un nenonāktu cietumā *(3 reizes dienā 3 dienu garumā).*

113. Ps. ***Kad izraēlieši izgāja no Ēģiptes…***

Lai Dievs dziedinātu bērnus, kuri ir garīgi atpalikuši un ar runas defektiem.

114. Ps. ***Es mīlu To Kungu…***

Lai Dievs sniegtu svētību un mierinājumu nelaimīgajiem nabadzīgo bērniem, lai bagāto bērni tos nenicinātu un nesarūgtinātu.

115. Ps. ***Ticību es esmu turējis…***

Lai Dievs dziedinātu drausmīgo melošanas kaislību.

116. Ps. ***Teiciet To Kungu, visas tautas…***

Lai ģimenē valdītu mīlestība un vienprātība un tiktu slavēts Dievs.

117. Ps. ***Teiciet To Kungu… Tādēļ, lai saka Israēls…***

Lai Dievs pazemotu barbarus, kad viņi ir ielenkuši ciemu un draud iedzīvotājiem, lai neizdotos viņu ļaunie nodomi *(3 reizes dienā 7 dienu garumā).*

118. Ps. ***Svētīgi ir tie, kas ir nenoziedzīgi…***

Lai Dievs satriec barbarus un savaldītu viņu niknumu, kad tiek nogalinātas nevainīgas sievietes un bērni *(3 reizes dienā 7 dienu garumā).*

119. Ps. ***Es piesaucu To Kungu savās bēdās…***

Lai Dievs dāvātu pacietību un iecietību cilvēkiem, kuri ir spiesti atrasties blakus ļaunprātīgiem un netaisniem cilvēkiem.

120. Ps. ***Es paceļu savas acis uz kalniem…***

Lai Dievs pasargātu vergus no naidnieku rokām, lai viņi veiksmīgi sagaidītu atbrīvošanās brīdi un netiktu sakropļoti.

121. Ps. ***Es priecājos, kad man teica…***

Lai Dievs izdziedētu cilvēkus, kuri cieš no ļaunas acs.

122. Ps. ***Es paceļu savas acis uz Tevi…***

Lai Dievs aklajiem dāvātu acu gaišumu un izdziedētu slimās acis.

123. Ps. ***Ja Tas Kungs nebūtu bijis ar mums…***

Lai Dievs cilvēkus pasargātu no čūskām, lai tās viņiem nedzeltu.

124. Ps. ***Kas uz To Kungu cer, tie nešaubīsies, bet mūžīgi stāvēs kā Ciānas kalns…***

Lai Dievs pasargātu taisno cilvēku zemi un saimniecību no ļauniem cilvēkiem.

125. Ps. ***Kad Tas Kungs atveda atpakaļ Ciānas cietumniekus…***

Lai Dievs dziedētu ļaudis, kurus bieži nomoka galvas sāpes.

126. Ps. ***Ja Tas Kungs namu neuzceļ…***

Lai Dievs samierina ģimeni, kad tā strīdas.

127. Ps. ***Svētīgs ikviens, kas To Kungu bīstas…***

Lai namam nekad netuvotos ienaidnieka ļaunums un ģimenē valdītu miers un Dieva svētība.

128. Ps. ***Viņi ir mani nikni vajājuši no manām jaunības dienām…***

Lai Dievs dziedinātu cilvēkus, kuri cieš no migrēnas, galvas sāpēm, un darītu žēlsirdīgus cietsirdīgus un netaktiskus cilvēkus, kuri apbēdina maigus cilvēkus.

129. Ps. ***No dziļumiem es piesaucu, Kungs, Tevi…***

Lai Dievs dotu varonību, uzdrošināšanos, pārliecību un cerību tiem iesācējiem un nepieredzējušiem cilvēkiem, lai viņu darbā nerastos nekādas grūtības.

130. Ps. ***Mana sirds, Kungs, nav lepna…***

Lai Dievs cilvēkiem dotu grēknožēlu un iepriecu cerībā, lai viņi varētu izglābties.

131. Ps. ***Piemini, ak, Kungs, Dāvidu…***

Lai Dievs apžēlotos par tautu, kad mūsu grēku dēļ pastāvīgi notiek kari.

132. Ps. ***Redzi, cik jauki un cik mīļi…***

Lai Dievs dotu gudrību tautām un tās izlīgtu, un cilvēku vidū valdītu miers.

133. Ps. ***Redzi, teiciet tad nu To Kungu…***

Lai Dievs pasargātu ļaudis no visām briesmām.

134. Ps. ***Teiciet Tā Kunga Vārdu, teiciet jūs, Tā Kunga kalpi…***

Lai cilvēki lūgšanu laikā koncentrētos un viņu prāts saplūstu ar Dievu.

135. Ps. ***Teiciet To Kungu… Teiciet visu dievu Dievu…***

Lai Dievs pasargātu bēgļus, kuri ir pametuši savas mājas, bēgot no ienaidniekiem.

136. Ps. ***Pie Bābeles upēm…***

Lai Dievs stiprinātu cilvēku, kura raksturs ir nepastāvīgs.

137. Ps. ***Es Tevi, Kungs, teikšu no visas sirds…***

Lai Dievs apgaismotu vietējos varas pārstāvjus, lai cilvēki viņos rastu atbalstu savās vajadzībās.

138. Ps. ***Kungs, Tu izproti mani visos sīkumos…***

Lai sātans ar zaimojošām domām beigtu kārdināt jūtīgus cilvēkus.

139. Ps. ***Izglāb mani, Kungs, no ļauniem cilvēkiem…***

Lai Dievs padarītu lēnprātīgu spītīgo ģimenes galvu, kurš moka visus savus mājiniekus.

140. Ps. ***Kungs, es piesaucu Tevi…***

Lai Dievs padarītu lēnprātīgu vietējās varas pārstāvi–barbaru, kurš moka savus tuvākos.

141. Ps. ***Es piesaucu To Kungu ar skaļu balsi…***

Lai Dievs padarītu lēnprātīgu dumpinieku, kurš dara ļaunu.

142. Ps. ***Klausi, ak, Kungs, manu lūgšanu, ņem vērā…***

Lai Dievs grūtniecības laikā pasargātu māti un viņa nezaudētu augli.

143. Ps. ***Slavēts lai ir Tas Kungs…***

Lai Dievs nomierinātu satraukto tautu un nesāktos pilsoņu karš.

144. Ps. ***Es Tevi augstu teikšu, mans Dievs…***

Lai Dievs svētītu cilvēku darbu, lai tas būtu Viņam tīkams.

145. Ps. ***Teici To Kungu, mana dvēsele…***

Lai Dievs apturētu cilvēkam asiņošanu.

146. Ps. ***Teiciet To Kungu…***

Lai Dievs dziedinātu tos ļaudis, kuriem ļaunie cilvēki ir situši pa seju un savainojuši.

147. Ps. ***Teici To Kungu, Jeruzaleme…***

Lai Dievs savaldītu savvaļas zvērus, lai tie cilvēkiem nenodarītu ļaunu un nenopostītu sējumus.

148. Ps. ***Teiciet To Kungu no debesīm…***

Lai Dievs sūtītu labvēlīgus laika apstākļus, lai cilvēkiem pārpārēm būtu zemes nestie augļi un viņi slavinātu Dievu.

149. Ps. ***Dziediet Tam Kungam jaunu dziesmu…***

Pateicība Dievam par Viņa diženajiem labajiem darbiem un Viņa milzu mīlestību, kas ir bezgalīga un pacieš mūs.

(*Geronda Paīsijs*)

150. Ps. ***Teiciet Dievu Viņa svētajā vietā…***

Lai Dievs sniegtu prieku un mierinājumu mūsu bēdās esošiem brāļiem, kas atrodas svešumā, un mūsu mirušajiem brāļiem, kuri atdusas vistālākajā svešatnē. Āmen.

(*Geronda Paīsijs*)

SVĒTĀ ARSĒNIJA LŪGŠANA[68], IZMANTOJOT PSALMUS

Dievs esi man, grēciniekam, žēlīgs. *(paklanīšanās)*

Dievs, kas esi mani radījis, apžēlo mani. *(paklanīšanās)*

Bezgala daudz esmu grēkojis, Kungs, apžēlojies un piedod man, grēciniekam. *(paklanīšanās)*

Mūsu svēto tēvu lūgšanu dēļ, Kungs Jēzu Kristu, Dieva Dēls, apžēlo mūs. Āmen.

Debesu Ķēniņ, Iepriecinātāj, Patiesības Gars, kas visur esi un visu piepildi, Tu visa laba Saturētāj un dzīvības Devēj, nāc un mājo mūsos, un šķīstī mūs no visas nešķīstības, un, Labais, atpestī mūsu dvēseles.

Svētais Dievs, Svētais Spēcīgais, Svētais Nemirstīgais, apžēlo mūs. *(3 reizes, apzīmējot sevi ar krusta zīmi un paklanoties)*

Vissvētā Trijādība, apžēlo mūs; Kungs, šķīstī mūs no grēkiem; Valdītāj, piedod mūsu noziegumus; Svētais, apmeklē un dziedini mūsu vājības Tava Vārda dēļ.

Kungs, apžēlo! *(3 reizes)*

[68] *Daļēji citēta no LPB Sinodes 2022. gadā izdotā Psaltērija.*

Slava Tēvam, Dēlam un Svētajam Garam tagad, vienmēr un mūžīgi mūžam. Āmen.

Mūsu Tēvs debesīs. Svētīts lai top Tavs vārds. Lai nāk Tava Valstība. Tavs prāts lai notiek kā debesīs, tā arī virs zemes. Mūsu dienišķo maizi dod mums šodien. Un piedod mums mūsu parādus, kā arī mēs piedodam saviem parādniekiem. Un neieved mūs kārdināšanā, bet atpestī mūs no ļauna.

Nāciet, pielūgsim Ķēniņu mūsu Dievu! *(paklanīšanās)*

Nāciet, paklanīsimies un pielūgsim Kristu, Ķēniņu mūsu Dievu! *(paklanīšanās)*

Nāciet, paklanīsimies un pielūgsim Pašu Kristu – mūsu Ķēniņu un Dievu! *(paklanīšanās)*

50. Psalms[69]

Apžēlojies par mani, Dievs, savā lielajā žēlastībā, un izdzēs manus pārkāpumus Savā lielajā žēlsirdībā. Mazgā mani pavisam tīru no manas noziedzības un no mana grēka šķīstī mani. Jo es atzīstu savus pārkāpumus, un mans grēks vienmēr ir manu acu priekšā. Vienīgi pret Tevi es esmu grēkojis un ļaunu Tavā priekšā darījis, tāpēc Tu būsi taisns Sa-

[69] *No LPB Sinodes 2019. gadā izdotās "Lugšanu grāmatas".*

vos vārdos un uzvarēsi, kad spriedīsi tiesu. Lūk, grēkos taču esmu ieņemts, un mana māte grēkos mani ir dzemdējusi. Lūk, Tu patiesību esi mīlējis, tāpēc Savas gudrības neizdibināmo noslēpumu esi man atklājis. Apslaki mani ar īzapu, un es tapšu šķīsts; mazgā mani, un es kļūšu baltāks par sniegu. Dod man dzirdēt prieku un līksmību, tad priecāsies mani satriektie kauli. Novērs Savu vaigu no maniem grēkiem un izdzēs visas manas nelikumības. Radi manī, Dievs, šķīstu sirdi un atjauno manī taisnu garu. Neatstum mani no Sava vaiga un neatņem no manis Savu Svēto Garu. Dod man atkal Savas pestīšanas prieku un stiprini mani ar Savu Valdnieka Garu. Es mācīšu pārkāpējiem Tavus ceļus, un grēcinieki atgriezīsies pie Tevis. Glāb mani no asinīm, Dievs, manas pestīšanas Dievs; mana mēle līksmos par Tavu taisnību. Kungs, Tu atdari manas lūpas, un mana mute teic Tavu slavu. Ja vien Tu gribētu upuri, es to dotu, bet sadedzināmo upuri Tu nevēlies. Upuris Dievam ir satriekts gars; satriektu un pazemīgu sirdi Dievs nenicinās. Dari labu, Kungs, Ciānai Savā labvēlībā, un lai paceļas Jeruzalemes mūri. Tad Tu būsi labvēlīgs taisnības upurim, paceļamajam un

sadedzināmajam upurim, tad pienesīs teļus uz Tava altāra.

Dievadzemdētājai

Pie Tavas žēlastības steidzamies, Dievadzemdētāja Jaunava, nenicini mūsu lūgšanas skumjās, bet no bēdām izglāb mūs, Vienīgā Šķīstā, Vienīgā Augstiteicamā.

Tropārs Svētajam Kapadokijas Arsēnijam

Dievam tīkamu dzīvi labi pabeidzis, kā godājams Iepriecinātāja trauks esi parādījies, Dievnesēj Arsēnij, brīnumdarīšanas žēlastību pieņēmis, visiem dāvā ātru palīdzību, sirdsskaidrais tēvs, lūdz Kristu Dievu dāvāt mums lielu žēlastību.

Izsakām lūgumu, par ko vēlamies palūgties, un pēc tam lasām attiecīgo psalmu.

Slava Tēvam un Dēlam un Svētajam Garam tagad un vienmēr, un mūžīgi mūžos. Āmen.

Alleluja, alleluja, alleluja, slava Tev, Dievs. *(Trīs reizes)*

Kungs, apžēlo! *(3 reizes)*

Slava Tēvam un Dēlam un Svētajam Garam tagad un vienmēr, un mūžīgi mūžos. Āmen.

Slavināšana[70]

Kungs mūsu Dievs, Tev pienākas gods, un mēs Tev godu dodam, Tēvam un Dēlam un Svētajam Garam, tagad un vienmēr un mūžīgi mūžam. Āmen.

Gods Tev, kas mums gaismu esi parādījis.

Gods Dievam augstībā, un miers virs zemes, un cilvēkiem labs prāts. Mēs Tevi teicam, Tevi slavējam, Tev klanāmies, Tev slavas dziesmas dziedam, Tev pateicamies par Tavu lielo godību. Kungs, Debesu Ķēniņ, Dievs Tēvs Visauzturētāj! Kungs, Jēzu Kristu, Tu Vienpiedzimušais Dēls un Svētais Gars! Kungs, Dievs, Dieva Jērs, Tu Tēva Dēls! Tu, kas pasaules grēkus nes, esi mums žēlīgs! Tu, kas pasaules grēkus nes, pieņem mūsu lūgšanu; Tu, kas sēdi pie Tēva labās rokas, esi mums žēlīgs; jo Tu vien esi svēts, Tu vien esi Kungs, Jēzus Kristus par godu Dievam Tēvam. Āmen.

Ik dienas es gribu Tevi teikt un slavēšu Tavu vārdu mūžīgi mūžam.

Kungs, Tu esi mums par patvērumu uz radu radiem; es sacīju: ak, Kungs! Esi man žēlīgs, dziedini manu dvēseli, jo es pret Tevi

[70] *Pareizticīgās Draudzes Dievkalpošana noliktās stundās. Rīga, 1885, 41.–42. lpp.*

esmu grēkojis. Kungs, pie Tevis patveros, māci man darīt pēc Tava prāta, jo Tu esi mans Dievs, jo pie Tevis ir dzīvības avots, Tavā gaismā mēs redzam gaismu. Izplēt Tavu žēlastību pār tiem, kas Tevi pazīst.

Kungs! Dari mūs cienīgus šinī dienā no grēka sargāties. Slavēts esi Tu, Kungs, mūsu tēvu Dievs, un Tavs vārds ir teicams un godināms mūžīgi. Āmen.

Lai, ak, Kungs, Tava žēlastība pār mums paliek, itin kā mēs uz Tevi cerējam. Slavēts esi Tu, Kungs, māci man Tavus likumus. Slavēts esi Tu, Valdītāj, padari mani gudru caur Taviem likumiem. Slavēts esi Tu, Svētais, apgaismo mani caur Taviem likumiem.

Kungs, Tava žēlastība paliek mūžīgi, neatstāj Savu roku darbu. Tev pienākas teikšana, Tev pienākas dziesma, Tev pienākas gods, Tēvam un Dēlam un Svētajam Garam, tagad un vienmēr un mūžīgi mūžam. Āmen.

Patiesi pienākas svētīgu teikt Tevi, Dievadzemdētāju, Mūžamsvētīgo un Visšķīsto, un mūsu Dieva Māti. Mēs augsti teicam Tevi, īsteno Dievadzemdētāju, kas esi cienījama augstāk par ķerubiem un slavējama daudz augstāk par sērafiem, kas jaunavībā Dieva Vārdu esi dzemdējusi.

Slava Tēvam un Dēlam un Svētajam Garam tagad un vienmēr un mūžīgi mūžam. Āmen.

Kungs, apžēlo! *(3 reizes)*

Mūsu svēto tēvu lūgšanu dēļ, Kungs Jēzu Kristu, mūsu Dievs, apžēlo mūs.

Kungs Jēzu Kristu, Dieva Dēls, Tavas Visšķīstās Mātes lūgšanu dēļ, ar Godājamā un Dzīvudarošā Krusta spēku, un svēto bezmiesīgo debesu spēku, un sirdsskaidro un dievnesēju tēvu, un svētā pravieša Dāvida, un visu svēto lūgšanu dēļ, apžēlo un glāb mani, grēcīgo, jo esi labs un cilvēkumīļotājs. Āmen.